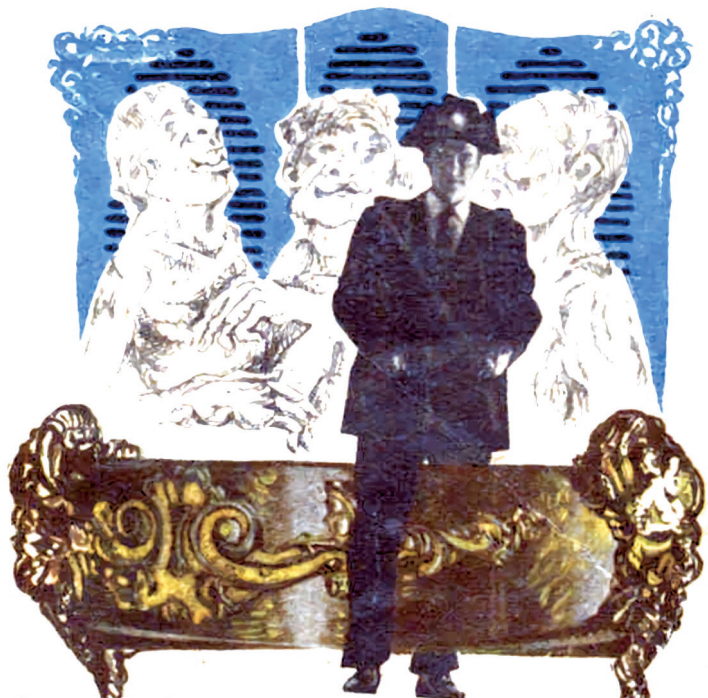

FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

DOMNIA LUI WITIZA

CUPRINS

Această carte este eCAR	7
De ce pot descărca legal această carte de pe internet?	8
Joi	14
Vineri	46
Sâmbătă	84
Duminică	141
Luni	215

DOMNIA LUI WITIZA
COLECȚIA ENIGMA 1972 (NUMĂRUL 34)

FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

editare și digitizare de
CAT GRAUR

...

EDIȚIE ECAR 2024

ACEASTĂ CARTE ESTE ECAR

O copie de lectură anticipată, cunoscută și sub denumirile de copie de revizuire avansată, ediție anticipată pentru cititor sau copie electronică avansată (ARC sau ARE), este o versiune gratuită a unei cărți noi sau a unei noi ediții, oferită de editor librarilor, bibliotecarilor, jurnaliștilor și altor profesioniști din domeniu înainte de distribuirea către public. Textul acestei ediții poate suferi modificări față de varianta finală, deoarece editorii iau în considerare comentariile cititorilor sau corectarea eventualelor erori identificate în manuscris. În plus, dacă un cititor influent sau un jurnalist oferă o opinie despre copie, aceasta poate fi inclusă în versiunea finală a cărții.

PENTRU RAPORTAREA EVENTUALELOR GREȘELI SAU întrebări, ne puteți contacta la adresa de email furnizată.

Clubul cărții digitale
dr.akoepp@gmail.com

DE CE POT DESCĂRCA LEGAL ACEASTĂ CARTE DE PE INTERNET?

Concluzia: Avînd în vedere toate acestea înseamnă că este legal să realizez o copie a operei protejate pentru uzul meu sau al familiei și prietenilor apropiați și /sau „să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten” îndeplinind condițiile legii. La fel de legal pot descărca de pe internet o copie digitală a unei cărți pe care o am în formă fizică, pe hîrtie deoarece „cînd deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet” ești în drepturile tale și nu încalci legea dreptului de autor.

PE LARG:

Poziția oficială a **Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală, EUIPO**, exprimată prin **Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală**.

. . .

ÎNTREBĂRI FRECVENTE PRIVIND DREPTURILE DE AUTOR (cu aplicare la cărțile digitale, digitizate)

ÎNTREBĂRILE AU FOST COMPILATE DE REPREZENTANȚII intereselor consumatorilor. Experții naționali în domeniul drepturilor de autor din cele 27 de state membre ale UE au oferit răspunsuri conform propriei jurisdicții. Observatorul European coordonează aceste activități în cadrul grupurilor de lucru.

.....

**7. Am voie să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten?*

LEGEA DREPTULUI DE AUTOR PERMITE UTILIZATORILOR autorizați ai unei opere să realizeze o copie a acesteia pentru uzul lor sau al familiei și prietenilor apropiați, dar numai dacă sînt îndeplinite anumite condiții: opera copiată trebuie să fi fost făcută publică, copia privată nu trebuie să afecteze utilizarea normală a operei copiate și reproducerea nu trebuie să prejudicieze titularul dreptului.

**8. Am voie să descarc o operă protejată prin dreptul de autor de pe Internet și contează ce tehnologie este utilizată sau dacă descarc doar părți ale operei?*

ESTE FOARTE POSIBIL CA DESCĂRCAREA UNEI OPERE protejate prin dreptul de autor de pe Internet, indiferent de tehnologia folosită, să încalce drepturile de autor asupra

operei respective. Concluzia este aceeași și dacă doar părți ale operei ar fi descărcate (mai puțin în cazul în care părțile descărcate nu ar reprezenta ceva protejat prin dreptul de autor). Pentru a nu încălca drepturile de autor ar trebui ori să ai autorizarea titularului de drepturi pentru a face descărcarea, ori să fie aplicabilă una dintre limitările dreptului de autor (de exemplu în situația în care descărcarea ar putea fi calificată drept copie privată). Această situație ar fi aplicabilă atunci când deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet. Pentru a nu încălca drepturile de autor trebuie însă să te asiguri că atunci când descarci nu permiți, în același timp, și încărcarea operei de către alții.

[HTTPS://TINYURL.COM/CCDROCOPY](https://tinyurl.com/ccdrocopy)

Traducere de Nina Ecaterina Popescu.

Editura pentru Literatură Universală București –
1972

Din 1969, Editura Univers a început să publice o colecție de literatură polițistă sub numele „**Enigma**”, cuprinzând atât autori români, cât și străini. Colecția nu a avut numerotare, iar primul roman publicat a fost „Bruta” de Guy des Cars. Primele cărți au apărut sub sigla Editura pentru Literatură Universală, transformată mai apoi în Editura Univers.

***Memoriei tatălui meu, care se bucura atît de mult de
scrierile mele.***

JOI

Manuel González, alias Plinio, șeful Gărzii municipale din Tomelloso, împreună cu don Lotario veterinarul, colaboratorul și prietenul său nedespărțit, contemplau cu un aer plictisit piața orașului de după geamul unuia din balcoanele Cazinoului San Fernando.

— În Castilia nu există primăvară, spuse don Lotario privind coroanele copacilor din piață răvășite de vînt. Castilia e ca o femeie schimbătoare, care-ți servește una caldă, alta rece, sau care trece brusc de la rîs la plîns.

Cerul, de un cenușiu dens și obsedant, apăsa peste case și turle, pătrundea prin uși și ferestre, amuțea păsări și strigăte, îngropa sub el orașul. Coroanele copacilor se zbăteau cu desperare încercînd să înfrîngă apăsarea care le sufoca.

— Mare lucru Castilia asta... din pricina ei noi, spaniolii, suntem atît de stranii... Uneori simt că n-o mai pot răbda, se aventură timid don Lotario. Asta se datorează pesemne originii mele levantine.

— Eu o rabd, dar nu pot spune că-mi place. E un pămînt căruia cu greu îi poți smulge ceva. Îmi plac oamenii din Castilia pentru că rîd cu socoteală și nu sunt încrezuți... Dar cîmpul și clima, dracu să le ia!

— ...Scriitorii spun că peisajul este foarte frumos.

— Sigur, dar să-l privești doar. Și mie mi se pare frumos, dar să nu stai aici.

— Așa, toamna, să faci o plimbare prin munți sau să mănânci carne friptă cu usturoi, într-o grădină, nu-i deloc rău.

Își aprinseră câte o țigară și continuară în tăcere să privească piața cu tristețe.

Acel cer de plumb strivea oamenii și mașinile. În dreapta, lipsită de orice suflare, fără gardă, fără primar, fără păsărele, Primăria părea un vechi decor de teatru, așezat acolo fără motiv. În față, Hanul cu Coloane, cu aerul său nordic și însoțit, cu coloane galben-roșiatice și albe, hanul în care vechii căruțași și neguțători dormeau pe jos ascultînd noaptea întreagă cum caii și măgarii lovesc cu copitele pardoseala de piatră. Iar în stînga cazinoului, biserica. Fier și piatră, turn bont și lucrături lipsite de eleganță, în care, de cinci secole, sunt botezați tomellosanii. Lăcaș după care tînjesc bisericușele, de alinare a celor îndurerăți și de funeralii, de purpură și de amintiri. Orașul întreg se întindea în jurul rondului pieței, drept, alb, cu peste treizeci de mii de suflete ce trăiau din cultivarea viței-de-vie, supuși capriciilor acesteia. Pe ici pe colo câte o fabrică de alcool, miros acru de poșircă, făclii puse pe jos în pivnițele din subsoluri, tractoare și remorci, căruțe uitate prin colțuri, harnașamente pentru măgarii de mult dispăruți. Pace, trudă, multă trudă împotriva unui pămînt îndărătnic și lipsit de vlagă.

— Se pare că nu va fi furtună, începu să comenteze din nou veterinarul.

— Da de unde! Sunt semne c-o să ne cam supere prin iunie.

În spatele lor se auzea țăcănitul pieselor de domino, câte un hohot de rîs și melodiile ce însoțeau anunțurile de televiziune.

— Don Lotario, să nu cumva să crezi că-mi place televiziunea, spuse șeful brusc și fără nicio legătură cu cele dinainte.

— Nici mie nu-mi place.

— Eu, din principiu, fac totul pe dos decît se spune la televiziune.

— Dacă le dai crezare la tot ce spun, ajungi să te tîmpești.

— Ne tratează ca pe niște copii de la orfelinat, întări Plinio. Fiecare trebuie să fie lăsat să facă ceea ce-i trece prin cap, cu condiția să nu-i stînjenească pe ceilalți.

— Din păcate celor mai mulți dintre oameni nu le trece nimic prin cap. Proștii sunt mai numeroși decît urîții, Manuel.

— Mie-mi spui... Și dacă nu proști, cel puțin lipsiți de idei, ceea ce e cam unul și același lucru... Oare ce l-o fi apucat de aleargă? se întrerupse Plinio văzîndu-l pe caporalul Bălărie că traversează piața și se îndreaptă spre cazino. Cum Bălărie obișnuia să se odihnească după fiecare pas pe care-l făcea, ca și cum acela ar fi fost ultimul din viața lui, de fiecare dată cînd îl vedeau mergînd cu viteză normală, căci de alergat nu alerga niciodată, Plinio și don Lotario știau că vine cu vreo veste.

— Ia să vedem „bomba”, Manuel, spuse don Lotario.

Plinio, care se gîndise și el, bineînțeles, la același lucru, își micșoră ochii și-și trecu încet mîna peste față. Se întoarse apoi cu spatele spre balcon, pentru ca Bălărie să-l poată vedea imediat ce va intra. Don Lotario, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, se întoarse și el luînd o poziție de așteptare.

Caporalul apărî în ușa salonului, aruncă o privire de jur-împrejur și-l zări imediat pe șef și pe însoțitorul său. Se apropie ocolind mesele de joc și, ducîndu-și neglijent mîna la chipiu în chip de salut, dădu glas ordinului cu care fusese însărcinat:

— Șefule, vă cheamă domnu judecător.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu știu. A telefonat la poliție și nu v-a găsit, așa că mi-a ordonat să vă caut aici.

— Așteaptă-mă aici, don Lotario. O fi vorba de vreun chef. Mă întorc imediat.

— Mă găsești aici, Manuel, iar dacă întârzii, la grajdul de înfierat vitele.

Plinio plecă urmat de Bălărie. Don Lotario se așeză pe un scaun, lângă balcon, pentru a nu pierde din vedere ușa judecătoriei.

De când lucrul la cîmp s-a mecanizat, toți veterinarii au fost trimiși la dracu-n praznic și obligați să-și completeze veniturile în fel și chip. Toți, în afară de don Lotario. Cum și el și soția lui aveau vie, bașca un capital bunișor strîns de-a lungul nenumăraților ani cît profesase, acum avea destul timp liber pentru a-l întovărăși pe Plinio cu conștiința împăcată în toate incursiunile acestuia. Mai înainte, cînd meseria îi dădea atîta de furcă, de fiecare dată cînd pleca să hoinărească împreună cu Plinio, soția și ficele nu-i dădeau pace și-i aruncau în față tot felul de vorbe de ocară: „Ce rușine, un om care, în loc să-și îngrijească bolnavii așa cum poruncește Dumnezeu, se joacă de-a v-ați-ascunselea ca un copil”, sau „Nemaipomenit, să ai o meserie atît de respectabilă și să-ți placă să fii polițai”.

ÎN ANTICAMERA DOMNULUI JUDECĂTOR SE AFLA SECRETARUL don Tomás alias „don Tomaito”, cum i se spunea la un pahar. Lui don Tomás îi plăcea să bea singur sau în tovărășia altora, după cum se nimerea sau după cum îl apăsă melancolia. Celibatar fiind și andaluz, nu se afla în apele lui decît atunci

cînd în fața chipului său surîzător se afla un păhărel de jerez. Cînd bea singur, în cîte-o cîrciumă mărginașă, cu coatele sprijinite pe tejghea, țigara în colțul gurii și ochii ascunși în spatele ochelarilor la înălțimea paharului, „don Tomaito” era trist ca o înmormîntare de om sărac. Julián Ayesta care se nimerise prin acel oraș ca să țină o conferință, cînd îl văzu pe „secre” în barul Lolei, împărtășindu-se solitar dintr-un pahar, îl porecli „huhurezul”, cum se spune în America. Lui don Tomás îi plăcu porecla și-și inventă singur un cîntecel:

OAMENII, CĂ BEAU STINGHER,
îmi zic huhurez.
Nu știi ei ca mai stingher
printre ei mă pierz.

LA JUDECĂTORIE SE MAI AFLA ȘI ACHIZITORUL DE VINURI Antonio, zis Faraonul, care purta pe scheletul său vreo sută douăzeci de kilograme de carne.

— Mi s-a spus că m-a chemat domnul judecător.

— Nu, eu te-am chemat, că domnul judecător e plecat la Alcázar.

— Și ce s-a întîmplat?

— Nimic, doar că lui Antonio i-a fost șterpelită o firidă.

— Cum adică, i-a fost șterpelită o firidă?

— Uite-așa, pe proprietatea lui a fost îngropat un necunoscut... Pînă la urmă o să ne fure cu tot cu mormînt.

Plinio îl privi pe Faraon cu un aer întrebător.

Antonio, Faraonul, stătea călare pe un scaun, zîmbind cu toată fața.

— Mai bine să-ți povestească ei, adaugă secretarul care, din cînd în cînd, își corecta pronunția andaluză.

— Păi, cum să fie... începu Faraonul cu multă afectare, doar că azi de dimineață li s-a năzărit femeilor să facă o scurtă vizită morților, ca să le ducă flori și chestii d-astea... Și-atunci au văzut că firida mea... știi care, cea pe care am cumpărat-o și am astupat-o pentru că era goală. O țineam pentru soacră-mea, dac-o vrea bunul Dumnezeu, că deși nu mai vede aproape defel, tot mai ocupă un loc în casă. Firește că soția și fiică-mea, neaducându-și aminte să fi înmormântat pe cineva în ultimul timp, s-au dus să-l caute pe îngrijitorul cimitirului.

— Iar acesta a căutat în registre, i-o tăie secretarul.

— Ce tot spune ăsta, Manuel? întrebă Antonio flegmatic.

Plinio făcu un gest de plictiseală. Dar dacă don Lotario ar fi fost de față și-ar fi putut da seama că șeful, în sinea lui, savura întâmplarea, căci era „lată”.

— Manuel, eu cred că ar trebui să te duci să arunci o privire pe-acolo – secretarul era superstițios ca un țigan – și că îngrijitorul cimitirului ar trebui să scoată capacul să vedeți ce-i înăuntru. Și dacă e vorba cumva de vreun mort deși eu nu cred, dă-mi un telefon și ne prezentăm cu necunoscutul la judecătorie.

— Pot să merg și eu? întrebă Faraonul schițând gestul de a se ridica de pe scaun.

— Sigur, îi dădu permisiunea don Tomás.

— Anunță-l pe don Lotario, poate ne duce cu mașina lui și câștigăm timp, adăugă Faraonul, gândindu-se la bucuria ce i-o vor face veterinarului, la reacția lui Plinio și la comoditatea de care sufereau cu toții.

Șeful, fără să mai adauge niciun cuvânt, îi telefonă lui don Lotario.

Plecară cu mașina veterinarului, un „Seat 600”. Cum acesta era neîncăpător pentru o încărcătură atît de mare, pe Faraon trebuiră să-l ajute cu ghionturi ca să poată intra înăuntru.

— Nici nu-ți vine să crezi, don Lotario, că un om cu carieră și situație ca dumneata, să nu aibă o mașină mai ca lumea, spuse Faraonul răsufînd ușurat cînd mașina demară în sfîrșit și luă drumul cimitirului.

Don Lotario însă nu catadicsi să-i răspundă, deoarece în acel moment Plinio tocmai îl pune la curent cu ceea ce aveau de făcut.

Veterinarului îi plăcea cazul, așa cum sperase și șeful. Conducea cu bărbia aproape lipită de volan și cu ochii încruntați, ca întotdeauna cînd își pune multe speranțe în ceva.

— După cum vezi, don Lotario, ceea ce mi se întîmplă mie este tipic, continuă Faraonul cînd se convinsese că don Lotario era informat asupra cazului. Nu s-a mai furat firida unui creștin de pe timpul goților.

— „Întunecată și frămîntată a fost domnia lui Witiza”, rosti cu glas tare don Lotario.

— Ce tot spune individul ăsta? întrebă plin de mirare Faraonul.

Plinio rîse din toată inima.

— Întotdeauna, cînd este vorba de domnii sau de goți, îmi vine în minte fraza asta pe care-am învățat-o la școală, îl lămuri veterinarul.

— Lasă-l în pace pe Witiza. Sărmanul rege, prin cîte-o mai fi trecut și el! comentă Antonio.

Rîseră cu toții, apoi tăcură cîteva momente, pînă ce don Lotario rupse din nou tăcerea:

— Eu știu că firidele goale sunt întotdeauna astupate.

— Da, domnule, dar pentru că n-o cumpărasem decît de-o lună, soția mea a vrut s-o lăsam neastupată.

— De ce? întrebă Plinio.

— Ei! Ea zice că pentru aerisire. De fapt, crede că maicăsa o să dea ortul popii dintr-un moment în altul – lucru pe

care eu nu-l prea cred – și cum femeile din neamul Calonjas sunt exagerat de curate, soția mea vrea s-o îngroape cu toaleta făcută în regula.

— Sunt grozave femeile astea! exclamă Plinio.

— Niciodată nu poți ști ce au în cap, spuse Faraonul.

— Nici în cap și nici în altceva, continuă Plinio, la ele totul se reduce la vintre.

— Chestia cu vintrea e un fel de-a vorbi.

— Asta pentru că Manuel e pudic și, în loc să-i spună lucrului pe nume, vorbește despre ceea ce se află pe-alături.

Aleile cimitirului erau pustii. Sub cerul plumburiu al acelei după-amiezi vîntoase, aminteau și mai mult de drumul cel din urmă, fără de întoarcere.

Scoaterea Faraonului din „Seat” fu treabă serioasă, nu glumă.

— Eu nu înțeleg de ce nu fac mașinile pe măsura omului, mormăi el în timp ce-și îndrepta ținuta.

Fiind tare mărunțel și subțire, don Lotario crezu că Faraonul făcea o aluzie directă la el, așa că-i dădu imediat replica:

— Pentru că tu nu ești om.

— Ei nu mai spune, dar ce sunt?

— Un animal, asta ești!

— Ce tip și don Lotario ăsta!

LA INTRAREA ÎN CIMITIR, GROPARUL MATÍAS, AȘEZAT PE UN taburet, termina de mestecat o bucată de brînză de Mancha destul de tare. Zărindu-l pe șef și pe însoțitorii acestuia, înghiți repede îmbucătura dintr-o singură smucitură a scripeților gîtului, apoi mai trase o dușcă din sticla cu vin alb pe care-o ținea între genunchi.

— Să-ți fie de bine, îi spuse Plinio, sărind din mașină.

— Păi, știți, cum stomacul mi-i ferfeniță, dacă nu mănînc des, mă apucă niște dureri de-mi vine să mă tăvălesc pe jos.

— În schimb, dacă mai continui să bei poșircă și să bagi în tine atîta mîncare, ai să faci o burtă cît o butie, zise don Lotario.

— Matías, nu lua în seamă ce-ți spune el. Tu ești ființă umană, iar el este doctor veterinar, rosti Faraonul.

— N-o să mă credeți, dar am constatat că vinul nu-mi face rău. Ceea ce mă dă pe mine gata e coniacul. Pe cînd lucram la cîrciuma ținută de Peinados, domnișorul Leoncio, odihnească-se-n pace, spunea mereu că coniacul tămăduiește totul. Deh, o fi, nu zic, dar eu parcă aș fi în chinurile facerii de fiecare dată cînd mă ating de el.

— Dar și vinul e tot cam același lucru, insistă veterinarul.

— O fi cum spuneți dumneavoastră, dar eu vinul nici nu-l simt. Nu-mi dă arsuri. Poate pentru că în atîția ani m-am obișnuit cu el.

— Bine, bine, gata.

— Tu, groparule, mănîncă și bea cît te țin balamalele, interveni din nou Antonio, că doctorii și veterinarii habar n-au de nimic. Mie mi-au spus să mă las de fumat și uite că nu m-am lăsat și nici n-am murit. Fiecare organism are „chichițele” lui pe care nu le cunoaște nimeni.

— Să trecem la subiect, grăbi lucrurile Plinio, care devenise nerăbdător... Deci, Matías, tu zici că nu știi cine a putut astupa firida aceea, nu?

— Nu, domnule.

— Bine, dar aici intră și iese oricine are chef? întrebă el, ca om al poliției ce era.

— Desigur, răspunse Matías, fără să se tulbure absolut de loc. Deși trist, totuși acesta este un loc public.

— Unde mai mult se intră decît se iese, adăugă Faraonul rîzînd.

— Dar una sunt vizitele și cortegiile funebre și alta e să-ți închidă și să-ți deschidă cineva firidele și tu habar să n-ai.

— Nu știu ce să vă spun. Eu mă învîrt toată ziua pe-aici. Doar dacă nu s-o fi întîmplat cumva noaptea.

— Noaptea, încui sau nu?

— Da, încui, șefule, dar pentru un hoț priceput ușa ferecată nu-i o problemă.

— Hai să mergem să vedem ce-i acolo. Ia-ți sculele.

— Ce-ați zice dacă vreun fricos ne-a lăsat aici o comoară, spuse Faraonul în timp ce se întorceau spre Galeria San Juan.

— Da, da. Ce mai comoară! îngăimă Matías care mergea în față cu o scăriță dublă pe umăr și un tîrnăcop în mînă.

În spatele grupului se auziră deodată niște strigăte.

— Matías! Matías!

Era don Saturnino, medicul, urmat de alte cîteva persoane îmbrăcate în doliu.

Matías păru foarte uimit văzîndu-i și le strigă:

— Dar nu rămăsesem înțeleși că mîine?

— Nu, drăguțele, spuse medicul apropiindu-se de el. Ți-am spus doar că azi la șapte.

— Mi-ați spus că vineri la șapte.

— Dar azi ce-i, groparule? întrebă el, sigur de sine, aranjîndu-și o șuviță de păr pe care i-o răvășise vîntul.

— Joi!

— Vineri!

Matías îi consultă pe toți din privire și, față de acordul tuturor celor prezenți, spuse, privindu-și vîrfurile pantofilor:

— Adevărul e că stînd mereu aici, printre morți, ajungi să încurci zilele călîndarului.

— Fir-ai tu să fii cu călîndarul tău cu tot.

— Despre ce-i vorba, doctore? i-o tăie Plinio.

— Despre o exhumare.

— Asta înseamnă că ai noroc, pentru că s-ar putea să prinzi doi iepuri dintr-o dată.

— Cum așa? întrebă el pipăindu-și nodul cravatei cu obișnuitu-i aer de plictiseală.

— Am să-ți explic imediat. Hai, Matías, mergem mai întâi la exhumare, apoi ne vedem de treaba noastră.

— Bine.

Lăsă scara la rădăcina unui chiparos și o luă înainte, cu tîrnăcopul în mîină, spre partea cimitirului vechi, de care trecuseră deja.

— S-a întîmplat că Matías asta e un joist, spuse Faraonul.

— Ce înseamnă joist? întrebă Plinio.

— Ba nu sunt nici joist, nici altceva. Vorba e că ziulica întreagă muncesc de mă spetesc.

— De ce vorbești dacă nu știi ce înseamnă joist?

— Nici n-am nevoie să știu.

— Uitați-vă la el ce politicoș e... Da, omule, un ziar al popilor pe care-l primește fiica mea, spune: „Dacă vreți să deveniți un bun joist, abonați-vă la acest ziar”.

Împreună cu don Saturnino, medicul, mai veneau încă cinci sau șase bărbați și două femei, în ținută de mare doliu, cu aspect foarte rustic și care abia dacă schimbau cîteva vorbe între ei.

După ce se foi îndelung, paznicul cimitirului se opri în fața unei firide joase și foarte vechi. Pe placa de marmură albă se putea citi această inscripție scrisă cu litere cafenii: „Aici zace Mariano López Birria, Sargent în Glorioasa Infanterie Spaniolă. 1840—1896. Fiii săi îi păstrează veșnică amintire. Amin!”

Fără să mai aștepte vreun alt îndemn, Matías își scuipe în palme, își frecă mîinile și începu să srobească pe sub marginile plăcii funerare încercînd s-o scoată fără s-o spargă. Meseria, nimic de zis, Matías și-o cunoștea.

Făceau cu toții cerc în jurul groparului, cu ochii neclintii pe tîrnăcopul lui, în afară de Plinio și de medic, care stăteau de vorbă puțin mai la o parte. Acesta asculta povestea cu frida care-i fusese furată Faraonului, pipăindu-și într-una nodul cravatei. Anumiți oameni mai glumeți din oraș obișnuiau să spună că don Saturnino s-a înecat cu mărul lui Adam. Și Plinio, fără să-și dea seama – și asta li se întîmpla tuturor celor care stăteau de vorbă cu medicul – cum nu avea cravata, își ducea din cînd în cînd mîna la gulerul uniformei, ca și cum l-ar fi strîns.

— Doctore, frida e gata deschisă, îi strigă Matías.

— Vin imediat.

Mai schimbă totuși cîteva vorbe, polițaiul și medicul, pînă ce, în cele din urmă, doctorul se îndreaptă spre fridă cu pași tîrșiți. Cercul se deschise pentru a-i face loc să treacă.

— Scoate afară sicriul.

Matías se așează pe vine și începu să tragă încetișor sicriul. Era un sicriu făcut dintr-o esență de lemn tare, care se conserva bine. Conținutul era, pesemne, foarte ușor, deoarece sicriul fu ridicat fără niciun efort.

— Deschide-l!

Groparul băgă vîrful tîrnăcopului între capac și coșciug, în dreptul închizătorilor, forțîndu-l astfel în patru puncte diferite. Apoi, fără să mai aștepte nici o altă poruncă, apucă de capac din partea dinspre picioarele mortului și-l ridică binișor. La vederea a ceea ce apărură înăuntru nimeni nu scoase o vorbă. Cei prezenți acolo, în acea după-amiază plumburie, priveau cadavrul cu interes.

Mortul, în uniformă albastră cu garnituri roșii și galoane de sergent, își păstrase nealterate dimensiunile normale. Lucrul cel mai izbitor însă era poziția în care stătea: în poziție de drepti și cu mîna dreaptă la chipiu. Omul murise salutînd, sau salutase murind, lucru de altfel fără nicio importanță, iar

familia îl lăsase în această poziție. Atitudinea sa rigidă nu era aceea a unui mort, ci a unui militar disciplinat. E adevărat că avea – nu poate fi totul perfect – chipul puțin lăsat pe-o parte și şuvițe negre de păr căzute pe frunte. Fața, deși numai piele și os, își păstrase totuși culoarea, exprima vigoare. Mîinile păreau de carton. Cizmele, sabia, pintenii de infanterist, și catarama centurii, la locul ei, toate erau ca noi-nouțe.

Uniforma era ușor decolorată, de parcă ar fi fost prăfuită.

— Țștia da oameni, rupse tăcerea Faraonul.

— De cînd mama m-a făcut n-am văzut așa ceva, zise cu voce cîntată „garda morților”. Și continuă: cred că pămîntul e foarte bun pentru conservarea cadavrelor, că în viața mea n-am mai văzut un corp atît de bine păstrat.

Rudele, sau ce-or fi fost, care veniseră împreună cu don Saturnino, făceau niște mutre foarte ciudate, parcă înfricoșați de faptul că au ceva comun cu acel individ atît de hotărît în atitudinea sa și de întreg ca înfățișare.

Gura mortului era strînsă și aproape în întregime acoperită de mustață și de o barbă deasă.

— Unde-l ducem? întrebă Matías, adresîndu-li-se rudelor.

— La osuar, căci acolo va veni mîine unchiul Pedro, spuse cineva fără să-și ridice privirea.

— Dar să știți, le spuse Faraonul, în firida asta o să-l aveți în curînd și pe „unchiul Pedro”... Să mergem și să ne închipuim că nici n-a murit.

— Atunci, sus cu el, strigă Matías gata pregătit pentru a căra mortul.

Dar nu mai avu ce căra. Abia dacă apucă să atingă cu mîna sicriul pentru a-l ridica, că toată acea imagine, atît de înșelător de bine conservată, se făcu fărîme, ca și cum ar fi fost modelată din lut colorat. A fost și, totuși, parcă nici n-a fost.

— Praful s-a ales de el! exclamă Antonio, Faraonul.

Carne, uniformă și poziție de drepti, totul era doar o grămăjoară de praf multicolor. Resturi de prafuri ca de drogherie. Doar cizmele, obiectele de metal și părul mai rămăseseră întregi printre oasele scheletului.

— Pulvis eris, rosti veterinarul.

— A fost ca-n filme, zău, comentă Faraonul meditativ, clătinînd din cap.

În ciuda fărîmițării, brațul, acum doar os gol, continua să stea în mijlocul grămezii de lut colorat, în poziția de salut de mai înainte. Sergentul, fără formă, doar o schiță, o să-și continue domnia în groapa comună, impunîndu-și puterea modestei sale funcții acolo, în acea întunecată republică de imagini radiografice.

Cînd toți cei prezenți își reveniră puțin de pe urma evaporării „funerului” – cum spunea groparul – acesta luă în sfîrșit coșciugul sub braț și porni spre osuar. Una dintre rudele „unchiului Pedro” i se adresă lui don Saturnino:

— Don Saturnino, aș vrea să păstrez sabia sergentului.

— Poți s-o iei, e a dumitale.

Și omul începu să alerge după Matías ca să-și ia arma mai înainte ca acesta să dea drumul sicriului prin luminator. Rudele celelalte îl așteptară, iar don Saturnino, Plinio, Faraonul și don Lotario reluară operația „firida furată”.

— Omului i-a căzut cu tronc sabia sergentului.

— Să știi că și mie mi-a plăcut, răspunse Plinio, care gîndea întotdeauna, cu nostalgie, la armele albe, strămoașe ale bastonului său de cauciuc.

PE DRUM, ANTONIO, FARAONUL, ÎI POVESTI DOCTORULUI de-a fir-a-păr peripeția cu noua sa firidă.

— Oricum, don Saturnino, un lucru ca ăsta nu i s-a mai întîmplat nimănui din oraș.

Medicul își strînse bine nodul cravatei sub mărul lui Adam răspunse că nu, dînd din cap. Cînd ajunseră în locul numit Galeria San Juan, Faraonul arătă cu degetul:

— Aici.

— S-ar zice că ipsosul e încă proaspăt, i se adresă don Lotario lui Plinio.

Acesta fu de acord cu observația și imediat începu să cerceteze firidele alăturate pentru a descoperi vreo urmă posibilă.

— Ia să vedem dacă nu cumva Matías a lăsat în sarcina altuia vreo înmormîntare, iar acesta a greșit firida, sugerează medicul.

— Sau poate c-a fost beat, adăugă Faraonul.

— El spune că nu, îl asigură Plinio.

Groparul se apropia cu scara pe umăr și tîrnăcopul în mînă. În depărtare se zărea alergînd bărbatul în doliu, cu sabia în mînă, de parcă s-ar fi jucat de-a hoții și vardîștii.

— Oricum, Manuel, eu cred c-ar fi trebuit să-i iei un interogatoriu în toată regula, îl sfătui don Saturnino.

— Să vedem mai întîi despre ce-i vorba. Și dacă înăuntru găsim vreun mort, o să fie timp destul și pentru declarații.

— Are dreptate șeful, fu de părere Faraonul.

— Cînd l-am aruncat în osuar pe sergentul Birria, parcă aș fi răsturnat un sac cu cartofi. Un pumn de praf și totuși, ce impresie făcea! Totul pe lumea asta e atît de înșelător... Cînd scheletul a căzut jos, pintenii stăteau încă agățați de cizme, pălăvrăgea groparul în timp ce așeza scara sub firidă.

— Moartea, rosti Faraonul, și bineînțeles că și viața, nu face nici cît o ceapă degerată. De fiecare dată cînd te gîndești la mînia și la lașitatea, la entuziasmul și la pasiunile care ne încearcă aproape zi de zi, ca pînă la urmă totul să se sfîrșească între cîteva scînduri, praf și pulbere, îți vine să lași totul baltă... Pentru că, pe lumea asta, dreptate nu există. Asta-i

mai clar ca bună ziua. Te saturi să-i tot vezi murind pe hoți și pe criminali cu mâinile încrucișate pe câte-un Crist, slăviți și cu flamuri la căpătii de parc-ar fi Ioan Botezătorul în persoană... Dreptate nu există, Manuel, pentru cei ce se iau de piept cu puternicii zilei, cu cei cu buzunarele doldora. Există doar aceea... a voastră... pentru șarlatani și fluieră-vînt. Și tu știi asta.

— Sunt și eu de aceeași părere, îl întrerupse Plinio. Deși după aceea rămase puțin pe gînduri și adăugă: Istoria nu obișnuiește să greșească, așa că va veni ziua, cum spunea doña Polonia de Manzanares, cînd fiecare fiu se va întoarce la tatăl său. Și fiecare bănuț la stăpînul său.

— Eu nu știu prea bine ce-i istoria, dar deocamdată îi dau cu tifla cît pot, îi întoarse vorba Antonio, Faraonul.

— Și... poate că, acolo unde noi n-am ajuns încă, o fi și mai rău, bolborosi încet medicul.

— Nu spun nu, răspunse grăbit achizitorul de vinuri, dar încă nu ne-a sosit nicio scrisoare care să explice pe larg cum este... Asta nemaivorbînd de faptul că nu găsesc niciun haz să continuăm sarabanda într-un alt loc, fără carne, fără oase și fără pofte, transformați într-un simplu norișor.

— Hai, Matías, începe să spargi, i se adresă Plinio groparului.

Omul se sui pe scăricică, spuse pe jumătate suspinînd „facă-se voia Domnului” și începu să lovească în zid cu tîrnăcopul.

Față de iminența descoperirii, uimirea legă limbile, puse capăt filozofărilor și lăsă fără epilog discursul teologic. Toți cei care stăteau jos și așteptau rămaseră cu privirile ațintite în sus și cu gurile căscate.

Vîntul se potolise, redînd chiparoșilor pacea lor verticală, iar prin spărturile norilor soarele, gata să apună, își strecura ultimele raze.

De cum reuși să facă o mică gaură, Matías se uită prin ea.

— Zărești ceva? îl întreabă Faraonul.

— Deocamdată nimic.

Și continuă să spargă.

— Se vede că zidul a fost făcut cu conștiinciozitate.

— Slavă Domnului că vremea s-a îndreptat. Cu atît mai bine, spuse grasul ca să spună și el ceva.

Cînd breșa fu îndeajuns de mare încît să poată încăpea prin ea un cap din cele mari, groparul, cu o vizibilă grabă, aprinse bricheta și o introduse în interiorul firidei. După ce privi îndelung, se întoarse plin de uimire spre cei ce stăteau jos, – cu gurile căscate.

— Văd o ladă.

— Cum o ladă? Vrei să spui un sicriu mare? întreabă Plinio.

— Nu, o ladă ca cele de mărfuri.

— Hai, isprăvește cu gluma.

— Mamă Doamne, te pomenești că-i alvița de la tîrg, spuse grasul.

Într-o clipă fu degajată întreaga gură a firidei.

Matías băgă capul înăuntru.

— O ladă destul de lungă... cu cercuri și cu tot ce-i trebuie... Ce întîmplare nemaipomenită.

Plinio urcă pe partea cealaltă a scării, aprinse bricheta și privi înăuntru.

— Da, așa-i.

— Ei, nu... Oh, Fecioară din Peñarroya, concetățeană mea! exclamă Faraonul ștergîndu-și nădușala..

Astfel stăteau lucrurile cînd sosiră doi băietani, care, după cît se părea, erau fiii groparului.

— Ați sosit la timp, le spuse Matras, ca să mă ajutați să cobor jos niște marfă care i-a fost lăsată aici domnului Faraon.

— Ia ascultă tu, obraznicule, să nu-mi zici mie așa, că n-am chef de glume cu tine.

— Nu vă supărați. Vă spun așa doar pentru că nu știu cum vă cheamă.

Băietanii îi aruncară Faraonului o privire piezișă.

— Mă cheamă Antonio Romero y Solícito. Romero după tată și Solícito după mamă.

— Am înțeles și vă rog să mă scuzați.

— Haideți, băieți, să scoatem lada, interveni Plinio ca să aplaneze conflictul.

— Pe mine m-a făcut obraznic și eu n-am zis nimic... bombăni Matías văzînd figura serioasă a lui Plinio.

— Vino.

Cățarați pe scară, Matías și unul dintre băieți începură să tragă lada afară. Cînd aceasta ieși îndeajuns de mult, îi dădură drumul să alunece pe scară în jos. Plinio și celălalt băiat o sprijiniră cu pieptul și, încet-încet, cu ajutorul celorlalți, o așezară jos.

Era o ladă din lemn de brad, lungă de vreo doi metri și lată de peste o jumătate de metru, din scînduri solide, cu întărituri și legături de fier.

Plinio începu s-o examineze cu grijă pe toate părțile.

— Nu există nici adresa destinatarului și nici a expeditorului, rosti Antonio cu o oarecare ușurare.

— Nu, domnule, răspunse Plinio. Hai, ridică-i capacul.

Ajutat de unul dintre fiii săi, Matías desfăcu legăturile cu vîrfurile tîrnăcopului.

— Dumnezeu! suspina Faraonul, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios.

Don Lotario aștepta stînd cu capul aplecat atît de jos, încît echilibrul său părea uimitor. Strîmbînd din buze și ținîndu-și mîna pe nodul cravatei, medicul privea dintr-o parte, cu capul pe jumătate întors. Plinio stătea cu mîinile la spate, cam uluit și cu buzele strînse. Nu se auzea decît zgomotul sec al scîndurilor rupte.

Mai întâi apăru un strat gros de talaș de plută.

— După calitatea ambalajului trebuie să fie ceva fragil, spuse Faraonul nu prea sigur că ceilalți îi vor da dreptate.

Capacul fu scos și toți rămaseră cu privirea ațintită pe ambalajul de plută, neîndrăznind să umble și să vadă ce se afla înăuntru. Conținutul lăzii le inspira un mare respect. Plinio se aplecă și, cu mare grijă, începu să dea la o parte talașul. Își mișca degetele ușor, de parcă ar fi umblat printre petale de flori. În cele din urmă se opri, pipăi mai cu putere în câteva locuri și se ridică în picioare. Îi îmbrățișa cu privirea pe toți și dădu ușor din cap, afirmativ.

— Sfintă Fecioară!

— Matías, scoate talașul!

Matías împreună cu băieții începu să arunce cu pumnii talașul de plută afară. Deodată apăru forma unui corp omenesc, învelit într-o pătură și legat zdravăn.

— Homo est... rosti veterinarul.

Priviră din nou plini de uimire.

— Tăiați frânghiile, insistă Plinio.

Groparul scoase cuțitul cu un aer hotărât și tăie legăturile balotului. Trebui să taie și pătura. Balotul era făcut cu atîta grijă, încît nu se putea desface nici chiar după tăierea frânghiilor.

Era un bărbat. Înfășurat într-un giulgiu alb. Părea să aibă vreo șaptezeci de ani. Nas acvilin și gură scofilcită. Părea foarte înalt. De sub glugă îi ieșea o şuviță de păr alb. Ținea mîinile încrucișate pe piept. Pielea, de un alb vinețiu.

Medicul se aplecă deasupra cadavrului.

— Nu miroase, spuse groparul.

— E îmbălsămat, îl lămuri don Saturnino, cercetîndu-i giulgiul și atingîndu-i ceafa.

— Nu cred să-l fi văzut vreodată în viața mea, rosti cu ușurare Faraonul.

— Nu, nu pare o figură cunoscută, întări veterinarul.

— De cât timp să fi murit, doctore? întrebă Plinio.

— Nu-i ușor de spus. Îmbălsămarea pare să fi fost făcută cu mare grijă. Am să văd mai târziu. În orice caz, nu de mult.

— Nu-mi amintește de nimeni, repetă Faraonul liniștit.

— Nu putem spune chiar atât de repede că nu-l cunoaștem. Moartea schimbă mult. Nu-i așa, don Saturnino? întrebă Plinio.

— Așa-i, dar un anumit aer rămîne totuși... Să-l examinăm mai bine.

— Îl ducem în capelă sau așteptăm venirea judecătorului? întrebă Matías.

— Judecătorul o să-l poată vedea acolo.

— Hai, băieți, se adresă Matías fiilor săi; hai să-l ducem.

Puseră cu toții umărul la ladă și se îndreptară spre capelă. Plinio mergea în urmă cărînd scîndurile și sforile.

— Of, Dumnezeule, suspina grasul străduindu-se zadarnic, să dea impresia că ajută și el, oare cu ce-oi fi păcătuît pe lumea asta ca să-mi fie trimis un om în astfel de condiții!

Suiră cu greutate cadavrul pe masa de marmură a capelei. Don Saturnino rămase singur lîngă el examinîndu-l.

Plinio și don Lotario telefonară judecătorului, apoi, gînditori, începură să se plimbe prin fața porții cimitirului. Faraonul se duse la cîrciuma lui Jonás să ia niște vin.

Matías și nevasta lui scoaseră afară o măsuță, scaune și pahare. Fură aprinse luminile. Șeful și veterinarul continuau să se învîrtească prin întuneric fără să scoată o vorbă.

Într-un târziu, don Lotario își întrebă aproape rugător prietenul:

— Ce părere ai de toate astea, Manuel?

— Aceeași ca și dumneata. Absolut niciuna.

— Totuși, ceva tot trebuie să-ți închipui.

— Dacă-mi închipui, dacă-mi închipui! Sigur că-mi

închipui ceea ce se poate închipui. Dar imaginația fără date precise nu-i bună decît să scrii romane... Totul este foarte ciudat, foarte, foarte ciudat.

— Cel care n-are niciun amestec în povestea asta, cred că-i Faraonul, se aventurează veterinarul.

— Da... Așa-i. E un om cinstit. Ștrengar și glumeț da, dar nu sare niciodată peste cal.

Doctorul ieși din capelă și ceru apă să se spele pe mîini. Se auzi un clipocit.

Faraonul se apropie cîntînd, pentru a-i distra pe ceilalți sau, poate, pentru a-și alunga teama:

— CIN' ȚI-A ZIS MÎNTUITOARE
ce puțin te cunoștea!...

ADUCEA O CARAFĂ CU VIN ALB DE ANUL TRECUT ȘI ÎN buzunar migdale. Se așezară cu toții în jurul mesei lui Matías în așteptarea justiției.

— Unde-ai găsit migdalele astea? îl întrebă Plinio.

— Mi-au picat din cer...

Se auzea clipocitul vinului în pahare și ronțăit de migdale.

— Ăsta-i primul lucru plăcut pe care-l facem pe ziua de azi. Bun tovarăș mai e și vinul ăsta! Fără vin și fără un sîn cald de femeie, ce dracu ne-am face?

— Atenție, Antonio, că începi s-o iei razna, îl avertiză medicul.

Băură în tăcere, trăgînd din țigări cu nesaț și privind rotocoalele de fum...

Faraonul îl privi un timp pe don Lotario, zîmbind cu duioșie și, în cele din urmă, rupse tăcerea:

— Acu, că sunt și eu amestecat în afacerea asta, din

motive, să zicem, de proprietate, înțeleg, don Lotario, cît de mult îl iubești pe Manuel și cît de bine vă distrați împreună.

Don Lotario se simți măgulit:

— E o meserie interesantă.

— Interesantă cînd se prezintă cazuri deosebite, ca acesta, de pildă, ținu să precizeze Plinio; cînd trebuie să scoți apă din piatră seacă, căci în rest, cea mai mare parte a timpului ți-o petreci, de fapt, cu chestiuni de rutină, mai toate neinteresante.

— Dumneata ar fi trebuit să te naști la Chicago, Manuel, într-un loc mai de Doamne-ajută. Să ai aptitudini de polițist și să-ți faci meseria la Tomelloso, nu are niciun haz. Aici oamenii sunt foarte așezați și au o fire blîndă. Nu omoară decît în cazuri cu adevărat ieșite din comun, comentă Antonio.

— De fapt, ar fi trebuit să te faci polițist din cei adevărați, Manuel, de la siguranță. Ești foarte priceput, confirmă doctorul.

— Ei... Nu sunt destul de instruit pentru asta. Taică-meu era șef de echipă la magazia aceea care se vede colo, iar la școală m-am dus doar cîteva zile.

— Adevărul e că, avînd în vedere ceea ce ai arătat orașelului nostru și lumii întregi că ești în stare să faci, continuă Faraonul, dacă în Spania ar fi existat dreptate ar fi trebuit să fi fost de mult numit șeful poliției pe întreaga țară.

— Nu exagera, Faraoane. Sunt un om cu oarecare bun-simț și nimic mai mult. Ceea ce-am făcut pînă acum sunt cîrpăceli, cîrpăceli și atîta tot.

— Lasă modestia, că știm cu toții că cei de la poliția secretă din Ciudad Real, continuă achizitorul de vinuri, și cei din Alcázar își scot pălăria în fața dumitale cînd intri în acțiune.

— Și uneori cînd au un caz dificil „ne” cheamă, adaugă don Lotario foarte satisfăcut. Spune că nu-i așa!

— Nimic... Cîrpăceli. Pesemne c-au venit cei de la judecătorie, termină Plinio discuția, privind spre o mașină care se apropia pe drumul cimitirului.

NOAPTEA ERA FOARTE ÎNTUNECOASĂ. ALEILE, NEGRE CA gura lupului. Acolo, departe, luminile orașului. Peste tot se auzea țîrîit de greieri. Se vede că erau frămîntați de gelozie sau cîntau la lună. Din cînd în cînd, pe drumurile din vecinătate farurile cîte unui automobil. Ferestrele casei groparului, deschise. Siluete intrau și ieșeau în lumina gălbuie a becurilor anemice. Afară, în fața casei, rămăseseră scaunele, garafa și paharele.

Cei de la judecătorie examinează mortul mai bine de o jumătate de oră. Întocmire actele necesare. Ieșiră apoi fără grabă. Faraonul le oferi de băut din carafă, și discuția reîncepu.

— Cel mai probabil este că avem de-a face cu un străin, spuse domnul judecător ținînd paharul într-o mînă și țigara în cealaltă.

— Mie mi se pare foarte ciudat ca cineva să aducă un străin și să-l îngroape incognito în firida lui Antonio, sublinie „secre”, don Tomaito.

— ...Firida familiei lui Antonio, puse acesta lucrurile la punct, că eu încă nu mă aflu înăuntru.

— Și tu ești sigur, Saturnino, continuă judecătorul neluînd în seamă observația Faraonului, că nu e vorba de-o moarte violentă?

— Domnule, răni sau lovituri nu prezintă. L-am examinat foarte atent. Deși... fiind îmbălsămat cu atîta grijă, nu i se

poate face o autopsie obișnuită. Dacă, de pildă, a murit otrăvit, nu avem de unde ști... nu suntem specialiști.

Judecătorul, cu bărbia sprijinită în palmă, spuse după un răstimp de gîndire:

— Mîine să vină un fotograf. Anunță-l tu pe Albaladejo, Tomás. Să ia cîteva fotografii din față și din profil ca să le trimitem presei. Trebuie să încercăm să aflăm cine-i acest om... Tu ce părere ai, Manuel?

— E foarte bine. Și mă mai gîndesc la ceva.

— La ce?

— Aș zice, deoarece mie îmi dau totdeauna rezultat soluțiile în stil popular... aș zice să trimitem niște strigători publici ca să vină lumea și să vedem dacă nu cumva îl recunoaște cineva.

— Ferească Sfîntul! exclamă Matías fără să se poată stăpîni; guri sparte cum sunt oamenii, mîine-o să se reverse aici tot tîrgul.

— Are dreptate domnul gropar, întări secretarul. Mîine o să fie aici o coadă ca la un meci de fotbal.

— Nu-i nimic. Asta și vrem. De acord, Manuel. Ba mai mult: o să-l expunem timp de trei zile.

— Foarte bine, răspunse Manuel... doar dacă chestiunea nu se va lămuri între timp.

— Desigur. Nu știu dacă lucrul acesta va fi foarte ortodox, continuă judecătorul, dar față de cazul prezent, ieșit din comun, orice măsură este insuficientă.

— Ce-ar fi să anunțăm și în orașele vecine? Argamasilla, Alcázar, Socuéllamos și celelalte? fu de părere don Lotario.

— Nu-i nevoie. Poate chiar mîine dimineață vom fi în măsură să trimitem fotografiile ziarului local, ca să le publice după-amiază. Iar dacă cineva îl va recunoaște după fotografie, va putea veni să se convingă la fața locului în cele trei zile cît

va sta expus... Ocupă-te tu, Tomás, de redactarea anunțului... iar dumneata, Manuel, să vii cu fotograficul.

În lumina palidă de la intrarea cimitirului cei din grup păreau niște comici într-un teatru prăpădit, cu luminile ostenite. Pahare cu vin alb, luminițele țigărilor, mișcarea brațelor, pașii celor ce stăteau în picioare alcătuiau scena.

Așezat pe un scaun foarte jos, genunchii domnului judecător aproape îi atingeau fața.

Don Tomaito, cu pălărie și ochelari cu rame aurite, ținea paharul în mână cu acea delicatețe special lăsată de Dumnezeu pentru a te purta cu vinul. Se înțelege că „vinul său” preferat era cel de jerez. Andaluz din naștere, trata vinul de Mancha ca pe-o rudă subdezvoltată a celui dintâi.

Plinio continua să stea în picioare, cu chipiul de stofă albastră puțin dat pe ceafă, paharul în mîna dreaptă și bastonul de cauciuc în stînga. Poziție pe care o moștenise din vremurile sale de glorie, cînd mai purta încă sabie cu mîner aurit, în această atitudine sabia se clătina și formau împreună un tablou măreț, pe cînd bastonul de cauciuc, în poziție orizontală, sub apăsarea mîinii, părea un apendice dizgrațios.

Don Lotario asculta stînd alături de șef, cu picioarele și brațele încrucișate. Faraonul reușise să facă rost de un coș pe care să stea, astfel încît, cu picioarele mult desfăcute, își etala burta proeminentă. După fiecare înghițitură își lingea buzele cu limba-i roză și senzuală.

Băieții groparului se hîrjoneau prin bucătărie, iar Matías, cu cămașa albastră înnodată pe burtă la înălțimea buricului și bascul cenușiu tras pe ochi, îi asculta pe toți cu gura căscată și ochi somnoroși.

În fund, prin ușa deschisă a capelei, se zărea lumina palidă care veghea mortul.

Scena aceasta, liniștită, ca o fotografie întunecată, avea să rămînă mult timp neștersă în memoria celor ce o

compuneau. Întorcându-se de la cimitir în căutarea unui loc unde să poată comenta în voie întâmplările petrecute în ultimele ceasuri, Plinio și don Lotario se duseră la bunul lor prieten Braulio, care îi primea întotdeauna cu mare plăcere.

Îl găsiră stînd la aer în ușa cîrciumioarei, îmbrăcat doar în cămașă și cu niște pantaloni gata să crape pe mușchii lui tari ca fierul.

— La ce te gîndești, Braulio? îl întrebă Plinio în loc de bună ziua.

— Drace, uite și perechea! izbucni plăcut surprins cel salutat. Stăteam și-mi frămîntam creierii cu niște neghiobii... Am aflat că azi după-amiază ați avut o afacere dintre cele mai grozave.

— Ce numești tu neghiobii, Braulio?

— Păi... Numesc neghiobii toate lucrurile astea despre viață, despre naștere și, bineînțeles, despre moarte... Și din ce mă gîndesc mai mult..., că de cînd am început să gîndesc mă tot gîndesc, din asta drumu-i mai anevoios și nu găsesc niciun farmec comediei ăsteia.

— Întotdeauna ai fost tu filosof, Braulio, îi zise Plinio.

— Da, poate. Și orice om întreg la minte se gîndește, cred eu, din cînd în cînd la asemenea lucruri. Nu-i așa?... Pe mine, într-adevăr, continuă el schimbînd întruiva subiectul, cînd unii părinți se arată atît de plini de ei față de copii și le spun că au făcut destul de mult pentru ei aducîndu-i pe lume, mă cuprinde o furie... La dracu, n-au făcut decît să-i aducă la galere și la necazurile de care nu-i scutit nici cel mai cu moț... De fapt, ar trebui să-i considere niște bieți naivi trași pe sfoară și să se căiască că i-au băgat în afacerea asta atît de încurcată... Din cauza asta, fără a ști prea bine ceea ce se petrecea cu el, subsemnatul a rămas neînsurat. Și n-a avut copii nici măcar prin vecini. Iar acum are conștiința împăcată că n-a nenorocit pe nimeni... Uite-așa.

— Aşa, Braulio, bine zis. Eşti oare nefericit? întrebă Plinio.

— Nu ştiu. Cred că nu. Adevărul e că lumea nu mă interesează nici cît negru sub unghie. Mă înţelegi? Stau aici din obişnuinţă... Dar cum nu am de dus în cîrcă pe nimeni, dacă într-o bună dimineaţă am să mă trezesc cu un gust amar în gură, atunci, adio viaţă! Înţelegi ce vreau să spun, nu?

— Cred că da... Dar observ că don Lotario şi cu mine n-am găsit aici un tovarăş prea bun pentru planul cu care venisem.

— Ce plan?

— Să bem cîteva pahare de vin, omule, în răcoarea beciului tău şi să discutăm puţin despre afacerea care ne-a căzut pe cap.

Braulio, care continua să stea jos, îşi privi cu un aer de indignare musafirii care stăteau în picioare, apoi spuse:

— Fir-ar să fie! Dacă eu vă povestesc despre neliniştile mele, asta nu înseamnă că propunerea nu trebuie pusă în practică. Viaţa tebuie s-o iei aşa cum este. Iar vinul, o tovarăşie bună şi o pivniţă răcoroasă sunt întotdeauna plăcute şi bine venite, chiar dacă pentru noi rămîn de nepătruns căile acestei vieţi trecătoare... Înainte! La atac! spuse el în timp ce se ridica sprinten trăgînd scaunul după el cu mîna liberă, fără să dea drumul cîinelui.

Intră primul înăuntru, deschizînd drumul.

Coborîră pe bijbuite, căci singurul bec care atîrna deasupra scării pivniţei, prea sus şi de culoarea vinului, lumina foarte prost treptele de pămînt.

— Staţi, să scot cîinele de-aici. Fii bun, don Lotario şi du-l afară, ca nu cumva să răcească.

— Ar fi trebuit să mai pui încă o lampă pentru treptele astea, Braulio, i se adresă Plinio, care cobora cam pieziş şi cu paşi nesiguri, căci lumina e foarte slabă.

— Ai dreptate, Manuel, dar întotdeauna cred că toată lumea are îndemînarea mea.

Spunînd acestea, bărbatul cu picioare scurte și brațe asemeni aripilor unei păsări o luă cu mult înainte, coborînd ca o bicicletă. Pivnița era și ea foarte întunecoasă. Alte două becuri mici și gălbui spînzurau ici și colo din tavan de niște fire împletite.

Răcoarea era plăcută, înmiresmată de aroma vinului. Vase mari, de pămînt, își aliniau pîntecele generoase de o parte și de alta a pereților. Pe o scăriță cu balustrada înverzită de timp suiră pe un podium de lemn.

— Trebuie să-ți aranjezi beciul, Braulio, îi spuse veterinarul, să-ți iei alte vase și să-ți faci un podium de ciment, așa cum se fac acum.

— A, nu, nici vorbă de-așa ceva. Pe astea le-au folosit bunicii mei și tot pe astea le voi folosi și eu, și datorită lor am vinul cel mai grozav din tot orașul. În ceea ce privește lumina, sunt de acord. Este bine și înțelept. Dar în ceea ce privește cimentul, nici măcar un sac de ciment nu admit să fie coborît pe scara asta.

Se opri în fața unui vas și, arătîndu-l cu degetul, spuse plin de mîndrie:

— Veniți să vedeți grozăvie de vin de Mancha. Am dezvirginat vasul chiar azi. E deja vîndut, dar tot am să rămîn și eu cu cinci sau șase arrobas cu care să-mi petrec vara așa cum poruncește Dumnezeu.

Ridică capacul de pai împletit de pe acea „grozăvie de vin” și se așezară ca vai de lume în jurul vasului: Braulio, apucînd delicat paharul cu două degete, începu să agite cu el vinul din vas. Cînd crezu că e de ajuns, îl umplu și i-l întinse lui don Lotario.

— Să-mi fie cu iertare, Plinio, dar mai întîi cei de meserie.

Don Lotario privi puțin vinul în zare, apoi îl sorbi din două înghițituri.

— Bun alb! spuse lingîndu-și buzele cu plăcere.

Braulio agită din nou paharul în vin, îl umplu ochi și-l oferi lui Plinio, care-l dădu peste cap dintr-o singură răsuflare. Apoi se servi și el, bău plescăind cu voluptate, sărută fundul paharului și-l așeză lîngă vas. Don Lotario scoase tutunul din faimoasa lui pungă și-și răsuciră pe îndelete cîte-o țigară. Căci, după părerea lui Braulio, bărbații adevărați se cunosc după trei lucruri: după felul cum beau vinul, după cum privesc femeile și după cum își răsucesc țigările, „că nici chiar o țigară nu se răsucește oricum”, spunea el.

Era atît de plăcută răcoarea din pivniță, atît de lesne aluneca pe gît vinul alb și aromat și atît de bărbătesc era tutunul domnului veterinar, încît cei trei bărbați prinseră a vorbi doar într-un tîrziu. Ședeau în tăcere, instalați comod, pierduți printre rotocoale de fum, sorbituri de vin și gînduri. În cele din urmă, pentru că Braulio începuse să dea semne de nerăbdare, știind bine pentru ce veniseră în casa lui, Plinio îi povesti pe scurt întîmplarea macabră la care fuseseră martori.

— Oricui îi e clar într-un astfel de caz, zise „filosoful”, că cineva a vrut să se descotorosească de mortul respectiv. Dar, de ce?

— Pe mine, spuse Plinio cu bărbia mult ridicată în sus și ochii strînși, ceea ce mă îngrijorează e altceva.

— Ce anume, Manuel? întrebă don Lotario ținînd paharul în sus de parcă ar fi vrut să-l ofere cuiva.

— Ceea ce mă îngrijorează este motivul pentru care au vrut să se descotorosească de mort tocmai în orașul nostru... Și punîndu-l într-o firidă unde putea fi descoperit cu atîta ușurință.

— Vrei să spui deci că cel care-a făcut asta nu era din orașul nostru? îl cercetă Braulio.

Plinio, aplecându-se peste gura vasului pentru a-și umple din nou paharul, clătină din cap.

— Eu nu cred să fie cineva de prin locurile noastre. Ai să vezi că nimeni nu va recunoaște mîine mortul. Să dea Dumnezeu să mă înșel, dar cunosc pe dinafară tot orașul, și figura ăstuia nu-mi spune nimic.

— Moartea schimbă mult, Manuel, ținu să precizeze veterinarul.

— Al dracului de mult! sări Braulio de parcă s-ar fi gîndit la cineva anume pe care-l știa el.

— Da, dar nu într-atît încît să nu-ți mai poți recunoaște concetățeanul pe care-l știai de-o viață. Mai ales că mortul s-a păstrat destul de bine... În plus, asemenea îmbălsămare n-o poate face decît un medic, explică șeful.

— Mai dă-mi o țigară, don Lotario, ceru Braulio. Oricum, cazul ăsta dă multă bătaie de cap. Și o ladă așa de mare, dacă a fost adusă dinafară de oraș... trebuie c-a fost adusă cu un camion, nu?

— Și eu m-am gîndit la asta.

— Poate c-o fi vreun ministru, din ăștia pe care-i omoară acum în toată lumea pe capete și pe care l-au abandonat apoi în orașul nostru.

— Pentru una ca asta orașul nostru e prea peste mîină, spuse Plinio.

— Păi tocmai din cauza asta, omule.

— Nu fi prost, Braulio. Dacă într-adevăr ar fi vrut să-l ascundă, atunci l-ar fi îngropat undeva în inima vreunui munte, și nici Dumnezeu n-ar fi aflat.

— Asta așa-i, confirmă don Lotario.

— În afară de asta, să riști așa, într-un cimitir umblat... fie chiar și noaptea. Să deschizi o firidă și tot restul...

— Dar dacă tot ceea ce vor, să zicem, aducătorii, este ca

mortul să fie descoperit doar după ce-a trecut o anumită bucată de timp? întrebă Braulio.

— La ce bun? spuse don Lotario.

— Păi, așa... zic și eu. Puși pe rele poate.

— Dacă ar fi fost așa, argumentă Plinio, împachetat cum l-ați văzut, l-ar fi putut lăsa la ușa cuiva; ar fi fost mai comod, mai puțin periculos și descoperirea s-ar fi făcut imediat.

— Tu, Manuel, judeci foarte bine, și crezi că toată lumea are mintea ta. Dar greșești. Jumătate din oameni... Dar ce spun eu jumătate!... Mie la mie din oameni au tărite în cap... La naiba!... Nu-i niciun an de când Colodro cumpăra pepenii galbeni cu o pesetă kilogramul și-i vindea apoi doar cu nouă patacos. Singurul lucru pe care-l dorea era să se creadă că este negustor.

— Dar bine, omule, Colodro e un nătărău...

— Și cine ți-a spus ție că mortul ar fi fost în viața lui vreun Solomon?

Cum numărul paharelor se uitase, iar discuția durase mult, deși nu se lămurise nimic, căci raționamentele șefului și sugestiile veterinarului se izbeau de mizantropia lui Braulio, când bătut ora unsprezece și cei trei coborîră de pe podium, se cam clătinau pe picioare... Pasul le era șovăitor și-și mișcau mult brațele. Ajunși la ușă, mai ziseră cîte ceva pe seama femeilor, iar Braulio începu vechea lui placă.

— Așa cum vă spuneam. Femeile ar fi trebuit să trăiască singure într-un cartier. De la piață spre nord. Acolo să țipe, acolo să se certe, acolo să dea copiilor să sugă, acolo să-și spele rușinea. Iar bărbații, de la piață spre sud. Liniștiți, cu afacerile, cu băutura, cu țigările și cu discuțiile lor. Am fi trăit dumnezeiește... Iar când ar fi venit vremea împerecherii, clopotarul ar fi tras clopotul cel mare și fiecare ar fi trecut spre nord să-și îndeplinească datoria. Iar apoi, din nou în

cartierul din sud. N-ar fi existat probleme... Ai fi văzut ce liniște am fi avut.

— Și tu la cine te-ai fi repezit, Braulio? îl întreabă Plinio.

— Uf, ce nenorocire! Eu, la nimeni. Nu sunt făcut eu pentru asemenea lucruri. Nu m-aș fi mișcat din cartierul de la sud, nici măcar un pas. Pe cuvînt de onoare!

Musafirii își luară rămas bun, iar Braulio rămase aproape perplex în cadrul de lumină format de oblonul deschis. Și, deodată, strigă pentru sine:

— Eu, uite, nici tu masă de seară, nici tu nimic. Mă duc la culcare și puțin îmi pasă.

Intră înăuntru trîntind ușa după el, în timp ce Plinio și don Lotario se îndepărtau rîzînd în hohote.

VINERI

În noaptea aceea Plinio nu dormi bine. Așa pățea de obicei cînd avea de rezolvat cîte un caz greu. Se tot zvîrcolea în pat, neputînd să-și alunge din minte imaginea mortului... Parcă-l avea în fața ochilor: nasul acvilin, buzele răsfrînte, părul alb ce-i ieșea de sub gluga giulgiului și mîinile încrucișate pe piept. „Sunt mîini, își spunea el, de om care n-a prea muncit la viața lui... Ba chiar se putea ghici că fusese om de lume...” Ceea ce-l obseda era faptul că nu studiase cu suficientă atenție scîndurile din care era făcut fundul lăzii. Poate ar fi descoperit vreun semn ascuns... „Dar sunt tot acolo... Nu cred să le fi aruncat Matías.”

Soția lui Plinio, trezită de zvîrcoleala acestuia, îi spuse cu voce somnoroasă:

— Dormi, Manuel, că și mîine e zi, că și mîine ai să te poți bucura de mortul ăla al tău pe care-l iubești atîta.

Plinio se răsuci pe jumătate și nu-i răspunse.

Femeia continuă să vorbească de una singură.

— Cînd are de rezolvat vreo crimă, e ca argintul viu. Iar dacă n-are, nu-l poți suporta de ursuz ce e.

— Hai, lasă-mă. Mai bine te-ai duce în cartierul dinspre nord.

— Ce zici?

— Nimic... Vorbeam cu mine însumi.

„...Cîte zile or fi trecut de cînd a fost adus? continua să se gîndească Plinio. Îmbălsămarea face imposibilă orice concluzie definitivă. Nici doctorul nu părea prea sigur pe el. Și e firesc, într-un caz încurcat ca ăsta. Data cea mai prețioasă a furnizat-o Matías, spunînd că firida era «destul de proaspăt astupată»... E un lucru mare pentru unul atît de sărac cu duhul ca el... La dracu! Eu, care, la viața mea, am rezolvat atîtea cazuri mai grele, să ajung acum să mă poticnesc de-un fleac!

Se trezi brusc din somn înainte de-a se fi crăpat de ziuă. Sări jos din pat fără să fi avut timp să-și vină în fire. Ieși în chiloți în curte, scoase din fîntînă o găleată cu apă și începu să și-o arunce pe față. Auzind zgomot, femeia se trezi și ieși afară în cămașă de noapte.

— Să nu pleci cumva fără să te razi și să te speli cu săpun, că azi o să ai toată ziua de-a face cu oameni cu cravată la gît.

— Asta-i doar ca să mă trezesc, femeie.

Intrară înăuntru, apoi ieși după puțin timp ras, cu uniforma albastră bine călcată și țigara în gură. În vreme ce privea smochinul, femeia îi scoase un pahar de Chinchón. Îl bău pe nerăsuflăte și plecă să-și ia micul dejun la patiseria coanei Rocío.

În apropierea străzii Pieței îl întîlni pe Murrio, strigătorul public, cu ochii lipiți de somn și toba atîrîndu-i pe umăr îngrozitor de strîmb.

— De cîte ori ai făcut strigarea? îl întrebă Plinio în loc de bună ziua.

— Păi, de zece sau de douăzeci de ori.

— Zece sau douăzeci?

— Să zicem, cinșpe: Nu vă fie teamă, că la mort o să se

adune poporul mai ceva ca la târgul din Albacete. Acum mă duc în piață să mai strig de cîteva ori.

— Bine.

— Pînă una alta, don Manuel, îmi dați și mie o țigară? Tare am poftă de fumat și la debit n-a deschis încă.

Plinio îi întinse o țigară din pachetul de „Celtas”.

Crainicul o aprinse îndată și începu să tragă din ea cu atîta nesaț, de parcă din acea „Celtas” ar fi țîșnit apă vie. Înainte de-a porni din nou la drum, mai trase cîteva fumuri atît de adînci, încît Plinio, înduioșat, îi băgă în buzunar încă o țigară și, bătîndu-l cu palma pe spate, îl expedie zicîndu-i:

— Hai, Murrio, trezește-te și du-te, că azi ai multă treabă.

Murrio își continuă drumul cu țigara în gură. Nu ajunsese bine la colțul străzii că începu să bată toba cu furie ca să-și arate talentul.

Plinio se opri în loc să asculte anunțul pe care Murrio îl striga în gura mare, cu glas psalmodiat:

— Se aduce la cunoștința publicului în general că în capela cimitirului catolic din acest oraș se află expus cadavrul unui necunoscut. Deoarece este necesară identificarea acestuia, toți cei ce doresc sunt rugați a se prezenta la capelă pentru a ajuta cu informațiile lor autoritățile judecătorești.

Cînd Plinio intră în patiseria coanei Rocío, înăuntru nu se mai afla nici un alt client. Cu mînuțele ei albe, foarte frumos pieptănată și cu buzele bine fardate, coana Rocío se ocupa cu aranjarea covrigilor pe tejgheaua de marmură.

— Manuel, suflețelule, intră și mănîncă repede, că închid imediat. Alerg să văd și eu mortul acela atît de prețios, pe care l-ați expus ca într-o vitrină... Hai să mă duc și eu! mi-am zis. Poate că domnu judecător sau mai știu eu cine îl ia de-acî și atunci, săraca de mine, n-o să mai pot vedea alți morți în afară de cei ai familiei... Asta e, Manuel, ți-o spune Rocío, una ca asta nu s-a mai pomenit. Cînd s-a mai pomenit ca tot târgul

să fie chemat să vadă o mortăciune? Sunteți cu toții o adunătură de suflete pierdute.

— Hai, hai, pune-mi cafeaua și taci. Ce știi tu?!...

— Bineînțeles că știu. Și încă destule... Și dacă vrei să-ți spun adevărul, m-ai dezamăgit. De când ai tu nevoie să-ți spună alții cine-i mortul? Oare n-ai tu talent nici cît Gardona, ca să ghicești singur totul, fără ajutorul gloatei? Așa zic și eu! Să-ți se spună cine-i mortul, cine l-a omorât, cine l-a adus aici și unde sunt ascunși asasinii... și să reușești ceea ce nu reușești de două zile.

Intrară două femeiuști care vorbeau tot despre mort, așa încît coana Rocío puse punct pălăvrăgelii și luă un aer serios.

Adevărul este că lui Plinio, în ciuda faptului că era obișnuit cu glumele coanei Rocío, care-l iubea foarte mult, de data asta îi cam sărise țandăra.

Patiseria se umplea de lume, iar don Lotario nu mai venea. Veni în schimb Calixto, sculptorul, cu ochii lipiți de somn. Se afla în oraș în vacanță, împreună cu fotograficul Albaladejo. Își făcu apariția cu obișnuitul lui zîmbet angelic. Avea un cap mare, părul lung, iar la gît o cravată-șiret făcută dintr-o panglică neagră, foarte îngustă.

— Mi-a spus Albaladejo, i se adresă sculptorul lui Plinio fără să salute, că veți face niște fotografii mortului. M-am gîndit că n-ar fi rău să-i fac și masca. Ce zici, Manuel?

— Din partea mea, poți s-o faci. Presupun, că nici doctorul nu va avea nimic împotriva.

— Nu, am și vorbit cu el.

— Atunci, e în regulă. Fă-i-o.

— În acest caz, plec chiar acum să fac pregătirile.

— Foarte bine.

Ieși fără să privească în jur, preocupat de ideea lui.

Albaladejo, cu aparatele atîrnate pe umăr, ceru o cafea și o

gogoasă. Abia apucă să deschidă gura, că mașina lui don Lotario se opri în fața ușii. Era radios.

— Bună ziua. Știi ce-am luat cu mine, Manuel? Un blocnotes!

— Pentru ce?

— Ca să-mi notez interesantele comentarii pe care le vor face cei ce vor veni să vadă mortul, și-l privi pe Plinio cu aerul unui corb dotat cu darul râsului.

— Mi se pare că faci foarte bine.

Coana Rocío ar fi avut chef să se amestece și ea în vorbă, dar era atît de mare cererea de gogoși, încît nu mai prididea.

Cînd fotograful își termină gustarea, puseră banii pe tejgheaua de marmură murdară de grăsime și ieșiră.

— Adio, isteților...! Mai bine-ar fi să-l înviați pe mort ca să vă spună el singur cine e, le strigă din urmă coana Rocío.

Plinio se întoarse din ușă și-i făcu discret un anumit gest cu degetele mîinii. Ea fu cuprinsă de un hohot de rîs atît de puternic încît îi dădură lacrimile.

ÎN DRUM SPRE CIMITIR ÎNTÎLNIRĂ O MULȚIME DE OAMENI care se sculasera cu noaptea-n cap pentru a răspunde anunțului crainicului.

— Nu știu, Manuel, dacă de pe urma acestui pelerinaj va ieși ceva, dar, oricum, o să fie mai distractiv chiar decît la o nuntă.

La cimitir așteptau deja cîțiva curioși. Matías nu voise să deschidă ușa capelei înainte de sosirea autorităților. Oamenii își întoarseră privirile spre șef.

— Deschide, Matís, și să nu intre nimeni. Pînă nu terminăm de fotografiat.

Bălărie, străbătînd cimitirul de-a curmezișul, venea însoțit de doi gardieni.

Plinio aşteptă să se apropie:

— Pe măsură ce sosesc, să se așeze la coadă în fața capelei.

— Bine, șefule.

— „Ăsta nu dă greș...”, „Ăsta rezolvă totul...” „E deștept foc...” „Dac-ar fi avut ceva bani, ajungea departe...” comentau curioșii auzind ordinele lui Plinio.

Manuel și don Lotario intrară înăuntru împreună cu Albaladejo. Paznicul cimitirului deschise larg ferestrele capelei și marea încăpere fu inundată de lumină.

Fotograful privea cu ochi șireți corpul care zăcea pe masa de marmură. La un moment dat păru că Albaladejo ar fi vrut să spună ceva, rămase totuși tăcut și, fără să mai piardă vremea, începu să-și pregătească aparatele.

— Fă-i câteva din față și alte câteva din profil, dar de la distanțe diferite... și ai grijă, opera ta o să apară în toate ziarele din Spania.

— E-n regulă, șefule.

Fotograful începu să facă diferite clișee, scăpărîndu-și blițul, mișcîndu-se mult și lăsîndu-se în repetate rînduri în genunchi.

Într-un colț al încăperii se aflau scîndurile ambalajului, Plinio le privea cu insistență.

Bătu cineva în ușă. Don Lotario deschise. Era Faraonul, însoțit de fică și nevastă, care fură întîmpinate cu mare cinste.

Priviră cîtva timp mortul; mama închizînd ușor ochii, fica, dimpotrivă, cu ei larg deschiși.

— Ei? le interpelă Faraonul.

— Nu-l cunosc, spuse femeia.

— Dar tu, Fuensanta?

Fata dădu din cap fără să spună nimic.

— În cazul ăsta ați făcut drumul de pomană.

— Nu-i nimic. O să facem o plimbare prin cimitir.

— Cum doriți. Duceți-vă cu Dumnezeu.

Femeile ieșiră fără să salute.

— Cred c-am făcut fotografii cât pentru o expoziție.

— Foarte bine. Fugi și developează-le. Și, cum termini, le duci la judecătorie.

— Am înțeles. La revedere.

Fotograful plecă sprijinindu-și aparatele de șold ca să nu-l incomodeze la mers.

În lumina soarelui, mortul îi părea lui Plinio și mai misterios decît i se păruse în întunericul din noaptea trecută. Îi dădea senzația de inaccesibil și ermetic. Niciodată nu mai simțise ca acum, cu atîta intensitate, sentimentul de indiferență și închistare pe care ți-l inspiră un cadavru.

— Hai, Matías, deschide. Să intre lumea.

Formînd un rînd foarte ordonat, oamenii începură să intre. Dădeau încet ocol mesei de marmură, apoi ieșeau pe aceeași ușă.

Don Lotario, cu blocnotesul în mîină, pîndea declarațiile.

Plinio continua să stea lîngă scîndurile coșciugului și-i privea cum defilau tîrîndu-și mai toți picioarele. Cea mai mare parte erau femei. Treceau prin fața cadavrului și-și făceau cruce. Veniseră și copii și cîtiva bătrîni.

— Seamănă cu alde Migas, spuse o femeiușcă cu basma neagră pe cap, după ce se apropie mult de fața mortului.

— Dar care dintre Migas a trăit pînă la o asemenea vîrstă? întrebă cea din urma ei, o femeie grasă și revărsată.

— Drăguț, eu nu știu dacă vreun Migas mai e în viață sau nu, dar de amintit, mi-i amintesc foarte bine. Cu toții aveau nasul mare și fața alungită ca a creștinului ăstuia, Dumnezeu să-l aibă în pază!

— Ba mie nu-mi amintește de-ai lui Migas, ci de-alde Rodrigones, ăia cu falcile căzute și cu procesul cu Elia pentru

locul de casă, care-au plecat în America după ce-au venit la putere Naționali.

— Ăsta are o mutră mai de domn decît ai lui Rodrigues. Aia erau cu toții niște stîrpituri... Unu dintre ei avea chiar un umăr mai jos, de parcă stătea tot timpul să cadă. Nu-ți amintești?

— Hai, hai, adevărul adevărat este că nu-l cunoaștem. Dacă vorbim despre mort după aerul pe care-l are, înseamnă să ne răcim gura de pomană. Iar domnul Plinio, spuse privindu-l pe polițist, vrea o recunoaștere sigură a endividului, nu-i așa?

Plinio zîmbi în semn de aprobare, iar cele două femei, cu palavrele lor despre Rodrigues și Migas, duși de pe această lume, cum spuneau ele, plecară.

După cîtva timp de perindare continuă, un gardian pe nume Anastasio, faimos pentru fanfaronada lui, cu pălăria trasă pe ochi și gura ca o felie de pepene, îmbrăcat în uniformă de pluș și garnituri de un roșu aprins, semn al autorității sale, ieși din coadă cînd ajunse în dreptul lui Plinio și i se adresă pe un ton confidențial:

— Eu știu cine-i defunctul.

— Precis?

— Cum vă văd și mă vedeți.

— Cine-i?

— Un străin care-a fost la noi în oraș cu ocazia ultimului tîrg. L-am văzut de multe ori plimbîndu-se singur, privind curios în toate părțile, bînd adesea vin. Nu vorbea cu nimeni. Era înalt și avea înfățișarea acestuia. Foarte serios și bine îmbrăcat.

— Unde locuia?

— Asta nu știu. Întotdeauna îl întîlneam pe stradă, mergînd agale și singur.

— Și mai înainte nu-l văzuseși niciodată?

— Nu, niciodată, dar cum în timpul târgului trecut am ars gazul de pomană toată săptămîna, l-am văzut de multe ori și, cum am memorie bună, figura lui mi s-a întipărit în minte. Cum am intrat și am dat cu ochii de mort, mi-am și reamintit de el.

Plinio îl concedie bătîndu-l cu palma pe spate, iar Anastasio plecă mîndru peste măsură.

— Notez totul, Manuel, spuse Don Lotario făcînd cu ochiul.

— Procedezi foarte bine.

Oamenii continuau să se scurgă prin marea încăpere. Plinio ieșea afară din cînd în cînd ca să mai respire aer curat.

Aleile cimitirului erau pline de oameni care continuau să sosească. O întîmplare atît de neobișnuită le stîrnise curiozitatea.

O dată, cînd ieși să mai ia puțin aer, Plinio auzi că înăuntru plînge cineva. Se ridică și, printre capetele celor ce intrau, văzu un băiat îngenuncheat la picioarele mortului. Plîngea cu sughițuri și spunea:

— Oh, tată! Tăicuțul meu drag! De-atîta timp te aștept și-acum, uite! Vai de sufletul meu!

Doi bărbați se opinteau să-l ridice de jos.

— Haide, băiete, ce mai e și asta? Nici vorbă să fie taică-tu.

— Ba este, ba este! strigă băiatul, nelăsîndu-se ridicat.

În cele din urmă îl scoaseră din capelă aproape în ghionturi și-l așezară afară pe un scaun.

Băiatul, cu cămașa desfăcută la piept de atîta durere, plîngea ținîndu-și pumnii la ochi și arătîndu-și dinții mari și galbeni.

— Nu trebuie să luați în seamă plînsetele băiatului, spuse o femeie foarte înaltă privindu-l pe Plinio.

Unul dintre bărbații care asistaseră la scenă îi puse o țigară în gură și i-o aprinse cu bricheta; atunci, ca prin farmec, „băiețașul” încetă să mai plîngă. Rămase cu privirea pierdută undeva, trăgînd din țigară. Sărmanul, era îmbrăcat și încălțat ca vai de lume și părea că în toată viața lui nu se spălase nici macar o dată. Pentru că avea pantalonii descheiați, cîteva femei începură să rîdă făcînd glume despre „colivia deschisă...” El însă continua să plutească printre norii de fum ai țigării. Plinio se apropie de el, îi băgă în buzunar cîteva „Celtas” din cele pe care le folosea la serviciu, și-l împinse ușor pe alea care ducea spre ieșirea din cimitir. Se îndepărtă cu pași nesiguri, fredonînd, cu ochii țintă la țigară.

Cineva spuse din nou că mortul avea ceva din înfățișarea celor din familia Migas, iar mulți alții că figura aceea „le spunea ceva”.

Spre prînz, dintre toate declarațiile spontane, singura care părea să-l pună pe gînduri pe Plinio fu cea a lui Anastasio, gardianul. Ordonă deci caporalului Bălărie să-i convoace telefonic pe toți patronii pensiunilor, cîrciumilor și hanurilor din oraș și din împrejurimi să vină să vadă mortul.

Sculptorul Calixto sosi pe bicicletă aducînd cu sine, într-o cutie de carton amarată „la sabord”, toate cele trebuincioase pentru a face masca.

— Am sosit, șefule.

— Va trebui să mai aștepți puțin ca să vedem dacă se lămurește ceva... Presupun că la ora mesei vor pleca toți, așa că vei putea lucra în liniște.

— Dacă așa trebuie, am să aștept.

Își sprijini bicicleta de perete și începu să se învîrtească de colo-colo, contemplînd priveliștea.

Scoaseră afară o fată leșinată. O așezară pe un scaun și-i umeziră tîmplele cu o batistă. Era grozav de palidă și de

transpirată. În cele din urmă deschise ochii și întrebă ce i se întâmplase. Își reveni și plecă mergînd încet, la brațul altor două fete.

...Spre ora unu, vizitatorii se răriră. Plinio îi dădu voie sculptorului să-și înceapă treaba. Don Lotario ieși afară cu blocnotesul său plin de însemnări și i le arătă șefului. După puțin timp, ieși și Faraonul.

— Drace, ce încurcătură!

— Ce s-a întîmplat, Antonio?

— Păi nu știu ce să fac. Să rămîn aici și să mă uit la Calixto cum face masca, sau să mergem să bem o bere rece.

— Hotărăște-te. Don Lotario și cu mine suntem pentru bere.

— Atunci, bere.

Se urcară în „șase sute” și se îndreptară spre oraș.

— Eu aș zice să mergem la celălalt cazino, la „Tomelloso”, că la ora asta nu cred să fie lume și putem să stăm liniștiți, sugerează Antonio.

— Da. E cel mai bine.

— Cum singurul lucru pe care îl văd de ieri după-amiază încoace e doar mortul ăsta, nu mai am în fața ochilor nimic altceva decît figura lui...

Salonul „Cazinoului Tomelloso” era gol, așa cum speraseră. Pascual, chelnerul, singura suflare omenească prezentă, dormita într-un fotoliu. Lumina fină, filtrată prin vitraliul luminatorului, capodopera lui Luis, cel cu „Iadul”, din anii săi de glorie, crea o atmosferă suavă, delicată, de iarnă însorită.

Cei trei bărbați se așezară sub oglinda din stînga și, cum Pascual nu se deșteptase la zgomotul pe care îl făcuseră intrînd, se gîndiră să bată din palme toți dintr-o dată, poate că reușeau să alunge toropeala în care zăcea chelnerul.

Acesta, auzind bătăi din palme dese și puternice, sări ca un mînz, își frecă ochii cu mîinile și de îndată ce-și dădu seama din ce parte a salonului veneau zgomotul și rîsetele, își aruncă șervetul pe umăr, puse tava sub braț ca pe un pachet și se îndreptă spre ei.

— Hai, băiete, îi spuse Faraonul, sau poate ai făcut-o lată azi-noapte?

— Aș! N-am dormit din cauza copilului. A plîns pînă-n zori. A venit tîrziu pe lume, dar de cînd a venit face mai multă gălăgie decît o fanfară.

Pascual aduse cămile cu bere și crevete la grătar, căroră cei trei bărbați li se consacrară cu deosebită plăcere. Plinio scoase apoi tutunul, singurul care avea tutun, ca de obicei, și începură cu toții să-și răsucescă țigările. Ușa turnantă se învîrți și Alcañices își făcu apariția foarte grăbit.

Zărimdu-i așezați la masa de sub oglindă, fața i se lumineă.

— Ce bine că vă găsesc aici, spuse în loc de bună ziua.

— Dar ce s-a întîmplat? îl întrebă Plinio.

— Nimic, domnule, doar o mică afacere.

— Stai jos, afaceristule, îi spuse Faraonul. Alcañices era un meseriaș foarte întreprinzător.

— Ai venit să te finanțăm? îl întrebă Plinio.

— Nu-i vorba de așa ceva. Am venit să-ți cer o favoare, șefule.

— Despre ce-i vorba?

— E o treabă simplă, dar care ne poate duce la anumite descoperiri... Păi, să vedeți, l-am văzut pe artistul Calixto făcîndu-i masca mortului și mi-am zis că dumneavoastră i-ați dat voie. Și atunci i-am spus să-mi dea și mie o copie, iar el a zis că nu are nimic împotriva. Știți pentru ce-mi trebuie?

— Nu. Pentru ce?

— Ca să fac măști pentru carnaval. E simplu.

— Măști pentru carnaval?

— Întocmai.

Plinio își trecu mîna peste ceafă ca și cum ar fi căutat o explicație, dar Faraonul i-o luă înainte:

— Ascultă, ți-ai ieșit din minți? Abia suntem în iunie. Pînă la carnaval mai e o grămadă de timp.

— N-are importanță.

— Ba are, pentru că pînă la carnaval toată lumea o să uite de mortul ăsta anonim, cum îi zici tu.

— Ce are a face una cu alta? Oamenilor le-a făcut o impresie puternică mortul ăsta, înțelegeți?... Nu-i de mirare că o să vină să-l vadă jumătate din oraș... Și amintirea unui lucru de acest fel face întotdeauna plăcere. Și, în afară de asta, cum măștile celelalte sunt destul de scumpe, lumea o s-o cumpere pe asta... iar dacă omul o va folosi sau nu, asta-i altă mîncare de pește.

— Tu crezi deci că, dacă la mijlocul lui iunie, ai să pui în vînzare niște măști, lumea o să ți le smulgă din mînă și o să se bată pe ele? întrebă Faraonul încercînd să fie viclean.

— Or să se vîndă ca pîinea caldă, domnule. Eu cunosc imaginația macabră a oamenilor.

— Treaba ta, dar nu vād să ai cine știe ce succes.

— Șefule, spune-mi doar dacă-mi dai sau nu voie.

— Eu îți dau; ideea nu-i rea. Dar gîndește-te bine.

— M-am gîndit. Mă duc.

— Stai, omule, ia și tu un pahar.

— Vă mulțumesc. Cu bine!

Și ieși în goană.

— Du-te cu Dumnezeu! Aleargă de parcă le-ar și avea în hornul casei.

— În hornul casei? întrebă Plinio.

— Vorba vine!

— Sărmanul, parc-ar fi o turbină. O moarte misterioasă scoate întotdeauna lumea din minți.

ODATĂ TERMINATĂ BEREA ȘI DIVAGAȚIILE DESPRE COMERȚUL cu măștile pe care și-l propusese afaceristul Alcañices, hotărîră să se ducă la masă.

Faraonul plecă de la bodegă pe jos, iar don Lotario îl luă pe Plinio cu mașina. Cînd ajunseră în fața porții acestuia din urmă, avu loc un schimb de cuvinte care merită să fie amintit.

— Manuel, mi se pare că ai o atitudine foarte ciudată.

— Ciudată?

— Da. Iei cazul în glumă. Nu-l tratezi cu toată seriozitatea, doar dacă nu cumva vrei să mă duci.

— Să te duc? Iar că-l iau în glumă, nici vorbă de așa ceva. Pur și simplu nu știu de unde să-l apuc. N-am niciun indiciu. Stau și adu-mec. Poate că de pe undeva o să-mi vină vreun miros de care să mă pot folosi... Cred că procedăm așa cum trebuie, dar pînă acum n-am avut noroc... Dacă, pînă acum n-am făcut mare lucru, e deoarece cazul ăsta are ceva ciudat, ceva în afara logicii.

— În sfîrșit, fie cum zici tu.

— Adevărul e, don Lotario, că mă aflu în pom, cum ai spune dumneata.

— Adevărul e că nici mortul nu te prea interesează.

— Mă interesează și nu prea. Nu-l înțeleg, asta e.

Veterinarul făcu un gest vag.

Șeful deschise ușa mașinii zîmbind cu un aer înțelegător și spuse în chip de rămas bun:

— Bine, ne vedem după-masă la San Fernando, la cafea.

. . .

LA CAZINOUL SAN FERNANDO, LA ORA CAFELEI, FARAONUL era personajul zilei. Mica adunare obișnuită, mult lărgită în acea după-amiază, era o adevărată sărbătoare. Toți glumeau pe seama Faraonului în legătură cu „mortul pe care i-l trimiseră cei trei Crai de la Răsărit”, că „subînchiriasse frida”, că „mortul venise să-i aducă ultima înștiințare”, sau „ce mai mortuleț primise cadou”, că din „achizitor de vinuri” se transformase în „achizitor de morți”, că „nu există mort pe lume care să dureze o sută de ani”, că „dacă-i datora ceva”, că „ia, uite, ce mai mesaj primise” și multe altele.

La rîndul său, Antonio povestea cu mult calm, printre sorbiturile de cafea, întâmplările la care luase parte în acea zi. Despre băiatul care spunea că mortul e tatăl lui, despre Alcañices, despre măști...

Omul era în vervă și-și puna mari speranțe în zilele care mai rămîneau pînă la rezolvarea, într-un fel sau altul, a problemei mortului.

— Adevărul este că n-o să mai avem o sărbătoare ca asta multă vreme de-acum înainte! Ce nebunie!

Astfel vobeau cînd sosi Albaladejo cu copiile fotografiilor pe care le trimiseseră la „Lanza”, ziarul local. Le arătă mai întîi Faraonului, apoi ceilalți cerură și ei să le vadă.

Albaladejo, alarmat de întorsătura pe care ar fi putut s-o ia afacerea pe care o pusese la cale, spuse:

— Încetișor, domnilor. Vi-o arăt doar pe asta. Celelalte, trei duros cea din față și doi cea din profil.

Auzind că fotografiile costă, cererile fură retrase și se făcură cîteva comentarii defensive: „Vrea să facă afaceri cu răcitura, blestematul ăsta de fotograf”.

— Fiecare cu treburile lui, zgîrie-brînză, îi replică fotograful celui care făcuse comentariul.

Dar, departe de a se speria, acesta se sui pe un scaun și începu să strige cu o putere nebănuită:

— Fotografii de-ale mortului! Cine dorește? Trei duros cele din față, doi cele din profil.

— Uite, mie dă-mi cîte una din fiecare, spuse Faraonul întinzîndu-i fotografului cinci duros.

— Două pentru don Antonio. Cine mai dorește?

Încet-încet și cu destulă greutate, cumpărătorii începură să se arate. Unii dintre ei stăteau nehotărîți zornăindu-și banii în buzunar și făcîndu-și încruntați calcule. Alții păreau definitiv resemnați și-și plecau privirile neinteresate de ofertă. Cei mai vicleni dintre ei încercau să le vadă însă, pe gratis, peste umărul celui mai apropiat cumpărător.

Cînd vînzarea era în toi, sosiră Plinio și don Lotario.

Faraonul, în culmea veseliei datorită acelei atmosfere, ceruse o sticlă de coniac Peinado pentru toți prietenii săi. Se ridică încet, așa cum stătea bine demnității sale și, îndreptîndu-se spre șef și însoțitorul acestuia, îi arătă fotografiile:

— Efigiile... Iată efigiile.

Plinio își puse ochelarii și le privi cu atenție.

— A ieșit foarte bine, nu-i așa?

— În orice caz, n-a ieșit mișcat, spuse unul mai hîtru dintre cei prezenți.

Odată cu sosirea șefului și a lui don Lotario, bursa de fotografii se învioră și se făcură cereri pentru toate pozițiile.

Părea că Albaladejo venise căptușit cu fotografii, căci le scotea de prin toate buzunarele și de prin toate cutele hainelor.

— Cu zece și cu cinsprezece!

Plinio și don Lotario se așezară jos ca să ia parte la petrecerea oferită de Faraon, care era atît de mulțumit, de parcă în loc de un mort de contrabandă i-ar fi picat lozul cel mare. Cerură cafea și țigări și-și turnară coniac din sticla care trecea pe rînd de la unul la altul.

— Ce-am avut la mine am terminat! spuse Albaladejo înveselit și el. Mă duc să plătesc la laborator și să mai fac ceva copii.

— Ascultă, maestre, îi strigă Faraonul lui Albaladejo, fă-ne și nouă o fotografie – șefului, lui don Lotario și mie – în amintirea acestei zile.

— Bună idee! spuse băiatul pregătindu-și aparatul și blitzul.

Faraonul, care se afla între cele două persoane oficiale, luă în fiecare mână câte o fotografie de-a mortului, ținând-o în așa fel încât să se vadă cât mai bine, și adăugă rîzînd:

— Dă-i drumu, băiete, că suntem cu toții.

Blitzul scînteie, cei trei se împraștiară și mulți începură să rîdă.

Lui Plinio nu i se părea că-i rău ca lumea din cazino să se uite de zeci de ori la fotografiile mortului. Să vedem ce-o să iasă și din asta.

Deodată, atenția celor din colțul din stînga al salonului se fixă asupra lui Aurelio Carnicero, un bărbat afectat și de statură înaltă care, cu ochelarii pe nas și cele două fotografii în mână, spunea ceva pe un ton foarte hotărît și convingător:

— Da, domnule! Sunt absolut sigur. Pare să aibă cu patruzeci de ani mai mult, dar el e. Parcă-l văd.

Își ridică privirea pe deasupra ochelarilor, se uită spre șef, care se afla la vreo șase sau opt metri depărtare, apoi se îndreptă spre el cu pași siguri, continuînd să vorbească pe obîșnuitul lui ton oratoric:

— Dar, Manuel! Cum de nu l-ai recunoscut? Doar e de vîrsta ta. E drept că tu l-ai văzut de puține ori. Eu însă, deși eram încă un copil, nu l-am uitat.

Se opri la vreo doi metri în fața șefului, cu brațele deschise într-un gest foarte teatral, conștient de interesul pe care-l stîrneau cuvintele și atitudinea lui.

Plinio, cu țigara în colțul gurii și un ochi micșorat din cauza fumului, îl privea fără să arate vreun interes deosebit pentru cele auzite.

— Eu, continuă Carnicero, am să mă duc după-amiază să-l văd la față pe răposat, deși fotografia îmi este prea de-ajuns... Nici dumneata, don Lotario, nu ți-l amintești? Întrebă el arătând acuzator spre veterinar.

Acesta, făcându-se și mai mic decât îi era felul, dădu timid din cap în semn că nu.

După ce Aurelio Carnicero își arătă decepția dintr-un gest larg, înaintă câțiva pași, și, oprindu-se în fața Faraonului îl întrebă pe ton de inchizitor:

— Nici tu, Antonio, nu l-ai recunoscut?

Faraonul, pregătit pentru o astfel de întrebare, abordă un aer și mai ștrengăresc ca de obicei și-i răspunse:

— Crezi oare, Aurelio, că dacă l-aș fi recunoscut am mai fi făcut atîta tărăboi? Nu fi caraghios, omul lui Dumnezeu!

Cum tonul faraonic făcea praf toată emfaza celui care întrebuse, ca și așteptarea celor prezenți, Aurelio slăbănogul își scurtă propria tiradă și îngînă puțin rușinat:

— Acesta este, ca s-o știți cu toții, don Ignacio de la Cámara Martínez, stăpînul de la Miralagos... el e, fără doar și poate... Vreau să zic, era...

Și, după ce spuse toate acestea, rămase nemișcat la locul său, cu aerul celui de partea căruia se află dreptatea, cu o mînă sprijinită în șold, iar cu cealaltă, în care ținea cele două fotografii ale mortului, ridicată în dreptul frunții, de parcă ar fi jucat cărți cu ele.

Cei mai mulți dintre cei prezenți rămaseră nedumeriți ascultîndu-l. Păreau că nu-și amintesc, sau că nici măcar nu ar fi cunoscut vreodată faimosul personaj.

— Da, domnule, așa e, îi întărită Aurelio. Apoi, adresîndu-se lui don Gerardo, cel mai bătrîn dintre ei:

— Uită-te bine, don Gerardo. Uită-te bine, că doar dumneata ai avut atîta de-a face cu familia lui.

Don Gerardo privi fotografiile cu o figură sceptică, apoi spuse:

— Eu... și noi toți, nu l-am mai văzut pe Ignacio de vreo patruzeci de ani, dacă nu mă înșel. De pe vremea cînd trebuie să fi avut vreo douăzeci și cinci... Nu-i ușor să ți-l amintești privind fotografia unui mort care poate să aibă șaizeci de ani.

— Fruntea asta, nasul ăsta în sus, gura asta mare sunt ale lui don Ignacio de la Cámara Martínez... Știi doar că am memorie foarte bună.

— Eu nu zic că n-ai, adăugă don Gerardo, farmacistul, numai că eu nu-l recunosc.

Aurelio stătea cu fotografiile ridicate în sus, căutînd să mai atace pe careva după cele spuse de farmacist. Se întoarse spre Plinio:

— Tu, Manuel, ce spui?

— Spun la fel cu don Gerardo. Posibil să fie el, dar eu nu-mi amintesc absolut deloc figura lui don Ignacio... Ultima oară cînd l-am văzut a fost în ziua cînd soția lui a avut accidentul, prin '30, sau cam așa ceva, și amintirea chipului său îmi este foarte îndepărtată.

— În afară de asta, zise Faraonul, familia de la Cámara are un cavou foarte bun la Argamasilla, așa că nu văd de ce ar fi pus cadavrul în firida unui sărman achizitor de vinuri.

— Asta-i altă mîncare de pește. Și e treaba judecătorului și a poliției, în care nu mă amestec. Asta-i treaba lui Manuel și a domnului judecător. Acum nu facem decît să identificăm victima. Sau poate că nici nu e vorba de-o victimă. Înțelegeți ce vreau să spun?... Eu rămîn la părerea mea. Dacă probele o vor dovedi... Nimic mai simplu decît să se caute cîteva fotografii de-ale lui don Ignacio, căci în oraș trebuie să existe multe, și să se facă astfel confruntarea.

La aceasta Plinio consimți.

Văzînd cei adunați la San Femando că dezbaterrea publică începuse să slăbească, trecură la felurite alte subiecte. Aurelio începu să povestească despre viața lui don Ignacio de la Cámara Martínez, povestire care promitea să devină interesantă. Intră însă caporalul Bălărie, așa că Plinio și don Lotario pierdură ocazia să audă istorisirea acestuia.

După ce-și salută scurt șeful, caporalul îi spuse:

— Vă așteaptă hangiii.

— Foarte bine. Să mergem într-acolo.

— Ne întoarcem la treabă, deci? îl întrebă Faraonul, care ascultase schimbul de cuvinte dintre cei doi.

— Ne întoarcem, anunță Plinio, ridicîndu-se.

— Bine, domnilor, o să mai vedem. Iar ție, Aurelio, multe mulțumiri pentru pista pe care ne-ai pus.

— Pentru nimic, omule. De ceea ce am spus sunt absolut sigur. Mai stau cîteva clipe să se mai domolească puțin soarele și vin și cu într-acolo.

— Cum vrei.

LA INTRAREA ÎN CIMITIR SE FORMASERĂ DIN NOU GRUPURI de curioși. Pe alei, animație, du-te-vino. Timpul se încălzise mult și pe cîteva tarlale din apropiere începuse treieratul.

Imediat ce coborîseră din „șase sute”, spre ei se îndreptă Enriquito, de la Hanul lui Marcelino.

— Au mai venit și alții? îl întrebă Plinio.

— Da, încă vreo doi sau trei.

— Du-te și adu-i, Bălărie.

Toți cîți se aflau acolo îl priveau pe Plinio cu curiozitate. Cei săraci erau mîndri de faptul că Plinio era de-al lor, deși și cei cu stare considerau că, într-un anumit fel, Plinio le aparținea lor. Manuel González, alias Plinio, „mintea numărul

unu a oraşului”, cum obişnuia să spună Angel Garcia, era profet în oraşul său. Toţi îl iubeau şi-l admirau, deşi era puţin cam „scrîntit”, iar în privinţa ideilor şi a principiilor, îşi păstra sufletul în cutiuţa lui şi nu se lăsa tîrît de acele furtuni de vară repede trecătoare.

Hangiile se apropiiau. Plinio se adresă grupului care se afla cel mai aproape:

— Aţi văzut mortul?

— Da, răspunse unul din ei.

— Vă spune ceva?

Mai toţi clătinară din cap. Unul din ei se aventură:

— E sigur că nu-i de pe-aici.

— Ceea ce se vede de la o poştă, e faptul că e un domn, remarcă unul dintre ei cu aer de om de afaceri.

— De ce?

— Pentru că are pielea foarte netedă şi nici urmă să-l fi ars soarele.

Sosi Bălărie împreună cu ceilalţi birtaşi.

Plinio, plin de discreţie, îi luă deoparte şi le explică motivul pentru care-i chemase.

— Mi s-a spus că la tîrgul de anul trecut a fost pe-aici un străin înalt, aidoma la înfăţişare cu mortul, care umbla de colo-colo şi nu vorbea cu nimeni. Îşi aminteşte vreunul dintre voi să fi adăpostit un astfel de om?

Cîteva dintre ei dădură încet din cap, negativ. Enriquito rămase nemişcat.

— Gîndiţi-vă bine.

— Tu ce spui, Enrique?

— În casa mea a fost unu cu înfăţişarea asta. Înalt şi îmbrăcat într-un costum de vară, de culoare închisă.

— Mortul are vreo asemănare cu el?

Făcu un gest nedefinit, apoi se explică:

— S-ar putea... dar atîta păr alb cît are ăsta mă pune în

încurcătură. Acela își dădea părul dintr-o parte în alta a capului ca să-și mai ascundă chelia... Poate să fi fost vopsit.

— Ai stat de vorbă cu el?

— Puțin. Era un om foarte tăcut. Uneori întreba despre câte cineva care murise de mult sau care era deja bătrîn... Și mai întreba și despre unele locuri. Îmi amintesc că, într-o zi, în timp ce privea spre partea unde-a fost schitul San Francisco, m-a întrebat cînd fusese părăsit și de ce.

— Ți-a spus dacă e sau nu din orașul nostru?

— Nu. Nici el nu mi-a spus și nici eu nu l-am întrebat. Nu era un om cu care să legi ușor o discuție. De altfel, nici eu nu prea am căutat să stau de vorbă cu el, că știți și dumneavoastră ce zor avem cînd e tîrg.

— Mai păstrezi caietul în care ai notat cum se numește?

— Trebuie să fie trecut în caietul de intrări.

— Încearcă să-ți amintești tot ce știi și caută-mă.

Enriqueite rămase tăcut de parcă n-ar mai fi avut absolut nimic de spus, dar deodată, cînd te așteptai mai puțin – era un tic de-al lui – începu să verse un șiroi de vorbe:

— ...Cîteva zile a fost cam bolnav și-a venit să-l vadă don Saturnino.

— Interesant ceea ce-mi spui.

Tăcu din nou, cu ochii ațintiți în pămînt. Toți așteptară să vadă dacă mai continuă. Și cînd se părea că n-o să mai zică nimic, se dovedi contrariul:

— ...Cu cine vorbea el destul de des și uneori chiar îl însoțea era don Andujar, ăla de cară bagajele.

— Și asta-i interesant.

Din nou așteptară să vadă dacă mai spune ceva, dar de data aceasta se dovedi că spusese tot ce avea de spus. Își scoase o țigară, o aprinse și luă un aer de parcă ar fi uitat de toată povestea.

— Vă mulțumesc mult tuturor pentru că ați venit, li se

adresă Plinio hangiilor. Și apoi, lui Bălărie: Caută-mi-l pe Matías.

Lumea intra și ieșea din capelă.

— Don Lotario, du-te și ascultă ce mai spun. Eu mă duc cu Matías să văd pe unde au putut să bage blestemata aia de ladă.

— Bine, Manuel. Să-mi spui și mie.

Matías se apropia bălăngănindu-și brațele.

— Aveți nevoie de mine?

— Aveai vreo treabă?

— Nu-i nicio grabă.

— Hai să mergem să facem o plimbare prin cimitir. Vreau să stăm puțin de vorbă.

Matías îl privi pe polițist bănuitor.

— Cum doriți dumneavoastră.

— Așteaptă-ne aici, Antonio.

— Asta și vreau. Am să-i fac o scurtă vizită răposatului, să văd dacă nu cumva și-a schimbat poziția în care l-am lăsat.

Intrară în cimitirul vechi. Plinio folosi acest prilej pentru a-și deschide surtucul uniforme albastre de iarnă, care acum îi ținea prea cald.

— De obicei la ce oră vă culcați, Matías?

— La ce oră ne culcăm?

— Asta te întreb și eu.

— Păi, când se termină programul la televizor. Pe la douăsprezece.

— Și încui porțile cimitirului?

— Desigur, păi, cum altfel?

— Le încui în fiecare noapte?

— Întotdeauna. Înainte de-a mă duce la masă.

— Și băieții tăi nu obișnuiesc să plece noaptea de-acasă?

— Sîmbăta merg la cinema... Sau în altă parte.

— Și cum descuie?

— Au cheia casei și n-au de ce să intre în cimitir... Bine, acum pot să vă întreb și eu, șefule, pentru ce mă întrebați toate astea? spuse el oprindu-se și trecându-și mîna peste obrajii nerași de o săptămînă.

— Atunci, cum crezi tu că au putut duce sicriul pînă la frida familiei Faraonului? întrebă Plinio în loc de răspuns.

— Nu știu. Lacătele de la celelalte porți și lanțurile erau neatînse. Iar zidurile cimitirului sunt foarte înalte, peste ele nu se poate trece un asemenea sicrioi. Ar fi fost nevoie de o macara.

— Cele întîmplute sunt foarte grave pentru tine, Matías.

— Pentru un amărît de paznic ca mine?

— Sigur, omule. Ce se poate crede despre un paznic de cimitir pe sub nasul căruia se transportă și se îngroapă morți fără ca el să aibă habar?

— ...Creadă lumea orice, dar eu jur că nu știu nimica-nimicuța.

— Eu nu mă îndoiesc de tine, înțelege-mă. Ceea ce doresc este ca noi doi să ajungem la o concluzie, îi spuse Plinio ca să-l liniștească.

— Da, da, numai că eu n-am ajuns la nicio concluzie în astea două zile de cînd îmi tot storc creierii.

— Hai să dăm o raită prin cimitir. Să mergem.

Și porniră tăcuți de-a lungul acelei grădini întunecate.

Aproape în toate zidurile se aflau galerii cu firide, iar în cimitirul vechi, zidurile erau înalte și văruite, greu de sărit.

— Asta, zise Matías oprindu-se în fața unui zid nevărut, e partea cea nouă, cea asupra căreia, după atîtea încurcături, și-a dat consimțămîntul și primăria... Vă amintiți doar...

— Da...

Zidul era făcut din vălătuci, după cum era obiceiul pe acolo, și părea încă umed.

— Cînd au terminat de făcut zidul?

— Când?

— Da, când?

— Drace! Dar ce vă veni în minte! Păi de terminat, terminat să fie ceva mai mult de-o lună, dar... Veniți încoace.

Și, fără să-și termine fraza, porni înainte cu toată iuțeala. Plinio îl urma cu greu printre morminte, dintre care unele erau deschise, cu marginile pline de ciulini și scînduri de sicrie vechi. „Ai să vezi că ăsta o să mă bage în groapă și pe mine”, își spunea în sinea lui, în timp ce mergea împiedicîndu-se la tot pasul.

În cele din urmă, groparul se opri, destul de obosit, în fața unei părți a zidului din care încă mai mustea apa.

— Eu zic că... zicea, și într-adevăr zicea, deși cu respirația tăiată, că bucata asta, după cum se vede, au astupat-o destul de tîrziu... Să tot fie de-atunci, știu eu, cam vreo săptămînă. Cred că din cauză că meșterul s-a îmbolnăvit... sau din lipsă de piatră, de materiale, sau mai știu eu de ce.

— Ce meșter a făcut zidul?

— Asensio cel Nou.

— Bineînțeles că...

— Că ce?

— Că de aici pînă la firida Faraonului e cale lungă ca să mergi cu sicriul în spinare... și că există multe firide și morminte goale mai la îndemînă în care să pui mortul, în loc să bați atîta drum.

— Asta cam așa e, consimți Matías, respirînd normal. Cum în orașul nostru oamenii-și cumpără firida mai înainte de a-și cumpăra zestrea, firide goale sunt berechet... Și încă gata zidite. Se bagă înăuntru balotul, se zidește din nou și nimeni nu află nimic... Acum, să mă iertați că îndrăznesc să gîndesc și eu cu mintea mea, e clar ca bună ziua că de la bun început au venit cu gîndul la firida Faraonului.

Plinio privi și iar privi acea parte din zid și, fără să spună nimic, scoase pachetul de „Celtas”.

— Ce, șefule, nu sunteți convins că-i așa?

— Nu sunt convins nici că e, nici că nu e... Nu mai există nici un alt loc ușor accesibil?

— Ce să fie?

— ...Vreun alt loc prin care să se poată intra cu ușurință.

— Nu.

— Să mergem acum la firida Faraonului.

— Pe aici se merge mai ușor.

Cînd ajunseră la Galeria San Juan, acolo unde găsiseră sicriul, Plinio se opri pe loc privind firidele din jurul celei cu pricina.

— După cum văd, singurele firide libere prin partea aceasta nu-s decît cea a Faraonului și cealaltă. Dar acestea trei de ce nu au placă?

— Au fost ocupate de curînd... Le știu pe dinafară.

— Văd. Dar străduiește-te să-ți mai amintești și altele. Cu o jumătate de oră în urmă habar n-aveai pe unde s-ar fi putut trece cu marfa aceea de contrabandă, iar acum cîteva clipe încă nu-ți amintiseși despre gaura pe care zidarii au lăsat-o neastupată.

— Păi, asta mi se întîmplă pentru că trebuie să țin minte foarte multe lucruri.

— Sau niciunul.

— La naiba, șefule, nu fiți așa. Sunt un biet om și eu.

— Ei, hai, liniștește-te, nu pune totul la inimă.

Se reîntoarseră la capelă. Între timp, aici animația crescuse. Faraonul se apropie și-i spuse în șoaptă:

— Aurelio continuă să susțină aceeași prostie. Că mortul e don Ignacio. Spune că, după ce-a văzut cadavrul, e mai sigur ca de el însuși.

Plinio nu răspunse. Își scoase chipiul și cu aceeași mână se scarpină în cap.

— De-o oră încheiată tot povestește cui vrea să-l asculte, continuă Faraonul, despre familia lui don Ignacio și câte și mai câte alte întâmplări de pe vremuri.

— Atunci înseamnă c-a pomenit și despre don José María Cepeda, despre don Antonio Criado și despre don Melquíades Alvarez, nu? îl întrebă Plinio flegmatic.

— Firește. Pe toți i-a înșirat. Și pe Vicente Pueblas și Revoluția Consumurilor, anul cu epidemia de holeră și istoria Mlaștinei.

— Nu mai spune! Știe mai multă istorie chiar decât don Paco Pérez.

Apăru don Lotario cu blocnotesul în mână și ștergându-și sudoarea de pe frunte.

— Ce-i, don Lotario, au spus ceva mai deosebit?

— Prea puțin.

— Omule, nu spune asta atîta timp cît prin apropiere se află Aurelio, care e în stare să înșire toate dinastiile regilor goți.

— „Întunecată și frămîntată a fost domnia lui Titiza!” exclamă Faraonul la auzul cuvîntului goți.

— A lui Witiza, ignorantule... Titiza ești tu, nenorocitul! exclamă veterinarul.

— Iertați-i pe neștiutori.

— Vorbește și el ca să nu tacă... Îi cunoaște mai bine pe cei morți, decât pe cei în viață.

— Bah! Vorbește de Aparicio și Quiralte, fondatorii orașului, de parcă ar fi mîncat din același blid cu ei, adăugă Faraonul.

— Singurul lucru interesant care s-a întîmplat, continuă veterinarul, e c-au adus o infirmă în cărucior, deoarece vroia să vadă dacă mortul nu era cumva bărbatul ei, care-a dispărut

în război.

— Și era? întrebă Plinio batjocoritor.

— Nu.

— Păcat! spuse Faraonul. Dacă ar fi fost, am fi omorât doi iepuri dintr-o dată.

— Și pentru că nu era și tot făcuse drumul pînă aici, i-a zis lui Bălărie să-i dea ei lada, că i se pare foarte potrivită ca să semene în ea pătrunjel.

— Nu cumva i-a dat-o?!

— Nu, omule, nu... Bruta a zis că nu i-o poate da deoarece este corp delict.

Plinio rîse cu poftă.

— Spunea, continuă don Lotario, că soțul ei fusese mai puțin bărbat ca ăsta.

— Dacă zice ea! sări achizitorul de vinuri.

— Mai e înăuntru o babă, care declară că mortul e un oarecare Perea care a plecat de mult în America.

— Perea chelnerul? întrebă Faraonul.

— Cred că da.

— Fugi de-aici, omule, că Perea, cînd a plecat, trebuie să fi avut peste șaiszeci de ani.

— Uită-te, asta-i femeia, spuse veterinarul arătînd spre o femeie care tocmai ieșea.

Toți priviră în direcția indicată. Era o bătrînă foarte înaltă și slabă, cu părul alb pieptănat în coc și ochi albaștri.

Cineva o anunță că venise Plinio, așa că se îndreptă spre el foarte hotărîtă:

— ăsta-i Perea Gomarra, chelnerul! Cum vă văd și mă vedeți! Al de-a plecat în America în anul foametei.

— Ce tot vorbești! Dacă Perea ar mai trăi, ar trebui să aibă peste optzeci de ani, răspunse Faraonul.

— Nu-i adevărat!

— Nu te încăpățîna, femeie. Perea era mai mare decît

mine cu cel puțin treizeci de ani. Eu eram un copil când el era bărbat în toată puterea cuvîntului. L-am cunoscut foarte bine și-l întâlneam adesea.

Bătrîna rămase o clipă descumpănită de cele auzite, apoi își reveni:

— Āsta-i Perea Gomarra! și, răsucindu-se brusc, plecă semeață, cu bărbia în sus și fără să dea atenție unei mucoase care se ținea scai de ea.

Nu avură timp să mai comenteze încăpățînarea bătrînei pentru că, înainte ca aceasta să dispară din raza lor vizuală, apăru Aurelio, înconjurat de un grup de ascultători. Văzîndu-l pe Plinio luă poziția de drepti, apoi, în timp ce-și îndesa pălăria pe cap, spuse cu voce gravă:

— Nimic, Manuel, nimic nou... Ceea ce ți-am mai spus. E don Ignacio de la Cámara Martínez.

Pe la opt seara fu anunțat sfîrșitul vizitelor. Matías răsuci de două ori cheia în broasca capelei, apoi o atîrnă alături de altele pe un lanț destul de mare și se întoarseră în oraș.

Plinio hotărî să se folosească de timpul rămas pînă la cină pentru a se duce pînă la don Saturnino.

Îl găsiră stînd în curte. O curte ce aducea a curte andaluză, în mijloc cu o arteziana din plăci de faianță, al cărei șuvoi își făcea auzită, în clipele de liniște, muzica lui suavă. Așezat comod într-un fotoliu de răchită, doar în cămașă, doctorul citea ziarul la lumina unei lămpi din fier forjat.

Fu surprins văzîndu-i pe Plinio și pe don Lotario la ora aceea.

— Intrați, domnilor, și luați loc, spuse el imediat ce fu în stare să reacționeze în vreun fel.

Se așezară pe niște scaune tot de răchită și începură să fumeze țigările oferite de doctor.

Auzind voci, apăru și soția lui.

— Bună seara, Manuel și don Lotario. Nu vă deranjați,

spuse ea văzînd că aceştia schiţau gestul de-a se ridica în picioare.

— Hai, Maruja, scoate nişte bere, spuse doctorul cu aerul său melancolic şi măsurat.

— Ce mai e cu mortul acela, Manuel? Tot anonim? întrebă Maruja întîrziind să plece după bere.

— Cred că da.

— Ce întîmplare extraordinară! Într-un oraş atît de liniştit ca al nostru, să ne trimită aşa ceva.

— Poate că l-au trimis tocmai pentru că oraşul nostru e atît de liniştit, spuse don Saturnino.

— Dumneata, însă, ai să limpezeşti lucrurile, Manuel, sunt convinsă.

Dumnezeu să te audă, şi cît mai repede.

— Repede, nu, că oamenii se vor plictisi iarăşi, nemaivînd ce face, adăugă don Saturnino schiţînd un zîmbet.

Plinio zîmbi şi el dar tăcu, pentru că în fond asta era o bombă, orice s-ar spune. El îşi măsura viaţa după „cazuri”, tot aşa cum un scriitor şi-o măsoară după numărul cărţilor, un pictor după cel al tablourilor, iar un toreador după numărul coridelor. Toate celelalte întîmplări sunt simple cronologii fără importanţă.

— Tocmai citeam ziarul din Ciudad Real. Publică fotografia şi anunţul. Priveşte!

Şi-i arătă o pagină care reproducea cele două portrete făcute de Albaladejo, însoţite de un lung comentariu în care se vorbea mult despre Plinio.

Plinio luă ziarul, îşi aşeză ochelarii pe nas şi începu să citească. Maruja se duse să aducă berea.

Cînd termină, i-l trecu lui don Lotario.

— Să vedem dac-o să iasă ceva din asta, comentă.

Apăru o zgîtie de slujnică cu şorţ alb şi în mîină cu o tavă,

pe care, alături de bere, se aflau pătlăgele vinete de Almagro, murate.

— „Lanza” te ridică în slăvi, Manuel.

— Da, nu vorbește de rau. Destul de... O să aibă fiică-mea ce decupa.

După primele înghițituri de bere și după ce gustă din pătlăgelele vinete care musteau de oțet și lăsau să se vadă printre firele de mărar limbile roșii și feroce ale ardeiului, iute, Plinio se gîndi să treacă la subiect. Trebui să mai aștepte însă, deoarece doctorul spuse pe neașteptate

— Apropo, don Lotario, m-am uitat într-un manual de istorie de-al lui Pepito să văd ce se spune despre Witiza, regele care-ți place dumitale atît de mult.

— Și ce se spune?

— Păi este acolo o frază foarte caraghioasă. Uite, mi-am notat-o.

Scoase carnețelul de rețete din buzunarul hainei care atîrna pe speteaza unui scaun din apropiere și citi cu emfază:

„Controversată și enigmatică este figura lui Witiza.” Ei, ce părere ai?

— E bine adusă din condei.

— Regele ăsta a făcut să se vorbească mult despre el, adăugă Plinio.

— Să se vorbească mult și mai ales rău, așa cum face Faraonul, care-i spune Titiza.

În curte era foarte răcoare și plăcut, fîntîna susura, berea se lăsa băută și pătlăgelele vinete nu erau chiar atît de picante pe cît le făcea să pară limbile ardeilor.

După ce-l trecură în revistă pe Witiza, Plinio îi povesti doctorului în cîteva cuvinte despre cele spuse de Anastasia, gardianul, în legătură cu solitarul plimbăreț de la tîrgul trecut și despre discuția pe care-a avut-o apoi cu Enriquito, de la

„Hanul lui Marcelino”, care i-a povestit despre boala clientului său și despre cum l-a îngrijit don Saturnino.

— Vreau să știu dacă dumneata-ți amintești ceva despre omul acela.

Doctorul făcu ochii mici pentru a-și forța memoria și, mașinal, scoase din nou pachetul de „El caldo de la Gallinac” și oferii musafirilor, le dădu foc, trase din țigară, suflă fumul, tuși ușor și, în cele din urmă, spuse:

— ...Am o idee destul de vagă... Era într-o după-amiază... Îmi amintesc că mă aflam la „Cazinoul Tomelloso” și beam o cafea, când au venit să mă cheme... Stătea în pat îmbrăcat într-o pijama cu dungi... Era foarte palid. Mi se pare că avea o alergie. Ceea ce nu reușesc însă să-mi amintesc e tocmai chipul lui.

— Nu-ți amintești nici măcar dacă avea părul alb sau nu?

Drept orice răspuns medicul deschise din nou ziarul și începu să privească fotografiile făcute de Albaladejo.

— I-am făcut o singură vizită... I-am aruncat doar o privire... vizită de medic, adăugă el zîmbind, fără a deschide gura, așa cum făcea de obicei. Și, în afară de asta, nu am memoria figurilor. Parcă-mi aduc aminte că era ciufulit. Dar n-aș putea spune dacă avea părul alb... alb ca cel al mortului. În orice caz, era un om în vîrstă.

Plinio se simțea bine în curtea aceea atît de răcoroasă. Întotdeauna îi plăcuseră casele oamenilor înstăriți. Îi era imposibil să se mai schimbe la vîrsta lui. Se instală mai comod pe scaun și așteptă ca doctorul să-și depene slabul fir al amintirilor sale.

— Poate c-ar fi bine, spuse don Lotario care stătea pe marginea canapelei și vroia să se amestece în vorbă, ca tu, Saturnino să vorbești cu Enriquito. Poate că împreună veți reuși să vă aduceți bine aminte.

— Ai dreptate. Chiar astă-seară, cînd mă duc la cazino,

am să urc un moment să schimb cîteva vorbe cu el și cu Dominiquín... în privința asta, este lucru știut. Dacă nu-ți amintești de la început, orice operații mintale ulterioare sunt lipsite de valoare.

— Scopul vizitei noastre era să te întrebăm dacă nu cumva ai observat la el vreun lucru deosebit prin care l-ai putea totuși recunoaște... Știu eu, vreo cicatrice... sau altceva de felul ăsta.

— Dacă i-aș fi făcut mai multe vizite, poate că l-aș fi ținut minte mai bine. Dar așa, un bolnav străin pe care-l vezi doar cinci minute... Ce să ții minte?

Plecînd de la doctor, după ce-și făcuse suma de băut și de fumat, cuprins parcă de o inspirație subită, șeful îi spuse prietenului său:

— Hai să mergem la Asensio cel Nou, meșterul.

Cînd se urcară în mașină, don Lotario întrebă:

— Asensio locuiește pe strada Căruțelor, nu?

— Da, cam pe la jumătate.

POARTA DINSPRE STRADĂ ERA BINE FERECATĂ. BĂTURĂ ȘI, ÎN timp ce așteptau, trecu cu mare zgomot un tractor cu remorcă, atît de aproape de trotuar încît aproape atinse „șase sutele”.

— Ăștia de pe tractoare, comentă veterinarul, încă se mai cred în căruță și cu cățeaua legată la spate.

Plinio rîse.

— Asta din pricină că trecerea de la hățuri la volan a fost prea rapidă.

Deschise un puști de vreo cincisprezece ani, care la vederea celor doi vizitatori rămase o clipă surprins; apoi dădu fuga îndărăt strigînd alarmat:

— Tată, a venit poliția!

Plinio împinse poarta și intra urmat de don Lotario.

În spatele unei arcade și a unei draperii grele, curtea interioară unde întreaga familie era adunată la cină, în jurul unei mese joase. Aproape că mâncau pe pipăite, căci ochii nu le stăteau la farfurie, nici la lingură, ci ațintiți la televizor. Tatăl, cei trei copii și femeia luau cu toții cu lingurile din castronul din mijlocul mesei, fără să-l privească.

După ce băiatul dăduse strigătul și vizitatorii își făcură apariția, cei de la masă își îndreptară privirile spre ușă, cu oarecare ciudă.

— Ce băiat și ăsta! spuse Plinio în timp ce intra; e adevărat că sunt polițist, dar n-am venit să arestez pe nimeni. Bună seara și poftă bună.

— Manuel, domnule, poftiți, rosti Asensio, ridicându-se în picioare. Băieții ăștia sunt înnebuniți din cauza filmelor cu bandiți. Peste tot văd numai sînge și închisori. Televiziunea asta o să ne îndobitocască de-a binelca.

După „doriți să mâncați ceva”? după „luați loc” și celelalte politețuri, Plinio spuse:

— Am trecut doar pentru o clipă, pentru a te întreba ceva, Asensio.

— Spuneți, vă rog.

— Dumneata ai construit partea cea nouă de zid a cimitirului?

— Da, domnule, eu.

— Mi-a spus Matías că înainte de a-l închide definitiv ați lăsat o gaură în el pentru a scoate materialele.

— Așa-i.

— Îți amintești când ați isprăvit de astupat gaura?

— Chestie de șase sau opt zile.

— Mi-ai putea spune exact?

— Păi, să facem socoteala.

Intră în bucătărie ca să caute ceva. Familia lui Asensio

mînca în tihnă, neluîndu-și ochii de la omul legii. Asensio ieși imediat cu un carnețel în mînă. Îl răsfoi la lumina singurului bec existent în curte.

Un cîine roșcat adulmeca ceva lîngă fîntînă, iar sub bolta de viță se zăreau unelte și materiale de zidărie.

— Am terminat luna asta, pe douăzeci și cinci.

— Adică acum cinci zile.

— Așa-i.

— Matías zicea că gaura a rămas neastupată mult timp.

— Da. S-a îmbolnăvit unul dintre băieții care trebuiau s-o astupe și, cum toți oamenii mei lucrau pe șantierul lui Peláez, s-a mai întîrziat.

— Cam cît timp?

— Cam cîte zile o fi fost bolnav Juaneque? i se adresă el soției. Cei doi băieți și fata, aproape o copilă, continuau să mestece cu ochii țintă la polițai, nemandînd atenție televizorului.

— Păi să fi fost cam vreo lună. Știi că s-a sculat din pat și a doua zi a căzut bolnav din nou... Cu plămîinii, că era sărmanul să se prăpădească din cauza asta, nu știți?

— Așadar, preciză Plinio, gaura a stat deschisă de la mijlocul lui mai pînă la mijlocul lui iunie.

— Cam așa ceva.

— Încă o întrebare: nu cumva-ți amintești dacă ați văzut pe-acolo ceva anormal... dacă nu cumva a fost ceva pe-acolo...?

— Ca să vă spun adevărul, eu nu m-am mai dus pe-acolo. Juaneque și un zilier au terminat treaba singuri... Întrebați-l pe el, poate-și amintește de vreo urmă sau de altceva ce vă interesează.

— Unde-l putem găsi acum pe Juaneque?

— E plasator la cinematograful de vară al lui don Isidoro. Plecară de la Asensio cel Nou spre „Cinema Bulevard”.

— Mai rezolvăm și treaba asta și apoi mergem să mîncăm liniștiți, îi spuse Plinio prietenului său.

Pînă la începerea spectacolului de seară mai era. Cinematograful se afla în curtea unei case particulare, care mai înainte fusese cîrciumă. Se trecea printr-un culoar larg, apoi se intra într-o mică grădină, după care urma grădina propriu-zisă a cinematografului, foarte luminată, cu scaune pliante din lemn și spații mari de trecere printre rînduri.

În așteptarea orei de începere, plasatorii stăteau la taifas așezați pe marginea fîntîinii din grădină. Văzîndu-i întrînd pe șef și pe veterinar, tăcură.

— Ce mai faceți, băieți? întrebă Plinio pe un ton cordial, pentru a le micșora surprinderea pe care le-o producea vizita lui.

După cîteva cuvinte de aclimatizare – despre cît de frumoasă era acea seară și alte prostii asemănătoare – Plinio întrebă simplu:

— Care dintre voi e Juaneque?

— Eu, răspunse cu oarecare greutate un băiat robust, cu gîtul scurt și chipul vioi.

Toți își îndreptară privirile spre el.

— Aș vrea să-ți pun cîteva mici întrebări. Ia să vedem. Tu ai lucrat la zidul cel nou al cimitirului?

— Da, domnule.

— Meșterul ne-a spus că ai fost bolnav aproape o lună și că după ce te-ai făcut bine te-ai dus împreună cu un zilier să astupi gaura pe care o lăsaseși în zid.

— Așa-i.

— Îți mai amintești dacă atunci cînd te-ai dus să termini zidul ai observat ceva ciudat?

— Ciudat?

— Da... Ceva care să-ți atragă atenția.

— Nu prea înțeleg ce vreți să spuneți, răspunse el într-un târziu.

— Să te ajut... Știi și tu, așa cum de altfel știe tot orașul, despre necazul care-a dat peste noi din cauza mortului apărut în frida lui Antonio, Faraonul.

— Da, domnule, am auzit.

— Uite, noi ne-am gândit că cel mai ușor era ca mortul să fi fost introdus în cimitir prin spărtura rămasă în zid.

— Acum înțeleg. Vreți să știți dacă am văzut urme sau altceva.

— Exact. Urme de picior, de roți sau... mai știu eu de ce. Ceva, orice.

— Nu domnule. Adică, mai bine zis, da, domnule, căci urme erau destule, dar nu ceva care să-ți dea de gândit. Pe acolo trecuse de multe ori camionul care ne aducea materiale, iar noi călcăm tot timpul. Dar altceva n-am văzut, nu, domnule... Dacă mi s-ar fi atras atenția la timp, mă înțelegeți, poate c-aș fi observat ceva mai deosebit, dar așa, n-am zărit nimic special.

Începeau să sosească primii spectatori. Văzându-i pe șef și pe don Lotario, unii dintre ei se alăturară grupului.

— Și cum e sicriul în care-a fost adus mortul, șefule?... dacă se poate ști, întrebă dintr-o dată Juaneque.

— Cum să nu se poată! Un sicriu lung de aproape doi metri, cam de o jumătate de metru înalt și tot pe atîta de lat.

— Alb?... Vreau să zic din lemn de pin?

— Da... Dar de ce mă întrebi?

— Așa... Ca să-mi fac o idee.

— Încă o întrebare și ultima: Crezi că un asemenea sicriu ar fi putut fi introdus printr-un alt loc din cimitir?

— Nu știu ce să vă spun. Eu nu cunosc bine decît partea aceea.

— Bine, du-te la treabă acum, că a început să vină lumea.

Ieșiră, și don Lotario îl întrebă pe Plinio:

— Ascultă, Manuel, nu te-a mirat întrebarea lui despre lemnul din care era făcut sicriul?

— Ba da... dar știi și tu cum e lumea. Fiecare vrea să fie detectiv pe cont propriu. O să mai stăm de vorbă cu el dacă va fi cazul. Și acum, în altă ordine de idei: mâine, foarte de dimineată dacă ai să poți, aș vrea să mergem la „Miralagos”, casa lui don Ignacio, să vedem ce se știe acolo despre el și să-i facem pe plac și prietenului nostru Carnicero.

— Sigur că am să pot, Manuel. La ce oră ne întâlnim la coana Rocío?

— La opt.

SÎMBĂȚĂ

Dimineța părea a fi mai curînd o dimineată de vară, căci, așa cum spusese cu două zile mai înainte don Lotario contemplînd piața din balconul Cazinoului San Fernando, în Castilia nu există primăvară.

Pe șoseaua întinsă care ducea spre „Miralagos”, Plinio și veterinarul făceau reflecțiile de rigoare asupra timpului.

— Ziua începe cu zăduf.

— Și croitorul încă nu ne-a terminat uniformele de vară. Stofa asta albastră încălzește ca o sobă.

De o parte și de alta a șoselei spre Argamasilla, frunzele de viță începeau să înverzească, fragede, aproape transparente. Luînd-o spre Ruidera, în dreapta, pe malul Guadianei, apărură șirurile de plop. În stînga, cîmpie verde, lanuri aurii și arături negre. Cerul, o mare cădere de lumini orbitoare. Cîțiva kilometri mai încolo, vița-de-vie, negricioasă și simetrică, se întindea pe pîntecele lin al dealurilor însozite. Orizontul acela larg și limpezimea cîmpiilor desfășurate în voie dădeau privirii adîncime și sufletului tihnă. Bolta cerului cădea ca un clopot peste locuri fără de hotar. Culorile estompate ale satelor din zare pluteau ca niște spiriduși veseli și matinali peste îndepărtata linie a orizontului. Ajunseseră în

apropierea mlaștinei Peñarroya și a castelului cu același nume. Castel în care, asemeni celui din San Servando, nu s-a întâmplat niciodată nimic demn de a fi fost consemnat în vreo cronică. Plinio salută cu mîna cîțiva soldați din Guardia Civil care stăteau în ușa unei barăci.

Plinio se gîndea că pămîntul proaspăt răscolit, recoltele în pîrg și via înverzită, pe care putea să le admire din nou în acea dimineață, negau existența de pînă atunci. Întreaga natură părea să se fi născut chiar atunci. Acea veche geografie fusese creată din humusul negru al nopții. Legende despre suferințe și cazne, despre oase îngropate și catîrci înnebunite, despre ruine și desfrîu, despre asupritori și asupriți, totul fusese șters de noapte și de renașterea naturii adusă de primăvară. Cîmpia întinsă mustea de sevă. Verdele tînăr al vlăstarelor de viță nu știa nimic despre ceea ce fusese înaintea lui. Grînele acelea, răpuse cu secera sau cu combina, erau simbolul unei morți repetate, pe care natura nu mai prididea s-o cuprindă.

Printre plopii legănați, pîrîul trecea mereu tînăr și întinerit, ignorînd morile de apă peste el de secole aruncate sau piua redusă la tăcere de o mașinărie mai complicată. Toate acestea îi rămîneau străine, erau doar niște lucruri care poposiseră pe apele lui dintr-o simplă glumă a vremii.

Dulcei ape a Guadianei îi păsa încă și mai puțin de irigații și de bălți. Îndărătnicia ei învinsese și era gata să învingă totul.

Vechile și hazliile povestioare quijotești fuseseră singurele lucruri pe care nu le înghițise peisajul în renașterea sa de fiecare zi și fiecă primăvară. Aceasta deoarece poveștile frumoase au o viață mai lungă decît faptele adevărate ale muritorilor care le-au inspirat. Plinio avea senzația că străbătea pentru prima oară în viața lui acele locuri atît de dragi, acele ogoare răscolite secole de-a rîndul de brațele

atîtor semeni de-ai săi. Natura respiră mult pe deasupra oamenilor, a animalelor și a mașinilor. Operează la înălțimi atît de mari, încît gloata și toate lucrurile acesteia rămîn fără putere în fața ei.

Oamenii care trăiesc într-un oraș – se gîndea Plinio – sunt niște trupuri încurcate printre cablurile morții, ale tuturor morților și ale întîmplărilor obișnuite... vieți și povești pe care natura le dă pe gît în fiecă primăvară. Suntem niște ploșnițe neputincioase care luptă împotriva acestui imperiu ceresc ce absoarbe totul și iese atotbiruitor în fiecare fapt de zi.

Viețile scrise și povestite; faptele triste și vesele; iubirea trupurilor tinere și vînjoase; cîntecele, sudoarea, exploatarea, spicele și strugurii; nașterile dătătoare de viață și giulgiuri reci; perechile noi de măgari în timp ce oasele celor bătrîni se albesc de soare... totul este înghițit de această mașinărie tăcută și blindă în aparență, această mare forță disprețuitoare care este natura.

Sunt de ajuns cîteva zile pentru ca urmele lăsate de dricurile funerare și mașinile municipalității, crima cea mai mare sau viața care ne e cea mai dragă, să dispară în panteonul infinit al văzduhului albastru.

Doar în așezările omenești, unde există case, biserici, mobile și fîntîni, coloane și troițe, doar acolo viața oamenilor pare a fi greu de șters. Ea se agață de perdelele de la ferestre și de moriștile de vînt, de inscripțiile de pe morminte, se ascunde în fundături cu cîrciumi și durează mai mult.

În așezările omenești, viețile stinse durează. Casele rămîn multă vreme în picioare. Pe zidurile din spatele bisericilor oamenii își fac nevoile secole de-a rîndul, iar cimitirele au osuare durabile. Printre ziduri și clopote viața omenească se instalează mai temeinic, iar timpul își face de cap mai greu. Peste turla trec primăveri și zori de zi, și totul se schimbă foarte alene. Sutanele popilor morți stau în lădoaie, sabia

folosită în războiul din Cuba zace în pod, iar vinul vechi cascade de plictiseală în buți. Din cînd în cînd, mama scoate hăinuțele copilului mort și privește portretele în sepia ale unor bunici bărboși...

Mașina pătrunse pe un drum mai anevoios: curbe, urcușuri, desigur de stejari cărunți și rogoziș. Din cînd în cînd, pete sîngerii marcau locul unde căzuseră răpuși iepurii alburii, potîrnicile de culoarea dafinului și guzganii gălăgioși.

Străbătură satul Ruidera. Remorci și camioane încărcate cu grîne. Bărbați în cămașă, copii tuciuiri și gălăgioși, silueta întunecată a unui popă ce se profila pe albul zidurilor, șolduri de fete în pantaloni și ochiul verde de apă al iazului Lagunas.

În stînga șoselei grămezi de piatră, pămînt roșu, vile noi și blocuri iritau sălbătăcia naturii cu geometria lor asonantă.

La dreapta drumului, apele liniștite ale Guadianei. Ape adînci, care nici nu curg și nici nu se unduiesc. Nici mare, nici rîu. Ape care sîngerează în afunduri, dar a căror față rămîne liniștită. Rîurile cîntă, marea se agită, numai apa lacului rămîne melancolică. E bună doar să-ți oglindești chipul în ea, să privești cum ziua se scurge clipă cu clipă și să primești înserarea, pe tava ei de argint. Serile petrecute lîngă un lac pline de dor. Poate că, de fapt, apele nici n-au fost făcute ca să stea liniștite, ca niște ochi obosiți.

Unul după altul: Rey, Colgada, Tinajilla...

Marginile ușor cenușii ale pădurii pitice care acoperă colnicele se repetă în verdele apei. O pădurice de pini. De-a lungul drumului, centrale electrice, rozmarin și cimbru. Pe celălalt mal, un vas de pescuit ușor și alb. Don Quijote a văzut lacurile cu lumina ochilor săi aprinși. „Baltă, munte, pășune.” Oglinzi ale Manchei. La căderea serii par bălți de sînge închegat, iar în zori, de chihlimbar. Uneori, un vînt ușor le încrețește bucle, gîdilături ale apelor, pentru ca apoi imediat să le redea netezimea. Pe ele și-au săvîrșit actele lor de

bravură maurii și tot pe ele a călătorit și Cervantes, cu judecata lui sceptică și consolatoare. Carliști și liberali. Aici obișnuia să vîneze Prim. Din cînd în cînd vreun pictor, vreun poet, vînători și oameni cu undița. Centrale electrice, apoi vile și hoteluri. Apele au rămas mereu aceleași, oglindind mereu ca și acum.

Străbătură Ossa din Montiel și încă o bună bucată de drum pînă să ajungă la conac, o clădire înconjurată de o pădurice de pini, deasă și bătrînă.

— Nu pricep de ce-au botezat casa asta „Miralagos” spuse don Lotario, că de fapt de aici, doar dacă nu cumva sunt eu chior, nu se vede nici urmă de lac.

— Un capriciu, după părerea mea.

Casa distona cu cele de prin partea locului. Avea portal cu coloane albe, ferestre mari la primul cat, balcoane la cel de-al doilea, acoperiș de ardezie foarte înclinat, mansarde, iar la ușa principală o scară largă, cu balustradă. Ca să ajungi aici, trebuia să străbați o alee largă, ce tăia păduricea de pini, iar mai înainte ca fațada casei să se arate privirii, se deschidea o grădină joasă, după moda franțuzească, cu fîntîni, chioșcuri și sculpturi mitologice în marmură.

Coborîră din „Seat” și se opriră să privească clădirea.

— N-am mai fost pe-aici de cînd eram copil.

— Eu n-am fost niciodată, răspunse Plinio. Parc-ar fi o fermă din filmele americane.

— Cam așa ceva. De pe timpul Războiului de Secesiune, Abraham Lincoln sau ceva asemănător.

— De la accidentul ăla faimos, pe-aici s-au perindat felurite personaje importante.

— Chiar foarte importante. Unul ca don Ignacio se întîlnește rar prin aceste locuri, întări Plinio.

— Adevărul adevărat este că el nu era de pe-aici.

La Tomelloso n-au existat niciodată blazoane și nici

nobilime. Fiind o așezare nouă, a trăit într-o permanentă democrație agricolă. „Aici – obișnuia să spună Plinio – nu există seniori. Dacă fiul nu mai ară cu plugul, asta înseamnă că a arat taică-su, și tot așa, din generație în generație.” Cele mai răsărite familii din Tomelloso plecaseră tot de la coarnele plugului. Nimeni nu putea să scoată din scrin pergamente de înnobilare. Regii nu-și amintiseră niciodată de acel sat de țărani, a căror ocupație fusese mai întâi creșterea vitelor, apoi vinăritul și în cele din urmă alcoolul, țărani care făcuseră totul muncind cu sapa și sculându-se cu noaptea-n cap. Departe de marile artere de circulație, a trăit liniștit, în afara politicii și a furtunilor, rumegîndu-și în singurătate bucata de pîine și muncind fără să ridice privirea de pe brazdă. Niciunul dintre ei n-a fost vreodată nici mai presus, dar nici mai prejos decât celălalt. Prin propria lor chibzuială și osteneală, s-au format oameni cumpătați, producători ai vinurilor de Jérez. Nici bogații nu erau prea bogați, dar nici săracii nu mișunau. Nobilii și militarii proprietari de imobile și moșii și-au vîndut cu bucata pămînturile încăpățînaților de tomelloseni, pînă cînd numele lor și al administratorilor au dispărut încetul cu încetul de pe harta acelor locuri.

Don Ignacio de la Cámara Martínez a fost cel din urmă descendent al unor latifundiari de vază, care mai păstrau încă pămînturi și imobile la Tomelloso și prin împrejurimi. Strămoșii săi, basci de origine, cu casă strămoșească la Campo de Criptana, au stăpînit timp de secole mari întinderi în Mancha de răsărit, din care fiecare generație a înstrăinat cîte o bucată. Pe vremea cînd mama lui don Ignacio mai trăia încă – tatăl său murise de foarte tînr – în Tomelloso le rămăsese o casă mare în centru, un han în apropierea orașului și destule vii, în regiunea Albacete, acolo unde mai înainte, fuseseră păduri și unde, la începutul secolului, ridicaseră casa care se numea „Miralagos”.

Mama lui don Ignacio venea din cînd în cînd în sat pe timpul tîrgului sau a culesului de vii. Era o doamnă subțire și gravă, cu trăsături specifice basce, se îmbrăca în culori închise și se sprijinea într-un baston negru. În acele călătorii la „Miralagos” și la Tomelloso, obișnuia s-o însoțească fiul său Ignacio. Fiind persoane foarte distinse, în timpul scurtelor lor șederi în sat aveau de-a face cu foarte puțină lume.

Don Ignacio – căci „don” îi spuneau toți încă de pe cînd nu era decît un adolescent – era un adevărat boier. Studiase mulți ani la Londra. Datorită îmbrăcămînții sale, obiceiurilor și a înfățișării fizice, era privit cu un deosebit respect. Adevărul este că deși obișnuia să se poarte ca unul dintre cei mai obișnuiți oameni de la țară, totuși se vedea de la o poștă că, de fapt, aparținea unei anumite clase și unei anumite lumi. Domnișorii din sat, prietenii lui, îi imitau modul de a vorbi și obiceiurile. Alături de el, aceștia păreau lipsiți de naturalețe și neînsemnați. Costumele lui, mașinile, echipamentul de călărie și podoabele, băuturile care se serveau în casa lui, cărțile pe care le citea și ziarele care-i soseau din Anglia, totul făcea din el o ființă aparte.

De îndată ce se termina culesul viilor, mama și fiul plecau la Madrid sau la Bilbao.

Anul 1925 a fost un an cheie, cheie la modul tragic, pentru viața lui don Ignacio. Mama sa a murit la Bilbao în luna ianuarie, iar el, doar la cîteva zile după aceea, s-a căsătorit la Londra cu Elisabeth, o englezoaică cu care se logodise încă de pe vremea studenției.

Prietenilor din Tomelloso nu le vorbise nimic despre ea. Iubirea lor fiind împotriva voinței mamei, se pare că ocoliseră subiectul printr-un acord tacit.

Ceea ce este însă sigur, este faptul că Elisabeth și don Ignacio și-au petrecut primăvara la „Miralagos”, după un lung voiaj de nuntă. Își anunțase sosirea celor mai buni prieteni.

O prezentă pe Elisabeth în diferite-ocazii și locuri. După cum povesteau contemporanii, impresionați fără îndoială de tragicul ei sfârșit, Elisabeth era atât de delicată și de exotica, încât i-a încântat pe toți. Vorbea spaniola, călărea și a fost prima femeie de prin acele locuri care a fost văzută la volanul unui automobil.

Pe vremea aceea, Patroana locuitorilor din La Solana, din Tomolloso și din Argamasilla de Alba, era Fecioara din Peñarroya, fapt pentru care chipul său se afla cea mai mare parte a anului la castelul Peñarroya. La sărbătorirea hramului, care avea loc chiar lângă zidurile castelului, venea o mulțime de lume din Tomelloso și Argamasilla. Mîncărurile și distracțiile care urmau după slujba religioasă erau vestite.

În acel an 1925, don Ignacio și Elisabeth luară parte la sărbătorirea hramului.

Plinio își amintea de doamna cu pălărie de pai foarte complicat ornată cu voaluri și panglici, cu rochie de culoare deschisă, umbreluță și aparat de fotografiat. Mîncară împreună cu prietenii de prin acele părți, iar pe înserate hotărîră să meargă la Tomelloso. Se pare că, pe drum, din cauza spiritelor încinse de băutură, puținii automobiliști care existau pe atunci au organizat o întrecere nesocotită. La volanul mașinii lui don Ignacio se afla Elisabeth. În mașină cu ei mai erau alte cîteva persoane. După relatările acestora, Elisabeth s-a încapățînat să-i depășească pe toți ceilalți, neascultînd de sfaturile soțului ei. Cert este că, vrînd să depășească o mașină care i-o luase înainte, pe șoseaua proastă și în plus aglomerată de căruțe, șarete și biciclete care mergeau în sens invers, la o curbă a derapat și a căzut pe un rambleu.

Elisabeth a murit pe loc. Don Ignacio a rămas cîteva zile în stare de comă. Cîteva dintre prietenii care-i însoțeau au suferit contuziuni și răni de diferite grade.

...Dar misterioasa poveste a lui don Ignacio de la Cámara Martínez începe cu adevărat abia în acest moment.

PLINIO SUNĂ LA UȘA CONACULUI. SE AUZI SUNETUL UNUI clopoțel, lung și melodios, nepotrivit cu o casă de țară. Trecu cîțva timp, dar nu venea să deschidă nimeni. Mai sună încă de două ori, după care se apropie de ei o femeie bătrînă, ce ieșise din casă printr-o ușă laterală:

— Ce doriți 'mneavoastră? întrebă ea cu asprime în glas.

— Să stăm de vorbă cu domnul administrator.

— Păi e foarte urgent? adăugă ea cu candoare.

Plinio nu-și putu reține un zîmbet.

— Da. Spune-i că-i foarte urgent. Sunt șeful Gărzii municipale din Tomelloso.

Femeia nu mai adăugă nimic și, puțin înfricoșată, plecă tot pe unde venise.

Mai trecu încă o bucată bună de vreme pînă ce aceeași femeie deschise ușa principală, cea cu clopoțel. Intrară într-un hol foarte întunecos, cu miros de mucegai și de lemn vechi și aromat. Plinio și veterinarul o urmară pe dibuite pînă la o ușă, la care femeia bătu cu nodul degetelor:

— Intră! se auzi o voce dinăuntru.

Femeia deschise și lăsă drum liber vizitatorilor.

Era o încăpere foarte mare, cu polițe lungi înțesate cu cărți, mobile englezești, covoare, sofa și fotolii tapisate toate cu piele roșie, un lampadar mare de bronz, gravuri cu motive ecvestre, iar pe un șevalet un portret mare în ulei al Elisabetei, fără îndoială făcut de un pictor spaniol după o fotografie.

În spatele unei mese elegante se afla un bărbat cam de vreo patruzeci de ani, destul de plinuț, cu barbă blondă tăiată

scurt și gură senzuală. Peste puloverul roșu, pe gât, purta o haină de culoarea mierii.

— Poftiți, spuse el, fără să se miște de pe scaun.

Plinio și don Lotario înaintară cam nehotărâți spre mijlocul încăperii.

— Ce doriți? îi interogă administratorul fără cea mai mică urmă de politețe.

Începînd să se simtă cam descumpănit în fața acestui joc afectat, Plinio vorbi sec:

— Sunteți administratorul lui don Ignacio de la Cámara Martínez?

— Da.

— Venim din partea domnului judecător municipal din Tomelloso și dorim să vă punem cîteva întrebări.

— Ce fel de întrebări?

— Doriți să ne invitați să ședem, sau preferați să luăm loc din proprie inițiativă?

Administratorul – șovăi o clipă, dar nu-i invită să ia loc, ci făcu vreo cîteva pași spre ei.

— Vă ascult.

— Unde se află acum don Ignacio de la Cámara Martínez?

— Nu știu.

Plinio își scărpină perciunii, își dresе glasul și într-un tîrziu spuse:

— Am terminat interogatoriul.

— Ah, da? Așa repede? se miră bărbosul cu oarecare ironie.

— Da, Așa repede. Dar faceți-ne onoarea să ne însoțiți la judecătoria din Tomelloso, unde totul va fi mult mai ușor.

— Moșia aceasta face parte din provincia Albacete, răspunse el cu voce reținută.

— Știu. De aceea ne-am și deplasat pînă aici. Autoritățile

din Tomelloso au nevoie de sprijin... nu de altceva, rosti Plinio silabisind, iar dumneavoastră trebuie să li-l acordați, în orice provincie s-ar afla moșia. Dacă am transfera această chestiune autorităților din raza provinciei dumneavoastră, n-am face altceva decît să amînăm rezolvarea ei cu cîteva ore și mă tem că ați avea de pierdut. Așa încît, pe propria mea răspundere, faceți-ne plăcerea și însoțiți-ne. Suntem cu mașina.

— Am văzut, confirmă el cu o ușoară ironie...

Dumneavoastră m-ați întrebat unde se află don Ignacio de la Cámara, iar eu v-am spus adevărul, adevărul adevărat. Nu știu. Sunt administratorul acestei moșii din 1945. Domnul de la Cámara plecase de aici de șase ani. Mi-a făcut rost de post fostul administrator, don Felipe Consuegra, cu care am lucrat ultimul an înainte de a muri. Am fost ajutorul său. Nu-l cunosc pe domnul de la Cámara. Nu l-am văzut în viața mea. Stă foarte mult timp prin străinătate. Îndeosebi în Anglia. De cîteva ori pe an îmi trimite instrucțiuni sau îmi rezolvă cererile. Dar în rest, nu știu nimic despre el... Pe la Crăciun mi-a scris de la Paris că va pleca într-o lungă călătorie prin diverse locuri și că la momentul potrivit voi primi știri de la el. Pînă acum n-am primit nimic. Este felul lui obișnuit de a proceda. Asta-i tot ceea ce vă pot spune. În rest, cu ce v-aș mai putea servi?

Tot timpul cît vorbise își ținuse mîinile în buzunarele hainei, iar piciorul drept puțin îndoit. Vocea-i era tăioasă și privirea imobilă. Puse întrebarea și rămase în aceeași poziție, un oarecare aer de superioritate forțată și, în același, timp, de candoare.

— Doresc să văd cîteva fotografii de-ale lui don Ignacio.

— Fotografii?

— Exact. Fotografii. Tablouri, sublinie șeful.

— Foarte bine. Aici există doar cîteva fotografii din

tinerețe... Cred că vă imaginați că mie nu-mi trimite fotografii de-ale sale, încheie el cu același sarcasm ciudat.

— Înțeleg perfect.

După o clipă de gândire adăugă:

— Urmați-mă, vă rog.

Se întoarseră în holul cel întunecos. Administratorul o luă înainte și, fără să aprindă lumina, îi conduse într-o încăpere alăturată. Deschise obloanele. Era o cameră pătrată, cu un șemineu uriaș, mobile foarte confortabile, o masă mare de mahon cu un singur picior și vitrine cu porțelanuri și bibelouri. Pe șemineu se afla o fotografie mare, făcută la Londra, care-i înfățișa pe Elisabeth în rochie de seară și pe don Ignacio în frac, amândoi în picioare.

Plinio se apropie fără niciun cuvânt de șemineu, luă fotografia și se duse cu ea spre fereastră pentru a o vedea mai bine.

— Te rog, don Lotario, ține-o pînă-mi pun ochelarii.

Administratorul stătea nemișcat lângă șemineu, cu mâinile înfundate în buzunare și piciorul îndoit, după cum îi era obiceiul.

Șeful, cu ochelarii pe nas, examina fotografia. Don Ignacio era mai curînd înalt, avea părul de un blond închis și nasul acvilin. O privea pe Elisabeth zîmbind cu eleganță.

— Ce vîrstă o fi avînd aici don Ignacio?

— Douăzeci și cinci de ani împliniți.

Elisabeth era subțire, aproape la fel de înaltă ca și soțul ei, cu fața foarte mică, trăsături fine, nasul în vînt și brațe lungi. Întregul său trup emana o subtilă și elegantă abandonare.

Plinio îi dădu fotografia lui don Lotario să i-o țină, scoase din buzunar fotografiile mortului și începu să le compare.

Intrigat, administratorul se apropie fără niciun fel de prefăcătorie să se uite la pozele pe care polițistul le ținea în mînă.

— Cine e? întrebă el, aproape leșinat, punînd arătătorul pe figura foarte tristă a mortului.

— Vedeți doar. Un cadavru pe care ni l-au lăsat niște turiști la Tomelloso, răspunse Plinio studiînd mai departe fotografiile.

— Și ce are de-a face mortul ăsta cu domnul de la Cămara?

Plinio privi fix pe deasupra ochelarilor:

— Cineva a spus că omul ăsta e don Ignacio.

Administratorul îi privi pe cei doi prieteni, încercînd că ghicească dacă glumeau sau vorbeau serios.

— Poate mai aveți și alte fotografii la îndemînă.

— Da, desigur... răspunse, de data aceasta cu adevărat interesat. Așteptați o clipă.

Ieși în grabă.

ÎN TIMP CE EXAMINA FOTOGRAFIILE, ÎN MINTEA LUI PLINIO se derula povestea „domnului de la Cămara”, cum îi spunea nătîngul de administrator.

Cînd și-a recăpătat conștiința după accident și a fost informat despre moartea Elisabethei, don Ignacio s-a închis la „Miralagos” refuzînd orice contact cu cei din jur. Niciunul dintre prietenii săi din Tomelloso nu l-a mai revăzut de atunci. Nici măcar cei ce lucrau la moșie nu mai știau nimic despre el. Nu răspundea la scrisori și nici vizite nu primea. Singurele persoane pe care accepta să le vadă erau administratorul, don Felipe și Antony, șoferul și în același timp valetul pe care-l adusese din Anglia, odată cu Elisabeth.

După cum se pare, prin sat au circulat tot felul de povești fantastice. Se zicea că ar fi înnebunit, că și-ar petrece nopțile plîngînd, că ar fi pavoazat toată casa cu fotografiile soției și că

a furat din cimitirul din Argamasilla cadavrul Elisabetei și l-a dus la „Miralagos”.

Cu timpul însă lumea a uitat de sărmanul văduv, pe care nimeni nu l-a mai văzut de atunci.

Așa au trecut anii pînă în 1939 cînd, abia sfîrșit războiul civil, s-a dus vestea că don Ignacio, însoțit de Antony, ar fi plecat din La Mancha pentru o lungă călătorie în vechea și faimoasa mașină cu care avusese loc accidentul de la Peñarroya. Apoi s-a auzit că ar trăi în străinătate, pentru ca, în cele din urmă, din toate acestea să nu mai rămînă decît o veche legendă plină de romantism.

ADMINISTRATORUL SE ÎNTOARSE CU ALTE TREI FOTOGRAFII măricele și le puse pe masă. Una dintre ele îl înfățișa pe don Ignacio cu canotieră și costum de culoare deschisă, așezat pe terasa unei cafenele franțuzești. Pe dos avea o dedicație către mama sa și era datată din 1923. În cea de-a doua fotografie purta toga și bereta pătrată a studenților englezi, iar în ultima, cea mai interesantă, era în costum de baie, pe plaja Concha din San Sebastián. Era dedicată tot mamei sale.

După ce privi îndelung fotografia care-l înfățișa pe don Ignacio în costum de baie, Plinio i se adresa administratorului:

— Pe aceasta o să mi-o împrumutați pentru cîteva ore pentru ca s-o arăt medicului.

— Bine.

— Credeți că seamănă? îl întrebă Plinio pe administrator.

— Nu cred că va trece mult timp și vom primi vești de la domnul de la Cámara... Scuzați-mă, dar tot ce-mi spuneți mi se pare pură fantezie, fu răspunsul lui.

Plinio băgă fotografia în buzunar.

Administratorul stătea pe jumătate întors spre fereastră,

cu brațele încrucișate pe piept, din nou serios și impenetrabil, îi privea cu dispreț și de la o anume depărtare. Dădea impresia că privește ceva ce se găsea mult înapoia și deasupra celor doi vizitatori. Cîteva fluturi începură să zboare prin fața ferestrei. Parc-ar fi vrut, cu ușorul lor filfiit de aripi, să atragă atenția omului nemișcat și cu barbă blondă de lîngă fereastră. În bibliotecă plutea o atmosferă greoaie și dulceagă. Don Lotario îl privi pe Plinio cu subînțeles. Acesta-și trecu arătătorul pe sub gulerul tunicii și rosti, cu glas abia auzit:

— Bine, noi plecăm.

Administratorul nu răspunse. Se îndreptară spre ușă continuînd să se uite la omul acela de ceară. Ajungînd la ușă mai priviră o dată înapoi... Dar, pe unde intraseră fluturii? Se aflau acum în cameră, în fața ferestrei, mulți, mult mai mulți decît fuseseră adineauri afară. Formau un fel de ghirlandă în jurul capului roșcat al administratorului, care continua să stea cu privirea pierdută în gol.

Ieșiră în holul întunecos aproape ciocnindu-se unul de celalalt. Don Lotario se izbi de o mobilă.

— Fir-ar al dracului să fie! urlă.

— Mergi drept înainte.

— Dă-mi mîna, Manuel, că-mi bag degetele în ochi în bezna asta.

Se apucară de mîini și merseră pe orbecăite. Ajunseră în fața unei uși. Plinio începu s-o pipăie, căutînd clanța.

— Nu știu dacă se iese pe-aici.

— Deschide, sa vedem. Ce m-a putut enerva individul asta!

Apăsă pe clanță. Nu se deschise. Observă că în broască se afla o cheie. O răsuci, deschise. Lumină puțină. Pe un altar cîteva lumînări aprinse. Părea o capelă, lungă și îngustă. Prin întuneric se zăreau, în fața altarului, cîteva bănci. Ferestrele, plumbuite pe margini, erau acoperite cu draperii. Plinio se

îndreptă spre o fereastră și, ridicându-se pe vîrfuri, trase draperia care-o acoperea. În încăpere pătrunse o lumină blîndă și plăcută.

— O capelă, spuse don Lotario.

Entuziasmat, Plinio mai trase o draperie.

— Privește, strigă veterinarul, arătînd spre dreapta altarului.

Un frumos monument funerar de marmură alb-trandafirie. Pe placa de sus o inscripție cu litere aurite: „Elisabethei. Cel care o iubește”.

— Este adevărat deci, bolborosi Plinio.

— Ce este adevărat?

— Că a adus aici cadavrul soției.

Atinseră marmura. Plinio încercă să ridice placa.

Imposibil.

— Manuel, ce faci? La ce te gîndești?

— În casa asta te poți gîndi la orice, don Lotario.

Făcură înconjurul capelei. Se întoarseră. Privirile lui Plinio fură atrase de draperiile albe, extrem de fine, din spatele altarului. Aruncă o privire în spatele lor.

— Extraordinar! și le trase dintr-o singură zmucitură.

Tot peretele din fund era acoperit cu fotografii de-ale Elisabethei, de toate mărimile. Fotografii de pe cînd era fetiță, adolescentă și apoi femeie. Într-una din ele, părul blond și foarte lung era pieptănat cu cărare, ținea capul aplecat într-o parte, iar în mîină un crucifix.

— Unele fotografii sunt destul de bune.

Ieșiră în hol lăsînd ușa capelei deschisă. În felul acesta le fu ușor să-și dea seama în care parte se afla șoseaua și în care ușa cu clopoțel... Erau siguri că, de undeva, administratorul se uită la ei. Lumina de afară îi orbi.

. . .

ÎN JURUL OREI DOUĂSPREZECE POPOSIRĂ LA HANUL „OSSA” din Montiel, celebru pentru saramura de potîrniche. De la „Miralagos” încă îi obseda gîndul saramurei de potîrniche stropită cu vinul porfiriu al casei. Nimic nu se putea compara cu vinul pe care-l aveau în faţă şi cu bucăţile de potîrniche de pe care saramura se prelingea printre degete. Mai ales în ceea ce-l privea pe don Lotario, care mîncă şi savura totul cu o bucurie vădită.

Lumina puternică a amiezii nu reuşea să pătrundă în marea încăpere a hanului, deoarece geamurile uşilor erau acoperite cu hîrtie albastră. Înăuntru stăruia o răcoare odihnitoare. Pereţii erau zugrăviţi în verde-aprins. Mesele, alinate de-a lungul lor. Nişte taburete serveau drept scaune. La celălalt capăt al încăperii, lîngă intrare, o mică tejghea în faţa unui răftuleţ cu vechi mostre de sticle de ţuica, anis, lichior de cireşe şi coniac de regiune. Într-o nişă din perete, pe o consolă, trei colivii cu prepeliţe, care, atunci cînd înăuntru era tăcere, se distrau cu cîte un „palpala”, „palpala”. Cum în afară de ei doi şi de păsări nu mai exista nici un alt suflet acolo, cu excepţia nevastei hangiului, care cosea în spatele tejghelei, atmosfera era plăcută şi liniştitoare... Uneori, cînd Plinio tăcea, se auzea cîntecul prepeliţelor.

Înghiţiră cu poftă potîrnichea, îşi linseră degetele şi, în timp ce-şi răsuceau în tihnă ţigările, don Lotario, acum eliberat de obsesie şi ceva mai optimist, rosti:

— Ei, ce părere ai, Manuel?

— Ce să-ţi spun, omule! Parc-ar fi casa lui Frankesiein.

— Drace, ce chestie!

— Administratorul seamănă cu un ţap.

— După treizeci de ani petrecuţi acolo, orice muritor s-ar transforma din mieluşel blînd în ţap. Ai văzut că la sfîrşit rămăsese pironit locului ca o statuie?

— Eu mă gîndeam că poate i se făcuse rău.

— Nu știu, don Lotario, nu știu ce să zic. Adevărul e că mă simțeam pe jumătate amețit, parc-aș fi avut rău de mare. Nu-i vorba de frică, nu știu dacă mă înțelegeți, ci de un soi de neliniște...

— Și fluturii, Manuel? Ce părere ai despre fluturi?

— Nu văd nimic neobișnuit în asta, dar buimăciți cum eram din cauza zgripturoiului ăluia bărbos, mi s-au părut de pe altă lume.

— Las-o baltă cu obișnuitul, că mai înainte nu fusese nici urmă de fluturi. Și, în afară de asta, n-ai văzut cum îi zburau în jurul capului?!

— În cel mai bun caz, poate fi vorba de niște fluturi dresați. Omul se plectisește, cred eu, și dresează fluturi.

— Nu, lasă gluma, că aici e clenciul.

— Dacă e sau nu aici, să nu ne mai gândim acum la asta. Dumneata ești om de știință și știi foarte bine că atunci când cineva începe să se gândească la asemenea lucruri ce țin de miracol o ia razna. Și eu nu vreau s-o iau razna. Viața e așa cum e: apă, pământ, soare și aer; carne și oase, nu fluturi și nici altceva de soiul ăsta.

— Bine, bine, spui asta ca să te autoliniștești și să mă liniștești și pe mine, totuși acolo există un pic de mister.

— Hai, termină.

— Sigur că termin, dar în cazul ăsta, de ce n-ai curaj să povestești la cazino ceea ce-am văzut noi acolo... și ce-am simțit?

— Până când n-am să mă mai duc încă o dată și încă o dată, ca să mă conving că văd și simt același lucru, n-am să spun nici măcar că gura asta este a mea, pentru că știi și tu că uneori...

Și, ca pentru a se convinge de lumea concretă de care se bucura, Plinio își pipăi buzunarul tunicii în care pusese fotografia lui don Ignacio în costum de baie.

Luară din nou vinul cu asalt, după care rămaseră absorbiți de gânduri.

Plinio își descheie tunică, își scarpină capul pe jumătate chel și deodată spuse:

— Dragă don Lotario, știi ce vreau să-ți spun? Vreau să-ți spun că în povestea cu mortul care ne-a căzut pe cap este ceva care nu merge. Poate că suntem noi prea bătrâni și nu mai mirosim vînatul de la distanță. Tare mi-e teamă că ne vînd mîța drept iepure... N-am încredere în cercetările pe care le-am făcut nici cît negru sub unghie. Nici cît negru sub unghie, înțelegi? Dacă pînă la urmă ar ieși totuși ceva la lumină, cel mai surprins aș fi eu însumi.

Încălzit de vin, Plinio vorbea cu o pasiune și o elocvență neobișnuite pentru proverbiala lui muțenie, chiar dacă interlocutorul era don Lotario.

— Un mort, continuă el, îmbălsămat cum scrie la carte, asemeni mumiiilor egiptene, bine ambalat într-un sicriu pe cînte, bine curățat de orice urmă – nu știu dacă ai observat acest lucru – pentru ca să nu existe nici cel mai mic indiciu asupra provenienței... și băgat în cimitir. Pe unde? Printr-o spărtură în zid care-a existat doar cîteva zile. Ce straniu! Și, în afară de asta, pus într-o firidă goală și deschisă – lucru rar – proprietatea unei familii cunoscute... Oricine-ar fi făcut toate astea, să știi că le-a făcut cu mult mai mult cap decît se pare la prima vedere... Îți spun eu că batem cîmpii de pomană. Eu nu știu ce să zic, dar să știi că nici prost nu sunt.

— Atunci ce presupunere faci?

— Îți mărturisesc că nu știu. Asta-i o treabă care depășește puterile unui biet șef de Gardă municipală din Tomelloso.

— Ce tot îndrugi, Manuel? Știi doar că ești omul cel mai priceput. N-ai dat greș niciodată.

— Nu mai spune asta, pentru Dumnezeu. Sunt un biet

cîrpaci, care pînă acum a avut de-a face numai cu cîrpăceli... pe cînd ceea ce se întîmplă acum e altă mîncare de pește. Să vad dacă mă înțelegi, don Lotario: cazul ăsta este pentru mine ca o carte pe care-o citești fără să înțelegi nimic din ea... Sau poate că ție lucrurile îți sunt deja clare?

— Mie? Sărmanul de mine, Manuel! În ceea ce mă privește, toată speranța din lume mi-e în tine.

LUMEA S-A PERINDAT PE LA CIMITIR TOATĂ DIMINEAȚA. MAI ales copii, bătrîni și femei zorite. Au venit, ținîndu-se de braț și legănîndu-și puternic șoldurile, pînă și cele patru fete, cu buzele strident vopsite, care frecventau stabilimentul Bernardei: Rosario la Pinta, Pepa Julepe, Carantoña Aguado și Salesa Rodríguez. Vroiau să „vază” dacă mortul nu fusese cumva din „parohia” lor, pentru a da astfel o mîină de ajutor poliției.

Prezența celor două perechi de fete crea, în capelă, o atmosferă veselă și absurdă, că pînă și sărmanul mort părea că e gata să rîdă.

Bălărie, care făcea pe șeful atotputernic în momentul cînd apărură cele patru tîrfe, stătu la îndoială dacă să le facă vînt sau nu. În cele din urmă hotărî că nu, vrînd să vadă dacă au ceva de spus, sau dacă prezența lor reușea cel puțin să mai înveselească tristețea acelei defilări și flecăreli pe șușotite. Căci niciodată nu pică rău puțină veselie la un priveghi prea lung. Dimpotrivă, îl înviorează și amintește că dincolo de bocete și lumînări viața continuă.

La drept vorbind, trebuie spus că cele patru „pipițe” fură foarte liniștite și prudente tot timpul cît priviră mortul, își făcură pînă și cruce, îngenuncheară și îl priviră cu ochii plini de tristețe, iar Pepa Julepe dădu chiar drumul unui „Tatăl nostru” foarte corect și de acord cu textul bisericesc. N-au

perturbat cu nimic ceremonialul priveghiului, pînă în clipa cînd, ieșind afară, Faraonul le-a întrebat dacă „avuseseră de-a face cu sărmanul” sau dacă le aducea aminte de cineva. Căci nimeni nu se pricepe mai bine ca ele la un bărbat în poziție orizontală, chiar dacă acesta se află pe drumul cel „fără de întoarcere”.

Carantoña Aguado fu prima care răspunse că „semnalmentele particulare ale defunctului îi erau necunoscute”. Și cum Faraonul întreabă apoi dacă a examinat toate semnalmentele particulare ale mortului de putea fi așa de sigură, cele patru agățătoare se porniră toate deodată pe un rîs care trebuie să se fi auzit și pe lumea cealaltă și care tulbură solemnitatea de mai înainte.

Bălărie le făcu semn din ușă să tacă, iar niște femei le aruncară în față cîteva cuvinte de ocară în legătură cu ocupația lor nocturnă. Speriate, fetele se potoliră și-l întrebară în șoaptă pe Faraon dacă vine să petreacă în seara aceea cu ele la Bernarda.

În lipsa șefului și a lui don Lotario, care era considerat „de-al casei”, Bălărie încerca să descopere vreun indiciu iscodind fețele vizitatorilor și trăgînd cu urechea la tot ceea ce spuneau. Așa-și petrecu ziua pînă pe la ora unu, cînd sosi o mașină pe care n-o cunoștea:

— Atenție, vin agenții!

Din mașină coborî un tînăr cu ochelari negri, foarte scund și cu un chip antipatic. Era unul din aceia care strîmbă tot timpul din nas, ca și cum i-ar mirosi totul.

— Țsta mai lipsea, își spuse Bălărie; au trimis și ei pe singurul deștept pe care-l aveau, agentul Rovira.

Se apropie de gardian ținînd sub braț ziarul „ABC”.

— Bună ziua, rosti el sec, sunt agentul Rovira, de la Comisariatul din Alcázar.

— Da, da, vă cunosc.

Lui Rovira îi căzu foarte bine acel semn al popularității de care se bucura.

— Unde-ți este șeful?

— Face cercetări.

— Aveți totuși niște obiceiuri care, Doamne, Doamne.

Am fost informați aproape în același timp cu sosirea știrii la „ABC”.

— Asta spuneți-i-o dumneavoastră domnului judecător...

Și-apoi, ieri s-a scris în „Lanza”.

— Cu atît mai mult.

— Vreau să spun că atunci cînd știrea a fost trimisă la „Lanza”, desigur c-a fost anunțat și Comisariatul... Poate că nu v-a putut da cazul pînă astăzi, ori poate că dumneavoastră ați avut prea multe treburi pe cap.

Rovira strîmbă din nas mai tare ca de obicei, tuși puțin și puse punct discuției deschizînd ziarul la pagina în care se afla informația respectivă. Se prefăcu a reciti textul, pe care-l însemnase cu creionul roșu.

— Ei, și? Tot n-ați aflat cine e? întrebă el neridicîndu-și ochii de pe ziar și prefăcîndu-se că citește.

— Treaba noastră este doar să-l arătăm oamenilor. Poate că cineva o să-l recunoască. Și pînă acum, după cîte știu eu, nu s-a dat de nicio urmă... Cred c-o să aveți mult de furcă.

— Hai să aruncăm și noi o privire.

— Uite că vine șeful, spuse bucuros Bălărie, zăbind o mașină ce se apropia dinspre Argamasilla.

Rovira începu din nou să tușească și-și pierdu puțin din siguranța pe care o afișase pînă atunci.

Don Lotario își opri „șase sutele” chiar în fața celor patru Bernarde și a Faraonului, care continuau să flecărească fără perdea. Cei din mașină nici nu apucaseră să coboare bine, că Plinio îl zărise pe Rovira, după cum își dădu seama Bălărie.

Manuel, calm ca întotdeauna, urmat de veterinar și

prefăcându-se că nici nu l-a observat pe agent, se opri alături de Faraon și de cele patru discipole ale sale. Și, după ce stătu îndeajuns de mult de vorbă cu aceștia, conversație care fu punctată cu multe râsete și zîmbete, se îndreptă spre capelă și, deodată, păru că-l recunoaște pe agentul din Alcázar.

— Ce s-a întîmplat, băiete? îl întrebă afabil.

Don Lotario rămase la distanța reglementară, iar agentul Rovira, fin și îmblînzit acum, îi întinse mîna lui Plinio.

— Să fie într-un ceas bun, González, îi spuse. Ai devenit din nou celebru.

— Eu? De ce? Ce păcat!

— Păi dacă scrie de dumneata în „ABC”...

— Nu mai spune!

— Da, domnule. De dumneata și de don Lotario, și arată spre veterinar căruia îi sclipiră ochii auzindu-și numele. Privește, continuă el despăturind ziarul, o cronică a corespondentului din Ciudad Real, care scrie – și începu să citească, plin de emfază; „Manuel González – pentru prietenii Plinio – celebrul șef al Gărzii municipale din Tomelloso, cunoscut în toate cercurile polițienești ale Spaniei pentru deosebitul său talent de a rezolva cazurile dificile, ajutat de nedespărțitul său prieten, don Lotario, veterinarul acestui municipiu, a început să colaboreze cu autoritățile în drept pentru a rezolva enigma care a uluit populația orașului Tomelloso și a întregii provincii...”

Don Lotario constată că i se suia sîngele în obraji, la fel de cald și de plăcut ca în tinerețe.

— Chestia asta că enigma a uluit toată provincia e cam exagerată. Nu ți se pare, don Lotario? întrebă Plinio.

Iar don Lotario, ca un papă-lapte ce era, îi ținu isonul:

— Tu, Manuel, spui că s-a cam exagerat. Eu cred că s-a exagerat chiar foarte mult.

— Nicio grijă, González. Știi că am venit doar ca

„reprezentant oficial”, spuse Rovira. Domnul comisar are ca întotdeauna cea mai deplină încredere în dumneata... Știi doar că, la urma urmelor, ești de-al nostru... Mai bine zis, ești maestrul nostru, al tuturor.

Plinio schiță un zîmbet politicos și, în câteva cuvinte, după cum îi era obiceiul, îl puse pe Rovira la curent cu mersul evenimentelor.

Intrară apoi în capelă și se uitară cum se desfășura pelerinajul localnicilor, care se învîrteau în jurul pedestalului pentru a putea privi mortul din toate părțile.

Rovira aruncă o privire mortului și i se adresa șefului?

— Ce-i mai curios este faptul c-a fost îmbălsămat cu atîta grijă.

— Aici este quid-ul chestiunii, întări polițistul cu toată seriozitatea.

— Nu cred să fie o treabă făcută la noi.

— Om vedea.

Dădură să plece, dar la ușă se întâlneau cu don Saturnino și Enriquito. Plinio îi prezentă detectivului și întrebă pe Enriquito dacă găsise în registru numele vizitatorului.

Fără să spună nimic, Enriquito se căută îndelung prin buzunare, de unde scoase o hîrtie pe care i-o înmîină lui Manuel. Acesta își potrive ochelarii și citi cu glas tare: „Femando López de la Huerta. Născut în Tomelloso în anul 1896. Cu domiciliul în Valladolid”.

Plinio rămase pe gînduri.

— După cum i-a spus lui Andujar, băiatul care căra bagajele, tatăl său fusese mulți ani învățător aici, iar el și-a petrecut copilăria aici și tot aici i-a fost îngropată mama. Acum era învățător la Valladolid.

— Și de ce nu vine Andujar să recunoască cadavrul?

— A fost de dimineață. Spune că e posibil să fie cel pe care-l bănuim noi, dar că nu-i sigur... Știți că e cam miop...

Și, în afară de asta, moartea schimbă mult fizicul unei persoane.

Plinio întinse hîrtia detectivului.

— Ați putea verifica dacă omul acesta e în viață?

— Desigur.

— Dumneata, doctore, îți mai amintești ceva despre boala aceluia om?

— Nu. Nimic mai mult decît ceea ce v-am spus.

Agentul își privi ceasul și spuse că pleacă la Alcázar și că va încerca să se reîntoarcă a doua zi cu datele verificate.

Enriquito spuse și el că pleacă, dacă nu mai aveau nevoie de el, pentru că se făcuse ora la care trebuia servită masa.

Cînd rămase singur cu don Saturnino, Plinio scoase fotografia care-l înfățișa pe don Ignacio în costum de baie și i-o arătă.

Don Saturnino privi fotografia cu scepticism.

— Cine e? întrebă în cele din urmă.

— Don Ignacio de la Cámara Martínez, la douăzeci și cinci de ani.

— Bine... cînd nu va mai fi nimeni în capelă, dezbrăcăm mortul și-l comparăm cu fotografia. Dumitale îți spune ceva?

Plinio dădu din umeri.

Se auziră niște hohote de rîs. Erau cîțiva tineri din grupul Faraonului. Unul dintre ei se ținea cu mîinile de burtă de atîta rîs.

— Vezi să nu pățești ceva, băiete, îi strigă Plinio.

Cel în cauză se întoarse spre polițist, dar nu se opri din rîs.

— Vai, Doamne, Dumnezeule!... Faraonul ne povestește din aventurile lui și ale prietenilor lui, Pianolă și Codoșbarcă.

— Sunt niște indivizi fără de scăpare.

— Acum tocmai ne povestea întîmplarea de la tîrgul din Sevilla, care se pare c-a fost una dintre cele mai grozave. N-o știți?

Toți dădură negativ din cap.

— Da, domnule. Se pare că anul trecut au fost toți trei la târgul de la Sevilla. Pianolă și Faraonul se întoarseră într-o dimineață la hotel destul de făcuți și hotărâți să-și adune lucrșoarele și s-o șteargă la Cordoba, ca să-și petreacă restul nopții cu două tipe grozave, pe care le lăsasera să-i aștepte jos, pentru că hotelul acela era foarte moral. Dar cum intrară în cameră și-l văzură pe Codoșbarcă dormind buștean, le veni ideea să-i facă bucata. Îi luară hainele, geamantanul și banii. Coborîră cu tot calabalîcul, achitară nota de plată și-o întinseră definitiv cu „drăguțele”... Pe la prînz, cînd s-a trezit, sărmanul Codoșbarcă era complet mahmur... Și dă-i și caută, și caută dar lucrurile lui, nicăieri. Credea că-i încă beat. Se tot uita prin dulap, căuta pe sub pat, dar nimic. Ajunse chiar să creadă că greșise camera. Deschise ușa cu grijă ca să nu-l vadă nimeni, că era în pielea goală, și-și dădu seama că nu greșise camera, că aceea era camera pe care o închiriasera. Numărul de pe ușă era clar. Încetul cu încetul Codoșbarcă se liniști, începu să-și revină și să-și dea seama de ceea ce se întîmplase. Chemă la telefon direcțiunea hotelului și i se confirmă că, într-adevăr, Faraonul și Pianolă achitaseră nota de plată noaptea trecută și plecaseră... Stătea înfășurat într-un cearceaf, pentru că nu-i lăsasera... nici măcar chiloții...

Faraonul, văzînd că erau de față și polițiștii, împreună cu don Lotario și medicul, se puse mai întîi pe rîs, apoi interveni în istorisirea celui alt:

— Nici măcar un pieptene nu i-am lăsat nenorocitului... Cum nu putea să iasă din casă, ce era să facă? Telefonă încă o dată la direcțiune și povesti cele întîmplate. Directorul urcă în cameră și-l întrebă: „Și ce veți face acum?” „Păi, ce să fac?!... Doar n-am să mă arunc pe fereastră.” În cele din urmă directorul îl sfătui să telefoneze acasă după bani, ca să-și poată cumpăra alte haine și tot ce-i mai trebuia. Și așa și făcu

bunul meu Codoșbarcă. Dar, ce să vezi? Banii nu i-au sosit decît pe seară, iar hainele de gata nu-i veneau bine, așa cum se întîmplă de obicei... Pe scurt, a fost nevoit să stea patru zile închis în cameră, în pielea goală, pînă cînd croitorul i-a terminat costumul, că-i luase măsura chiar acolo, iar lenjerierul i-a făcut o cămașă, un halat și nu mai știu ce. Și toți cei veniți la tîrg se distrau povestind întîmplarea. El, sărmanul, supărat de parcă i s-ar fi înecat corăbiile, îi tot spunea directorului: „Dacă ați fi avut pe aici măcar un burnus”. Cu vorbele astea a devenit celebru în tot hotelul și toți îi spuneau, „ăla cu burnusul”.

Auzind din nou povestea cu burnusul, tînărul se porni iarăși pe rîs.

— Patru zile și patru nopți... Și ce-ai făcut tot timpul ăsta?” îl întrebaram după aceea. „Juram să mă răzbun cu răzbunare de moarte”... În fiecare zi îi duceau în cameră ziarul „Performanța”. Îl citea de la un capăt la altul, apoi începea din nou să se plectisească. Spre norocul lui, una dintre femeile de serviciu era microbistă și, făcîndu-i-se milă de el, îi duse în cameră o grămadă de „Performanțe” vechi, cu care-și petrecu tot timpul pînă ce-i fu gata trusoul... Acum am uitat o grămadă de amănunte. Dar cînd ne-am întîlnit după aceea pentru prima oară, la Barul Alhambra, și ne-a povestit toată odiseea prin care trecuse, ne-am tăvălit pe jos de rîs... Doamne, Dumnezeu! Multe de astea am mai făcut. După aceea tipul s-a mutat la Barcelona și gata cu șotiile noastre cele grozave.

— Ascultă, dar îl mai ai încă pe Pianolă pentru treburi de felul ăsta, spuse medicul.

Faraonul șovăi o clipă la auzul cuvîntului „treburi”, rostit cu o anumită intenție... dar își reveni imediat.

— Da, dar în doi nu-i chiar așa de grozav. Pentru așa ceva e nevoie de mai mulți.

— Bine, am vorbit atîta că s-a făcut ora patru, spuse Plinio privindu-și ceasul. Trebuie să mergem la masă, don Lotario, că aici nu se găsește de mîncare nici măcar o coadă de mătură...

— Cînd vrei, mergem.

— Bălărie, s-a întîmplat ceva deosebit pe-aici în cursul dimineții?

— Nu, șefule. Doar niște fleacuri. Nimic important.

— Stai, domnule, sări Faraonul, a fost o chestie grozavă.

— Care? Cu Carnicero? întrebă Bălărie.

— Nu, cu Pepe Moartea.

— Ah, da!

— Pepe Moartea, care, ca de obicei, avea o trompă cît o cisternă, s-a plantat la picioarele săracului Witiza – acumă pronunț bine, nu-i așa, don Lotario? – și a început să plîngă de parc-ar fi fost Sfînta Magdalena la picioarele lui Crist. Îi spunea Pedro Eugenio. „Vai, Pedro Eugenio al meu, cît de mult am băut noi doi împreună și acum te duci și mă părăsești! Hai, Pedro Eugenio, scoală-te, prietene, și hai să bem un păhărel la Felipe, cu prietenul nostru Antonio, și-ai să vezi cum o să ți se îndrepte trupul.. Pedro Eugenio iubite, îți mai amintești tu de cîinele tău, căruia-i plăcea să se joace cu mine...?! Acum umblă pe străzi singur-singurel și-ți adușmeca urmele...”

— Și cînd i-am spus să nu mai încurce lumea care stătea la coadă, îi tăie vorba Bălărie, și să circule, s-a oprit din plîns, s-a uitat foarte serios la mine, m-a salutat militărește și s-a dus clătînîndu-se și vorbind de unul singur.

— Bine, după ce-am auzit și ce-a făcut Pepe Moartea, spuse Plinio, hai să mergem la masă.

— Eu n-am să pot veni după-amiază, Manuel, zise medicul.

— Nu?

— Dacă vrei, putem rezolva treaba aceea acum, că nu mai este lume.

— De acord, răspunse Plinio, înțelegînd unde bătea medicul. Să intrăm pentru cîteva clipe.

Fără a mai adăuga nimic altceva, intrară împreună în capelă, încuiară ușa cu cheia și ridicară giulgiul de pe mort.

Masa de marmură pe care era așezat corpul defunctului părea foarte fragilă în imensitatea capelei. De-a lungul pereților se înșiruiau o mulțime de icoane și de cruci pe care îngrijitorul cimitirului le depozita acolo. Pe fereastră intra o lumină orbitoare, care făcea ca mortul să pară mai puțin misterios.

Don Saturnino scoase fotografia lui don Ignacio în costum de baie și începu s-o compare cu mortul. Plinio, cu ochelarii pe nas cînd privea pe deasupra umărului medicului fotografia și ridicați pe frunte cînd privea mortul, căuta să-și formeze o părere proprie.

— Anatomia, în general, dacă lăsăm la o parte schimbările survenite odată cu vîrsta, se aseamănă, se aventură medicul. Chiar și forma capului. Mîinile, însă, nu par să semene.

— Nu, mîinile mortului sunt mai mari, mai osoase. Desigur că odată cu trecerea anilor se mai deformează... iar urechile, nici ele nu seamănă.

— Eu sunt întotdeauna atent la schelet, pentru că scheletul nu se schimbă. Părțile moi, Manuel, întotdeauna se deformează. Cu toate astea, nu prea cred... Fotografia este o dovadă atît de veche și de neclară... De ce nu dai ordin să-ți facă o copie mărită a mîinilor după fotografia asta?

CÎND AJUNSERĂ ÎN PIAȚĂ, VĂZURĂ ADUNATĂ ÎN FAȚA hanului o mulțime de lume.

— Ce s-o fi întîmplat? întrebă don Lotario.

— Lumea este ațîțată de pacostea aceea de mort.

— Ațîțată și excitată, sublinie Bălărie.

— Ia du-te tu, ăsta cu excitatul, și vezi ce s-a întîmplat.

Caporalul ieși din „șase sute” și se îndreptă spre grup. Își croi drum prin mulțime și fu înghițit de aceasta. Ieșind din nou la suprafață, făcu semn celor din mașină să se apropie.

Traseră mașina lîngă coloane și coborîră toți trei.

— Grînarul, cîntărețul, i-a făcut mortului niște versuri foarte bune.

— Nu mai spune! se miră Plinio făcîndu-și loc prin mulțime.

Gras, cu o haină albastră închisă pe gît și un basc foarte mic, cîntărețul popular, Grînarul cum i se spunea, stătea în fața roabei ce-i servea drept instrument de lucru și cînta cu vocea lui frumoasă, improvizînd:

TOMELLOSO, TOMELLOSO,
 zău că Sfîntu-ți face cheful —
 ce noroc! — Plinio Șeful
 să îți pice jude-prim.
 El și-ăilalți – don Satuminio,
 Buruiană, don Lotario,
 știu că pot,
 de la mort, să afle tot.
 ...Faraonul, precum știm,
 prin septembrie-aștepta
 să se nască-un prunc zglobiu,
 dar în schimb, într-un sicriu,
 pică mortul cu belea.

LUMEA APLAUDA ȘI-I CERE SA CÎNTE MAI DEPARTE:

— Zi-i încă una, Grînarule, c-a venit și poliția! Cîntărețul, fără să se tulbure, se prefăcu a se gîndi puțin, conștient de personalitățile care-l ascultau, după care porni imediat cu vocea lui de tenor, pe o melodie săltăreață:

NICIUN MORT, DIN MII DE MORȚI —

maica mea! – din cimitir,
de pe vremea lui bunelu,
nu ne-a dus mai abitir.
Taci chitic, măi, răposate,
ne tot joci pe încurcate,
dară Plinio măiestrelu'
are de cojocu-ți ac
și îți vine el de hac.

CÎND PLINIO DĂDU SĂ PLECE, FĂCÎND SEMN CU MÎNA ridicată, cîntărețul spuse:

— Trăiască Plinio, șeful Gărzii municipale din Tomelloso! și începu să bată din palme. Toți cei prezenți îl imitară.

Șeful plecă înconjurat de ai săi, puțin cam fîstîcit de atîta cînte care i se făcea.

— Haideți, băieți, cu toții în cor! ceru Grînarul, vesel:

TACI CHITIC, MĂI, RĂPOSATE,
ne tot joci pe încurcate,
dară Plinio măiestrelu'
are de cojocu-ți ac
și îți vine el de hac.

. . .

ȘI CÎNTAU CU TOȚII ÎN COR, VERS DUPĂ VERS.

— Drace, ce mai pișicher! Oare cum de-o fi aflat că fiică-mea naște în septembrie? exclamă Faraonul. Aici se află și despre ce-a făcut omu la măsă-n burtă!

ÎN CURSUL ACELEIAȘI DUPĂ-AMIEZE, ÎN TIMP CE PLINIO ȘI don Lotario își luau cafeaua la San Fernando, apăru Calixto, sculptorul, cu un pachet sub braț. Era într-o evidentă stare de euforie, iar pe chipul lui, pe care se citea de obicei nefericirea, se putea ghici un ușor zîmbet. Părul, bogat, îi atârna de pe capul său mare pe frunte. Era îmbrăcat ca de obicei, în cămașă și cu cravată-șiret.

Depuse pachetul pe masă fără să spună un cuvînt și desfăcu pînza care-l acoperea. Era, desigur, masca mortului.

Calixto își privea opera cu tandrețe, zîmbind și continuînd să tacă.

— Foarte bine, Calixto, e foarte bine, îl laudă Plinio.

Se apropiară cîțiva curioși, printre care și Faraonul.

— Da, domnule, e foarte exactă.

— Nu-i așa? Pare foarte ușor de făcut, dar are tehnica ei, și la o adică chiar și-o artă, da, domnule, chiar și-o artă.

Faraonul o luă și și-o puse pe față în chip de mască de carnaval:

— Ha... Ha... Ha...

— Ascultă, Calixto, acum că-l văd pe individul ăsta făcînd tîmpenii, mi-am amintit de ceva. Te-ai întîlnit cu Cañizares? Mi-a spus c-are să facă măști pentru carnaval.

— Da, m-am întîlnit și-a făcut deja o mulțime de măști. Nu mai trebuie decît să le picteze. Dar e un smintit... Dacă-m fi în carnaval, aș mai zice, dar așa...

— Ha, ha, ha, continuă Faraonul să se distreze. Nici nu mă mai cunoști, Moraleda, nu-i așa?

Manolo Perona, chelnerul, se apropie însoțit de doi tineri. Unul dintre ei purta pe umăr aparatele de fotografiat, pe cînd celălalt mergea cu un aer dezinvolt.

— Don Manuel, vă caută acești doi domni ziariști.

Plinio se ridică să-i salute. Cel cu aparatul de fotografiat îi și făcuse Faraonului o poză cu masca mortului pe față. La strălucirea blitzului, mulți dintre cei prezenți se întoarseră să vadă ce s-a întîmplat.

Noii-veniți se prezentară drept redactori la „El Caso”.

— Am venit pentru a culege informații mai ample pentru ziar, rosti cel cu aer dezinvolt. Vom sta aici atîta timp cît va fi nevoie. Domnul judecător ne-a spus că nu veți avea nimic împotrivă să ne dați o mîna de ajutor.

— Asta mai lipsea, spuse Plinio în timp ce-i prezenta lui don Lotario, lui Calixto și Faraonului.

— Manolo, adu, băiete, cafele și pahare pentru toată lumea, strigă vesel don Lotario. Ziariștii îl înnebuneau. Se gîndea, bineînțeles, la idolul său, Manuel.

— Mortul ăsta o să vă coste cel puțin o mie de duros, îi șopti Faraonul.

— Nu-mi pasă nici chiar dac-ar fi să mă coste zece mii. Așa-i viața.

Fotograful făcea poze tuturor. Don Lotario se ținea cît mai aproape de Plinio.

Pe Calixto îl fotografie în timp ce-și contempla masca, cu o figură inspirată, de artist de mare clasă.

— Aveți vreo pistă sigură, șefule?

— Sigură, niciuna.

— Nu credeți c-ar putea fi vorba de un caz mai important decît pare la prima vedere?

— N-am nicio idee. Facem abia primii pași. Ziaristul înregistra discuția pe bandă de magnetofon. Cu o mîna apropia microfonul de gura lui Plinio, iar cu cealaltă își ducea

la buze ceașca de cafea.

— Don Antonio, ce impresie v-a făcut vestea că în firida dumneavoastră se află un mort? Întrebă dinamicul băiat, punându-i Faraonului microfonul sub bărbie.

— ...Păi... cum eu eram în viață, iar familia așijderea, nu m-am necăjit prea tare, ăsta-i adevărul, răspunse Faraonul privind aproape cruciș drăcia care-i fusese pusă în față.

— Dar dumneavoastră, don Lotario, ce părere aveți despre acest caz?

— Eu sunt prietenul și colaboratorul neoficial al șefului și nu am nicio părere.

— Dar ca cetățean particular al orașului Tomelloso...?

— Domnule, e un caz foarte complicat și cu totul ieșit din comun.

Cei de la „El Caso” continuă să pună întrebări și celorlalți cetățeni prezenți la San Fernando la acea oră.

Tocmai se pregăteau de plecare, când sosi don José, primarul. Plinio îl prezintă ziariștilor. Bineînțeles că-l chestionară și pe el, la fel ca și mai înainte pe ceilalți.

— Ce vreți să vă spun? Orașul nostru e un oraș foarte liniștit și nu există precedente de acest gen.

Primarul îl luă apoi pe Plinio deoparte.

— Ascultă, m-am trezit la mine acasă cu o doamnă în vîrstă, însoțită de două surori de-ale ei, care vin de la Madrid. Sunt foarte elegante, au un „Jaguar”, șofer în uniformă și tot felul de alte chestii. Doamna susține că mortul este soțul ei.

— Nu mai spune!

— Și pare să aibă dreptate. Zice c-a venit să-l ia. L-au recunoscut după niște fotografii care-au apărut aseară în presa din Madrid.

Plinio își scarpină favoriții.

— Ei, comedie! exclamă el, pînă acum s-au perindat pe-

aici doar nebunii din tîrg, dar cu fotografiile astea o să ne sosească nebunii din toată Spania.

— Nu. Asta nu pare să fie nebună, nici gînd de-aşa ceva. Vorbeşte cu multă siguranţă şi mi-a arătat cîteva fotografii, de-ale soţului ei. Seamănă destul de bine cu cele ale mortului... Mă refer la fotografia, deoarece pe el încă n-am apucat să-l văd. Cu judecătorul am vorbit la telefon şi mi-a spus să tatonezi dumneata terenul. Aşa că le-am trimis la cimitir.

— Îţi spun eu, don José, că treaba asta începe să miroasă urît.

— Ai vreo certitudine?

— Nu sunt încă sigur de nimic, răspunse Plinio cu oarecare consternare. Să vedem dacă se mai aşază puţin lucrurile. Adevărul este că, aşa cum le-ai spus şi dumneata ziariştilor de la „El Caso”, în general, cazul nu pare a fi local. Are alt stil... Desigur, mai e de văzut!

— Manuel, dacă n-ai s-o lămureşti cît mai repede, te previn că în afacerea asta o să se amestece persoane foarte sus-puse. Azi-dimineaţă m-a chemat la telefon guvernatorul. Mi-a pus o grămadă de întrebări, a căror intenţie nu cred să fi fost prea nevinovată. Am impresia că se gîndesc la ceva şi nu vor să ne spună. În lume mişună tîlharii, iar prin Spania trec acum mulţi străini.

Primarul abandonează dintr-o dată tonul grav, luă o mină ceva mai relaxată şi, bătîndu-l pe umăr în chip de salut adăugă:

— Te şi văd colaborînd cu Interpolul. O să ai prilejul să te afirmi.

— Nu am eu norocul ăsta... Iar în chestia cu domnul guvernator, cu tot respectul ce i-l port, cred că sunt doar curiozităţi de femeie.

— Tot ce se poate.

— Doamnele s-au dus deci la cimitir?

— Da. Le-am trimis eu acolo.

— Dacă, într-adevăr, e mortul lor, înseamnă ca ne rezolvă cazul... și Interpolului și mie.

Primarul începu să rîdă și se îndepărtă spunînd:

— Îți doresc noroc. Să-mi povestești și mie. Dacă o să am timp, o să trec după-amiază pe-acolo.

LA CIMITIR, BĂLĂRIE, ANACLETO PAZNICUL ȘI MATÍAS, care-i așteptaseră făcînd de pază, se îndreptară spre ei. Ziariștii veneau cu o altă mașină. Puțin mai încolo era parcat „Jaguarul” cu șofer despre care vorbise primarul.

Plinio le comunică vestea.

— Dar unde sunt doamnele?

Bălărie rămase cu gura căscată. Gestul hotărît pe care îl începuse dispăru ca prin farmec și abia putu îngăima:

— Aici, înăuntru, stau în genunchi și i se roagă ca desparatele... Au întreat de nu mai știu cîte ori de dumneavoastră.

Sosi și cealaltă mașină. Reporterii coborîră lăsînd portierele deschise și se apropiară în fugă de locul unde se afla Plinio împreună cu ceilalți.

— Putem intra, șefule?

— Fiți vă rog atît de amabili și așteptați aici pînă am să vă chem eu.

Cel cu magnetofonul, puțin cam stînjenit, se trase înapoi.

— S-a întîmplat ceva?

— Așteptați, vă rog, adăugă sever Plinio.

Urmat de don Lotario, Manuel intră în capelă cu oarecare respect. Așa cum îi spusese Bălărie, cele trei doamne se aflau înăuntru. Erau îmbrăcate complet în negru și stăteau în genunchi în fața mesei de marmură pentru autopsie. Rosteau

o rugăciune pe trei voci clare și destul de puternice. În afară de ele, înăuntru nu se mai afla nimeni.

Plinio tuși, deoarece acestea, stînd cu spatele spre ușă, nu-l auziseră întrînd.

Cea mai în vîrstă dintre preacucernicele doamne, care stătea în mijloc, între celelalte două, își înălță capul fără să-și întrerupă rugăciunea, îl măsură pe intrus din cap pînă-n picioare cu un aer sever, apoi se întoarse din nou spre mortul ei, fără a vădi nici cea mai mică grabă.

Plinio și don Lotario se uitară unul la altul cu resemnare și mirare și, stînd în poziție de „pe loc repaus”, hotărîră să nu-și piardă răbdarea pînă ce doamnele nu vor fi isprăvit cu rugăciunea, atît de plină de opriri, tăceri, suspine, replici și contrareplici latinizate.

În timp ce aștepta, Plinio își plimba privirea, pentru a nu se știe cîta oară, peste detaliile acelei enorme încăperi destinată a fi capelă. Dulapul grosolan în care se păstrau instrumentele și obsedanta masă de marmură, extrem de îngustă, cu guleraș de jur-împrejur. Din cînd în cînd, cîteva muște încăpățîinate se opreau pe fața lui Witiza. Alături de ei, lîngă ușa, un înger imens de stuc, cu un crucifix în mîinile lui dolofane. Cîteva lespezi sparte. Niște cadre de alamă, cruci de piatră, un Crist din metal ruginit, fără îndoială rămas de la vreun sicriu putrezit, și sicriul în care fusese adus mortul.

Zvonul de glasuri de afară venea să acopere bombăneala ascuțită a celor trei femei prosternate, și, în contrast cu toată scena aceea funebă, două păsărele gîngureau tandre și vesele în iedera ce acoperea fereastra capelei care dădea spre curtea cimitirului.

Într-un tîrziu, după nenumărate mătăanii și invocații, cele trei doamne își sfîrșiră rugăciunea. Se închinară exagerat de mult, apoi toate trei se ridicară în picioare în același timp, ca la comandă, cea din mijloc, mai în vîrstă, sprijinindu-se pe

celelalte două care-o escortau. Încă nu catadicsiseră să le arunce vreo privire celor care le așteptau. Își scuturară cu putere praful pe care-l adunaseră de pe jos foarte negrele lor veșminte. Cea din mijloc scoase dintr-o geantă mare a punguță în care-și puse mătăniile, apoi închise geanta cu un țăcănit metalic.

Cînd se părea că, în sfîrșit, nu le mai rămăsese nimic de făcut, cea din mijloc, mereu cea din mijloc, o femeie cam de vreo șaizeci și cinci de ani, cu păr cărunt, ochi negri, nas drept, gură încă plină de prospețime și gesturi poruncitoare, întrebă cu o voce energică și fără nicio introducere:

— Dumneata ești șeful Manuel González?

— La ordinele dumneavoastră.

— Sunt Angela Martínez Montorio y Rivas del Cid.

— Încîntat să vă cunosc. Dumnealui este don Lotario

Navarro, prietenul și colaboratorul meu.

Doña Angela răspunse prezentării cu o ușoară înclinare din cap, după care adăugă:

— Sora mea, Paloma.

Cea a cărui nume fusese rostit avea trăsături identice cu cele ale surorii ei, dar abia schițate, parcă fără viață. Înclină și ea din cap.

— Și sora mea María Teresa.

Aceasta era grăsuță, foarte păroasă, să fi avut peste patruzeci de ani. Zîmbi, și negul de pe obraz începu să-i joace.

— Corpul acesta, continuă doña Angela după ce termină de făcut prezentările, cu o voce solemnă și gravă de parcă ar fi adus jertfe Apostolului Santiago, aparține celui care-a fost soțul meu, doctorul Carlos Espinosa.

Și rămase privindu-l pe polițist fix, pentru a vedea efectul produs asupra acestuia de vorbele sale.

— Mi-a spus ceva în acest sens și domnul primar...

— Bine. Atunci cuvintele sunt de prisos. Doresc să-mi

dați autorizație legală pentru a transporta cadavrul. Voi comanda la Madrid un dric și-l vom îngropa pentru totdeauna în cavoul familiei noastre.

Plinio făcu gestul de a-i răspunde ceva políticos, dar nu-i fu cu putință, deoarece, înainte de a fi avut timp să-și dezlipească buzele, doña Angela Martínez scoase din geanta cea mare niște fotografii și, întinzînd mult brațul, i le oferî sefului.

— Aveți aici niște dovezi irefutabile.

Plinio intră în joc. O lăsa cu mîna întinsă și, cu mișcări foarte lente, își scoase ochelarii din toc, închise tocul la loc, dezdoi hulubele ochelarilor și și-i puse pe nas. Abia atunci îi luă fotografiile din mîină, și, așezîndu-le în așa fel încît să le poată vedea și don Lotario, începu să se uite la ele cu mare atenție.

În fotografii se putea vedea un domn înalt, bine făcut, cu nasul puțin acvilin și gura mare, la vîrste diferite, nu însă peste cincizeci de ani. În ultima dintre ele, tăiată dintr-o revistă, doctorul Carlos Espinosa, cam la vreo șaizeci de ani, avea deja părul alb.

— Cred că nu aveți nicio îndoială, spuse expeditivă doña Angela.

Plinio tocmai vroia să-i răspundă, cînd ușa capelei se deschise și apărî don Saturnino, cu servieta sub braț, fruntea îmbrobonată de sudoare și gesturi răvășite.

— Mi-a povestit primarul la cazino, apoi m-a chemat la el judecătorul... Tocmai azi după-amiază, cînd mă gîndeam să mă duc la munte, rosti în loc de bună ziua.

Fără niciun fel de introducere, Plinio îi întinse fotografiile.

— Se poate ști cine-i acest domn? i se adresă lui Plinio văduva cu un aer de reproș.

Medicul își ridică ochii de pe fotografii cu destul de puțină simpatie.

— Don Saturnino Oropesa, medic.

— Aha!

Cel în cauză continua să cerceteze fotografiile fără să mai adauge nimic, ținând destul de precar servieta sub braț.

— Seamănă întrucâtva, bolborosi medicul.

— Oh!

— Uitați-vă, doamnă, spuse acesta înapoiindu-i fotografiile; apoi, pe un ton destul de acru: e foarte greu să identifici cadavrul unui domn care poate să fi murit în urmă cu cincisprezece zile, neavînd altă dovadă decît aceste fotografii.

— Atunci spuneți-mi dumneavoastră un mijloc mai eficient pentru a putea fi identificat.

— Să ne arătați cîteva fotografii de-ale dumnealui la vîrsta la care a murit. În fotografiile pe care le-am văzut, soțul dumneavoastră este cu mult mai tînăr decît mortul. Eu nu neg c-ar fi una și aceeași persoană, dar nu am o bază suficient de solidă pentru a mă pronunța.

— Nu înțeleg.

— E foarte simplu. Dat fiind că este vorba de cel care a fost soțul dumneavoastră, ați putea să-mi indicați vreun semn, vreo cicatrice sau vreo deformare a corpului, pe care am putea-o verifica pe loc? Răspundeți-mi.

Doña Angela stătea gînditoare, privind în pămînt.

— Un alt mod, cel cu adevărat legal pentru a lămuri lucrurile, este să ne demonstrați cu dovezi irefutabile că acesta este doctorul Carlos Espinosa, spuse Plinio.

— Credeți că poate exista o dovadă mai irefutabilă decît ceea ce declar eu, în calitate de soție, și aceste două domnișoare, care i-au fost cumnate?

— Nu e suficient... Să vedem. Să admitem că este soțul

dumneavoastră. Primul punct care trebuie lămurit: Cum a ajuns aici cadavrul? continuă Plinio.

— Nu am nici cea mai vagă idee.

— Dar... cînd și unde a murit, știți?

— Nu știu.

— Nu locuia cu dumneavoastră?

— Nu.

— Unde locuia?

— Este o poveste foarte lungă.

— Trebuie totuși s-o cunoaștem.

Doamna suspină adînc și, pîrînd că a luat o hotărîre foarte importantă, spuse:

— Dacă nu există nici o altă soluție, am să vă povestesc... Dar în alt loc, ceva mai confortabil. Nu sunteți de aceeași părere?

— Foarte bine, răspunse Plinio înviorat, văzînd-o pe doña Angela ceva mai umană. Unde?

— Presupun că există pe aici prin apropiere vreun loc unde să putem sta liniștiți și fără curioși în jur.

María Teresa, grăsuța, îi spuse surorii ei ceva la ureche.

— María Teresa are dreptate. Putem merge la hanul „Don Quijote”, unde am tras noi, la Argamasilla, dacă nu vă deranjează să ieșiți din orașul dumneavoastră.

— De acord. Atunci să mergem. Ne întîlnim acolo, spuse vioi Plinio.

Și fără să mai piardă timpul, ieșiră din capelă. Afară se adunase destulă lume. Ziariștii se apropiară de șef.

— Acum puteți intra, le spuse șeful ziariștilor, fără să le dea nicio explicație.

Bălărie și Faraonul îi așteptau. Schițară gestul de a se apropia de Plinio, dar acesta-i opri.

— Plecăm la hanul din Argamasilla. Ne întoarcem numaidecît.

— Bună bucătică grăsuța, spuse Anacleto Faraonului, mergînd în urma celor trei doamne.

— Mai mult decît bună, nu știu cum să-ți spun!

Mașinuța veterinarului, în care se aflau Plinio și medicul, care nu vroia să piardă istorisirea, porni. Conducătorul de șoferul în uniformă, „Jaguarul” porni și el imediat.

— Da, domnule, mi-ar place, ce mai vorbă! insistă Bălărie.

— Aiurezi, băiete.

În cinci minute ajunseră la Argamasilla de Alba. Parcară mașinile în fața hanului. Se așezară pe niște scaune de metal, la o masă mare, sub umbrarul îmbietor care servea de terasă. Mai erau doar cîteva persoane. Dinspre râul Guadiana, care străbătea așezarea, venea, firavă, o adiere răcoroasă.

Cele trei surori Martínez Montorio y Rivas del Cid se așezară una lîngă alta, ca la un tribunal, prezidat, firește, de doña Angela.

Medicul fără să-și lase din mîină servieta, veterinarul așezat pe marginea scaunului ca de obicei, iar Plinio neîndrăznind să-și descheie tunica la gît din respect pentru doamne, așteptau importantul și, desigur, foarte revelator, discurs al doamnei.

María Teresa, grăsuța, părea că rîde mereu, iar pe pomeții obrazului îi strălucea o boabă de sudoare. Paloma, cea ca o reproducere lipsită de viață a surorii sale Angela, privea inexpresivă.

Veni un chelner. Doamnele cerură cubaslibres, iar bărbații mazagran. Numele acestei băuturi le făcu pe doamne să se privească de parcă, niște fințe superdezvoltate, cum erau ele, ar fi avut în față niște sălbatici.

Mai întîi se vorbi despre satul în care se aflau și despre posibila lui legătură cu Don Quijote, iar în cele din urmă doña Angela, după ce privi cu multă curiozitate mazagranurile, după ce-și aprinse cu gesturi energice o țigară din tutun

blond, după ce trase din ea și scoase fumul pe ambele nări cu o simetrie absolută, începu astfel:

— Domnilor, veți auzi o poveste de familie, din care pricină aş dori foarte mult să nu depăşească punctele esenţiale pentru clarificarea acestei întâmplări atît de neobişnuite... Sper să-mi faceţi această favoare, cu curtoazia şi cavalierismul care vă caracterizează.

Odată terminată această solemnă introducere, privi în ochi pe fiecare interlocutor de sex masculin căutînd acceptarea rugăminţii ei, apoi începu, plină de afectare, să-şi depeze povestirea:

— Doctorul Carlos Espinosa, deşi născut la Madrid, făcea parte dintr-o ilustră familie din Valencia. L-am cunoscut cu... cu mult timp în urmă în casa unor prieteni comuni. Încă de la Madrid strălucea ca medic de boli nervoase. Stătuse cîţiva ani în străinătate şi a fost unul dintre primii medici care au început să se ocupe în mod serios de psihanaliză. Logodna noastră nu a durat nici măcar un an. Fiind singurul copil la părinţi, era atît de bine pus la punct, de inteligent şi de bine educat, încît, deşi nu făcea parte din clasa noastră socială, m-am îndrăgostit de el. Tatăl meu a fost senator pe viaţă, membru al Academiei Regale de Ştiinţe Morale şi Politice şi baron consort. Mama a fost cea de-a patra baroană de Egidio, titlu pe care astăzi îl poartă fratele nostru. Timp de cîţiva ani, căsnicia noastră a fost minunată. El lucra mult, totuşi ne mai rămînea timp să călătorim, să mergem la petreceri, întâlniri cu prietenii şi la spectacole. Situaţia noastră materială era mai mult decît bună, datorită capitalului pe care-l avea, a onorariilor lui de medic şi a deselor atenţii pe care părinţii mei le aveau faţă de noi...

Pe Plinio îl cam obosea această istorisire, presărată cu atîtea pauze. Mai bine zis, i se părea nepotrivită pentru a fi ascultată de un poliţist în exerciţiul funcţiunii. Avea chef s-o

întrerupă pe bătrîna doamnă, s-o încuie cu cîteva întrebări cheie, în a căror eficiență credea. Adevărul e că, totuși, nu avu curajul s-o facă.

— Peste puțin timp, însă, lucrurile au început să ia o altă întorsătură, continuă acea doamnă aproape baroană. Doctorul, care întotdeauna mi s-a părut a fi o persoană indiferentă față de politică, pe la sfîrșitul dictaturii Generalului Primo de Rivera – fie-i țărîna ușoară – începu să se arate periculos de agitat. Devora ziarele, își schimbă vechii prieteni și vechiul mod de viață, și astfel apărură primele neînțelegeri între noi doi și între el și familia mea care, după cum e și firesc, eram... suntem și vom fi burboni, catolici, apostolici și romani pînă la sfîrșitul vieții noastre... Sosea acasă dimineața în zori, primea vizitele unor persoane dubioase și călătorea foarte des. La ce bun să mai fi continuat a rămîne împreună? Totul a culminat cu o adevărată rușine pentru familia noastră. A fost arestat și apoi închis în închisoarea Modelo, laolaltă cu niște indivizi despre care e mai bine să nu vorbim.

María Teresa, grăsuța, mai lua din cînd în cînd cîte o înghițitură de cubaslibres, își lingea buzele cu limba și continua să stea sprijinită de speteaza scaunului și să zîmbească placid.

— Cu cîteva zile înainte de nenorocita aceea de Republică, continuă impasibilă doamna, ieși din închisoare. Și, din acel moment, între noi doi începu un război pe viață și pe moarte. Am încetat să ne mai vorbim. Locuiam împreună doar pentru a salva aparențele, dar un zid ne despărțea pentru totdeauna... Poate că, dacă am fi avut copii, s-ar mai fi putut salva ceva. Dumnezeu însă nu a vrut să ni-i dea. Și, bineînțeles, imediat după proclamarea Republicii, își începu cariera... cariera politică, firește. Fu numit guvernator civil. Vă dați seama! El, un doctor faimos, guvernator în nu mai știu ce provincie

subdezvoltată, cum se spune acum. Papă și cu mine i-am dat un ultimatum. Dacă se ducea să-și ia funcția în primire, pentru noi nu mai exista. N-a vrut să asculte. Mi-a dat o rentă mai mult decît bună – întotdeauna a fost un om generos, nu pot să n-o recunosc – și a plecat în provincia respectivă pentru-a sluji cauza căreia i se devotase. A fost apoi deputat socialist, socialist, băgați de seamă. Director general nu știu unde, subsecretar la nu mai știu ce, iar după alegerile din februarie '36, știu asta din sursă sigură, a fost pe punctul de a fi ales ministru – înainte de asta, în 1935, m-a rugat să divorțăm. Deși un divorț îmi repugna, totuși am acceptat. Ce era să fac? Mi-a spus că face acest lucru pentru mine, căci el nu se va mai recăsători... Întotdeauna a fost un domn, asta-i adevărat. Iar pentru a evita să mă pună în situația umilitoare de a-mi da o rentă lunară, mi-a cedat o parte din averea sa, care mi-a permis să trăiesc întotdeauna cu larghețe... Veni și iulie 1936. Fiind vară, noi am plecat la San Sebastián, în timp ce el, cum era și firesc, a rămas la Madrid, cu treburile lui. În tot timpul războiului a ocupat în guvern funcții de o mare răspundere politică. N-a fost militar și nici nu și-a pătat mâinile cu sînge, de lucrul acesta sunt absolut sigură, a rămas la datorie pînă în ultima clipă.

În aprilie 1939 s-a îmbarcat pentru Mexic. Cînd ne-am întors La Madrid, de la San Sebastián, notarul mi-a înmînat din partea sa o împuternicire, prin care mă numea administratoarea tuturor bunurilor sale. Și o scrisoare de despărțire, în care mă ruga să accept administrarea bunurilor sale pînă la „reîntoarcerea sa apropiată”. Sărman naiv! Și să-i trimit banii de care va avea nevoie la o adresă pe care mi-o va comunica la timpul potrivit.

Pe scurt: a rămas în Mexic pînă acum cîțiva ani. Eu, bineînțeles, i-am trimis banii și evidența afacerilor în mod regulat. El mă sfătuia ce trebuie să fac, și totul a mers

perfect... Desigur că în Mexic și-a făcut imediat drum ca medic. Preda la Universitate și a publicat câteva cărți importante... Așa cum v-am mai spus, s-a reîntors acum câțiva ani și s-a stabilit la Valencia, locul de origine al părinților. Nu ne-am revăzut. Nici el nu mi-a cerut acest lucru și nici eu nu am considerat necesar. Am trecut în această perioadă; prin Valencia de câteva ori, dar nu l-am căutat. Legătura noastră administrativă referitoare la averea sa din Madrid – căci cea mai mare parte a averii se afla la Valencia – continua... Dar de mai bine de o lună de zile nu am mai primit nicio veste de la el. Un prieten comun, și el tot din Valencia, l-a căutat pe-acasă, dar nimeni n-a putut să-i spună unde se află. Portarul nu știa dacă plecase sau nu în vreo călătorie. Într-o bună zi nu se mai întorsese seara acasă și de atunci nu mai avem nicio veste de la el...

— Ce credeți că i s-a putut întâmpla? întrebă Plinio.

— Nu am nici cea mai vagă idee, spuse doamna cu un aer gînditor.

— Deci sunt treizeci de ani de cînd nu v-ați mai văzut?

— În curînd se vor împlini treizeci și unu.

— În acest caz, doamnă, cum puteți recunoaște într-un cadavru îmbălsămat pe cineva, pe care nu l-ați mai văzut de atîta timp?

Doña Angela nu reacționează imediat. Surprinsă de această întrebare neașteptată, se mulțumește să-l privească pe polițist cu o fixitate de animal, umflîndu-și nările.

— Bineînțeles că mortul nu-i Carlos, spuse deodată María Teresa, grăsuța, cu un glas venit din depărtări, ieșit parcă de undeva din subconștient.

La auzul acestor vorbe, reacția donei Angela se traduse prin două palme răsunătoare pe obrazul sărmanei dolofane, drept care aceasta porni să plîngă ca un copil.

Fură cuprinși cu toții de uimire. Însăși doña Angela părea că se căiește de izbucnirea ei violentă.

— Dar n-am vrut să spun asta... n-am vrut să spun asta... am vrut să spun că... bolborosea grăsulia María Teresa.

— Tu să taci...! Sărmană înapoiată!

Celeilalte surori, copia celei mari, începu să-i tremure buza superioară atît de tare, încît părea c-o să-i cadă.

— Dar n-am vrut să spun asta... repetă plîngînd sora mai mică.

— Taci din gură, netoato...! Tu nici n-ai cum să-ți amintești cum arăta soțul meu.

Se făcu din nou tăcere, deși uneia dintre surori continua să-i tremure buza, iar cealaltă suspina. Doña Angela își aprinse o altă țigară și timp de cîteva secunde fuma privind în pămînt și suflînd fumul cu o energie desperată. În cele din urmă reluă discuția:

— Domnul șef al Gărzii municipale din Tomelloso, eu, ca bună catolică, apostolică și romană ce sunt, în viața mea am fost femeia unui singur bărbat. E limpede? Asta vrea să însemne, domnul meu, faptul că, în amintirea mea... și în fundul sufletului meu, păstrez cu atîta putere imaginea soțului meu încît, în ciuda trecerii anilor, în ciuda morții și a chinurilor iadului care-l așteaptă, nu mă pot înșela. Să nu vă îndoiiți de aceasta nicio clipă, domnule șef al Gărzii municipale din Toboso.

— Din Tomelloso, doamnă, o corectă Plinio.

— E același lucru... Cadavrul care zace în capela din... Tomelloso este al lui. Și sunt gata să recurg la ajutorul tuturor persoanelor influente pe care le cunosc, și care sunt foarte multe la număr și foarte sus-puse, pentru a mi se face dreptate... dacă cuvîntul meu de onoare nu vă este suficient.

Plinio își trecu o mîină peste față, cu cealaltă se scărpină în

cap după ce-și ridicase puțin chipiul, apoi spuse foarte rar și răspicat:

— Veți înțelege, doamnă, că noi, tomellosanii, nu avem nici cel mai mic interes să rămînem pe cap cu acest mort, că de morți nu ducem lipsă. Cu toate acestea, atît timp cît eu răspund de acest caz și, așa cum vă spuneam și mai înainte la cimitir, pînă nu voi avea dovezi concludente despre identitatea acestui domn, eu nu-l voi da nimănui.

Fără să spună niciun cuvînt, doña Angela bătu energie din palme.

Chelnerul, care se așezase la o masă din apropiere în chip de client și urmărise cu cea mai mare atenție episodul cu palmele date grășunei, se apropie în grabă:

— Doamna dorește ceva?

— Da. De aici se poate cere o convorbire telefonică urgentă cu Madridul?

— Desigur.

— Fii te rog amabil și cere-mi acest număr. Scoase un carnet de adrese, căută un număr și-l notă pe un șervețel. Poftim! Cere-l imediat.

— Foarte bine, doamnă, răspunse chelnerul în timp ce citea numărul.

— Veți vedea cum se va aranja totul, îi spuse cu tîlc doña Angela lui Plinio, și pe un ton aparent amabil.

Plinio se ridică în picioare. Îl urmară imediat medicul și don Lotario. În timp ce-și punea chipiul, Plinio îi spuse doînei Angela:

— Dacă nu mai aveți nimic de adăugat, doamnă, noi o să plecăm, deoarece avem treabă.

— Presupun, fu răspunsul ei, că nu va exista niciun inconvenient în faptul că eu și surorile mele vom face de veghe noaptea aceasta la căpățiul soțului meu, nu?

— Mă voi consulta în această privință cu domnul judecător.

— Nu cred că va putea refuza.

— El este cel care hotărăște. Chemați-mă la telefon. Bună seara, doamnelor.

— Pe curînd, răspunse sec doña Angela.

LA INTRAREA ÎN CIMITIR AȘTEPTAU CEI DOI ZIARIȘTI, Faraonul, Matías, Bălărie și Anacleto.

— A adus Albaladejo copiile mărite ale mîinilor? se interesă Plinio în chip de salut.

— A spus că le va aduce la primărie, pe seară, îi răspunse caporalul.

— Și ce înțelege el prin „pe seară”?

— Presupun că la ora cinei.

— Ceva noutăți, șefule? întrebă unul dintre reporterii de la „El Caso”.

— Niciuna pînă acum.

— Și doamnele acelea?

— Una dintre ele spune că mortul e soțul ei.

— Dar dumneavoastră ce credeți?

— Avem nevoie de dovezi... Pînă atunci nu pot spune nici da, nici ba.

— Ia te uită ce mai distracție pe noi, maestre, comentă Faraonul.

— Cred și eu. S-a întîmplat ceva deosebit? i se adresă Plinio lui Bălărie.

— Nu, șefule. S-au perindat pe aici doar niște femei curioase și niște pierde-vară.

— Mai e cineva înăuntru?

— Trei sau patru persoane... Uite că ies.

Într-adevăr, punîndu-și bascurile pe cap, ieșeau trei

bărbați vorbind între ei. Plinio le aruncă o privire. Ei îl salutară cu timiditate.

Privindu-i mai atent, Manuel recunoscă în unul dintre ei pe Juaneque, cel care ziua era zidar, iar seara plasator la cinema. Se îndreaptă spre ei.

— Ce s-a întâmplat, băieți?

După ce schimbă câteva cuvinte de circumstanță, unul dintre ei, cel mai tânăr și mai vioi, zise:

— Șefule, cred că Juaneque vrea să vă spună ceva, dar nu are curaj.

Cel în cauză privea în pământ, tulburat.

Plinio scoase pachetul de „Celtas” și oferi tuturor câte-o țigară. Apoi le dădu foc și întrebă:

— Ce vrei să-mi spui, Juaneque?

— Păi, vroiam să vă spun că sunt aproape sigur că lada asta în care a venit ambalat mortul am mai văzut-o undeva, puțin mai înainte.

— Unde

— O descărca un camion la poarta unei case.

— Ce camion?

— Nu știu. Nu m-am uitat cu atenție.

— La ce casă?

— Păi tocmai asta le spuneam și lor. Că nu-mi mai amintesc. Adevărul e că nu m-am uitat decât după ce trecuse popa cu colacii...

— Dar nici măcar n-ai habar unde s-a întâmplat?

— Ba da. Pe strada mea, nu... Cum aveam de lucru în atâtea locuri... Oricum, a fost pe o stradă pe care nu merg prea des. Pe strada Socuélamos nici atât, deși a fost pe undeva prin apropiere. De asta sunt sigur. Pe Oriente, San Luis sau pe una dintre străzile pe care treceam de obicei în ultima vreme.

— Ai văzut tu că au băgat lada într-o casă?

— Eu am văzut când o descărcau dintr-un camion la poarta unei case... Și am văzut asta în goană. Eram în camioneta meșterului Asensio!

— Și-n ce parte vă îndreptați?

— Nu știu precis, pentru că pe vremea aia făceam multe drumuri, că tocmai împărțeam materiale.

— Și cam pe când s-a întâmplat?

— Păi, săptămîna trecută, când m-am reîntors la lucru, cu două zile mai înainte de-a astupa gaura din zid.

— Și ești sigur că era același sicriu?

— Sigur, sigur, niciodată nu poți să fii. V-am spus doar că treceam în goană. Sigur sunt că amîndouă au exact aceeași mărime... Sicrie ca astea nu sunt pe toate drumurile.

Cînd ajunsese la acest punct, tăcu. Juaneque și prietenii se uitau întrebător la Plinio. Acesta, după ce se gîndi puțin, cu degetele arătătoare de la ambele mîini înfipse în centiron, rosti:

— Uite, Juaneque, ceea ce mi-ai spus este foarte important. Acum, desigur că este necesar ca tu... și voi toți care l-ați auzit, să ne ajutați și de-acum înainte.

— În ceea ce ne privește pe noi puteți fi liniștit, spuse tinerelul cel vioi.

— Iar tu, Juaneque, trebuie neapărat să-ți aduci aminte. Du-te și plimbă-te pe toate străzile pe care-ai umblat în ziua aceea cu camioneta. Să te ajute și cel care era la volan, să vedem dacă localizați casa în fața căreia se descărca sicriul. Nici nu știi cît de recunoscător ți-aș fi.

— S-a făcut, nu doresc decît să vă fiu de folos.

— Bravo! Atunci, la lucru.

— Astă-seară nu pot, că trebuie să merg la cinematograful, dar mîine, că e duminică, mă pun pe treabă.

— Iar voi, nicio vorbă.

— Nu, noi mergem împreună cu el, zise tinerelul.

— Cum vreți, dar să nu faceți zarvă, să nu atrageți atenția asupra voastră...

— Nicio grijă! Am să-l anunț pe Julián, cel care era la volanul camionetei, iar mâine ne punem pe treabă, dacă-mi dați voie.

— De acord.

Despărțindu-se de Juaneque și de prietenii lui, Plinio telefonă judecătorului pentru a-i cere permisiunea ca „acele doamne” să vegheze mortul. Întorcându-se de la telefon dădu instrucțiuni lui Bălărie în legătură cu ceea ce trebuie să le comunice doamnelor și puse de gardă, la capelă, un paznic peste noapte.

Odată terminate toate acestea, medicul plecă la treburile lui, ziariștii în căutare de hotel, iar Plinio, Faraonul și don Lotario hotărîră ca, mai înainte de-a se întoarce în oraș, să facă o haltă în răcorosul beci al lui Braulio, filosoful.

Cînd, înviorați de vinul lui Braulio, ajunseră după o oră în fața primăriei nici nu coborîră bine din mașină că gardianul de pază se și apropie de Plinio.

— Șefule, sunați imediat la Comisariatul din Alcázar. Domnul primar și domnul preot paroh doresc și ei să vă vorbească.

— Să le luăm metodic, băieți.

— Să le luăm...

— În primul rînd, unde se află primarul?

— La dumnealui în birou.

— Dar parohul?

— Pe-acolo, arată gardianul spre piațetă; se plimbă... E cam nervos.

— Atunci am să mă duc mai întîi la primar, după cum îmi e datoria. Între timp, tu cere convorbirea cu Alcázarul și dă-mi legătura în biroul lui don José. După aceea te duci și-i spui preotului că sunt aici și că, dacă nu are nimic împotrivă, ne

putem întâlni la mine în birou peste câteva minute. Și nu vreau curioși prin jur.

— Am înțeles.

— Bine, Manuel, atunci eu mă duc acasă, că astăzi n-am fost deloc, hotărî, obligat de împrejurări, don Lotario, care, de altfel, nu avea niciun chef să se ducă acasă. Știi doar. Dacă ai nevoie de mine „dă-mi un țignal”, cum spunea argentinianul pe care l-am cunoscut anul trecut.

AȘEZAT LA MASĂ, DOMNUL PRIMAR CITEA ZIARUL LOCAL.

— Permiteți?

— Ce s-a întîmplat, Manuel?

— M-ați chemat?

— Ce mai tevatură au făcut doamnele astea! A trebuit să vin la primărie, pentru că mă chemau la telefon din toate părțile... guvernatorul, delegatul Administrației de Stat, directorul general de nu mai știu unde. Ia loc, Manuel.

Șeful se așază pe canapea, în fața faimosului tablou pictat de marele López Torres.

— Vrei o țigară? Primarul îi oferi o țigară blondă.

— Nu, știți, tutunul blond nu-mi face bine.

— Cum ți-am spus, mi-au telefonat într-una, toată după-amiaza.

— Și ce vor?

— S-o servim foarte bine pe doamna respectivă, care este un personaj foarte important, că nu obișnuiește să spună decît adevărul și că dacă avem nevoie de oameni... mă înțelegeți? îl întrebă primarul cu un anumit subînțeles.

— Înțeleg foarte bine.

— Le-am spus firește că totul se află pe mîini foarte bune și că doamnele de abia au sosit.

— Oricum, această doamnă, doña Angela, o fi ea o

persoană importantă, dar știu că i-a tras o pereche de palme soră-sii de-a răsunat tot târgul.

— Zău?! Și de ce?

— Pentru că sărmanei, că-i cam sărmană cu duhul, i s-a năzărit să susțină că mortul nu e soțul doănei Angela.

— Nu mai spune!

— Da, domnule. E ca un bărbățoi, ce mai! Foarte aprigă, foarte energică... Și, ca s-o înfrunți, ai nevoie de mult curaj...

Sună telefonul.

— Iarăși, spuse primarul ridicînd receptorul... Nu. E pentru dumneata. Comisariatul din Alcázar.

Plinio luă receptorul și ascultă cu țigara în colțul gurii.

— Da... da... da... Nu mai spuneți... Pe domnul primar îl sîcîie în permanență... Desigur, fiecare lucru la timpul său, căci nu ne putem aventura fără să avem dovezi concludente... Tocmai mă gîndeam să vă sun pentru a vă ruga să chemați Valencia și să cereți informații despre acest domn... Notați-vă (și-i dădu numele și adresa soțului doănei Angela pe care le notase sub umbrarul din Argamasilla)... Da, ea spune că lipsea de cîțva timp de acasă. De acord.. Scuzați-mă, dar vă voi spune părerea mea abia peste cîteva ore. Pe mîine... Alo, de la Valladolid ați aflat ceva? Mai insistați, vă rog, ca să clarificăm cît mai repede această chestiune... Pe mîine.

— Ce s-a întîmplat? întrebă primarul.

— La fel ca și cu dumneavoastră. A sunat o groază de lume care se interesează de doña Angela.

— Deci, nu ești convins că defunctul ar putea fi soțul ei?

— Convins, nu sunt de nimic.

— În cazul în care nu e soțul ei, atunci la ce bun atîta tevatură?

— Nu știu... isterie... sau parale.

— Parale?

— E clar că, deși spune că e divorțată, nu există niciun

divorț. În țara asta rămâi însurat pînă la moarte, chiar dacă e vorba de un sergent-major ca doña Angela. O parte din capitalul soțului o administrează ea. Căci, cel cu paralele el este...

— Bine, dar pentru asta n-o să se încarce cu primul mort pe care-l găsește, numai de dragul de a-l moșteni.

— Nu, dar împinsă de dorința ei de bani, s-ar fi putut sugestionă. Cel mai mult înclin să cred că așa stau lucrurile... S-ar mai putea întîmpla ca, din cauza faptului că soțul ei e dispărut – era amestecat în politică – ea, în fața asemănării cu mortul scos la licitație, să-și fi spus; al meu e... Și pentru că cei din Tomelloso sunt niște țopîrlani, să vedem ce-o să iasă... În sfîrșit, astea sunt doar niște presupuneri pe care vi le împărtășesc într-un mod strict particular și, să zicem, prietenește. Chestiunea este încă în studiu.

Se întredeschise ușa biroului și cineva spuse:

— Se poate?

Mai înainte ca primarul să fi apucat să rostească „da”, înăuntru se strecură parohul. Salută cu multă politețe și-și ceru scuze pentru modul în care-a intrat, dar nu mai putea aștepta. Obligațiile pe care le avea etc.

— Te căutăm, Manuel, rosti parohul don Pío, un om rece și energic, pentru că m-au chemat de la episcopie recomandîndu-mi-o pe această doamnă care reclamă cadavrul.

Primarul începu să rîdă.

— De ce rîdeți?

— Pentru că sunt asaltat din întreaga Spanie pentru același motiv.

— Cred că doamna este foarte influentă, deoarece mi-a telefonat domnul episcop în persoană. Iar el, la rîndul lui, a fost sunat, după cum m-a lăsat să înțeleg, de către cineva

foarte sus-pus de la Madrid... În ce situație se află cazul, Manuel?

— Încurcată.

— Nu crezi că e soțul doamnei?

— Lipsesc dovezile.

— Dar fotografiile pe care le-a adus?

— Sunt ale unui om viu, cu douăzeci de ani mai tânăr.

Adevărat, are destule asemănări cu mortul, dar nu-i suficient. Medicul este de aceeași părere... Iar ea, ea nu și-a mai văzut soțul de treizeci de ani. Erau divorțați, adăugă polițistul cu o anumită intenție.

Parohul rămase pe gânduri, și pe gânduri își aprinse o țigară.

— Divorțați?

— Da.

— Cine-i divorțase?

— Păi, tribunalul, prin 1935.

— Ah... Nu-i valabil.

— Valabil sau nu, nu s-au văzut de treizeci de ani.

— Da, asta poate... Trebuie cel puțin să mă duc s-o salut și să-i comunic ceva din partea episcopului.

— Așteptați până mâine, poate lucrurile se mai lămuresc puțin.

— Cum aş putea s-o găsesc chiar în seara asta? întrebă parohul fără să-l ia în seamă.

— Trebuie să fie în capelă. Au cerut permisiunea să facă de veghe lângă cadavru, iar domnul judecător le-a acordat-o.

— Poate că merge cineva într-acolo, zise parohul privindu-l pe primar cu o intenție precisă.

— Dacă credeți că n-o să întârziați mult, luați mașina mea.

Preotul își privi ceasul de mână, stătu în cumpănă doar o clipă, apoi spuse:

— Da. Am să mă duc, ca să termin cu treaba asta.
Mulțumesc foarte mult. Șoferul e jos?

— Da, răspunse primarul, își omoară timpul la barul lui Clemente.

— În regulă. Pe mâine, domnilor.

PLINIO AJUNSE ACASĂ FRÎNT DE OBOSEALA ADUNATĂ DE-A lungul zilei. Soția îi pregătise cina sub umbrarul de viță. Își scoase tunică, își răcori puțin fața și mâinile, apoi se așeză la masă.

— Credeam că n-ai să mai vii la masă.

— Lasă asta, femeie. Am tot felul de încurcături.

Veni la masă și fiica lui Plinio.

— Tată, ți-au adus uniforma cea nouă.

— Foarte bine. Că de două zile m-am copt de-atîta căldură.

— Vrei s-o vezi?

— Am tot timpul. Acum, hai să mîncăm.

Se așezară toți trei la o masă joasă și mîncară în tihnă, în timp ce femeia îi povestea lui Manuel întîmplările zilei. Bărbatul se făcea c-o ascultă, dar se afla la o depărtare de o mie de leghe de ea și-i răspundea distrat.

După cină fumă cîteva țigări afară, la aer, apoi se duse și se băgă în pat.

...Dar în noaptea aceea șefului Gărzii municipale din Tomelloso nu-i fu ușor să adoarmă. În cap i se învîlmășeau toate întîmplările din ultimele zile.

DUMINICĂ

Pe la cinci dimineața, acasă la Manuel González, alias Plinio, sună telefonul. Acesta dormea atît de adînc, încît nu-l auzi. Soția sa trebui să iasă în cămașă de noapte pînă în sufragerie, unde se afla telefonul.

— Manuel! Manuel!

— Ce s-a întîmplat, don Lotario?

— Ce don Lotario, omule! Ia mai lasă-mă-n pace! Sunt Alfonsa, nevastă-ta.

— Ah... Ce s-a întîmplat?

— Te cheamă la cimitir.

— Ce vor?

— Anacleto, paznicul, zice să te duci pînă acolo.

Plinio ieși în izmene, frecîndu-se la ochi.

— Alo! Ce s-a întîmplat? Nu lăsați omul nici măcar să doarmă?... Cum?... Nu-l păzeai tu? Haida-de, ai ațipit puțin. Nenorocitul! Ai să vezi ce ațipit am să te las eu cînd oi veni acolo. Imbecilule, nu sunteți decît o gloată de imbecili!... Și doamne!... Bine, ajunge. Să nu suflă nimănui nicio vorbă pînă nu vin eu acolo.

Trînti receptorul, apoi îl sună pe don Lotario să vină imediat cu mașina.

— Ce s-a întâmplat, Manuel? îl întrebă soția.

— A dispărut mortul! Nici mai mult, nici mai puțin.

— Doamne, Dumnezeuule...! Dar ce-i cu mortul ăsta?

— A naibii treabă! Pregătește-mi hainele... Lumea asta e-o adunătură de nebuni și de idioți. Hai, dă-mi-le!

— Îți pui uniforma de vară?

— Sigur!

— Vrei o cafea cu lapte?

— Vreau, dar repede! Blestemat fie ceasul când a apărut aici mortul ăsta!

— Liniștește-te, omule, liniștește-te, să nu ți se întâmple cine știe ce!

— Cum să mai progreseze omenirea dacă atîția nebuni trăiesc nelegați?

Plinio era complet îmbrăcat, în uniforma cea nouă, și în timp ce-și sorbea în fugă cafeaua și-și răsucea primul „Caldo” din acea zi, auzi oprindu-se în fața porții mașina lui don Lotario. Se auzi claxonul. Aprinse grăbit țigara și ieși în goană.

La volan, cu ochii lipiți de somn, don Lotario rămase în extaz văzîndu-l pe Plinio îmbrăcat în uniforma cea nouă.

— Manuel, parcă-ai fi rupt din albastrul cerului.

— Bună dimineața... Să mergem repede, că ne-au furat cadavrul.

— Ce tot spui, Manuel?

— Ce-ai auzit. Imbecilul de Anacleto, pe care-l pusese de pază Bălărie, zice c-a ațipit puțin și între timp cineva a șterpelit mortul.

— Dar doamnele care-l priveghiau?

— Privegheau pe dracu! Pe la două s-au dus la culcare la hotelul din Argamasilla... Așa zicea Anadeto.

— Dar cine oare a putut să...?

— Habar n-am... Știu doar că doamnele astea au pus în

mișcare toate „eminențele” din țară ca să le dăm mortul. Primarul și parohul m-au chemat aseară să-mi vorbească despre asta.

— Doamne, Dumnezeu! Atotputernice! exclamă veterinarul încă foarte uimit, conducînd cu toată viteza „șase sutele”.

— Da, domnule... „întunecată și agitată a fost domnia lui Witiza”, cum spuneai dumneata... Oprește-te puțin la primărie să-i dau niște instrucțiuni paznicului de la poartă.

Paznicul de la poartă stătea pe un scaun, cîntînd încetișor, cu noaptea-n cap:

EU N-AM ZIS CĂ, ÎNTRE TOATE,
cea mai rea e soacră-mea,
am zis doar că, între toate,
veninoase, înțepate,
vipera e ea.

— EI, TU, CEL CU SOACRA! STRIGĂ PLINIO.

„Cel cu soacra”, care nu observase pînă atunci cine era în mașina care se apropiase, încetă să mai cînte și rămase cu ochii pironiți la mașină. Recunoscîndu-l pe șef, se îndreptă imediat spre el.

— La ordinele dumneavoastră, șefule.

— Ascultă, peste cîteva clipe o să vină Anacleto. Spune-i caporalului ca, pînă la noi ordine, să-l țină la arest.

— Înțeles, șefule. Altceva?

— A fost ceva pentru mine?

— Nimic.

— Ah, era să uit, la ora nouă toată lumea să fie în uniformă de vară.

— Bine, șefule.

CÎND AJUNSERĂ LA CIMITIR, SOARELE ERA DEJA SUS. ÎN poartă așteptau Matías și Anacleto.

Plinio coborî din mașină fără să spună nimic și se îndreptă spre capelă cu pas întins, urmat de don Lotario. De o parte și de alta a mesei goale zăceau două făclii stinse, iar la căpătîi, sprijinit de perete, un crucifix mare. Aruncară o privire spre sicriul care rămăsese la locul lui, apoi prin restul încăperii.

— Pesemne că l-au scos pe fereastră; am găsit-o larg deschisă, rosti timid Anacleto din ușa capelei.

Alături de el stătea Matías.

— Intră și tu, Matías! Nu mai sta afară!

Vrură amîndoi să intre în același timp și se ciocniră.

— Ia să vedem, Anacleto, lua-te-ar dracu, și tu, Matías, că într-o bună zi au să-ți fure cine știe ce și tu habar n-o să ai. Răspundeți-mi cu mare atenție la întrebări.

— Da, șefule.

— Știți, eu... încercă Matías să spună ceva.

— O să vedem noi, idioților. La ce oră au început doamnele priveghiul?

— Cam pe la zece și jumătate. Puțin după ce-ați plecat dumneavoastră, răspunse Anacleto... și au adus lumînările astea și crucifixul.

— A mai venit cineva cu ele?

— Da, ăla de la pompele funebre din Argamasilla. Dar a plecat imediat ce-a aranjat lucrurile.

— Altcineva, cine-a mai fost aici?

— Domnul paroh de Tomelloso.

— Și ce-a făcut?

— A făcut rugăciuni pentru mort și-a stat de vorbă cu

doamnele. Când preotul a plecat, doamnele s-au întors și-au început să se roage. Matías le-a adus niște scaune.

— Și după aceea?

— Matías s-a dus să mănânce, iar eu am rămas afară de vorbă cu șoferul doamnelor.

— Și după aceea?

— N-a mai fost nimeni. Matías a fumat o țigară împreună cu mine, iar pe la douăsprezece s-a dus la culcare.

— Așa e, întări groparul.

— După aia, pe la unu și jumătate, două dintre doamne au ieșit din capelă și i-au zis șoferului să le ducă la hotel ca să se culce.

— Cum două?

— Da, șefule. Pe cea grasuță au lăsat-o aici. Cea cu neg pe obraz.

— Și acum unde e?

— La mine-n casă, cu nevastă-mea, spuse Matías schițând un zîmbet... plînge sărmana cu lacrimi de crocodil.

— La dracu, Matías, nu prea vād să ai vreun motiv de rîs, îl repezi Plinio.

— Păi, știți... adevărul e că...

— Ce e, că nu mai înțeleg nimic. Unde-a rămas doamna cea grasă?

— La început aici, stătea și se ruga, răspunse Anacleto.

— Iar tu?

— Eu, pe-aici și eu, mă plimbam și fumam... Dar după un timp femeia a ieșit afară... sigur că obosise tot rugîndu-se, sau Dumnezeu știe ce-o fi făcut ea înăuntru.

— A fost o chestie grozavă! exclamă Matías și se porni pe rîs.

— Ce chestie grozavă, pentru Dumnezeu! Doar n-am venit aci ca să rîdem.

— Așa-i, domnule, începu Anacleto ceva mai înviorat,

știți, așa cum v-am mai spus, domnișoara aceea grăsuță a ieșit afară. Și a intrat în vorbă cu mine. Am început să vorbim despre viață, despre mort, despre cum e vremea... și, încetul cu încetul, ne-am încălzit... După cum se vedea, sărmana era foarte dornică, iar eu i-am căzut cu tronc, și știți cum e, am devenit așa, sentimentali. Că doar omul nu-i de piatră, mai ales dacă-i neînsurat, nu ca dumneavoastră... Și, amețiți cum eram, am dus-o colo, în poieniță... Nu puteam altfel, mă înțelegeți? Un bărbat ca mine... sau ca dumneavoastră, șefule, atunci când o femeie...

— Pe mine lasă-mă-n pace, auzi?

— Când o femeie nu spune „dă-te mai încolo”, ci caută să-ți intre în voie, ce poți să faci?

Tăcu, neștiind cum să mai continue, dar Plinio îi dădu de înțeles că așteaptă continuarea povestirii.

— Ei bine, și după aceea? întrebă foarte serios în cele din urmă.

— După aceea, ce, șefule...? Ce vreți să vă mai spun?... Am povestit tot.

— Dar nu mi-ai spus tu, la telefon, nemernicule, c-ai adormit?

— Păi, da. Am adormit amândoi, dar după aia... de oboseală...

Plinio reuși să-și stăpînească zîmbetul și continuă interogatoriul:

— La ce oră v-ați trezit, nefericiților?

— Păi, când v-am sunat pe dumneavoastră. Cam pe la cinci, după câte-mi amintesc.

— Și n-ați auzit niciun zgomot... Nimic?!

— Nu, domnule. Ne-am trezit. Adică m-am trezit eu, am sculat-o și pe ea și am venit aici. Și când am ajuns aici, cadavrul ia-l de unde nu-i... Ea a intrat înăuntru să-și continue rugăciunile, dar a ieșit îngrozită, sărmana, și-a început să mă

strige. Am intrat și eu înăuntru și-am văzut că fereastra era deschisă și că mortul dispăruse... Vă puteți închipui ce mutră am făcut.

— Nenorocitele! Chiar în clipa asta ai să te duci la corpul de gardă ca să stai la arest. După aceea, mai vedem noi.

— Cum doriți dumneavoastră.

— O clipă... În timpul... zaiafetului, sau după aceea, n-ați observat nimic deosebit? Vreo mașină sau vreun camion?

— Nu, domnule. Nimic. Adevărul e că eram destul de departe de capelă și foarte ocupați unul cu altul.

— Dar mai înainte, în puținul timp în care-ai fost prezent la datorie?

— Nu, domnule, nimic.

— Dar tu, Matías... Presupun că n-ai avut și tu... vreun zaiafet.

— Eu, nu, domnule. Zaiafet, nici pomeneală de-așa ceva. Nevastă-mea a devenit foarte bănuitoare și complet indiferentă față de lucrurile lumești.

— Mai bine! Nici voi n-ați auzit nimic?

— Ba da, domnule. Cam pe la trei, sau trei și jumătate, am auzit pași și zgomote, dar am crezut că-i ăsta și cu domnișoara. Nici cât negru sub unghie n-am bănuit altceva.

— Și zgomot de mașini?

— Automobile și camioane. Dar e firesc, doar șoseaua trece pe lângă cimitir.

Plinio tăcu, trist, complet edificat. Don Lotario îl privea cu multă părere de rău. Soarele, cu mult deasupra orizontului, dădea aleii și cîmpului acea înfățișare de reînnoire, de viață lipsită de orice amintire a trecutului.

Plinio intră singur în capelă. Închise ușa în urma lui. Nu vroia să fie văzut dezarmat, fără nicio idee, neștiind de unde s-o apuce. Examină cu atenție lespezile pardoselii, apoi lada de lemn de pin. Privi îndelung masa de marmură. Se apropie

de fereastră, o deschise, examinează geamurile, partea de dinafară. „Nu știu de ce era nevoie să-l scoată pe fereastră, cum zice tontul ăsta, se gândi, dacă tot trebuiau să treacă pe sub portal... Presupunînd că dacă ar fi studiat terenul, nu văd de ce, în clipa cînd și-au dat seama că nu e nimeni înăuntru, să fi făcut manevra asta inutilă!”

Într-adevăr, ușa capelei dădea spre portal, iar fereastra spre prima curte a cimitirului. Pentru a ajunge în curte trebuia să treci pe sub portal... „Cu toate astea, el spune că a găsit fereastra deschisă... Trebuie să fi fost cel puțin doi. Nu cred să-l fi trecut peste zid. Ce nebunie!”

Complet dezorientat, neștiind cu ce să înceapă, își aprinse o țigară și se așeză pe masa de marmură continuîndu-și investigația mintală. Privea fereastra deschisă cu un aer meditativ.

„Diminețile sunt frumoase chiar și în cimitir. Cîntă păsările... Și dacă stai așa, cu spatele spre masă, ai impresia că te afli într-o casă fericită, într-o casă cu oameni vii, cu fete care cîntă și copii care se joacă.”

Plinio se gîndea la viața pe care-o duce un târg. Viață liniștită asemeni unui lac. Mii și mii de zile identice. Și foarte rar cîte un eveniment, o crimă, o catastrofă care-i scoate pe toți din letargie și rămîne înscrisă ca o pagină istorică, măcinată de miile de discuții care durează ani întregi.

Cazul Witiza, cum îl denumise pe mort Faraonul, era unul dintre aceste evenimente culme, care va rămîne în amintirea generațiilor prezente ca un episod interesant și plin de culoare.

Plinio era sigur ca istoria îi va face dreptate. Istoria uită fără de milă sau dă naștere la mituri. El, Manuel González, era sigur că va deveni pentru multă vreme, un mare mit tomellosan.

În viața anostă a târgurilor, figuri de oameni excepționali

nu se întîlnesc cu prea mare ușurință. Există târguri care trăiesc secole întregi fără să aibă măcar un scriitor, un artist, un om de știință, un politician... iar de o figură de polițiști care să merite osteneala, nici vorbă. Iar dacă totuși există, contemporanii săi, dat fiind sărmana condiție umană, încearcă să-i diminueze importanța sau să-l distrugă... Iar după moartea sa, datorită aceleiași sărmene condiții umane, cînd alesul nu mai poată avea nicio satisfacție, contemporanii și-l reamintesc și-l ridică în slava cerului. Față de omul în viață, care se afirmă prin ceva, un Juan oarecare se simte umilit. Dar cînd acesta e mort de mult, același Juan oarecare se mîndrește că i-a fost concetățean.

Datorită faptului că profesia lui era, să zicem, populară, și că se desfășura într-o lume de senzații primare, Plinio avea admiratori mulți și sinceri, dar avea și dușmani, în timp ce mii de concetățeni păreau să-l ignore total. El știa acest lucru și nu-i dădea atenție. Un om se afirmă prin ceva, datorită faptului că, pentru el, profesia, în loc să fie o povară, este însăși rațiunea vieții lui. Era recunoscător și-i făceau plăcere laudele și manifestările de simpatie ale concetățenilor săi bine intenționați, și nu-i lua în seamă pe dușmani său pe cei care-l ignorau.

Datorită conduitei și profesiei sale, Plinio era inatacabil. În anumite momente, însă, dușmanii îi căutau nod în papură din punct de vedere politic și religios. Fiind un om cu judecată și echilibru, obișnuia să se țină deoparte de clicile de fanatici de tot felul care, de regulă, cîștigă de partea lor gloata... În aceste clipe de pasiune și de orbire, pe care le creează credința și nu rațiunea, Plinio era arătat cu degetul cînd de unii, cînd de alții. Atunci simțea mare părere de rău pentru sărmana condiție umană, care cu atîta ușurință se lăsa ademenită cînd de proști, cînd de profitori.

Manuel González, în epocile sale de dizgrație, care

coincideau cu ascensiunea cutărui sau cutărui grup, încerca să tacă și să treacă neobservat... Când apele reveneau la matca lor normală, credea tot mai puternic în teoriile sale izolaționiste și încerca o dragoste deosebită pentru concetățenii săi văzîndu-i că doreau să dea uitării ultimul coșmar.

Plinio reveni cu gîndul la furtul cadavrului și la acel sfîrșit nostim al căror protagoniști fuseseră sărmana domnișoară María Teresa și don Juanul ei provincial.

Lîngă fereastră se mișcă ceva. Era un fluture alb. Rămase cîteva clipe imobil. Imediat apărură și alții, tot albi. Or fi fiind fluturi născuți în preajma și în mirosul copiilor și fecioarelor moarte. Fluturi țesuți din giulgiul și pletele bălaie ale fetișcanelor care-au avut norocul să plece încă în floarea vîrstei pe lumea cealaltă, acolo unde vor rămîne mereu tinere și neprihănite. Fluturi, ultimul însemn al vechilor familii de pe acele meleaguri: Serrano, Torres, Lara, Cepeda. Acum alcătuiau o roată perfectă. O roată zburătoare care intră pe fereastra întredeschisă și se opri alături.

Absorbit de gînduri, Plinio îi observa distrat... Pînă ce, o anumită amintire îl făcu dintr-o dată să-și încrețească fruntea. Privi cu atenție fluturii, care, după ce se așezaseră cîteva clipe pe geam, începură din nou să zboare, tot în cerc. Acum însă înaintau spre polițist, cu un tremur ușor, cu o mișcare de translație parabolică. Plinio îi urmărea cu privirea. Trebui să se întoarcă pentru a nu le pierde din ochi drumul în formă de curbă. O clipă trecură foarte aproape de chipiul lui, apoi din nou prin fața ferestrei, prin snopul de raze de soare, cînd își desfăcură cercul cu iuțeală și se pierdură către miresmele de trifoi și de chiparoși din cimitir.

Cu o figură serafică, asemeni cuiva căruia-i apare în fața ochilor o fantomă, Plinio făcu cîțiva pași spre fereastră și,

aplecându-se mult în afară, privi cum se depărtau, cum se topeau printre stropii strălucitori ai soarelui.

Cînd îi pierdu din vedere, cu buzele strînse și privirea filtrată printre gene, nevrînd să-și creadă ochilor, începu să facă pași mărunți prin capelă.

Încă se mai plimba, cînd fu trezit din gîndurile sale de zgomotul unei mașini ce se oprise la poarta cimitirului și de comentariile cu glas tare ale celor de afară.

Aruncă țigara, închise fereastra și, îndreptîndu-și ținuta, ieși să vadă ce s-a întîmplat.

Afară se afla „Jaguarul” doînei Angela. De vorbă cu Anacleto și don Lotario stătea sora ei, doña Paloma.

— Bună ziua, domnișoară.

— Bună ziua, șefule. Am venit s-o schimb pe sora mea María Teresa. Am să fac puțin de veghe și eu... Sărmana Angela e foarte obosită, așa că va veni mai tîrziu.

— Dar nu mai e nimic de vegheat.

— Cum adică nu mai e nimic de vegheat?

— Cadavrul a fost furat azi-noapte.

— Cum? Dar e îngrozitor ce-mi spuneți! Și María Teresa, unde-i? Au furat-o și pe ea?

— Nu. Cred că se află acolo, în bucătăria paznicului cimitirului.

— Dar cine l-a furat? Cum s-a întîmplat?

— Nu știu... Polițistul pe care l-am lăsat aici de pază a adormit. Mergeți și-o întrebați pe sora dumneavoastră, poate știe dînsa ceva.

Plinio o însoți pînă la casa lui Matías și, trăgînd draperia, o lăsa să intre înainte.

Așezată pe un scaun scund, și sprijinit de sobă, cu fața în palme, María Teresa suspina. Auzindu-i intrînd, ridică fruntea. Avea ochii afundați în orbite și fața pătată de carmin.

Plinio o lăsa pe Paloma acolo și plecă. Îl indispucea ideea

unei discuții cu nenorocita aceea. Nici măcar nu vroia să se gândească la ce-o aștepta.

Scoase ceasul din buzunar și se uită sa vadă ce oră e.

— E trecut de șase și jumătate, don Lotario. Mai avem încă timp să facem mica plimbare pe care mi-o programasem. Luăm mai întâi micul dejun la coana Rocío, apoi la drum. Iar tu, Bălărie, nicio vorbă nimănui despre ce s-a întâmplat aici. Să închizi capela. Să spui că așa am dat ordin. Oficial, mortul continuă să fie aici înăuntru. Ne-am înțeles? Tu, Anacleto, vii cu noi.

— Ce scump te costă întotdeauna femeile! bombăni Anacleto.

— Ușurel, că nu știi nimic încă!

— Dar dacă vine vipera cealaltă și întreabă ce s-a întâmplat, ce să-i spun?

— Te referi la doña Angela?

— Bineînțeles. Asta-i în stare să facă un scandal că scoală și morții din morminte.

Plinio rămase pe gânduri, cu privirea ațintită în pământ. Apoi se îndreptă cu hotărîre spre casa lui Matías.

— Să vedem...

În bucătărie, durdulia María Teresa continua să se smiorcăie, în timp ce cealaltă soră stătea alături de ea, și-o privea cu nedumerire.

— Domnișoarelor, vă rog să-mi dați ascultare o clipă.

María Teresa îl privi pe sub sprîncene, fără să-și ia complet mâinile de la ochi.

— Trebuie să plecați la han chiar acum. Și s-o sfătuiți pe sora dumneavoastră să nu se miște de-acolo. Cred că-i mai bine pentru toți să păstrăm cel mai mare secret în legătură cu ceea ce s-a petrecut azi-noapte. Nu crezi, María Teresa?

Săraca María Teresa porni sa plîngă și mai tare.

— Dacă se află primul lucru, se va afla imediat și restul...

E limpede? Trebuie să păstrăm secretul. Poate vom avea noroc să aflăm ce s-a întâmplat cu cadavrul.

Femeile continuau să tacă.

— ...Nu există altă soluție, așa că, vă rog, plecați imediat de-aici. Nici dumneavoastră și nici sora dumneavoastră nu puteți rezolva nimic.

— Să mergem, María Teresa, rosti Paloma smiorcăindu-se în picioare.

María Teresa se scutura toată de plîns.

Plinio îi făcu semn Palomei s-o liniștească. Aceasta o luă pe grăsuță de braț.

— Să mergem, María Teresa.

Aceasta se ridică, tot cu ochii în pămînt însă. Continua să plîngă. Plinio se repezi să le deschidă ușa.

Văzîndu-le ieșind, șoferul coborî din mașină și le deschise portiera. Se suiră în mașină fără să se uite la nimeni. Anacleto, ceva mai la o parte, le privea pe sub sprîncene. Mașina se puse încet în mișcare.

— Să mergem să mîncăm, don Lotario.

PE ANACLETO ÎL LĂSARĂ LA PRIMĂRIE. PLINIO DĂDU instrucțiuni lui Bălărie pentru cazul în care ar fi venit inspectorul Rovira sau ar fi apărut Juaneque, adăugînd că, după ce-și vor termina treburile, spre prînz, se vor întoarce.

— Pe ăsta mi-l duci în camera de gardă pînă la noi ordine. Dezarmează-l.

— Da, șefule.

— Cînd mă întorc vreau să văd pe toată lumea în uniformă de vară, așa cum ți-am mai spus.

— Da, domnule.

Opriră lîngă piață, în apropierea patiseriei Rocío.

Plinio trecea printre lume cu capul în pământ, continuându-și gândurile cu glas tare.

— Am intrat într-o încurcătură pe cinste și dacă n-avem noroc, o să ne dea multă bătaie de cap, zise ca pentru sine.

— Ce spui, Manuel?

— Spun că după ce totul era și așa destul de complicat, acum a mai dispărut și mortul.

— Ai dreptate, Manuel. Asta ne mai lipsea. Și ce ai de gând să faci?

— Nu știu. Să mai mergem încă o dată la „Miralagos”.

— Crezi că acolo vei da de vreo urmă?

— Habar n-am. Presupuneri, nimic altceva decît presupuneri.

— Cum știi tu, Manuel.

— Ce dracu să știi! Numai Dumnezeu știe. Eu sunt mai dezorientat chiar decît o vacă într-un garaj.

— Pst, Manuel, fii atent! spuse deodată don Lotario dîndu-i șefului cu cotul.

Privi spre locul în care arăta veterinarul și exclamă:

— Haida-de, ia te uită!

Văzu un grup de băiețandri care purtau măști făcute de Calixto. Erau excelent executate. Albe, aproape gălbui, foarte asemănătoare. Gura desemnată printr-o tăietură convexă, iar ochii închiși. Ca totuși să se poată vedea, făcuse niște găuri în dreptul sprîncenelor.

— Zărindu-l pe Plinio, tinerii tăcură încurcați. Polițistul și veterinarul nu spuseră nimic. Mai întâlneură și alți băieți mascați. Femeile, fără îndoială, duceau măștile pentru copii lor în coșnițe.

Alcañices, cu taraba lui cu măști, se afla instalat lîngă simigerie. Omul nu mai prididea să vîndă și să strige:

. . .

DOMNIȘOARELOR, CUCOANĂ,
 cumpărați, că-i de pomană,
 masca mortului în casă
 e-o podoabă preaaleasă!

— ȚI-O DAU PENTRU DOI BĂNUȚI. UITE, ÎNCĂ UNA... DA,
 domnule, pentru dumneavoastră încă două.

CUMPĂRAȚI, IA POFTIȚI,
 mai nimic nu cheltuiți,
 luați, pe banul mărunțel,
 masca mortului mișel!

SE FĂCU PUȚIN LOC ȘI SE APROPIARĂ ȘI EI.

— Domnule șef și compania, le strigă Alcañices. Am aici
 două pentru dumneavoastră. Un cadou din partea firmei
 noastre.

Le întinse două măști.

— Ți-au ieșit bine, chiar foarte bine, zise Plinio în timp ce
 examina o mască.

Curioasă, lumea dădu buzna văzîndu-i pe Plinio și pe don
 Lotario cu măștile în mînă.

— Ascultă, îi strigă Plinio, dar de ce-i zici „mișel”?

— Trebuie să-i zic într-un fel.

— Zi-i Witiza, îl sfătui Plinio, înveselit.

— Witiza?

— Da, omule, Witiza.

— Dar nu mi se mai potrivește strigarea:

. . .

LUAȚI, DESCHIDEȚI PUNGULIȚA,
că pe gratis cumpărați,
masca, masca lui Witiza!

— NU ARE NICIUN HAZ, ȘEFULE.

— Nu fi greu de cap, i se adresă un bărbier aflat
întîmplător pe acolo. Zi-i așa:

LUAȚI, DESCHIDEȚI PUNGULIȚA,
cumpărați fără codire,
masca, masca lui Witiza,
omul fără mîntuire!

— CĂ BINE-I ZICI, JARDIEL. CHIAR FOARTE BINE. IA, ÎȚI
fac cadou una pentru ideea ta. Și începu să cînte plin de
mulțumire:

CUMPĂRAȚI, IA POFTIȚI,
mai nimic nu cheltuiți...

LUMEA RÎDEA ȘI SE ÎMBULZEA SĂ CUMPERE. PESTE TOT, PRIN
împrejurimi, mișunau tineri mascați. Se apropiau de ei și-i
priveau în tăcere.

Plinio se simți o clipă copleșit de-a avea în jurul său atîtea
copii ale defunctului.

— Asta ne mai lipsea, don Lotario.

— Adevărat. „Pînă și morții, Doamne, își lasă mormîntul
pentru mine.”

— Morții nu, ci caraghiosul ăsta de mort.

— Bine, Alcañices, îți doresc succes. Mulțumesc pentru cadou și pe curînd!

— Dumnezeu să te aibă în pază, floare a detectivilor naționali, pe tine și pe însoțitorul tău, le strigă din urmă vînzătorul de măști.

— Floare a detectivilor de două parale, bombăni Plinio.

— Lasă, Manuel. Ai să vezi c-o să cîștigăm și de data asta.

— Da, da. Pune măștile în mașină, că dacă ne vede coana Rocío cu ele, o să facă un tărăboi de nu ne mai spală toate apele din lume.

Văzîndu-i intrînd în prăvălie, coana Rocío dispăru după teighea și reapăru cu masca lui Witiza pe față.

— Vai, Plinio, Plinio, nici nu mă mai recunoști!

— Nu-ți spun ce-ai merita.

Femeile, care-și așteptau rîndul la gogoși, rîdeau cu poftă.

Plinio așteptă liniștit și serios să se termine cu glumele.

— Hai, nu fi și dumneata așa de sensibil, că poate ai să te întîlnești cu el.

Plinio se alarmă:

— Cu cine să mă întîlnesc?

— Cum cu cine? Cu sufletul răposatului... În uniformă de vară arăți ca o creangă de liliac înflorit.

Plinio respiră adînc, dîndu-și seama că patroana era la curent cu tot.

— Hai, don Lotario, că dacă se rezolvă totul cu bine am să vă dau o masă în grădină, că după aia n-o să mai mîncăți o săptămîină.

Ieșind din gogoșerie se întîlniră cu Bonifacio, aprodul, care venise să-i caute.

— Slavă Domnului că v-am găsit, spuse.

— Ce s-a întîmplat?

— Adineauri a sosit domnul detectiv Rovira și dorește să vă vorbească.

— Așa devreme?

— Da, domnule. E aici.

— Să mergem... Ia să vedem dacă zvonul a și ajuns la Alcázar, îi șopti încet Plinio lui don Lotario.

— Nu cred... ar fi ghinionul secolului.

Rovira stătea în ușa primăriei Era îmbrăcat într-un costum alb, de vară, purta ochelari fumurii și o cravată foarte tipătoare.

— Stau și mă gîndesc, Manuel, că nu avem nicio șansă să-i ascundem lui Rovira furtul cadavrului, rosti cu convingere don Lotario.

— Bineînțeles.. Să vedem dacă reușim să-l facem să se arate înțelegător cîteva ore.

— Lasă-te de glume. În fața unor asemenea lucruri trebuie să spui adevărul, nu există altă ieșire.

— Da, o să i-l spun... da, o să i-l spun „fir-ar să fie!

Rovira, văzîndu-i că întîrzie să coboare, se apropie de portiera mașinii.

— Bună dimineața, Rovira, începu Plinio cu jovialitate, în timp ce cobora din mașină.

— Am o veste bună pentru dumneata, Manuel. Am fost toată noaptea de gardă și, în loc să mă duc să mă culc, am preferat să vin să vă aduc vestea cea bună, să mi se ia piatra de pe suflet.

— Ce s-a întîmplat?

— Am primit vești din Valencia.

— Nu mai spune!

— Doctorul don Carlos Espinosa trăiește și e bine sănătos.

— Cum e cu putința așa ceva?

— Așa cum ai auzit.

— Bine, dar...

— Omul, care pe cât se pare continuă să fie partizan al roșilor, a petrecut cîteva săptămîni în Cuba, de unde s-a întors în urmă cu cîteva zile. Acum se află la el acasă și duce o viață normală.

— Dar cei de la poliția din Valencia nu știau nimic despre călătoria asta?

— Sigur că știau, dar nu și-au dat seama, sau cine știe ce s-a întîmplat.

— Da, într-adevăr e o veste bună. Să vedem acum dac-au să înceteze toate telefoanele astea din Spania, care continuă să ne plictisească.

— Același lucru a spus și comisarul.

— Cred, Rovira, că ceea ce trebuie să faci dumneata acum e să te odihnești, și chiar aici, în Tomelloso. Mă tem că peste cîteva ore va trebui să ne dai și dumneata o mîină de ajutor, ca prieten și coleg. Iar ca să te întorci, nu are niciun rost să-ți petreci ziua într-un continuu du-te-vino.

— Nu, așa cum sunt nu pot să mă întorc. Cînd am venit, mai că dormeam de-a-n picioarele.

— Eu mă duc să-i telefonez doñei Angela și s-o anunț că încă nu-i văduvă.

— De acord. La ce oră vreți atunci să ne vedem, ca... „prietenii și colegii”?

— Dacă vă convine, după-masă, la cazino.

— În regulă. În cazul ăsta mă duc la Marcelino Hilton.

— Odihnă plăcută.

— Drace, lucrurile au ieșit destul de bine, spuse don Lotario frecîndu-și mîinile, după ce-l văzu pe Rovira plecat.

Plinio, care rămase cu un aer surîzător nu răspunse.

— La ce te gîndești, Manuel, de faci mutra asta?

— Mă gîndesc la discuția telefonică pe care o voi avea chiar acum cu doña Angela nu mai știu cum del Cid.

— Vreau să aud și eu. Merg cu tine.

Intrară în biroul lui Manuel. Se așezară amîndoi la masă. Plinio ceru o convorbire cu hanul din Argamasilla. Fură nevoiți să aștepte cîteva minute. Fără îndoială că trebuia să tragă cu tunul ca s-o scoale pe doña Angela, dacă nu cumva ținea vreo conferință surorilor sale.

Plinio îi făcu, în sfîrșit, un semn cu ochiul lui don Lotario, ca să fie atent:

— Doña Angela... aici e Manuel, șeful Gărzii municipale din Tomelloso... Iertați-mă că vă deranjez, dar e ceva foarte important... Iată, tocmai acum am terminat de vorbit cu un agent al Comisariatului din Alcázar... Da, și m-a pus la curent cu rezultatul cercetărilor făcute de poliția din Valencia asupra locului unde se află soțul dumneavoastră... Cum ce fel de cercetări? Păi, foarte simplu, doctorul se află de două zile la Valencia, sănătos tun și în afară de orice pericol. Pe cuvînt, pe cuvîntul meu de onoare, doamnă. A lucrat cîtva timp împreună cu Fidel Castro... Nu știu... Ceva tot trebuia să se spună... Sau poate că au stat de vorbă cu el... Bun, important este că s-a întors de două zile, așa încît chestiunea-i lămurită... Da, dacă doriți să vă convingeți, puteți chema Comisariatul din Alcázar ca din partea mea. Nu, doamnă, surorile dumneavoastră au plecat de cîtva timp... Nu face nimic, mă bucur că v-am cunoscut, continuă Plinio făcîndu-i cu ochiul lui don Lotario, iar dacă vă pot fi cu ceva de folos... Mă auziți?... Alo? Ia te uită, drace, a închis!

Închise și Plinio și rămase cu amîndouă mîinile pe receptor.

— Ce femeie... A primit vestea cu atîta naturalețe... Surorile ei încă nici n-au ajuns. Mai bine așa. Bun, chestiunea-i încheiată. Să trecem acum la ale noastre, dac-or să ne dea pace.

Dar situația nu urma să fie chiar atît de simplă. În ușa primăriei îl întâlnește pe paroh, care tocmai îl căuta pe Plinio.

— Bună ziua, domnilor.

— Bună ziua, don Pío.

— Ați fost la lucru, nu?

— Așa... puțin.

— Doamnele s-au dus să se odihnească?

— Da, s-au dus...

— Biete de ele.

— Într-adevăr.

— Sunt persoane importante, Manuel, chiar foarte importante.

— Da, știu.

— Și foarte bune la suflet și cu frica lui Dumnezeu.

— Nouă ne spui? nu-i așa, don Lotario?

— Bineînțeles... nouă ne spui? Mai ales doña Angela.

— Se vede că face parte din rasa marilor doamne spaniole, continuă preotul cu un aer afectat.

— Da, domnule. Energică, dreaptă, nepărtinitoare...

— Iar cealaltă, cea mai grăsuță, doña María Teresa, cîtă candoare, cîtă puritate! Un adevărat înger!

— Adevărat. Toată noaptea a stat îngenunchată... Ne-a povestit paznicul Anacleto. Întrebați-l și vă va da unele amănunte.

— Persoane cu care se mai poate sta de vorbă. Pentru că, vezi bine, în orașul nostru există o mulțime de oameni foarte buni, dar nu de calitate asta și nici atît de fini... Și, apropo, ați primit confirmarea definitivă că defunctul este soțul doamnei?

— ...Da. Azi-dimineață a sosit agentul Rovira. Avem informații absolut sigure, primite de la poliția din Valencia.

— Și ce spun? Că da?

— Că da, ce?

— Că defunctul e doctorul?

— Nu. Spun că nu e.

— Cum nu e?

— Nu e, pur și simplu. Doctorul se află la Valencia, teafăr și nevătămat.

— Nu mai spune!

— Omul a stat o bucată bunicică de timp în Cuba, a mâncat banane și alaltăieri s-a întors.

— Glumești, Manuel.

— Nu, domnule, nu glumesc. Acum vă rog să ne iertați, dar trebuie să plecăm la treburile noastre.

După ce se urcă în mașină, Plinio întoarce capul. Preotul rămăsese pironit locului, cu o mînă dusă la obraz.

Porniră. Strada era plină de oameni cu fețele acoperite cu masca mortului.

— Ce om bleș și preotul ăsta, comentă don Lotario.

Plinio nu-i răspunse.

— La ce te gîndești, Manuel?

— Mi-a venit un gînd năstrușnic. Mă gîndeam că dacă nu rezolvăm repede cazul, măștile astea o să ne urmărească pînă-n infern. Imaginează-ți-i pe toți locuitorii orașului umblînd mascați și dîndu-ne tîrcoale din toate părțile. N-am mai putea nici mînca, nici dormi, nici umbla. Primarul, preoții, judecătorul, toți cu măști. Te cheamă să îngrijești un măgar, și-l găsești cu mască. Eu mă duc acasă și-mi găsesc nevasta și fata, cu mască. Toți abonații celor două cazinouri, jucînd cărți cu masca lui Witiza pe față...

— Ce lucruri îți mai trec prin cap, Manuel!

— Asta pentru că, bagă de seamă, don Lotario, dacă în viață suferi un mare eșec, atunci toată lumea te privește ca de după o mască.

. . .

CÎND AJUNSERĂ LA VREUN KILOMETRU DE „MIRALAGOS”, Plinio îl rugă pe don Lotario s-o ia pe un drum de țară ce tăia șoseaua și intra în pădurea care înconjură în acel punct conacul.

— Mergi încet. Pînă aproape de conac. Vreau să dăm o raită prin „fundul conacului”, cum spune „Romanța norului răutăcios”, zise Plinio zîbind.

— Romanța asta n-o știu. Mi-o amintesc în schimb pe cea care începe așa:

CU CATÎRI ZORESC ȘI CARE,
merge-n vie fiecare,
către vii zorește ceata
iute, iute ca săgeata.

— STAI, OPREȘTE AICI, ÎN DESIȘUL ĂSTA... ȘI ROMANȚA ASTA e bună. Și, dacă nu mă înșel... Poarta casei dă spre apus, nu?

— Exact.

— Bine, atunci să coborîm și să ne îndreptăm pe furiș într-acolo. Vreau să miros și eu ce se coace pe-aici.

Lăsară mașina acolo și înaintară cu multă grijă spre locul în care pădurea se rărea în fața frontonului clădirii.

Vîntul adia printre rozmarini și mai curînd îți venea poftă să te tăvălești prin iarbă, să-ți aprinzi o pipă și să privești cerul, decît să faci cercetări adulmecînd ca o pisică.

Cînd ajunseră în cîmp deschis, Plinio, care mergea înainte, îi strigă veterinarului:

— Nu te mișca! și arată cu degetul spre o remorcă bine camuflată.

— Da... o remorcă.

— Iar sub ea, un individ. Doarme.

— Bravo! Omul își începe bine ziua.

Plinio se apropie. Era un flăcăiandru rotunjour, plesnind de sănătate. Dormea cu picioarele desfăcute și burta în sus, iar fața acoperită cu o bască. Cu înfățișarea pe care o avea, părea mai curînd grădinar decît lucrător la cîmp. După ce-l privi un timp și cercetă bine împrejurimile – nu se zărea nici țipenie de om – polițistul se hotărî să-l trezească pe găligan.

— Ei, ei băiete! spuse încet, în timp ce-l scutura ca să-l trezească.

Băiatul răspunse fără nicio tresărire.

— Ce s-a întîmplat? întrebă de parcă-l strigase o veche cunoștință.

— Trezește-te, omule.

Văzînd că are în față un polițist, își frecă ochii cu putere.

— Ce s-a întîmplat? Ce s-a întîmplat?

— Stai liniștit.

— Dar ce s-a întîmplat?

— Nu s-a întîmplat nimic. Liniștește-te.

Băiatul căscă bine ochii și rămase privind fără nicio expresie.

— Hai, vino încet aici, mai la adăpost, să stăm nițel de vorbă.

Omul se ridică de parcă-ar fi fost beat. Sprijinindu-l de braț, Plinio îl conduse în ascunzișul dorit.

Așază-te aici, răsucește-ți o țigară și să stăm nițel de vorbă..

Îi întinse cutia sa obișnuită de „Celtas”. Don Lotario preferă „Caldo”.

Trezit atît de brusc din somn, băiatul nu părea să aibă poftă de fumat, pentru că trăgea din țigară în silă.

— Așa-ți începi tu ziua de muncă, cu siesta?

— Da ce-aveți dumneavoastră cu mine?

— Uşurel, băiete, uşurel, că noaptea-i lungă şi pâinea destulă. Cel care întreabă sunt eu.

— Păi...

— Tu mulţumeşte-te doar să răspunzi exact, că de nu, te trimit la zdup. Te-am întrebat dacă aşa-ţi începi tu ziua de muncă, cu siesta. Răspunde.

— Nu, domnule, asta-i fiindcă azi-noapte am dormit foarte puţin.

— Da... da... La ce oră ai venit azi din Tomelloso?

— Eu?... Nici nu m-am mişcat de-aici toată săptămîna.

— Bine, să zicem că n-ai fost acolo. Dar ei, la ce oră s-au întors?

— S-au întors pe la cinci, dar nu ştiu unde-au fost.

— Şi cît era ceasul cînd au plecat?

— Au plecat cînd s-a lăsat seara, cum fac de obicei, sîmbăta.

— Şi cine-a plecat?

— Cine?... Păi, don Lupercio, administratorul, şi Luque Calvo.

— Cine e Luque Calvo ăsta?

— Păi, un andaluz care angajează oameni.

— Şi pentru ce pleacă amîndoi în fiecare sîmbătă?

— Se duc după cumpărături. Cîteodată la Ossa, altă dată la Argamasilla şi, rar de tot, la Tomelloso... Apoi se mai duc ca să facă plăţile şi să ia bani. Ce ştiu eu... Eu sunt tractorist şi nu-s aici nici de-un an.

— Pleacă întotdeauna la aceeaşi oră?

— Nu, domnule. Depinde de treaba pe care-o au.

— Dar de întors, se întorc întotdeauna la ora asta?

— De obicei cam pe la ora mesei, doar dacă nu merg la cinema sau în altă parte. Dar niciodată la cinci dimineaţa. De-aia am aţipit şi eu niţel. M-am trezit cînd au venit şi n-am mai

putut adormi pînă adineauri, cînd am mîncat și m-am îngreunat.

— Și ce-au făcut după ce s-au întors?

— De unde să știi eu?! Am auzit doar zgomotul jeepului. Pe la șapte, pentru că nu mai putusem adormi, m-am sculat de tot, amețit de nesomn... Dar ce s-a întîmplat, dacă se poate ști?

— Tu, băiete, să taci.

— Bine. Cum spuneți dumneavoastră.

— Care-i omul de încredere al lui don Lupercio, cu adevărat de încredere?

— Luque Calvo. Sunt trup și suflet.

— Și unde-i acum Luque Calvo?

— Pesemne că doarme.

— Doarme împreună cu femeia?

— Cu care femeie?

— Cu nevastă-sa.

— Ce-i lipsea chelului! zise băiatul pe ton de confidență. Țăsta înșurat? Nici vorbă. Țăsta care-și mănîncă de sub unghii? Oamenii ca el nu se însoară, șefule.

— Bine, atunci du-ne acolo unde doarme.

— Domnule, eu vă arăt unde doarme, dar de intrat nu intru. Că viață n-are omul decît una singură, și pe-aia trebuie să și-o păzească ca ochii din cap.

— Bine, dar du-ne pe undeva pe unde să nu ne vadă nimeni.

— Nici de asta nu pot garanta, șefule, pentru că în casa asta sunt o mulțime de ochi. Să mergem în curtea interioară.

FĂCURĂ ÎNCONJURUL CASEI. TRECURĂ PRIN FAȚA portalului și ajunseră la o ușă mascată în partea de jos cu un

fel de oblon de brad. Băiatul o întredeschise pe pipăite, apoi dădu fuga înapoi. Îi spuse șoptit lui Plinio:

— S-a sculat. E aici și se spală.

— Bine, rămii acolo, dar nu te depărta, că mai avem de vorbit.

Urmat de veterinar, Plinio își descheie tocul pistolului și împinse ușa cu băgare de seamă.

Cu spatele spre ușă și gol pînă la brîu, Luque Calvo se bălăcea cu voluptate într-o albie așezată lîngă fîntînă, la umbra unor copaci.

Profitînd de faptul că, din cauza clipocitului apei, nu-i putea auzi, intrară și se postară chiar lîngă Luque Calvo.

— Luque Calvo, bună ziua, rosti tare Plinio.

Luque Calvo, așa cum prevăzuse Plinio, privi mai întîi spre ușă, apoi, văzîndu-i atît de aproape de el, rămase surprins. Avu însă numaidecît o reacție elementară și foarte rapidă. Luă o găleată mare cu apă care se afla pe ghizdul fîntînei și o azvîrli în capul polițistului și al veterinarului. Cu o mișcare de apărare, Plinio scoase pistolul, dar nu putu evita baia. Profitînd de momentul acela de confuzie, Luque Calvo ajunsese din două salturi la oblon, dar, cînd să sară peste el, băiatul, care se vede treaba că-i purta pică și i-o cocea de mult, îi puse piedică. Luque Calvo căzu de-a berbeleacul. Cînd voi să se ridice în picioare, Plinio îi pusese deja pistolul în spate.

— Încet, leule, că te găuresc... Ridică-te și sus mîinile!

Luque Calvo se ridică în picioare și ridică brațele, răsufîind din adîncul rărunchilor.

— Ia cătușele, don Lotario, și pune-i-le, spuse Plinio, întinzîndu-i-le cu mîna liberă.

În timp ce don Lotario îi puneă cătușele, Plinio văzu că băiatul cel somnoros se înfipsea în calea lui Luque Calvo cu o furcă în mînă.

Bine legat cu mâinile la spate, îl duseră din nou spre ușa cu oblon.

— Cum te cheamă, băiete? îl întrebă Plinio pe somnoros.

— Augustín Cerezo, la ordinele dumneavoastră.

— Mi-ai fost de mare folos.

Cînd fură din nou lîngă fîntînă, Plinio continuă:

— Ascultă, Cerezo. Leagă bine frînghia fîntînei de cureaua curajului ăstuia, c-o să-i dăm o lecție.

Cerezo lăsă jos furca și făcu tot ce-i spusese Plinio cu vădită plăcere.

Îi petrecu de două ori frînghia în jurul corpului și-i făcu un nod în dreptul burții.

— Gata.

— Hai, Luque Calvo, intră singur înăuntru, îl invită Plinio, împingîndu-l pe deasupra ghizdului fîntîinii. Iar voi apucați frînghia... Mie nu-mi face baie nimeni, drăguțule, mai ales cînd îmi pun uniforma cea nouă.

— Dar ce s-a întîmplat, ce doriți de la mine? întrebă Luque văzîndu-se răsturnat peste ghizdul fîntîinii și gata să cadă-n apă.

— Știi tu foarte bine...

— Nu știu nimic.

— Ia stai, țapule, și-l apucă de picioare cu toată puterea.

— Spuneți-mi ce doriți să știți.

— Unde-i mortul?

— În capelă, răspunse Luque mai mult în fîntînă decît afară.

— Asta-i bine.

— Dar eu nu sunt decît o slugă. Înțelegeți? Toată viața asta nenorocită a mea am fost slugă, și la bine și la rău.

Plinio nu-i dădu atenție și continuă interogatoriul:

— Pentru ce, vrea don Lupercio mortul?

— Crede, că-i cu adevărat don Ignacio. Și vrea să-l aibă aici. Înțelegeți?

— Chiar și pe tine te înțeleg, Luque. Numai că aici nu-i lucru curat.

— Dar eu nu sunt decît o slugă.

— Da, o slugă și un măgar. Asta ești. Dezlegați-l... Așa... Acum arată-ne unde se află don Lupercio, dar fără să faci zgomot.

— Nu se trezește. Ia pastile pentru dormit.

Cu cătușe la mâini și cu pistolul lui Plinio în spate, Luque Calvo porni urmat de ceilalți. Trecură prin holul cufundat în beznă și ajunseră pe pipăite la scara de lemn cernită.

Don Lotario aprinse bricheta. La etaj parcurseră o galerie plăcută și plină de soare. Era împodobită cu tablouri și mobile de bună calitate.

Ajunseră în fața unei uși foarte mari, cu ținte și mînere aurite. Luque Calvo se opri în fața ușii, dar nu spuse nimic. Făcu doar un semn cu bărbia.

— Don Lotario, deschide, rosti Plinio, și lasă-l pe Calvo să intre primul.

Veterinarul apăsă ușor clanța și ușa se deschise. Prin perdelele de mătase se strecura o lumină dulce. Într-un pat foarte lat, cu baldachin, don Lupercio dormea cu gura deschisă, îmbrăcat într-o pijama de culoarea cerului, chircit și cu mîinile între picioare.

— Cerezo, trage perdelele baldachinului.

Pesemne era adevărat că don Lupercio lua ceva de dormit, deoarece, cu toată lumina și zgomotul, tot nu se deșteptă.

Plinio se apropie de patul cel luxos. Pe cearșafurile cu dantelă era brodată inițiala „E”. Șeful începu să-l scuture de umeri pe administrator.

— Ascultă, ascultă, prietene!

După vreo două-trei smucituri, don Lupercio începu să

clipească. În cele din urmă își deschise ochii miopi și rămase cu ei ațintiți la Plinio.

— Mă recunoști, maestre? îl întrebă acesta flegmatic, în timp ce-și ascundea pistolul la spate. Sunt Manuel González, alias Plinio, șeful Gărzii municipale din Tomelloso.

După un moment de perplexitate, don Lupercio își reveni, dar rămase așezat în pat, privind cu oarecare efort când la unul, când la altul.

Don Lotario luă cu amabilitate ochelarii de pe măsută și-i dădu administratorului.

— Ei, acum suntem cu toții treji, rosti Plinio care, întotdeauna când era în acțiune, avea chef de glume... Hai, îmbracă-te repede, că plecăm într-o călătorie. Să ducem María înapoi. Cred că știi despre ce-i vorba.

Ridicat în capul oaselor și cu mâinile sprijinite pe cuvertură, don Lupercio continua să-i privească, mai ales pe Calvo Luque, care stătea țeapăn, cu mâinile legate la spate și privirea în pământ. În ochi i se citea ceva mai mult decât surprindere. Ar fi vrut mai înainte de toate să afle ce i se putuse întâmpla lui Luque.

Fără să scoată niciun cuvânt, don Lupercio reacționează în sfârșit; se dădu jos din pat și începu să se îmbrace cu costumul de haine de pe umeras. Intră apoi în luxoasa cameră de baie de alături și-și dădu cu pieptenul prin păr. Odată terminată această sumară toaletă, Plinio îi puse cătușele și-l legă de Calvo.

— Acum să mergem la capelă.

Don Lupercio îl privi din nou și adînc pe Calvo. Acesta, la rîndul lui, lăsă din nou ochii în pământ.

Coborîră scara în tăcere. Don Lotario aprinse iarăși bricheta și astfel ajunseră la ușa capelei. Intră mai întîi don Lotario. Trase draperiile care acopereau vitraliile plumbuite, și se pomeniră în fața monumentului funerar al Elisabethei.

— Cum se deschide sicriul ăsta, domnilor? întrebă Plinio.

— În spate și pe lături are niște șuruburi, răspunse Luque.

— Așa-i, confirmă Plinio. N-am dat eu de ele data trecută... Dar șurubelnița unde-i?

— În spatele altarului.

— Caut-o, Cerezo.

Cerezo căută puțin, apoi se întoarse cu o șurubelniță nichelată, foarte lată.

— Hai, băiete, desfă-l.

— Treburile astea cu morții mie nu-mi prea plac.

— Crezi cumva că celorlalți le plac? Hai, dă-i drumul, că ne-apucă noaptea...

Tăceau, iar Cerezo manevra șurubelnița. Scoase niște șuruburi foarte lungi, aurite. Totul părea făcut cu multă grijă. Termină de deșurubat și, ajutat de don Lotario, ridică în cele din urmă capacul de marmură. Corpul lui Witiza era aproape turtit. Pesemne că fusese pus peste sicriul Elisabethei. Văzându-l, Plinio se înfioră.

— Uite de ce moarte chinuită are parte bietul de el. Apoi, adresându-se lui Cerezo: Ascultă, cu ce mașină putem transporta cadavrul?

— Cu Land Roverul cred eu, răspunse acesta privindu-l cu coada ochiului pe don Lupercio.

— Tu, ca bun tractorist ce ești, ai să-l poți conduce?

— Da, domnule.

— Atunci du-te și trage-l în fața ușii. Don Lotario, dă-i cheile mașinii dumitale ca s-o aducă.

Cerezo ieși respirând ușurat.

— Iar acum, băieți, să mergem să stăm nițel de vorbă, spuse Plinio celor doi bărbați în cătușe. Mai întâi, tu, Luque Calvo, că ești mai simpatic. Cum ai procedat?

Luque nu răspunse.

— A fost ideea mea, răspunse don Lupercio în locul lui Luque, care vorbea acum pentru prima oară.

— Da, da, asta am aflat. Dar cum ați procedat? Asta mă interesează.

— ...Alaltăieri, l-am trimis pe Luque la cimitir ca să ia tiparul și ne-am făcut chei false pentru una din porțile din spate și de la ușa capelei.

— Isteți mai sunteți!... Continuă.

— Iar ieri-noapte ne-am dus să-l luăm, crezînd c-o să fie încuiat.

— Și ați avut norocul să găsiți totul descuiat și nici țipenie de om prin preajmă. Nu-i așa?

— Da.

— Ești sigur că mortul e don Ignacio?

Don Lupercio tăcu.

— Te-am întrebat ceva. Răspunde, i se adresează cu severitate, Plinio.

— Eu cred că da.

Plinio rămase pe gînduri. Părea că nu-i mai vin în minte alte întrebări.

Cerezo apăru în ușa capelei.

— Mașinile sunt aici.

— În ce învelim cadavrul, Manuel? întrebă don Lotario, întotdeauna grijuliu în ceea ce privește partea practică.

— Să-ți spună domnii aceștia.

— În jeep e o pătură, răspunse don Lupercio.

Administratorul își pierduse misterul și duritatea de data trecută. Se arăta mai înțelegător.

Îl înfășurară pe Witiza în pătură. Puseră la loc capacul de marmură, iar pe Witiza îl așezară în Land Rover, sub una din banchete.

Don Lotario porni singur în mașinuța lui, Cerezo era la volanul jeep-ului, iar Plinio, în spate, îi păzea pe arestați.

. . .

PLINIO NU-ȘI AMINTEA SĂ MAI FI CĂLĂTORIT ÎN VIAȚA LUI în asemenea condiții. Mortul, înfășurat în pătură, sub bancheta mașinii, iar cei doi din fața lui în cătușe, legați unul de celălalt. Dar cum trebuia totuși să treacă prin aceste momente neplăcute, încercă să pălăvrăgească puțin cu deținuții despre tot felul de lucruri, ca și cum nu ar fi fost nimic neobișnuit... Totul era atît de obișnuit, încît Luque Calvo adormise buștean... Don Lupercio îi mărturisi că nu-i plăcea regiunea aceea și nici să trăiască izolat, dar intrase în slujba respectivă încă de pe cînd era foarte tînăr, iar în altă parte nu ar fi găsit o slujbă atît de comodă și atîta independență. Pe urmă mărturisi, destul de pe ocolite, că în momentul în care don Ignacio n-ar mai fi, el ar rămîne pe drumuri, deoarece moștenitori erau mulți și împrăștiați peste tot.

Cînd trecură de castelul Peñarroya conversația încetă, pentru că Plinio, în ciuda tuturor eforturilor pe care le făcea atîpea din cînd în cînd.

Cînd mașina trecea peste vreun hop, capul lui Witiza se izbea de podea cu un zgomot sec, sinistru. De fiecare dată cînd se întîmpla așa, Plinio avea o tresărire de groază.

Luque Calvo, cufundat acum într-un somn adînc, își culcase capul pe umărul lui don Lupercio, care continua să tacă și să stea nemișcat. Din cînd în cînd arunca o privire pe fereastră.

La un moment dat, Plinio adormi de-a binelea. Dormi mai mult decît crezuse el, deoarece, cînd mașina se hurducă din nou mai tare de data aceasta, iar capul lui Witiza se lovi și el mai tare de podea, tresări și se trezi...

Plinio revedea imaginile adunate în ultimele ceasuri în legătură cu Luque. Își fixă din nou privirea asupra lui don

Lupercio. Acesta părea să fi ghicit îndoielile polițistului și-i zîmbea privindu-l fix, schițînd din buze o strîmbătură plină de obraznicie. Plinio îi înfruntă privirea, pînă ce don Lupercio își plecă ochii în jos cu oarecare blîndețe, în timp ce cu buricul degetului mîngîia unul din inelele cătușelor care-l legau de prietenul său.

Plinio simți cum i se urcă sîngele la cap și buza inferioară începu să-i tremure, așa cum i se întîmpla întotdeauna în momentele sale de violență. În cele din urmă, tăria lui bărbătească și echilibrul mintal învinseră și niciun mușchi al feței nu i se clinti. Scoase cu cea mai mare indiferență o țigară „Caldo” și o răsuci pe îndelete.

TRECUSE BINE DE PRÎNZ CÎND OPRIRĂ ÎN FAȚA PRIMĂRIEI. Oamenii care se plimbau, precum și cei care stăteau la taifas în mici grupuri, priviră cu interes sosirea celor două mașini. Plinio intui că vestea furtului cadavrului făcuse ocolul tîrgului. Într-adevăr, cînd se dădură jos din mașină, don Lotario, care coborîse primul, îi spuse:

— Manuel, a aflat toată lumea.

Descompus, agentul Rovira apără în ușa primăriei și-l privi pe Plinio cu un aer sfidător.

— Bietul mort a venit iarăși la noi, îi spuse Plinio zîmbind.

Rovira nu-i răspunse, dar era clar că îi pierise orice entuziasm. Fotografia și redactorul de la „El Caso” se apropiară de Land Rover.

— Iată, vin primarul și judecătorul, arătă spre ei veterinarul.

— Ce nebunie! Ce primire! îi răspunse Plinio în șoaptă.

Într-adevăr, primarul și judecătorul, care, fără îndoială, veneau direct de la biserică, traversau piața, îndreptîndu-se cu

pași mari spre ei. Rovira se duse să se convingă dacă mortul era sau nu în mașină.

Văzînd că lumea începe să facă cerc în jurul său, Plinio se adresă celor doi gardieni din ușă:

— Am adus doi arestați. Luați-i.

Gardienii se apropiară de mașină.

— Puneți-i separat... Pe fiecare în altă celulă. N-o să vă plictisiți.

— Hai, Manuel, i se adresă primarul, vino înăuntru să ne spui ce s-a întîmplat.

— Parcă spuneai că n-ai văzut mortul, nu? îl întrebă Plinio la rîndul său. Aruncă-i o privire, dacă tot îl ai în fața casei.

— E aici?

— E aici, bietul de el.

Urcă în mașină și scoase mortul de sub banchetă cu mare greutate, ajutat de Cerezo. Dădu la o parte pătura și i-l arătă primarului. După ce-l privi cîteva momente, acesta spuse:

— Adevărul este că-l știam din fotografii.

Sosi și Faraonul, asudat de cît alergase:

— Ce s-a întîmplat cu mortul meu, Manuel?

Cei din jur, și erau mulți, începură să rîdă.

— Eu ce fac acum, șefule? îl întrebă Cerezo.

— Poate că domnul judecător are să aibă nevoie de tine.

Așteaptă. Ai să duci mortul la capelă.

— Eu singur, șefule?

— Nu, omule. Împreună cu doi gardieni. Bălărie, să se ducă doi oameni cu Cerezo la cimitir! Puneți mortul în capelă. Răsuciți cheia în ușă de două ori și dați-i-o lui Matías. Cerezo, cînd te întorci mă aștepti aici, jos.

În timp ce Plinio intra în urma judecătorului și a primarului, priviți cu cea mai mare curiozitate de toți cei prezenți, don Lotario se apropie pe furiș și-i șopti:

— Ascultă, Manuel, a venit Juaneque. Vrea să-ți vorbească.

Plinio rămase o clipă pe gânduri.

— De ce nu mă așteptați la Braulio? Vin imediat ce isprăvesc aici.

— Fie!

Văzîndu-l pe don Lotario vorbind cu șeful, Faraonul începu să povestească unui grup de prieteni care-l înconjurau:

— Veterinarul, de cînd nu mai există măgari, că ne-am tractorizat cu toții, se simte în largul lui. În afară de cîteva cîrpăceli pe care le mai face, poate să-și dedice toată ziua lui Plinio al lui. Priviți-l, om cu meserie serioasă și instruit și, totuși, Dumnezeuul lui este Plinio.

Cînd Faraonul văzu că don Lotario, Juaneque și încă un băiat porniră pe strada Campo în sus, curiozitatea nu-i dădu pace și, lăsîndu-și auditoriul cu gura căscată, se luă după ei.

Deși ar fi dorit s-o facă, totuși Plinio nu se duse la Braulio imediat ce termină de povestit oficialităților cele întîmplate în acea dimineață atît de plină de evenimente. Trebui mai întîi să dea o declarație despre cei ce furaseră mortul, să-l îmbuneze pe Rovira, deoarece se întorcea la Alcázar, și să-l roage să mai insiste pe lîngă Comisariatul din Valladolid. Trebui apoi să le dea cîteva informații celor de la „El Caso”, să treacă în revistă oamenii îmbrăcați în uniforme de vară și să mai îndeplinească și alte cîteva obligații mărunte impuse de funcția ce-o avea.

Cînd, în sfîrșit, o luă în sus pe strada Campo, era trecut bine de ora două și-și simțea stomacul gol ca un sac.

Cum îi lăsaseră oblonul ușii din față deschis, coborî direct în beci. Nici nu puse bine piciorul pe scară, că simți aroma proaspătă și dătătoare de viață a vinului nou.

— Aici, șefule, la soare apune! îi strigă Faraonul de undeva, dintr-un ungher întunecat.

Plinio urcă o scăriță pînă sus, unde aerul era greu. Scara veche de lemn scîrțîia sub greutatea pașilor lui. Acolo, la

prova beciului, așezați între două butoiașe, cei cinci bărbați își treceau din mână în mână aceeași cană cu vin, după cum era obiceiul, și savurau pătlăgelele vinete murate oferite de Braulio.

Braulio, filosoful, îl primi stînd în picioare întinzîndu-i cu o mână cana cu vin, iar cu cealaltă pătlăgelele vinete de Almagro.

— Fii binevenită, floare a detectivilor din La Mancha!

Înainte de a da bună ziua, Plinio duse la gură cana oferită, plescăi cu mult zgomot, o umplu, din nou și din nou o dădu peste cap, fără să-și mai aștepte rîndul. Își deschise tunică la gît și-și puse chipiul pe un vas, apoi se așeză incomod pe butoiașul de alături și începu să se înfrupte dintr-o pătlăgea vînată mare cît o ghioagă și mustind de oțet.

Pentru a stinge focul drăcesc al pătlăgelelor vinete murate, Braulio le oferi musafirilor încă o cană cu vin, după care începură să-și răsucescă țigările, luînd cu toții tutun din aceeași pungă.

Cînd Plinio își simți burta suficient de plină, iar luminițele țigărilor începură să joace în întunericul beciului, în timp ce fumul albăstrui lua cumințe drumul direct către luminator, spuse:

— Ei bine, Juaneque, acum povestește-mi care-i rezultatul cercetărilor tale.

— Păi, să vedeți. Așa cum v-am spus, pentru că nu-mi mai aduceam prea bine aminte casa și strada pe care-am văzut descărcîndu-se lada, l-am luat cu mine pe Julián, spuse – arătînd cu degetul spre celălalt băiat – care-i șofer pe camioneta meșterului. I-am explicat despre ce era vorba, dar el nu-și aducea aminte nici cît mine. Avea totuși impresia că trebuie să fie vorba de strada San Luis.

Julián era un băiat cu gîtul foarte lung și o ceafă mare, care-i cădea peste gulerul cămășii, mai ales cînd vorbea. Purta

pe cap un băsculeț. Mîinile îi erau enorme și osoase, încît privirea îti era atrasă de ele în mod special, mai mult decît de oricare altă parte a corpului, deși era foarte urît întru totul.

— Atunci, continuă Juaneque, care părea să-și fi pregătit pe îndelete discursul, am străbătut strada San Luis palmă cu palmă, ca să zic așa... N-am vrut să întrebăm pe nimeni, nimicuța. Înțelegeți? Ca să nu dăm de bănuir, și-și duse degetul la frunte în semn de mare perspicacitate. Asta-i treaba dumneavoastră, dar... suntem amîndoi aproape convinși, zic eu, și-l privi pe Julián.

— Credem că e vorba despre numărul 10 sau 20 de pe strada San Luis.

— Da, domnule. Într-una din case locuiește Federico Gotera. Pipideiepure, cum i se zice. Iar în cealaltă...

— În cealaltă, îi luă vorba Julián, Jacinto, după poreclă Pianolă.

Faraonul, care tăcuse pînă atunci, neștiind prea bine despre ce era vorba, la auzul numelui lui Pianolî ridică brațul și zise:

— O clipă, domnilor, și scuzați-mă că mă bag în vorbă. Se poate ști ce anume căutați? Numele lui Pianolă mi-a sunat atît de amenințător, încît îmi vine să bat în lemn.

Și, răsucindu-se puțin, se sprijini cu o mînă pe balustrada scăriței.

Plinio, căruia i se ascuțise nasul văzînd reacția Faraonului, îi explică în cîteva cuvinte că, într-una din nopțile trecute, pe strada San Luis fusese descărcată o ladă.

Faraonul, care-l ascultase pe șef cu gura căscată și limba rozalie odihnindu-se pe buza de jos, își ridică trupul lui rotund în două picioare și începu să spună pe ton plîngăreț:

— Oh, mamă Doamne, mamă Doamne, cum de nu mi-a trecut pînă acum prin cap să mă gîndesc la lepra asta? Ei,

drace!... Și ziceți că ați văzut că descărcau lada cu mortul la poarta lui Pianolă?

— Ușurel, prietene, încercă să-l potolească Plinio, ei au văzut doar o ladă asemănătoare cu cea în care a fost adus mortul. Dar dacă-i una și aceeași, asta-i altă mîncare de pește... Și chiar dac-ar fi așa, ei nu pot jura că au văzut-o în fața porții lui Pianolă.

— Oh, Maică Preacurată! Dar pentru mine nu mai există nicio îndoială. De la Pianolă numai la rău mă pot aștepta. Doamne, Dumnezeule, pezevenghiul ăsta mi-a jucat iarăși un renghil!

— Tot ce se poate, Antonio, ar fi după chipul și asemănarea glumelor pe care vi le faceți reciproc. Dar de unde să scoată Pianolă un mort îmbălsămat?

— Cum de unde? Din pămînt. Țasta... și bineînțeles că și eu, cînd e vorba să facem cuiva o farsă, trecem peste orice.

Plinio rămase, cu capul sprijinit în palmă și privirea în pămînt.

Tăceau cu toții. Într-un tîrziu, punîndu-și chipiul și încheindu-și tunica, Plinio spuse:

— Bine. Chiar acuma, don Lotario și cu mine vom verifica acest lucru. Așteptați-ne aici. Braulio, calcă-ți pe inimă și tu o dată și invită-ne la masă pe toți cei de față. Ne întoarcem îndată cu rezultatul.

— Asta se înțelege de la sine, consimți Braulio cu bucurie.

— O clipă, felul doi îl dau eu, sări Faraonul. Am acasă un vițel de lapte de curînd tăiat, care pare că zice într-una „măîncă-mă”.

— De acord, de acord, consimți Plinio. Pregătiți și voi ce-o fi, că noi ne întoarcem repede ca glonțul.

Și, fără să mai adauge nimic altceva, cei doi prieteni urcară scărița.

. . .

CASA LUI PIANOLĂ ERA NOUĂ ȘI CU PRETENȚII DE BOIERIE. Foarte bine zugrăvită, iar fierăria de la ferestre și balcoane dată cu vopsea argintie.

Plinio bătu. Dinăuntru se auzi lătrat de câine. Bătu din nou și din nou potaia lătră. După câteva clipe, o voce de femeie:

— Taci, Ciușcă!

Deschise soția lui Pianolă. Era o femeie țeapănă, pămîntie la față. Purta la gît un crucifix măricel, care-i atîrna peste șorțul pe jumătate de doliu. Desigur că, văzîndu-l pe Plinio, rămase puțin nedumerită.

— Soțul tău e acasă?

— Dar ce s-a întîmplat? întrebă femeia la rîndul ei, cu gura uscată de emoție.

— Este sau nu este acasă?

— Cine-i? se auzi dinăuntru vocea lui Pianolă.

— Poliția, răspunse femeia fără să-și ia ochii de la polițist.

De după draperia care acoperea ușa ce dădea spre grădină, Jacinto, zis Pianolă, apărură în cămașă și încheinau-și pantalonii.

— Ce s-a întîmplat, Manuel? întrebă el rîzînd iepurește. Lasă-i să intre, femeie.

Om la vreo cincizeci de ani, Pianolă suferea de un prognatism exagerat. Maxilarul inferior îi înainta atît de mult în afară, încît cuvintele îi ieșeau din gură pe verticală, nu din față, așa cum le ies oamenilor cu gura normală. Cum, în afară de asta, era slab și musculos, cu gîtul scurt și căpățîna turtită, părea o creatură preistorică, deși, pe de altă parte, era plin de șiretenie și malițiozitate.

Femeia lăsă musafirii să intre dîndu-se în lături cu prudență, curioasă să vadă ce se va întîmpla mai departe.

— Luați loc aici, în grădină, că-i mai răcoare, îi pofti Pianolă fără să se miște de lîngă draperia, pe care, de cînd

terminase cu încheiatul pantalonilor, o ținea strâns cu amîndouă mîinile.

Plinio și don Lotario se așezară comod pe scaunele curbate și foarte vechi, singurele mobile existente.

— Ce vînt vă aduce pe-aici, prieteni? întrebă brusc gazda. După cîte-am auzit eu, s-ar fi descoperit o minune, dar eu nu cred nici cît negru sub unghie... Singurul om în care cred cu adevărat e Plinio, adăugă el într-un fel aparte către nevastă-sa, continuînd să stea agățat de draperie.

— Tacă-ți gura, prostule, și așteaptă mai întîi să vezi ce vor domnii, îi strigă ea plină de furie.

— Ei, asta-i! Ce să mai pierdem timpul? Nu cumva-ți închipui că Plinio și don Lotario s-ar afla acum aici, și încă atît de serioși dacă n-ar fi auzit vreo bîrfă?

Pianolă băgă în gură o țigară, pe care-o ținuse pînă atunci după urechea dreapta, și o aprinse. Datorită fericitului său prognatism, țigara stătea foarte țeapănă, în apropierea nasului.

— Ați venit pentru întîmplarea cu lădoiul mortului. Asta-i clar. Nu-i așa? întrebă după ce trase primul fum, deschizînd gura larg, cît o cavernă.

Plinio și don Lotario nici măcar nu clipeau.

— Aici ne cunoaștem cu toții, continuă el de parcă s-ar fi explicat pe el însuși, și pesemne că cineva m-a văzut cărînd lada. Și, bineînțeles, ați început cercetările, să vedeți cum și ce fel stau lucrurile, treabă pe care de altfel o faceți ca nimeni altul. Cineva m-a vîndut, iar acum... iată-vă aici! Nu încapе nicio îndoială. Acuma, eu ce să mai fac? Vreți să-mi spuneți? Și rămase într-o poziție foarte expresivă, așteptînd parcă răspunsul celor doi.

Dar cum cei doi nu-i dădeau niciun răspuns, păru că în minte îi vine o idee fulger și intră în camera de a cărei draperie stătuse mai tot timpul agățat.

Nevasta lui, Pianolă cum i se spunea, nu-și lua ochii de la musafiri. Stătea liniștită în picioare, cu brațele încrucișate pe piept și buzele strânse.

Don Lotario și Plinio fumau în tăcere. În camera de alături se auzeau pașii și mișcările lui Jacinto. Cei doi așteptau fără să schimbe între ei nicio vorbă. Se auzi doar un „Isuse Hristoase” al femeii.

Jacinto apăru cu o scrisoare în mână.

— Prin asta pot să dovedesc cine-i autorul delictului, sau cum i-o fi zicînd, spuse arătînd spre scrisoare cu o mână, în timp ce pe cealaltă o mișca de parc-ar fi pronunțat o sentință.

Rămase apoi o clipă tăcut, ca și cum și-ar fi căutat șirul gîndurilor. Mai trase un ultim fum din chiștocul de țigară pe care i-l înghițise aproape buza de jos, băgă scrisoarea în buzunarul pantalonului și continuă astfel:

— În după-amiaza aceea făcusem o partidă de cărți cu unii, printre care și Faraonul. Știți cum se întîmplă de obicei. Partida a durat mai mult decît trebuia și, în loc să ne fi sculat de la masă plictisiți, ne-am sculat puși pe glume. Unul dintre noi a zis că e dispus să facă un pariu pe un purcel de lapte pe care abia-l cumpărase. Cineva i-a răspuns că nu-l crede, să-i spună asta soacră-si. Atunci Faraonul a adăugat, rîzînd: „Pentru că tot vorbiți de soacre și sunteți puși pe pariuri, eu pun în joc o fridă pe care tocmai am cumpărat-o ca să-mi îngrop soacra, într-o bună zi, cît mai curînd dacă se poate...” Ce să mai vorbim, tot felul de glume, continuă Pianolă. Și zic glume, pentru că niciodată n-am jucat mai mult de o mie de pesete... Se termină partida, mă întorc acasă și mă așez la poartă să iau aer și să fumez o țigară, cînd, ce să vezi? În fața porții se oprește un camion încărcat cu marfă. Nu era din orașul nostru, după cum am putut să-mi dau eu seama... Avea număr de Madrid. Se oprește, după cum vă spuneam, din el coboară un bărbat scurt și îndesat, care mă întreabă:

„Dumneata ești Jacinto Garcia, zis Pianolă?” „Da, domnule. Eu sunt.” „Ți-am adus niște marfă.” „Mie?” „Da.” „Ce fel de marfă?” „E o ladă.” „Cine-o expediază?” „Nu știu. Aici scrie Martínez.” „Din ce loc?” „De la Madrid. Semnează-mi dumneata aici.” „Trebuie să plătesc ceva?” „Nu, domnule. A fost achitat totul.” Și, fără să mai zică nimic altceva, coboară lada împreună cu un altul, care era la volan. Am deschis larg poarta, le-am dat și eu o mână de ajutor și am băgat-o aici, în curte. După aia, am semnat hîrtia. Și s-au dus... Eu, vă închipuiți și dumneavoastră cum e în cazuri de-astea. Am rămas privind țintă lada și gîndindu-mă, mai știu eu la ce?! Poate c-a dat norocul peste mine și bunul meu înger păzitor mi-o trimitea plină cu candelabre de aur sau cu cine știe ce alte lucruri de valoare... Nu încăpea nicio îndoială asupra destinatarului. Era a mea, că avea lipită pe ea o etichetă cu numele, prenumele și adresa mea... Mă uit și mă tot uit la ladă, gîndindu-mă cum s-o deschid, că era foarte solid bătută în cuie și întărită cu benzi de tablă. Eram singur acasă și nu aveam cu cine să schimb o părere. Stăteam așa, cînd bate cineva la poartă. Alerg să deschid, crezînd că-i nevastă-mea cu copilul, dar nu erau ei. Era șoferul camionului, care-mi întinde o scrisoare: „Scuzați-mă, zice, am uitat de scrisoare, și aveam ordin să v-o predau împreună cu marfa”. Omul pleacă în goană, iar eu, acum într-adevăr emoționat, deschid scrisoarea, dar cînd văd iscălitura expeditorului... am crezut că mă prăbușesc... M-am mai liniștit citind scrisoarea, că fiind vorba de ăsta, mai ales după cele petrecute la Sevilla, știam că mă aștepta ceva și mai rău. Ce să-mi mai bat gura? Mai bine să vă citească scrisoarea, că asta lămurește totul.

Și aruncînd țigara, scoase hîrtia din plic și începui să citească cu poticneli, deși destul de repede, cele ce urmează:

— „Iubite amice Pianolă,

Aș fi tare bucuros dacă prezenta te va găsi fericit alături

de soția și de fiul tău. Știi doar că, în ciuda tuturor necazurilor noastre, eu țin foarte mult la tine, cum de altfel și tu ții la mine. Una sunt glumele și alta sănătatea sau familia. Că viața-i doar una și familia la fel, așa că nu-s lucruri de glumă. Eu sunt bine, mulțumesc lui Dumnezeu, dar nu-ți spun unde mă aflu, pentru că nu vreau să mă trezesc cu Faraonul pe cap sau cu tine, pînă la vremea tîrgului cînd voi veni pe-acolo ca să călărim împreună.

În ceea ce mă privește, eu îmi văd mai departe de învîrtelile și de micile mele afaceri. Băiatul meu cel mare s-a făcut un adevărat bărbat și învață să iasă preot, pentru că ăsta-i lucrul cel mai bun, că, așa cum știi și tu, întotdeauna i-am dat un exemplu bun și dovadă de multă credință. (Adevărul este că de asta din urmă s-a ocupat mai ales maicăsa.)

Fata lucrează într-un magazin de mode, iar nevastă-mea stă liniștită acasă, deși zice că nu se poate împăca deloc cu vecinele de-aici și mai ales cu lipsa verișoarelor ei de la Tonelero.

Dar să trec la subiect. În lada alăturată îți trimit o amintire, care cred că te va face mai fericit chiar decît dacă ți-aș fi trimis anafura, pentru că e demnă de tine și pe măsura ta și a mării noastre prietenii ce ne leagă.

Deși ocupă ceva loc, totuși nu-ți va da nicio bătaie de cap, pentru că, săracuțul de el, e foarte tăcut, ăsta-i adevărul, și a spus deja tot ce avea de spus pe lumea asta. Nici de mirosul neplăcut să nu te sperii, pentru că ți l-am trimis foarte bine marinat.

Ceea ce te sfătuiesc însă, este să nu-l lași pe jos, că poate le vine pisicilor chef să se joace cu el și să ți-l strice.

Pune-l pe-o poliță înaltă, acoperă-l cu un vâl, ca să nu se pună muștele, și-ai să vezi cum îți înviorează și-ți înfrumusețează casa.

Iar în afară de asta, să n-ai nicio grijă, că nimeni n-o să-l vorbească de rău. Era un om foarte bun, foarte drept și cinstit din toate punctele de vedere. Asta, garantat. Singurul viciu pe care-l avea era că făcea hapuri pe care le ronțăia noaptea, dar eu ți-l trimit vindecat de asemenea defect.

În sfârșit, ca să nu zici pe urmă că nu mă gândesc la tine, să-l stăpânești sănătos împreună cu familia și nu uita că oricând poți conta pe mine ca pe un prieten adevărat, dacă ai nevoie de vreun serviciu. Te îmbrățișează al tău Codoșbarcă”

Terminînd de citit scrisoarea, Pianolă rămase cu hîrtia în mînă și ochii ațintiți la Plinio, apoi exclamă:

— Acu, ce mai aveți de zis?

— Ai deschis lada?

— Doamne ferește! Ce nevoie aveam să visez urît? Încă din prima clipă m-am gîndit să i-o pasez Faraonului. Mi-am zis: „I-o las la poartă și gata!” Era cel mai simplu lucru. Dar apoi m-am gîndit că asta era comod și pentru el. Ar fi deschis-o și, văzînd ce conține, ar fi chemat judecătorul și... pace bună. Iar eu voiam s-o fac și mai lată.

— Și de ce n-ai făcut tu asta?

— Asta, ce?

— Să-l anunți pe judecător și să-i citești scrisoarea.

— Omule... pentru că ispita era mult prea mare. Cred că mă-nțelegi. Eu, de dragul de a-i face o farsă Faraonului sau lui Codoșbarcă, mă las și castrat.

— Sau băgat la închisoare, spuse sever Plinio.

Auzindu-l pe șef vorbind astfel, soția lui Pianolă izbucni în plîns.

— Bineînțeles! răspunse arogant Pianolă. Iar tu, femeie, du-te la bucătărie și taci, că astea sunt treburi de bărbați.

Femeia nu se clinti. Se mulțumi să plîngă în tăcere.

— Bine, zi mai departe. Ce-ai făcut după-aceea?

— Păi, cum vă spuneam. Mi-am amintit ce-a zis Faraonul

despre fridă pe cînd jucam cărți. Dacă-l puneam acolo, farsa ar fi putut continua... Cum de fapt a și continuat.

— Ei, ei, și pe urmă?

— Pe urmă, nimic. Restul e simplu. Am povestit alor mei ce s-a întîmplat, că băiatul e și el mare pezevenchi, și împreună cu el am răzuit bine lemnul, după ce i-am scos etichetele și am băgat lada în camera din fund, pînă aveam să găsim o soluție.

— Continuă!

— Mai întîi m-am dus la cimitir ca să localizez bine frida și să studiez pe unde era mai ușor să bag marfa de contrabandă. Bineînțeles că trebuia să fac totul noaptea. M-am gîndit că trebuia să sfărîm lacătul de la una din porțile de fier ale cimitirului vechi. Cum prin fața porților trece o șosea, totul era foarte simplu. Tot învîrtindu-mă prin cimitir, am văzut că în zidul cel nou rămăsese o gaură destul de mare... Adevărat, era nițel cam departe de fridă, în schimb era un loc foarte bun să intri și să ieși fără să ai încurcături. Am intrat pe-acolo chiar în noaptea aceea. Am urcat lada în remorcă, am luat apă, ipsos și o mistrie... Ah, da... și o targă ca să cărăm lada pînă la fridă fără să ne obosim prea tare. Știi doar, șefule, că eu sunt om cu cap, spuse el plin de mîndrie... Nu mai era nevoie să ducem și cărămidă pentru astupatul fridei, pentru că prin apropiere zărisem o grămadă întregă. Totul a mers strună. Am plecat împreună cu fiu-meu pe la două noaptea cu încărcătura și cu materialele, iar la patru eram înapoi cu treaba gata făcută.

— În ce zi s-au întîmplat toate astea?

— Păi, în douăzeci și patru, cred.

— Cîți ani are băiatul tău?

— De ce?

Femeia, numai ochi și urechi, auzind întrebarea se opri brusc din plîns.

— Te-am întrebat câți ani are.

— Douăzeci și trei.

— Și unde-i acum?

— La vie. Se întoarce deseară.

— Perfect. Haide, acum vino cu noi, spuse Plinio cu asprime în timp ce se ridica în picioare.

Adresându-se apoi femeii:

— Iar băiatul, imediat ce se întoarce, să se prezinte la primărie.

— Băiețelul meu? întrebă sărmana cu o voce sălbatică.

— Întocmai.

Femeia începu să țipe la bărbat:

— Ai să mă omori! Ai să mă bagi în mormânt!

Dumnezeule, ce nenorocire... Și dacă nu ți-aș fi spus, nenorocitul!

— Taci din gură și cară-te!

— Ai înțeles, femeie? insistă Plinio: imediat ce se întoarce să se prezinte la mine. Dacă nu, atunci am să vin eu să vă iau pe amândoi. Și pe tine, în calitate de complice... Dar dacă vine de bunăvoie, pe tine am să caut să te salvez... Iar tu, glumețule, hai, dă-i drumul!

— Aș putea să-mi iau haina? întrebă Pianolă ironic, doar pe jumătate supărat.

— Ia-ți-o, dar repede.

Intră în casă. În timpul acesta femeia plîngea amarnic, cu fața lipită de perete.

— Gata, spuse Pianolă băgîndu-și mîinile pe mîneci.

Cînd femeia văzu că-i iau bărbatul de-adevăratelea, se repezi la el și începu să-l îmbrățișeze și să-l sărute.

— Dragul meu, bărbatul meu, bărbatul meu drag, ce mare nenorocire!

— Haida-de, femeie, nu-ți pierde cumpătul pentru atîta lucru!

. . .

CÎND AJUNSERĂ LA CRAMA LUI BRAULIO, DUPĂ CE-L LĂSARĂ pe Pianolă într-o celulă și-l informară pe judecător despre cele aflate, găsiră obloanele ușii deschise, așa cum le lăsaseră la plecare.

Lîngă scară îl găsiră pe Braulio congestionat de rîs.

— E nemaipomenit. Haideți repede și-o să vedeți un adevărat spectacol. N-avem parte de-așa ceva în fiecare zi.

Și, continuînd să rîdă de unul singur, o luă înainte cu pas întins.

Abia începură să coboare scara, că de jos izbucniră rîsete înfundate.

Văzînd cine sunt cei care coborau, cei de jos întehiră gălăgia.

— Ce-i cu voi? întrebă Plinio.

— Coboriți și apropiați-vă, le strigară cei de jos.

În timp ce cobora scara, Plinio observă că largii pantaloni ai Faraonului, împreună cu alte obiecte de îmbrăcăminte, tot ale lui, atîrnau pe balustradă. Coborîră în grabă și priviră în butoiul spre care arătau toți cu degetul. Înăuntru gol-goluț, Faraonul.

— Oh, ce baie grozavă, șefule!

Stătea atîrnat cu mîinile lui grăsuțe de marginea butoiului și-și expunea doar umerii, ca două pernuțe, și pieptul aproape feminin. Cele cîteva șuvițe de păr, ude și strălucitoare, îi căzuseră pe ochi.

— Ești nebun?

— Aș! Sunt fratele Anade. Iar acum fac pe scafandrul, să văd dacă nu cumva găsesc niscaiva raci.

Ridică în sus brațele, apoi se lăsă la fund făcînd bășici. Apăru după cîteva clipe la suprafață, dînd din mîini și ținîndu-și gura foarte strînsă, ca nu cumva să-i intre înăuntru vreo

picătură de lichid. Se apucă din nou cu mâinile de marginea butoiului plin ochi, rîzînd de propria-i ispravă și respirînd adînc.

— Mamă, Doamne! Și ce poză pentru presă! Haideți, băieți, ajutați-mă să ies, că altfel o să tragă la măsea și trupul meu.

— Vrem să știm și noi ce-a fost asta, întrebă Plinio.

— O prinsoare. Fii atent. Cu mine s-au găsit ei să facă prinsoare!

— Îi zic, completă Braulio: „Nu cumva vrei să faci baie în butoiul cu vin?” Că se plîngea că-i e cald.

— Iar eu i-am răspuns: „Pentru douăzeci de duros, fac”.

— Mie nici prin cap nu-mi trecea c-o să facă.

— Înainte de a-mi da cei douăzeci de duros, mai țineam încă chiloții pe mine. Niciodată nu știi cu cine ai de-a face. Dar ăștia douăzeci de duros ne ajung și pentru cafele și pentru coniac. Asta ca să vedeți că nu sunt deloc egoist. Scoateți-mă de-aici, băieți! Dar trebuie să mă ridicați cîte doi de fiecare braț, ca să fie cîte treizeci de kile de căciulă. Altfel nici nu vreau s-aud. Nu ies și gata!

Ca să-l scoată afară, nu patru, ci cinci îl apucară pe Faraon, fiecare de unde putu, opintindu-se de văzură negru în fața ochilor.

Scos afară, se așeză gîfîind pe burdihanul unui butoi. Corpul lui negricios, plin de pliuri de grăsime și de păr, strălucea ca un cașalot proaspăt pescuit. Continua să stea cu cea mai mare nerușinare gol pe butoi, cu picioarele depărtate și cu palmele sprijinite pe genunchi, răsufîind din greu.

— Mama mia, spunea privindu-se cu admirație de sus pînă jos. Ce baie minunată se face în vin negru. O dată-n viață ai parte de așa ceva.

Rîdeau cu toții de spusele lui, dar fără chef și obosiți.

— Uite, deși n-am înghițit niciun strop, mă simt sfîrșit...

Ce mai licoare! Și ce ne-am distrat!... Braulio, e gata masa? Baia face întotdeauna poftă de mâncare.

Din ușa beciului se auzi o voce de femeie:

— Braulio, frățioare, puteți veni când vreți, mâncarea e de mult gata.

— Așa trăiesc boierii. De la baie, direct la masă. Ha, ha! Duceți-vă de-aici pînă mă îmbrac, că mi-e rușine.

— Să mergem, spuse Braulio.

Plecară toți, cu excepția lui Plinio, care rămase mai în urmă. Faraonul înțelese despre ce e vorba și, acoperindu-și goliciunea cu maioul, deveni serios:

— Ce s-a întîmplat cu Pianolă?

— Șterge-te mai întîi pe mâini, îi spuse arătîndu-i scrisoarea.

Faraonul își șterse mîinile și fața cu maioul. Luă scrisoarea și cercetă mai întîi semnătura.

— Mamă, Doamne! Și ăsta-i amestecat? exclamă el privindu-l pe Plinio.

— Da, domnule. Toți trei, ca de obicei.

Începu să citească.

Plinio rîdea în sinea lui la gîndul că niciodată în viață nu mai văzuse un bărbat atît de gras gol pușcă și, în plus, citind o scrisoare așezat pe un butoi. Era un vesel Bachus, încununat cu lacrimi de vin.

— Păi, sigur, trebuia el să ne-o plătească, comenta în timp ce citea.

Cînd termină de citit, Plinio îi povești pe scurt cum îi pasase mortul Pianolă și fiul acestuia.

— Ce oameni neserioși! Mai bine i l-ar fi trimis... lui măsă-mare. Și cine-i mortul?

— Tocmai asta trebuie să aflăm.

— Ce derbedeu! Și cum Dumnezeu de nu m-am prins?!... De fapt, cine s-ar fi gîndit...? Acum, fii atent, Manuel, asta nu

se termină doar cu atît. O să mi-o plătească mie Pianolă, dar cu vîrf şi îndesat.

CÎND PLINIO SE TREZI DIN SOMN DUPĂ ACEA ISTOVITOARE după-amiază de iunie, îl găsi în curte pe Rovira, tăifăsuind prieteneşte cu soţia şi cu fiica sa. Ieşise în cămaşă şi cu părul vîlvoi. Se opri în uşă mirat:

— Aici eşti?

— N-am vrut să vă trezească, fiindcă ştiu ce zi aţi avut.

— Pe de o parte îmi pare rău, dar pe de alta îţi sunt recunoscător. Pentru vîrsta mea, ziua de azi a fost un infern. S-a întîmplat ceva deosebit?

— Îmbrăcaţi-vă liniştit, că totul e în ordine. Stau de vorbă cu doamnele şi vă aştept.

Plinio se întoarse în dormitor. Rovira continua să stea de vorbă cu femeile şi să soarbă din paharul cu vin rece pe care fiica lui Manuel i-l adusese din beci.

— Fetelor, le strigă Manuel din cameră, aţi fi putut să-i oferiţi domnului Rovira o ceaşcă cu cafea sau altceva.

— Spune că preferă vinul.

— Îmi place mult vinul aşa, răcit în beci, încet-încet, fără gheaţă sau frigider.

— Nici lui Manuel nu-i place vinul răcit artificial, cum zice el.

Plinio apăru, pieptănat şi îmbrăcat cu cea mai mare grijă.

— A trebuit să-i spălăm uniforma. Abia azi-dimineaţă o îmbrăcase, dar merita să fi văzut în ce hal s-a întors cu ea acasă.

— Mi-au vărsat pe ea de toate. Începînd cu apă chioară de fîntînă şi terminînd cu vin din baie. Ce să fac?!

Se aşeză şi el alături de ceilalţi, îi oferî tutun lui Rovira şi spuse femeilor să-i lase singuri.

— Am venit, șefule, ca să vă explic cum stau lucrurile la Valladolid. Știu ce s-a întâmplat aici după plecarea mea, căci, cu voia dumneavoastră, Bălărie și domnul judecător mi-au povestit totul. Trebuie să recunosc că cei de la Valladolid s-au purtat bine... Se pare că don Fernando López nu mai locuiește acolo de mai multe luni. La pensiunea unde locuia mi-au spus că ieșise la pensie și că stătea la îndoială dacă să vină la Tomelloso sau, să se ducă la Madrid. În cele din urmă a ales capitala, pentru că acolo sunt teatre și alte locuri de distracție. Cei de la Valladolid au luat legătura cu Madridul, de unde am aflat că a locuit câteva luni într-o pensiune, după care a plecat fără să lase nicio adresă. Totuși se știe precis că pînă nu de mult a continuat să locuiască la Madrid, deoarece a revenit de câteva ori la fosta locuință pentru a vedea dacă nu-i sosiseră scrisori sau altceva. Cei de la Madrid vor continua cercetările pînă vor da de noua adresă a amicului nostru.

După ce comentară pe larg veștile, căzură de acord să ceară la Barcelona arestarea lui Codoșbarcă, căci la Barcelona locuia, împreună cu familia. Plinio îi aflase adresa de la rudele pe care le avea la Tomelloso. În cazul cînd nu se afla la Barcelona, dat fiind meseria lui de transportator, să se găsească un mijloc prin care să se scoată de la soția lui itinerarul și datele aproximative la care avea să treacă prin diverse puncte.

— Eu cred, spuse Plinio, că odată arestat Pianolă, noi ne-am încheiat socotelile. Mai departe să acționeze cei de la Barcelona. Trebuie să pună mîna pe Codoșbarcă și cred c-are să cînte el cine-i mortul.

— Bietul mort! exclamă soția lui Plinio care tocmai ieșea din casă, prin cîte-o să mai treacă, sărmanul de el!

. . .

O ORĂ MAI TÎRZIU, PLINIO SE ÎNTÎLNI CU DON LOTARIO LA intrarea în cimitir. Adevărul este că ajunsese acolo destul de dezumflat. Se gîndea la propriile-i cuvinte, cele pe care i le spusese agentului Rovira: „Odată arestat Pianolă, noi ne-am încheiat socotelile”. Dar cînd se va mai ivi un nou prilej? Plinio își imagina că vor trece luni de zile, poate chiar ani – și lui nu-i mai rămăseseră prea mulți – de plictiseală și rutină, fără nimic deosebit. Mergea pe Campo în sus și rîdea de unul singur, amintindu-și de o idee a lui don Lotario din ultima perioadă de „secetă de cazuri”. „Fii atent, Manuel, cu seceta asta de cazuri prin care trecem, pentru a ne distra puțin, ar trebui să inventăm crime și furturi.”

Și mai era ceva care-i apăsa sufletul – faptul că nu putea să rezolve singur cazul Witiza. Ideea că trebuia să primească ajutoare din toate părțile îl deranja.

Cu aceste gînduri triste ajunse la cimitir și tot cu ele se așează pe banca pe care Matías o scosese afară din capelă pentru a fi la îndemîna curioșilor care se învîrteau pe acolo.

În așteptarea lui Plinio, Faraonul își evaporă baia de vin și-și consuma somnul lui de om gras în „șase sutele” lui don Lotario, în timp ce acesta se plimba nervos în jurul cimitirului.

Cînd îl văzu pe șef coborînd pe Paseo, cu mîinile la spate și bărbia în piept, îi ieși în întîmpinare plin de neliniște:

— Păi bine, omule, cum de umbli pe jos pe zăpușeala asta? Ar fi trebuit să-mi fi dat un telefon să vin să te iau cu mașina.

Plinio, fără să zică un cuvînt, se așează pe bancă, așa cum am spus. În loc de orice răspuns, își scoase chipiul de pe cap, își șterse sudoarea cu o bastisă, își trecu degetele peste colțul buzelor și scoase pachetul de „Caldo”. Șeful catadicsi să răspundă abia după ce luminițele țigărilor începură să strălucească.

— Ce să fie, iubitul meu don Lotario? în amărîtul ăsta de

caz jucăm așa cum ne cîntă alții, fără să punem de la noi nici cît negru sub unghie.

— Fii mai explicit!

— Exact așa cum spunea coana Rocío. Acceptăm tot ce ne trec ei pe la nas, fără să încercăm măcar să facem și noi ceva așa cum cere „arta de a fi detectiv”. Ne-au dat totul pe tavă, iar noi n-am făcut altceva zilele astea decît să stăm de veghe la căpătiul mortului. Pentru că, nu știu dacă mă înțelegi, cînd cei de la Barcelona îl vor localiza pe Codoșbarcă, ceea ce-i o chestiune de ore, timp în care noi ne mulțumim cu firimituri, toată povestea s-a terminat. Ne trimit mortul, ni-l arată, ba ne spun și cine este, ca să nu ne mai obosim.

— Plinio, spune-mi ce s-a întîmplat.

Plinio îl puse la curent cu veștile aduse de Rovira. Lucrurile stînd așa, treaba lor – a lui don Lotario și a lui – era complet terminată, deoarece să ascuți poveștile lui Codoșbarcă nu avea niciun haz, și apoi asta era mai mult treaba judecătorului decît a polițiștilor.

Cînd Plinio termină de vorbit, complet demoralizat, veterinarul îi zîmbi dînd din cap, de parc-ar fi vrut să spună: „Ce copil mai e și Plinio ăsta”.

— Dar, Manuel, nu fi catîr. Ai mai mult amor propriu chiar decît doña Lucía Romero, care nu vroia să-l recunoască drept fiu pe Toribio pentru că-l născuse sașiu. Ce dracu! Dumnezeu dă ploaie celui care are vie, că celui care n-are, nici nu-i pasă dacă plouă sau nu. Și dă noroc celui care știe să-l folosească că prostului sau orbului degeaba-i plouă cu gologani în poală, că tot nu știe cum să-i cheltuiască. Dar cine i-a pus, omul lui Dumnezeu, pe polițiștii de la Barcelona pe drumul cel bun dacă nu noi, prin indicațiile pe care le-am dat? Cine dirijează totul aici și ce se face aici fără voia noastră? Păi, dacă am fi fost niște neisprăviți, în loc să-i punem să-l caute pe Codoșbarcă sau pe domnul de la Cámara, lucru care

ne-a dus spre rezolvarea cazului pe drumul cel mai scurt, le-am fi spus să-l caute pe... tata mare. Înțelegi, Manuel? Dat fiind că era un caz care ne venise din afară, ce aveam altceva mai bun de făcut, decît să le spunem celor de la B.I.C. ce anume trebuiau să întreprindă pentru a demonstra justetea bănuielilor și prezumțiilor noastre? Da, Manuel, la jocul de cărți, faci cărțile, dar le și primești de la altul. Iar noi de data asta a trebuit să facem cărțile, pentru ca astfel să putem vedea ce anume ascunde adversarul... Partida continuă și cert este că-i a noastră. Și chiar de n-ar fi, cel puțin știm că cei care au condus jocul, după bunul lor plac, suntem tot noi.

— Privind lucrurile așa, n-aș putea spune că nu ai întrucîtva dreptate. Dar mie, nu-mi plac ajutoarele, nu-mi place să se amestece nimeni în ciorba mea, în cratițele și oalele mele, nu-mi place să stau și să aștept să sune telefonul și să primesc telegrame de la orice terchea-berchea.

— Of, Manuel, Manuel, dar nu înțelegi că fiecare lucru își are chichirezul lui? Și tocmai asta am rezolvat noi ca nimeni altcineva. Noi am știut să dăm la o parte pleava de grăunțe, așa cum n-au știut s-o facă alții... Nemaivorbind de ideea pe care-am avut-o de a expune mortul. Asta a fost cheia întregului succes.

— Dar... Ideea asta a fost a judecătorului... Și apoi, ceea ce mă mai necăjește este că, în loc să fi avut de-a face cu o crimă serioasă, care să aibă un mobil oarecare, ne-am pierdut vremea cu farsa a doi găinari... Dacă aș fi fost judecător, indivizii ăștia m-ar fi pomenit toată viața, poți fi sigur de asta.

— Vrei să zici că dacă ai fi fost tu Codul.

— Idioții!

— Și în afară de asta, Manuel, crimele și cazurile nu sunt așa cum le vrem noi, ci cum se nimeresc... Și eu mă gîndesc nopți întregi ce-ar fi fost dacă pe tine și pe mine ne-ar fi însărcinat cu descoperirea asasinului lui Kennedy... Dar cum

aici, în Tomelloso, nu sunt asasinați președinți de republică, trebuie să te mulțumești și cu niște pierde-vară și găinari.

— M-aș fi făcut luntre și punte dacă din Hanul Portales s-ar fi tras un glonte într-un primar, să zicem. Ce zile, ce zile minunate am fi trăit, don Lotario!

Începură amîndoi să rîdă ca doi copii.

Continuau încă să rîdă cînd din capelă ieșiră Celedonio Canales Bogatul și Florentino García, Nefericitul.

Văzîndu-l pe Plinio, Celedonio Canales îi spuse Nefericitului:

— Ei, drace! Ia uită-te cine-i aici! Șeriful în persoană!

Cînd rîdea, Celedonio Canales își dezgolea gingiile și-și micșora ochii lui ca de pește mort. Îndesat și dolofan, obișnuia, cînd vorbea, să-și ridice brațul drept de parcă ar fi pronunțat o sentință. Florentino García, Nefericitul, era cu totul altfel, înalt și slăbănog, avea fața imobilă, și singurul lucru care atrăgea atenția la el era privirea, căci obișnuia să țină ochii în sus de parcă s-ar fi uitat mereu pe deasupra unor ochelari pe care de fapt nu-i avea. Și i se spunea Nefericitul pentru că nimic nu-i era pe plac și pentru că tot timpul vorbea despre morți, despre ploi cu grindină, despre secetă și despre floxeră. La înmormîntări se distra de minune, în timp ce la botezuri și nunți – unde aproape nimeni nu-l invita – se văicărea într-una și prezicea numai nenorociri: „Sărmanul copil, de ce-o mai fi venit oare pe lumea asta așa de nenorocită?!” spunea cînd lua parte la botezul vreunui prunc. Sau la vreo nuntă, mirelui: „Auzi, găgăuță, acum a c-ai luat-o pe Martina, o să trebuiască să-i dai de mîncare toată viața și ei și plozilor pe care-o să ți-i facă, că așa poruncește Dumnezeu să fie o căsnicie!”

Celedonio și Florentino se apropiară de oamenii legii cu chef de vorbă. Era clar că veniseră să-și petreacă după-amiaza stînd la taclale.

— Să stăm nițeluș jos că după astea două ore cît ne-am tot uitat la bietul om, ne-au înțepenit picioarele... Ia uite, că nici nu pot să le mai îndoi, se maimuțărea Celedonio mergînd cu genunchii țepeni.

— Stați jos. Cum îți mai merge cu sănătatea, Celedonio? îl întreabă Plinio pentru a evita eventualele întrebări ale acestuia, deoarece știa că lui Celedonio, dacă-i arunci nada, indiferent despre ce-ar fi fost vorba se agață de ea și nu mai e chip să-l oprești.

— Cu sănătatea foarte bine, Manuel, dar cu bărbăția, din ce în ce prost. Pînă pe la patruzeci de ani a mai mers cum a mai mers dar după aia... cruce! Eh, vremurile fericite s-au dus!...

Celedonio se afla cu povestirea la acest punct rușinos al biografiei sale, cînd îl văzură pe Faraon coborînd din micul „Seat” de-a bușilea și congestionat. Zărind grupul, se îndreptă spre el frecîndu-și ochii și căscînd de-i trosneau fălcile.

— Ce mai veste-poveste, băieți?

— Ai tras și tu un pui de somn? îl întreabă Plinio.

— Așa, un pic... Oricît aş sta la aer tot nu scap de mirosul ăsta de butoi, adăugă el, mirosindu-și brațele.

Plinio și don Lotario începură să rîdă.

— Am să iau și eu loc, cu îngăduința dumneavoastră, spuse Faraonul căscînd din nou.

— Și cum vă spuneam, încercă să continue Celedonio, care atunci cînd începea să vorbească nu mai putea fi oprit, îndeosebi cînd era vorba de aventurile lui din tinerețe.

— Numai la treburi de astea-ți stă capul, îl întrerupse Plinio, care de felul lui era foarte pudic. Ești cam deocheat! Dar despre mort, că presupun că pentru el ați venit aici, nu mi spui nicio vorbă?

— Sărăcuțul de el! Ce-ai vrea să-ți spun? Mai bine l-ai lăsa

să fie îngropat ca să scape de considerația cu care e tratat și de alterare.

— Nu-ți aduce aminte de nimeni?

— Sigur, că-mi aduce aminte... Îmi amintește de moarte. Doar atît. Ți se pare puțin lucru? Eu nu înțeleg de ce vă obosiți atîta tot căutînd vinovatul. Cînd omul a murit, basta! Mai bine-ar muri moartea. Destrăbălata, recea și distrugătoarea dulcelui nostru trai!

— Stai, omule, nu te porni așa! Dar dacă l-a omorît cineva? adăugă Faraonul.

— Aș! La vîrsta asta nu te mai omoară decît inima... Te previn că eu am venit aici pentru că mi-au zis că ar putea să fie din Tomelloso, și cum eu îi cunosc pe toți cei treizeci de mii de locuitori de-a fir-a păr, mi-am spus: „Hai să mă duc să-l văd, poate c-am să pot să-l ajut cu ceva”. Dar ăsta nu-i de pe la noi. E un biet mort căruia i-au jucat o farsă.

— Da, da... Așa-i, mormăi Faraonul, lui nu știu cine i-a jucat o farsă, mie în schimb...

— Taci din gură! porunci Plinio.

— Ei bine, uite că tac.

— Ce, n-ai încredere în mine? Hai, spune ce s-a-ntîmplat? se ruga Celedonio.

— Totul a fost spus, iar dacă mortul nu-ți amintește de nimeni, nu mai avem ce discuta.

— Lasă, șefule, nu te supăra și dumneata așa de repede, se scuză el arătîndu-și gingiile.

Tăcerea stîngenitoare care se lăsă fu ruptă de Celedonio care-și continuă aprigul monolog împotriva morții început mai înainte:

— Oare de ce trebuie să murim? Cu ce-am greșit? Cine ne-a cerut voie pentru călătoria asta prin tunelul fără de sfîrșit? Moarte blestemată! Zbîrcește carnea, usucă părul, face să cadă dinții, stinge lumina ochilor, înțepenește mîinile și

picioarele, pătează pielea și-o cojește, face să dispară culoarea lucrurilor, lasă țîțele să atîrne, usucă picioarele, lasă căpăținile fără creier și... triumghiul final al pîntecului ca o frunză de viță uscată.

— Iar a dat-o pe-a lui... Ce vă spuneam? comentă Faraonul.

— Ne naștem doar ca să murim! suspină Nefericitul.

— Mai bine să nu ne mai naștem! Să stăm în pîntecele mamei toată viața. Ar fi cel mai bun lucru, rosti aproape plîngînd de indignare Celedonio.

Adevărul este că toți erau gata să izbucnească în rîs la auzul ultimelor vorbe ale lui Celedonio, dar nu se știe de ce zîmbetul abia înflorit li se opri pe buze.

O rază roșiatică de soare îi bătea drept în față. În înălțimea văzduhului păsările scoteau triluri prelungi, ca niște fire de mătase. Iar vîrfurile chiparoșilor, ce se înălțau pe deasupra gardului de spini al cimitirului în năvalnicul lor urcuș către azur, făceau un ciudat acord cu vorbele desperate ale lui Celedonio, Bogatul.

— Ei, drace, eu nu vreau să mor, nu vreau să mor și gata! Așa cum trăiesc acum mă mulțumesc și cu asta. Și vreau să continui să trăiesc ca să-mi fumez dis-de-dimineată trabucul, să văd femeile cum se duc la piață și copiii la școală. Să văd preotul cum se duce la slujbă, iar babele urmîndu-l, cu scăunelul de rugăciune în brațe. Vreau să citesc ziarele la San Fernando, iar pe la unu să-mi bea țuiculița cu frații și prietenii mei. Să mănînc apoi în liniște pe balcon și s-o am în fața ochilor pe biata nevastă-mea. Să-mi fac siesta în fotoliu, iar spre seară să revin pe terasă la cazino, unde să pălăvrălesc ca de obicei despre damigene de vin, despre coacerea ovăzului, despre hambare, despre pucioasă, despre aroma vinasei. Despre femei și despre iubii lor, despre vechii prieteni care ne-au făcut să rîdem și să plîngem și care de

mult și-au cumpărat bilet pentru taxiul negru... Despre ospețele de altădată, despre serile petrecute la vie mîngîind frunza de viță și cîntărind în palmă greutatea ciorchinilor, despre toamna culesului de vii... Apoi iarna, cînd vinul s-a așezat și își așteaptă mirii...

Astfel grăia emoționat și desperat Geledonio, Bogatul, cînd apăru Matías, care-l anunță pe Plinio că e chemat la telefon de la Alcázar. Privirile i se însuflețiră auzind vestea și plecă în grabă. Don Lotario, după el... Și în timp ce șeful mai mult asculta decît vorbea la telefon, don Lotario stătea și-și rodea unghiile.

— Foarte bine, încheie Plinio, mi-ați dat o veste bună. Mii de mulțumiri.

Agăță receptorul în furcă și se întoarse spre don Lotario frecîndu-și mîinile.

— Au aflat la ce pensiune din Madrid obișnuiește Codoșbarcă să tragă.

— Cum se numește?

— Larache. Pensiunea Larache.

— Numele îmi este cunoscut.

— Au dat dispoziție la Madrid să cerceteze cine mai locuiește acolo.

— Și oameni de la noi din oraș stau acolo, sau cel puțin stăteau. Studenți și alții. Am auzit de zeci de ori numele ăsta.

— Mi-au mai spus că familia lui Codoșbarcă și-a luat angajamentul față de poliție ca, imediat ce are vreo veste de la el, să anunțe.

— Bine... Asta-i cu totul altceva.

— Sunt niște poznași. Poznași cu faimă proastă, ce-i drept, dar nu delicvenți. Cunosc totuși măsura.

— O să mai vedem noi.

Ieșiră în curte. Cei pe care, la plecare, îi lăsaseră stînd la

taifas, continuau să sporovăiască. Pentru Celedonio era un mod de a-și petrece ziua.

Polițistul și veterinarul rămaseră ceva mai la o parte și-și aprinseră câte o țigară. Întunericul coborîse peste alei, iar în oraș se aprinseseră luminile. Plinio se apropie de grup.

— Ascultă, Celedonio.

— Ce s-a întîmplat, șefule?

— Tu știi unde se află pensiunea Larache din Madrid?

— Doamne! Cum să nu știu? Doar acolo stau foarte mulți studenți din Tomelloso. Nepoții mei, gemenii, de pildă, și ei locuiesc tot acolo.

— Au fost pe-aici în vacanță?

— Nu știu ce să vă spun. Dacă n-au venit încă, e vremea să pice...

— Du-te și telefonează fratelui tău și întreabă-l. Dar, te rog, nu spune că te-am pus eu.

— E ceva rău în asta?

— Ce să fie?... Vreau doar să aflu dacă a trecut pe-acolo o anumită persoană.

— Bine. Alerg ca vîntul; și-o porni spre telefon.

Matías se apropie din nou.

— Șefule, dacă sunteți de acord, putem închide capela.

— Bine, închide-o.

Acolo era liniște și pace. Orașul părea că plutește undeva, în depărtare. Tăcerea era întreruptă doar de zgomotul vreunei mașini care trecea pe șosea. Fumau cu toții în tăcere.

Celedonio ieși frecîndu-și mîinile.

— Manuel, cumnată-mea zice că gemenii sosesc astă-seară cu autobuzul de Madrid. Peste o oră. Am întrebat-o și de Alejandro Lucas care locuiește și el tot acolo. Se pare că a venit aseară și a plecat imediat la munte, la o cabană pe care-o are acolo.

— Familia lui se află la munte? întrebă Plinio.

— Nu știu... Eu îți vînd doar ce-am cumpărat.

— Mulțumesc, Celedonio... Cred că ar trebui să pornim spre oraș, că aici am terminat de tuns oile. Și, curaj, Celedonio! Lucrurile și viața trebuie să le iei așa cum sunt.

— Eh, curată porcărie. Dar pe cine să tragi la răspundere? Ce să faci...?

Matías apăru din nou.

— La telefon. De data asta pentru dumneavoastră, don Antonio, i se adresează el Faraonului.

— Pentru mine? Cine mă cheamă?

— N-a spus. E o voce de bărbat.

— Ah, dacă-i bărbat, nu mai are niciun farmec, zise Faraonul, în timp ce se îndrepta spre telefon.

— ...Oricît de bine îmbălsămat ar fi fost, bietul de el tot a început să miroasă, nițel, comentă Matías.

— Da?

— Cum să nu? E clar. Mirosul de mort îl simt de la o poștă. Am crescut doar printre morți.

— Maică preacurată! spuse aproape cu plăcere Nefericitul la auzul acestor vorbe.

— Așa se întîmplă cu toți, dacă stau multe zile la aer, continuă Matías, și sunt cărați de colo-colo. Și un mort, orice s-ar spune, e mai puțin rezistent decît omul viu.

— Să vedem dacă vom putea, în sfîrșit, să-l lăsăm să se odihnească în pace, rosti Plinio.

— Ce, plecăm, Manuel? întrebă cu nerăbdare veterinarul.

— Așteptăm mai întîi să se întoarcă Faraonul... Iar tu, Celedonio, vii cu noi ca să-ți întîmpini nepoții la autobuzul de Madrid.

— Cu multă plăcere.

Faraonul ieși afară ștergîndu-și sudoarea de pe chelie, serios, apoi le explică:

— Nu s-a întîmplat nimic. Niște afaceri de-ale mele.

— Atunci, te întorci cu noi la oraș?

— Bineînțeles, ce-ai vrea să fac aici? Dar merg cu mașina lui Celedonio că-i mai comodă. Dacă nu-i e cu supărare lui don Lotario...

— Haide, omule! Cu atît mai bine că scapă mașina de-așa greutate.

Hotărîră să aștepte sosirea cursei de Madrid pe terasa Barului Alhambra. Comandară oranjadă. Veniseră toți cei de la cimitir, în afară de Faraon, care se dusesese acasă.

Plinio asculta conversația comesenilor săi cam absent și somnoros. Oboseala și gîndurile îl făceau să nu ia parte la discuție. Nu trecuse nicio jumătate de oră de cînd sosiseră, cînd simți că cineva îi face semn atingîndu-l cu mîna pe umăr. Era Juanito, chelnerul.

— Ce e?

— Domnulc Manuel, vă caută domnul judecător. E aici, la intrarea în bar.

Se ridică, ocoli mesele și scaunele care ocupau aproape jumătate din piață și, însoțit de privirile curioase ale celorlalți, ajunse la ușa barului unde-l aștepta judecătorul. Acesta, pentru a nu atrage atenția, îl apucă de braț și începură să se plimbe pe trotuar, de la măcelăria Paulonilor pînă pe strada Galileo și înapoi.

La cererea judecătorului, Plinio rezumă ultimele episoade ale zilei, și-i spuse ce anume așteptau acolo. Domnul judecător îl ascultă cu multă atenție, apoi adăugă:

— I-am interogat pe cei arestați și mi-au confirmat ceea ce îți spuseseși și duminică mai înainte. Pe don Lupercio și pe celălalt i-am trimis la Alcázar. Pianolă și fiul lui se află în libertate provizorie.

— De ce? întrebă șeful, sincer uimit.

— Pentru că soției lui Pianolă, care suferă de mulți ani de inimă, îi este foarte rău din cauza necazurilor avute în ultimul

timp. Mi-a declarat-o medicul... Femeia e singură acasă. L-am lăsat în libertate patruzeci și opt de ore, cu obligația de-a se prezenta la judecătorie de două ori pe zi.

— Și, nu aveți motiv ca să le intentați proces?

— Sigur că am. Deși niște bestii, în fond sunt niște oameni cumsecade. Biata femeie, câte-a suferit alături de asemenea bărbat și un asemenea fiu.

Domnul judecător plecă, lăsându-l pe Plinio în ușa barului, cu gândul la boala femeii și la libertatea provizorie a lui Pianolă și a fiului său. După câteva clipe de ezitare, intră în cabina telefonică și-l sună pe Faraon.

— Ce s-a întâmplat, șefule? se auzi vocea lui Antonio.

— Ți-a trecut izul de vin?

— Trecut?!... Sunt îmbibat, Manuel. Cred că mi-a intrat pînă-n măduva oaselor.

— Ascultă... chiar acum mi-a spus domnul judecător că l-a pus în libertate provizorie pe Pianolă. "Ți-o spun, ca să știi și să te ferești.

— Îți mulțumesc, dar nu cred că bietul de el mai e în stare de ceva. Cu nevastă-sa bolnavă...

— Toate le afli imediat.

— Păi dacă lumea-i cît o batistă de mică... iar omul atît de băgăcios...

— Atunci înseamnă că știai și că Pianolă și băiatul se află în libertate?

— Nu, asta nu. Îți dau cuvîntul meu.

— Bine, bine... mai vedem noi.

— Ne vedem deseară la cazino.

— Poate. La revedere.

Plinio ieși în fața barului și privi spre strada Socuéllamos, în direcția de unde trebuia să apară cursa de Madrid. Absent și cu umerii lăsați, asemeni omului nesigur pe el, făcu vreo cîțiva pași.

Don Lotario, care nu-l pierdea din ochi nicio clipă, se îndreptă spre el lăsându-și interlocutorii cu vorba în gură – pe Celedonio, Bogatul, și pe Florentino, Nefericitul.

— Ce tot dai tîrcoale cu capul în pămînt, de parcă ai căuta un ac în carul cu fîn?

Plinio îi povesti discuția avută cu judecătorul.

— Și asta te neliniștește?

— Nu.

— Atunci ce?

— Nu știu. Presimțiri... Simple presimțiri... M-a pus pe gînduri telefonul pe care l-a primit Faraonul cînd eram la cimitir. Îți amintești? Și vocea pe care-o avea, continuă Plinio, adineauri cînd l-am sunat... Nu era vocea lui obișnuită.

— Eu îți respect foarte mult presimțirile, Manuel, dar fii ceva mai clar.

Plinio se opri și-l privi pe don Lotario cu un aer impertinent:

— Ascultă, don Lotario, mă dezamăgești foarte tare. Pe cuvînt!

— Ei, asta-i Manuel.

— Nu glumesc, repetă Plinio cu o proastă dispoziție rău mascată.

Tăcură. Don Lotario avea o mină de copil trist. Șeful continuă pe același ton impertinent:

— Crezi oare, ți-am mai spus și altă dată, că aș putea fi un polițist atît de bun, cum spuneți voi, dacă m-aș baza doar pe ceea ce văd și aud? Mai e și altceva, amice. Altceva. Altceva care seamănă cu ceea ce face să tresară inimile artiștilor.

— Bine, omule, dar nu te-am mai văzut niciodată în halul ăsta. Ce ți-am spus eu?

— Știi tu oare, continuă Plinio, tot dus pe gînduri, ce m-a făcut să spun că cel care a furat cadavrul lui Witiza e don Lupercio? Eh?

— Ca să fiu sincer, nu știu.

— Uite ce. Faptul c-am văzut niște fluturi zburînd prin fața ferestrei capelei. Ce părere ai?

— Niște fluturi?

— Exact. Niște fluturi.

Veterinarul rămase foarte surprins, dar se reculese destul de repede.

— ...Te previn, Manuel, că înfumurarea, de care tu de altfel n-ai suferit niciodată pînă acum, prostește.

— Am fost destui ani deștept, așa că chiar dac-o să mă prostesc pentru tot restul zilelor mele, am și eu acest drept.

— Mă uimești... Poate c-ai avut o zi foarte agitată și te-au lăsat nervii. Haide, ia o țigară și să terminăm, că ăsta nu-i motiv ca să ne certăm acuma, la bătrînețe.

La vederea pungii cu tutun, Plinio își frecă ochii cu pumnii, luă tutunul și schiță un zîmbet plin de tandrețe.

— Oh, don Lotario, dragul meu. Ai dreptate. Cînd mă cuprinde cîte-o stare de felul ăsta, nu te mai poți înțelege cu, mine.

— E și firesc. Totuși, trebuie să-mi explici chestia asta cu fluturii.

— E foarte simplu. Nu-ți amintești...?

Tocmai atunci se auzi claxonul autobuzului de Madrid, care intra triumfal în piață.

— Fii bun și cheamă-l pe Celedonio ca să ne ușureze înîlnirea, că uite, mașina a și venit.

După ce mai claxonă de vreo cîteva ori, de parcă s-ar fi aflat la o serbare, mașina traversează piața și se opri la locul ei obișnuit. Acolo o aștepta Palacios, administratorul liniei. Oamenii se adunau în fugă dinspre toate punctele pieții, dornici să vadă cît mai repede dacă cei așteptați au sosit. Familii întregi care-și așteptau soldații, studenții sau bolnavii recent operați să se întoarcă din capitală; curioși și pierde-

vară care asistă la toate plecările și sosirile autobuzului; hamali, vânzătorul de ziare și cei ce așteptau mici pachete și comisioane.

Plinio, don Lotario, Bogatul și Nefericitul se îndreptau spre grupul numeros al celor ce așteptau.

Datorită faptului că toate luminile din interiorul mașinii erau aprinse, călătorii dinăuntru se vedeau destul de bine. Unii dintre ei avansau încetișor pe culoar, în timp ce alții stăteau imobilizați pe scaunul lor, din cauza lipsei de spațiu.

— Uite-i și pe părinți, i se adresă Plinio lui don Lotario.

Într-adevăr, acesta îl putu vedea pe don Sebastián, un domn înalt, bine îmbrăcat și cu o figură neprietenosă, alături de care se afla soția lui, o doamnă foarte grasă, care-și făcea vînt cu evantaiul cu o furie inexplicabilă pentru acea seară destul de răcoroasă.

Cei ce așteptau, mai ales rudele se îngărmădeau în asemenea hal în fața ușilor mașinii, încît călătorii abia mai puteau coborî.

— Uite-i și pe nepoții mei, arătă Celedonio.

Erau doi tineri cam de vreo optsprezece ani, perfect asemănători la chip și la înfățișare; cu plete roșcate și îmbrăcați cu niște cămăși viu colorate și pantaloni de cowboys.

— Ho, ho, ce ye-ye sunt, exclamă unchiul.

— Imediat ce-și salută părinții și li se coboară valizele, te duci și le spui că trebuie să le vorbesc de urgență.

— De acord, dar mai bine ar fi să te duci înainte acasă la fratele meu și să ne aștepți acolo. În timp ce ne îndreptăm spre casă, eu am să-i pregătesc.

— Planul nu-i rău. Să mergem, don Lotario... Spune-le că nu-i nimic grav.

— Fii fără grijă.

Plinio și don Lotario se urcară în mașină, pe care o

parcaseră în fața primăriei, și se îndreptară spre locuința gemenilor.

La poartă, în stradă, stătea servitoarea. Se sperie puțin văzându-l pe Plinio că vine spre ea, dar lucrurile se lămuriră îndată, drept care-i lăsă să intre în curte. Dale albăstriei, o frumoasă garnitură de fotolii din pai, scară de marmura. Cei doi prieteni se așezară pe sofa, răsuciră țigările și se puseră pe așteptat.

— E răcoare aici, nu? întrebă Plinio.

— Au o grădină foarte plăcută, răspunse don Lotario care după scena petrecută în piață părea destul de preocupat.

Plinio nu mai rosti niciun cuvânt. Trăgea din trabuc, scotea fum pe nas, scutura cenușa căzută pe pantaloni și se gîndea la cine știe ce.

În sfîrșit, la poartă se auziră zgomote. Servitoarea dădu să spună ceva, dar stăpînul îi tăie vorba:

— Știm, știm... și intră primul, cu figura aceea pe care Dumnezeu hotărîse să nu existe nicio urmă de zîmbet.

„Nici nu pare frate cu Celedonio, se gîndea Plinio. Unul atît de petrecăreț, iar celălalt de parcă, de la naștere, i s-ar fi turnat pe cap toată tristețea din lume.”

Văzîndu-i intrînd, Plinio și don Lotario se ridicară în picioare.

— Bună seara, spuse sec gazda.

Rămase nemișcat în fața lor, fără să spună nimic. Intră apoi mama, încadrată de cei doi fii. La urmă Celedonio, făcînd tot felul de gesturi menite să-l liniștească pe Plinio.

Salutară toți, nu cu foarte mare căldura, și rămaseră în picioare. În cele din urmă, tatăl spuse:

— Luați loc.

Fiecare se așeză pe scaunul care-i era cel mai la îndemînă, iar don Lotario și Plinio se întoarseră la locurile lor.

— Scuzați-ne pentru această vizită, dar pentru a nu vă

alarma prea tare, domnul judecător a preferat să pun eu câteva mici întrebări fiilor dumneavoastră.

— Foarte bine. Începeți... Dar terminați repede, deoarece nu-mi plac treburile astea.

Plinio preferă să nu-i răspundă și se adresează băieților, care ședeau alături de el, părăind destul de neliniștiți.

— Ia să vedem, băieți. Locuiți la Pensiunea Larache?

Cei doi băieți își aruncară o privire fugară, iar cel din dreapta făcu un gest către cel din stînga, care ar fi putut fi interpretat drept „răspunde tu”.

— Da, răspunse acesta.

— Perfect. Vă amintiți dacă a trecut vreodată pe acolo unul poreclit Codoșbarcă, de fel din orașul nostru, dar care acum locuiește la Barcelona?

Consultarea mută se repetă și din nou răspunse primul:

— Da. Vine pe-acolo destul de des.

— Cînd a fost ultima oară? Întrebă Plinio cu mult interes pe purtătorul de cuvînt al perechii.

— Nu demult.

— Cam cînd?

— Nu... știu.

— Adu-ți aminte! Îi porunci tatăl.

— Sebastián, lasă-i în pace, îl rugă soția, care, din momentul în care văzuse poliția în casa ei părea că îmbătrînise cu cîteva ani și-i venea să plîngă.

— Cred că nu-i nicio lună de-atunci...

Geamănul din dreapta dădu afirmativ din cap.

— Și ce fel de viață ducea la pensiune Codoșbarcă?

— Păi, stătea doar cîteva zile, răspunse imediat cel din stînga, pentru că-i transportator, sau cam așa ceva.

— Mînca tot timpul acolo? Vă povestea ceva? Stătea de vorbă cu ceilalți oameni din pensiune?

— Da, domnule. E un om foarte plăcut și ne făcea să rîdem tot timpul.

— Bine. Să vedem dacă mă puteți ajuta ceva mai mult. Acest Codoșbarcă – dar vă rog ca deocamdată tot ce vorbim aici să rămînă între noi – a scris o scrisoare, în care a mărturisit că el ne-a trimis mortul pe care-l ținem expus în capelă de trei zile.

Don Sebastián și doña Lucia se priviră plini de uimire. Gemenii la fel.

— Nu mai spune! Ei, al dracului codoș! exclamă Celedonio.

— Te rog, Celedonio, nu fi grosolan, îl puse la punct fratele său cu multă severitate, întrerupîndu-i pentru o clipă stupoarea.

— Bine, am terminat, bodogăni celălalt.

— Mortul a fost expediat din Madrid, după toate probabilitățile, continuă Plinio. Știți cumva cine e?

— Și pentru ce a comis această faptă respingătoare? interveni tatăl.

— O glumă... Știți și dumneavoastră cît de mult îi plac glumele... Știți cumva cine e?

Gemenii se priveau cu toată intensitatea, fără ca vreunul dintre ei să se poată hotărî să vorbească.

— Cum să știe micuții de ei? se miră indignată mama.

— Doamnă, dacă cineva știe ceva despre acest lucru, asta nu-i o rușine, o liniști Plinio.

— Nu, domnule. Habar nu avem, răspunseră gemenii aproape într-un glas.

— El n-a povestit nimic acolo?

— Nu, domnule. În schimb sunt sigur, spuse geamănul purtător de cuvînt, că acest domn Codoșbarcă a stat acolo cam două sau trei zile. Îmi amintesc că îngrijitoarea striga pe culoar într-o dimineată: „Domnule,

Codoșbarcă, domnule Codoșbarcă, sunteți chemat la telefon!”

— Așadar, voi nu ați auzit nimic despre gluma pe care vroia s-o facă trimițînd mortul aici?

Cei doi gemeni clătinară din cap, după care purtătorul de cuvînt adăugă:

— Noi nu eram prieteni cu el. Cel cu care ieșea foarte des este Alejandro Lucas.

— Spuneai c-a venit și c-a plecat la munte? îl întrebă Plinio pe Celedonio.

— Întocmai.

Plinio se ridică în picioare.

— Bine, domnilor. Asta a fost tot. Scuzați-ne de deranj.

Plinio și don Lotario plecară, iar Celedonio și prietenul său Florentino se prefăcură că sunt obosiți.

— Știi ce cred eu? îl întrebă Plinio pe don Lotario cînd ajunseră în stradă.

— Ce?

— Că băieții mai știu și altele.

— Crezi?

— Da. Felul în care-au vrut să ne abată de la Codoșbarcă, trimițîndu-ne la Lucas, este foarte tipic în astfel de cazuri.

Merseră pe jos pînă în piață, unde se despărțiră, și fiecare o porni spre casă pentru a lua masa.

— Ne întîlnim deseară la cazino, Manuel?

— Da.

— Și-mi povestești despre fluturi?

Plinio începu să rîdă.

— Bine, domnule, am să-ți povestesc despre fluturi.

DUPĂ CE TERMINĂ DE MÎNCAT, PLINIO MAI RĂMASE CÎTEVA clipe în grădină împreună cu soția și cu fiica sa, ascultîndu-le

micile întâmplări din cursul zilei, precum și noutăți despre prieteni. Din cînd în cînd, Manuel căsca.

— Manuel, dragă, de ce nu te întinzi puțin?

— Mai târziu. Întîi trebuie să dau o raită prin piață.

Simțea sărmanul de el că oboseala îi cuprinsese toți mușchii, dar nu era timp de odihnă. Dar de ce? În fond, Plinio nu mai avea nimic concret de făcut, în afară, bineînțeles, de-a se duce la cazino. Simțea însă că-l așteaptă ceva, foarte important, de care încă nu-și putea da seama.

Tîrîndu-și picioarele de oboseală, plecă de acasă cam pe la miezul nopții. În ușa cazinoului se întîlni cu don Lotario și cu alți prieteni. După puțin veni și Faraonul. Printr-o înțelegere tacită, nimeni nu vorbea în noaptea aceea despre Witiza. Timpul trecea cu monosilabe și vagi referințe. Plinio îl observa pe Faraon, care, sufletul petrecerilor altădată, în seara aceea se mărginea să participe la discuțiile deschise de alții, dar fără să pună un accent deosebit pe ceva anume.

La rîndul său, don Lotario îl observa pe Plinio în dorința de a afla ce-l determina să continue a rămîne acolo, copleșit de somn cum era.

Spre unu și jumătate, cîțiva dintre cei de față arătară spre strada Nouă. Pe strada Nouă venea dinspre Socuéllamos un grup de oameni cu un sicriu, coroane, candelabre și alte obiecte de acest fel.

Bărbații de pe terasa cazinoului își întrerupseră conversația și, în timp ce priveau spre purtătorii acelor obiecte funerare, încercau să ghicească cine-ar putea fi mortul.

Faraonul făcu prima presupunere:

— Cred că e soția lui Pianolă.

Unii fură de acord cu această presupunere, dat fiindcă zăriră în cortegiu cîțiva nepoți și rude de-ale lui Pianolă sau de-ale soției acestuia.

— Sărmana, n-a mai putut suporta chinul, adăugă cu oarecare amărăciune Faraonul.

Apoi, în timp ce se scula de pe scaun:

— Mă duc să văd ce s-a întîmplat.

Și plecă fără să mai adauge nimic, tîrîndu-și trupul său enorm.

Plinio telefonă de la casino pentru a da ordin unuia dintre polițiști să cerceteze, cu cea mai mare discreție, dacă sicriul era destinat într-adevăr soției lui Pianolă.

Mai ceru o cafea și alături de ceilalți așteptă ca, așa cum se obișnuia în astfel de cazuri, să înceapă poveștile despre viața și întîmplările lui Pianolă și ale familiei sale de-a lungul mai multor generații.

Nu trecuse nicio jumătate de oră „cînd chelnerul, Manolo Perona, veni să-l anunțe pe Plinio că e chemat la telefon. Gardianul confirmă presupunerile asistenței. Soția lui Pianolă murise de un atac de inimă pe la douăsprezece noaptea.

Plinio îi șopti la ureche lui don Lotario:

— Cred c-ar trebui să mergem să dăm o raită pe-acolo.

— Crezi?

— Știu la ce te gîndești, dar datoria noastră este să aruncăm măcar o privire.

Se despărțiră de grup și se îndreptară spre strada Socuéllamos.

Poarta casei lui Pianolă era deschisă. La intrare, în picioare și sprijinit de zid, stătea capacul coșciugului. Era un du-te-vino de femei din vecini care cărau scaune și le așezau în grădină sau în camerele alăturate celei în care se afla moarta. Plinio și veterinarul intrară. În curte se și aflau cîteva persoane. O încăpere ce dădea spre curte servea de cameră mortuară. În jurul sicriului, cîteva femei îmbrăcate în doliu se rugau și suspinau. Pianolă, fiul său, Faraonul și cîteva rude stăteau într-un colț întunecat al curții. Plinio și don Lotario

se apropiară de ei, prezentară condoleanțe lui Pianolă – tatăl și fiul – și se așezară la oarecare distanță, pentru a face câteva clipe de priveghi.

Ziariștii de la „El Caso” nu întârziară nici ei să apară. Luară loc alături de polițist și-i puseră în șoaptă câteva întrebări.

Fotograful îl întrebă pe Plinio dacă ar fi potrivit să fotografieze rudele și defuncta, la care Plinio îi răspunse:

— Nu te-aș sfătui s-o faci acum.

Pianolă și Faraonul vorbeau între ei. Din când în când, fiul își mai ștergea câte o lacrimă.

Plinio râdea în sinea sa gîndindu-se la noua întorsătură pe care-o luase cazul Witiza.

Plinio și don Lotario erau într-o oarecare măsură vinovați de a fi provocat moartea acelei femei.

Prietenii și vecinii continuau să sosească, în ciuda orei înaintate, prezentau condoleanțe celor doi bărbați, apoi se așezau pe scaune. Faptul că Pianolă și fiul său fuseseră puși în libertate provizorie făcea priveghiul și mai interesant.

Ziariștii plecară curînd. Plinio și prietenul său se retraseră pe la ora trei. Se despărțiră la colțul străzii San Luis, de unde fiecare se îndreptă spre casa lui.

Plinio era atît de obosit, încît dezbrăcîndu-se pentru a se culca, uitase presimțirile din prima noapte, discuțiile cu don Lotario și care era, în realitate, adevărata poziție a pieselor de pe tabla de șah. Se prăbuși în pat, ca un trunchi de copac bătrîn, apucînd perna cu disperarea unui naufragiat.

LUNI

Somnul nu era făcut pentru Plinio în acele zile de iunie. Și teoria presimțirilor se dovedi a fi adevărată. Telefonul începu să sune încă de pe la cinci dimineața. Cum era și firesc, el nu-l auzi. Sărmana lui soție trebui să se ducă în cămașă de noapte să răspundă.

Trezirea lui Plinio din somn nu fu un lucru prea ușor. Trebui să-l zgâlțâie de mai multe ori și să-i spună că-l căuta Matías, apoi să-i explice cine era Matías și ce era aparat telefonic, precum și faptul că trebuia neapărat să pună acel receptor negru la ureche.

Plinio avu buna inspirație să se răcorească cu puțină apă înainte de-a pune receptorul la ureche, ceea ce-l mai aduse la realitatea sa de șef al Gărzii municipale din Tomelloso.

— Ce s-a întâmplat, Matías?

— S-a întâmplat. Și e lată.

— Ce anume?

— Am auzit zgomot de mașini, strigăte și voci. Intra și ieșea lume din cimitir...

— Cine erau cei care intrau și ieșeau?

— Nu știu.

— Cum adică nu știi?

— Nu știu, domnule, că nu m-am dus să văd. Am ferecat bine ușile și ferestrele și n-am ieșit afară.

— Bine, dar...

— Da, domnule, băieții mei nu sunt acasă și mi-e frică să ies. Eu nu-s polițist, știți și dumneavoastră. Sunt numai gropar.

— Dar datoria ta e să păzești cimitirul.

— Da, domnule. Să am grijă de înmormântări și de firide, dar nu de hoți și criminali. Pentru asta sunteți dumneavoastră, polițiștii. Așa că eu n-am ieșit din casă și nici n-am de gând să ies pînă nu veniți dumneavoastră. Oricine are dreptul să-i fie frică.

— Acum se mai aud zgomote?

— Nu, domnule. Acum se aud doar în depărtare, și numai din cînd în cînd.

— Și ce strigă?

— Nu știu. Strigă.

— Și pe unde au intrat în cimitir?

— Habar n-am și nici nu vreau să am pînă nu veniți dumneavoastră. V-am mai spus.

Plinio îl sună pe don Lotario. Începu să se îmbrace cu o dispoziție dintre cele mai proaste și fără cea mai mică curiozitate de a afla ceva în legătură cu strigătele despre care-i vorbise Matías.

— Păi sigur, du-te, bombănea soția lui. Dracu să-l ia de cimitir. Mai bine v-ați muta acolo cu totul.

Plinio se spală prost. Sorbi o cafea cu ochii aproape închiși și-și aprinse prima țigară din ziua aceea cu gestul cel mai indiferent din lume.

Sosi don Lotario, somnoros și morocănos. Părea că nu asistă la un nou capitol al pasionantului caz Witiza, ci la banala naștere a unei iepe.

Plinio urcă în mașină alături de el și apucară drumul spre

cimitir, înțelegîndu-se, sau încercînd să se înțeleagă, prin monosilabe.

— Și ce zici că s-a întîmplat?

— Strigăte.

— Cine?

— Nu știu. Zice că strigă. Și că e lume. Și că-i e frică.

— Ce frică? Ce lume?

— Nu știu, don Lotario. Așa zice. Frică, lume, strigăte.

— Nu înțeleg.

— Nici eu. Asta doar ca să nu te lase să dormi liniștit.

— Presimțirea pe care-o aveai aseară.

— Am și uitat de ea.

— Dar aseară erai tare îngrijorat.

— Acum mi-a trecut.

— E foarte bine.

— Nu știu cui i-o mai folosi asta, dacă practic, totul s-a terminat. Cînd cei de la Madrid sau Barcelona vor pune mîna pe Codoșbarcă, gata cu toată tărașenia. Ne trimit într-un pliculeț autorizația, îl îngropăm pe Witiza acolo unde-or porunci ei și comedia s-a terminat.

— Te-a apucat din nou pesimismul. Aseară-mi spuneai că telefonul primit de Faraon te-a băgat la bănuieli. De ce?

— În momentul acela, da, mă băgase la bănuieli. Eram, fără îndoială, puțin cam obosit și surescitat. Dar astăzi, cel puțin în acest moment, proaspăt sculat, nu mai văd în asta niciun mister.

Plinio îl rugă pe don Lotario să oprească în fața primăriei și le porunci celor doi gardieni care făceau de pază să urce. De la primărie pînă la cimitir meraseră în tăcere.

În fața cimitirului nu se afla nimeni. Era cea de-a treia zi cînd îi prindeau zorile zilei într-un loc atît de macabru. Poarta era încuiată cu cheia.

— Nu, pe aici n-au intrat, i se adresa Plinio lui don Lotario.

Cum Matías nu se zărea pe nicăieri, și nu exista nicio posibilitate de-a deschide poarta, Plinio apăsă de câteva ori cu putere pe claxonul „șase sutelui”. Se auzi în sfârșit un glas:

— Bună dimineața, șefule.

Era Matías, care-i dăduse bună dimineața de după jaluzelele ferestrei care da în curtea cimitirului.

— Vino, hai, vino și deschide, fricosule.

— Păi, sigur, dumneavoastră ce știți...

— Haide odată!

— Vin, vin numaidecât...

Matías deschise cu precauție ușa casei, apoi privi cu multă grijă în jur și, cu legătura de chei în mână, se îndreptă spre poarta cimitirului.

— M-am săturat să tot fac pe polițaiul... fiecare cu treaba lui... eu sunt gropar, se justifică el, cu ochii în pământ, în timp ce descuia poarta.

Însoțit de oamenii săi și fără să-i răspundă nimic lui Matías, Plinio înaintă spre ușa capelei:

— Te-ai uitat dacă mortul mai e acolo? îl întrebă pe paznicul cimitirului.

— Nu, domnule, nu m-am uitat. N-am ieșit din casă și nici n-am de gând să ies, orice s-ar întâmpla.

— Haide, deschide.

— Și, în afară de asta, strigătele și zgomotele nu veneau din partea aceea.

— Deschide.

Matías răsuci cheia în broască și dădu de perete ușa capelei. Plinio intră plin de nerăbdare. Nefericitul defunct se afla pe masa de marmură. În ciuda faptului că fereastra era deschisă, înăuntru mirosea totuși destul de puternic, după cum constatase și Matías cu o seară înainte.

Plino cuprinse cu o privire întreaga încăpere, dar nu observă nimic anormal.

— Încuie la loc.

Ieșiră, în frunte cu șeful, și se îndreptară spre porțile laterale ale cimitirului vechi, singurul loc de intrare posibil. Nu întârziară să găsească ceea ce căutau. Lacătul de la prima poartă era sfărâmat și porțița de fier întredeschisă. Cel ce fusese acolo în timpul nopții nu făcuse nimic pentru a-și ascunde vizita.

Se priveau cu toții în tăcere, fără ca vreunul din ei să știe pe ce drum trebuie să apuce.

— Explică-ne pe larg ce s-a întâmplat, îi ceru Plinio lui Matías.

— Păi, așa cum v-am spus și la telefon. În zori, către ora patru, m-am trezit din cauza zgomotelor și a strigătelor.

— Striga un singur om?

— Nu, erau mai mulți. După aia s-au îndepărtat. M-am dus și m-am uitat pe fereastră, dar, bineînțeles, n-am văzut nimic, pentru că știți și dumneavoastră unde dă fereastra mea. Am ciulit urechea – strigătele și zgomotele încă se mai auzeau, dar foarte departe. Apoi am auzit pași, râsete și câteva cuvinte. Pe urmă zgomotul unui camion, sau ce-o fi fost, care se punea în mișcare.

— Și altceva?

— Din când în când strigăte. Ale unui singur om și de foarte departe.

— Cât au durat strigătele?

— Păi, de când v-am anunțat, pînă acum.

— Numai că acum nu se mai aud.

— Ultima oară le-am auzit cu cinci minute înainte de venirea dumneavoastră.

— Și ce striga?

— Nu știu. Nu se deslușea. Cineva striga și gata.

Plinio ordonă ca cei care alcătuiau grupul – don Lotario, Matías, cei doi gardieni și el – să meargă fiecare într-o altă parte a cimitirului, să cerceteze cu atenție și să nu facă gălăgie. Dar nu avură timp să treacă la acțiune. Abia apucase să indice direcțiile, că-l auzi pe Matías:

— Pst, psst, psst... Ascultați!

Ciuliră cu toții urechile.

Nu se auzea nimic.

— Parcă ar cere cineva ajutor, spuse Matías.

— Haide să strigăm în cor, răspunse Plinio.

— Hoooo, hoooo, hoooo!

După ce strigară de câteva ori, Plinio, de parcă ar fi dirijat o orchestră, le porunci cu un gest să tacă.

Fusese o manevră foarte bună, deoarece imediat se auzi un strigăt deslușit, desperat și răgușit:

— Ajutoor!

— Unde ești? întrebă Matías cu hotărîre.

— Ajutoor!

Matías înainta cu grijă, parcă pe furiș.

— Unde ești? repetă el întrebarea.

— Ajutooor!

Datorită acestor cuvinte, putură localiza direcția din care veneau strigătele. Omul care striga, din ce în ce mai puternic, văzînd că fusese auzit, continuă:

— Aici! Aici!... Într-un mormînt! se auzi de data aceasta foarte deslușit.

La auzul acestor cuvinte, Matías începu să se orienteze cu mai multă precizie.

La un moment dat strigătele se auziră ca venind de foarte aproape. Matías rămase nemișcat la intersecția a două alei.

De o parte și de alta se aflau câteva morminte deschise.

— Unde ești?

— Aici! răspunse vocea.

Matías, asemeni unui câine care-și caută prada, începu să examineze toate mormintele deschise din jur. În timp ce stătea cu capul aproape îngropat într-unul din ele, strigătul se auzi din nou. Matías se întoarse spre cel din spatele lui.

— Aici erai?

— Da!...

Matías îl strigă pe Plinio, care rămăsese ceva mai în urmă.

— E aici.

Șeful sosi. Matías îi arătă cu degetul. Plinio se apropie de mormînt. Își micșoră ochii vrînd să-l recunoască pe cel ce se afla înăuntru.

— Sunt aici, șefule, strigă cu o voce răgușită cel îngropat de viu.

— Cine ești?

— Eu, Codoșbarcă... Cine altul?

Plinio, și don Lotario își aruncară o privire plină de subînțeles. Scoțîndu-și pachetul de „Caldo”, veterinarul zîmbi duios către Plinio:

— Chiar dacă n-ai să-mi povestești despre fluturi, Manuel, eu totuși am să cred mereu în presimțirile tale.

— Dau fuga după scară, spuse Matías.

Plinio zîmbea fără să-și poată ascunde o oarecare mîndrie.

— Așteaptă o clipă, Codoșbarcă. Te dezgrop imediat, îl asigură Plinio.

Codoșbarcă vru să mai spună ceva, dar nu se auzea prea bine.

— Nu te mai căzni să vorbești. Vom putea vorbi imediat și stînd ceva mai comod.

Matías și o fetișcană sosiră cu o scară mare.

Îi dădură drumul în groapă.

— Hai, Codoșbarcă, urcă.

— Nu pot. Am mîinile legate, răspunse acesta.

— Du-te, Narciso, i se adresă Plinio unuia dintre gardieni, coboară și taie-i frînghiile.

Narciso coborî, nu mai înainte de-a face o mutră de circumstanță. Jos, în groapă, cei doi abia se zăreau. Scînteie lumina unei brichete. Fără îndoială că sărmanul Codoșbarcă vroia să-și aprindă o țigară. În sfîrșit, Codoșbarcă apăru, cu țigara în gura, dar aratînd într-un hal făr-de hal. Cămașa toată numai zdrențe, costumul de haine mînjit peste tot cu pămînt și un picior desculț. Avea ochii injectați și o zgîrietură drept pe frunte, cu sînge închegat pe ea.

Codoșbarcă era un bărbat ciolănos, cu ochi foarte ageri, băgați în fundul capului și gura extrem de mică. Privea foarte fix, dînd impresia că trebuie să facă un efort grozav de mare pentru a spune ceea ce dorea.

— Am venit să mă predau, știți? bombăni el cu o voce abia perceptibilă.

— Bine, bine, îi răspunse Plinio, ai să vorbești mai tîrziu. Acuma, pînă ce vor deschide la judecătorie, va trebui să te odihnești puțin.

Codoșbarcă dădu din cap în semn de aprobare.

Se întoarseră spre poarta cimitirului. Plinio îi ceru lui Matías să-i dea un pat lui Codoșbarcă. Cei doi gardieni rămaseră să-l păzească, pînă ce Plinio avea să se întoarcă să-l ia, pe la ora nouă.

În fața casei lui Matías, Plinio îl prinse de braț pe Codoșbarcă și-l trase deoparte:

— Doar un cuvînt: cine te-a băgat acolo?

— Veneam singur să mă predau.

— Eu te întreb cine te-a băgat în groapă.

— Pianolă, fiul lui și Faraonul.

— Faraonul?

— Da.

— Bine. Du-te. Odihnește-te cît ai chef. Uite, ia! Și-i întinse un tub de „Optalidén”.

— Voi să aveți grijă, se adresă apoi gardienilor, să nu intre și să nu iasă nimeni din casă. Absolut nimeni.

— Fiți fără grija, șefule.

— Dacă are nevoie de ceva, spuneți-i lui Matías să mă cheme.

— Da, șefule.

Plinio și don Lotario se urcară în mașină.

— Să mergem mai întâi la primărie și apoi la coana Rocío, să mîncăm ceva. Pînă se scoală domnul judecător, mai e... Sărmanul Codoșbarcă e în asemenea hal, că nici să vorbească nu mai e în stare.

— Se vede treaba că unii oameni nu iartă nimic.

— Inclusiv Faraonul.

— Ah, da?

— Pianolă, fiul lui și Faraonul sunt autorii înmormîntării lui de viu.

— Ce oameni îngrozitori! Ăștia doi, cu biata femeie moartă în casă, iar Faraonul știind prea bine la ce se expune.

— Ceea ce este important pentru ei – este amorul lor propriu de năîngi.

Ajunși la primărie, Plinio chemă în birou doi gardieni.

— Tu, i se adresă lui Pérez, cercetezi dacă Faraonul e acasă, iar dacă pleacă de acasă, îl urmărești oriunde s-ar duce. Dacă observi ceva neobișnuit, mă găsești aici sau la judecătorie. Oricum, din cînd în cînd îmi telefonezi pentru a-mi spune unde te afli. Iar tu, i se adresă de data aceasta lui Felipe Canarias, te duci să faci de pază acasă la Pianolă pînă la ora mesei, cînd va veni altcineva să te schimbe. Strict interzis ca Pianolă sau fiul său să iasă din casă. Cum ajungi, îi înștiințezi de acest lucru pe amîndoi. Tu la fel, mă ții la curent

cu tot ce se întîmplă. Nu cred că vreunul dintre ei să încerce să fugă, totuși e mai bine să fie puși în gardă.

Plinio termină de dat ordinele și se întoarce la mașină, însoțit de don Lotario.

— Zici că mergem la simigerie?

— Așteaptă o clipă, îi răspunse Plinio cam nehotărît.

— Ce s-a întîmplat?

— Știi la ce mă gîndesc?

— Dacă-mi spui, am să știu.

— La faptul că abia mă mai țin pe picioare de somn. Am avut prea mult de furcă azi.

— Păi bine, Manuel...

— Chiar așa cum îți spun. Dovadă c-am îmbătrînit. Pînă nu de mult, dormeam doar cîteva ore pe noapte și totuși eram proaspăt ca un trandafir.

— Și în cazul ăsta, ce vrei să faci?

— Să mă întind puțin, pînă pe la zece, sau pînă cînd va veni domnul judecător la judecătorie. Mă duc în birou, mă încui pe dinăuntru și dorm pînă-mi telefonezi tu.

— Și eu ce fac între timp?

— Faci ce vrei. Te duci să vezi cum înfierează vitele, să vezi viile sau le duci ficelor tale micul dejun acasă, dar oricum, eu mă duc să trag un pui de somn.

— Bine, bine, fă cum vrei.

— Deci, cînd îl vezi pe domnul judecător trecînd prin piață, mă trezești.

— De acord. Hai! La culcare!

Plinio coborî din mașină. Cu umerii căzuți și tîrîndu-și picioarele, intră în clădirea primăriei.

ÎN ORELE CARE URMARĂ, DON LOTARIO FĂCU DE TOATE. SE duse în piață, unde se mai afla încă taraba cu măști, stătu la

taifas cu coana Rocío, apoi dădu o raită pe la grajdul pentru înfierat vite, care fusese lăsat în plata Domnului de cînd începuse domnia lui Witiza. Cumpără niște ochelari de soare noi, pentru că pe cei vechi și-i pierduse cu ocazia ultimelor întîmplări, și, în așteptarea judecătorului, se așeză pe terasa barului lui Clemente, să-și bea ce-a de-a treia cafea pe ziua aceea.

Așa se făcu că aici îl găsiră ziariștii de la „El Caso”, care păreau foarte abătuți și dezamăgiți din cauza lipsei de informații de care se loveau în cazul Witiza.

Don Lotario îi invită să ia o cafea, apoi, cu aerul cel mai solemn din lume, le spuse să fie atenți, deoarece chiar înainte de prînz problema va fi complet elucidată.

— Astă-seară veți putea mîncă liniștiți acasă la dumneavoastră, în posesia unor date impresionante.

Băieții se înviorară pe dată și petrecură cîteva momente plăcute în compania veterinarului, pînă cînd acesta, văzîndu-l pe judecător că traversează piața spre judecătorie, plăti ceea ce consumase și se îndreptă în goană spre primărie, fără să mai asculte ultimele lor cuvinte.

Cînd don Lotario intră în biroul lui Plinio, acesta era deja sculat și-și lua micul dejun – o imensă ceașcă de cafea cu lapte, gogoși și pateuri calde.

— Cum te simți, Manuel?

— Nici nu-ți poți imagina ce mare nevoie aveam de aceste clipe de odihnă. S-au adunat... prea mulți struguri pentru un coș atît de mic.

— Mă bucur, Manuel, mă bucur mult că te simți bine. Judecătorul se află la post.

— În acest caz, fă-mi te rog un serviciu. Du-te cu mașina pînă la cimitir și adu-i pe cei doi gardieni și pe Codoșbarcă. Îi aștept în biroul domnului judecător.

— Am și venit, spuse don Lotario în timp ce ieșea.

. . .

CÎND CODOȘBARCĂ INTRĂ ÎN BIROUL JUDECĂTORULUI, arăta ceva mai bine decît de dimineață. Se spălase și se pieptănase, își pusese o cămașă curată pe care i-o dăduse Matías, după cum se află mai apoi, și încălțase o sanda în piciorul care-i rămăsese desculț.

Tot nu putea să vorbească prea clar, răgușeala mai persista încă, totuși vocea i se dresese întrucîtva.

Cînd intră însoțit de don Lotario, don Tomaito, secretarul, și domnul judecător erau deja la curent cu tot ceea ce se întîmplase de dimineață.

Don Lotario era nehotărît. Nu știa pînă la ce punct prezența sa acolo putea fi permisă. Calitatea sa oficioasă, gîndea el plin de înțelepciune, avea și ea o limită. Înțelegîndu-i zbuciumul, judecătorul i se adresă zîmbind:

— Don Lotario, ești martorul excepțional al găsirii domnului Codoșbarcă, în împrejurările pe care cu toții le cunoaștem. Fii așadar bun și ia loc.

— Mulțumesc, domnule judecător. Cu o bucurie care i se putea citi pe față luă loc și oferî tutun tuturor, gestul său obișnuit și simplu de a-și arăta satisfacția.

Codoșbarcă, în picioare în mijlocul biroului judecătorului, își mîngîia încheieturile mîinilor, care încă-l mai dureau de pe urma frînghiilor cu care fusese legat, și din ochii-i ca două pioaneze negre, bine fixate în găvane, urmărea lungul itinerariu al pungii cu tutun a lui don Lotario, care trecea din mînă în mînă. Cînd îi veni rîndul lui don Tomaito, acesta, zîmbind către judecător, întinse celui arestat punga:

— Cu permisiunea dumneavoastră, Codoșbarcă pare să aibă mare nevoie.

Judecătorul trecu faptul cu vederea. Codoșbarcă răsucea

țigara cu mâini tremurînde, mai curînd din cauza puternicei dorințe de a fuma, decît de teama celor din jur.

— Mai tîrziu îți vom lua un interogatoriu în regulă, i se adresă judecătorul lui Codoșbarcă. Acum însă, explică-ne cum te pricepi mai bine povestea asta atît de neplăcută și de puțin creștinească.

Codoșbarcă trase din țigară cu poftă și rămase cu ochii pironiți în podea. Don Tomaito îi întinse un scaun, cu gestul unui matador care întinde muleta spre taur.

Codoșbarcă se scărpină la ceafă, ca omul care nu știe cu ce să înceapă, și se așează.

— Dă-i drumul.

— Păi, să vedeți, cînd am fost la tîrgul de la Sevilla...

— Episodul acesta îl știu, așa că nu-l mai repeta. Treci la subiect, treci la subiect...

Codoșbarcă se scărpină din nou, strînse din buze și, în cele din urmă, începu, rar:

— Să vedeți... Eu cînd merg la Madrid pentru afaceri trag la Pensiunea Larache. Acolo, știți și dumneavoastră, vin mereu oameni de la noi din oraș. Și mie-mi place pensiunea tocmai pentru asta. Acolo mă simt ca la mine acasă. Rîd cu studenții și-i cinstesc cu cîte-un păhăruț. Mai găsești acolo și cîteva fete, foarte bine făcute și înțeleghătoare. În fiecare seară, după ce mîncăm, ne adunăm cu toții în sufragerie și ne veselim... Eu, domnule judecător, toată lumea știe că nu sunt un om rău, dar îmi place să petrec. E un defect ca oricare altul... Cînd e petrecere, eu îmi dau drumul... Dar cînd am văzut în ziare tărașenia care se întîmplase aici, atunci mi-am zis: „Plec la Tomelloso și mă predau imediat”. Că una-i să faci o glumă și, alta-i să se întîmple ce s-a întîmplat din cauza lui Pianolă. Pianolă-i făcut pe același calapod cu mine. Nici mai bun, nici mai rău. Și la fel și Faraonul. Parcă ne-am fi născut toți sub aceeași stea. Pînă aici, totul bine, dar... Unde

rămăsesem? V-am spus că veneam glonț să mă predau. Dar ce s-a întâmplat... Mai întâi am vrut să vorbesc cu Faraonul, ca să-mi spună cum se întâmplase cu adevărat toată povestea. Faraonul nu era acasă. Chiar de-acasă de la el i-am telefonat la cimitir, pentru că se afla acolo împreună cu poliția, și a venit imediat. A venit, ne-am îmbrățișat, prieteni pînă la moarte. Și i-am povestit ceea ce el nu știa. Și că am venit să mă predau domnului șef. Dar el, ca să-mi facă un bine, asta-i adevărul, de asta sunt sigur, șotia i-a venit în minte mai pe urmă, adică mai bine zis i-a venit în minte lui Pianolă, așa că, pe bună dreptate, mi-a zis: „Așteaptă pînă mîine dimineață, omule. Ce nevoie ai să-ți petreci noaptea la închisoare? Începi de mîine, sau mai bine zis n-ai să începi deloc, pentru că fapta nu-i chiar atît de gravă. Du-te la Pensiunea Oriental, mănîncă, culcă-te liniștit, iar mîine – adică azi, cum ar veni – te duci și te predai. Din partea mea, nicio grijă. Mormînt. M-am gîndit că avea dreptate, așa că am făcut întocmai cum îmi zisese. M-am dus la Pensiunea Oriental, că aici trag de cînd locuiesc la Barcelona, am mîncat și m-am culcat. Da, ce să vezi... Cînd dormeam mai bine, bate cineva la ușă. Era paznicul de noapte al pensiunii, care-mi zice că mă cheamă la telefon Faraonul. Era ceva foarte urgent. Și cum telefonul era jos, trag pe mine ce nimeresc, cobor și doar apuc să iau receptorul în mînă și zic alo, alo, că se deschide ușa și intră Pianolă, desfigurat, împreună cu băiatul lui, și mai desfigurat, și Faraonul, foarte liniștit, și-mi spun: „Totul între noi a fost spus”.. Nu am avut timp nici măcar să le răspund. Toți trei s-au repezit la mine, m-au scos afara în ghionți și m-au urcat în memorcă, mi-au legat mîinile, mi-au astupat gura și... valea! Direcția cimitir... Restul îl știți și dumneavoastră... Singurul lucru pe care nu li-l iert este că m-au aruncat în groapă așa de tare, c-aș fi putut să-mi rup vreun picior. Chiar așa. Astea nu-s maniere. De picioare rupte nu vreau să aud. Bineînțeles că cei doi Pianolă

au o scuză. Erau furioși din cauza morții femeii, care tot atât de bine ar fi putut muri și din cauza altei supărări. Dar, ce să mai vorbim, lucrurile sunt așa cum sunt. Eu eram cel mai la îndemână să-și verse focul pe mine... Și iată unde am ajuns.

— Asta-i tot ce ai să ne povestești? Pentru asta vroiai să te predai? îl întrebă judecătorul prefăcându-se că nu înțelege.

— Cum?

— Într-o oarecare măsură știam și noi ce ți s-a întâmplat la Tomelloso. Important este să ne spui cine este mortul.

— Aveți dreptate, domnule judecător, spuse Codoșbarcă bătându-se cu palma peste frunte. Mă obsedează ultima întâmplare și am uitat să încep cu începutul... și e și firesc să uit, că noaptea prin care-am trecut a fost de groază. O să vedeți și dumneavoastră.

— Dă-i drumul odată.

— Da, domnule... Așa cum vă spuneam, la Pensiunea Larache venea de cîțva timp un musafir nou, care se culcă în fiecare seară la zece. Acesta este mortul. Nu vorbea cu nimeni. Omul mîncă și se ducea cu Dumnezeu. Viu, l-am văzut doar de trei ori, se înțelege. Ultima oară cînd am fost pe-acolo era la spital, după cum mi s-a spus. Cum nu eram prieten cu el, nu m-am dus să-l văd. Da uitate că, într-o noapte, mai bine zis în zorii zilei, mă întorceam acasă puțin cam cu chef, că băusem cîteva pahare pe strada Ballesta și apoi pe Barbieri cu unii din Barcelona; deci, cînd mă duceam la culcare, trec prin fața camerei lui Ingri, una din fetele alea care locuiesc la Larache, văd lumina aprinsă, ușa întredeschisă, iar înăuntru recunosc vocile prietenilor mei. Intru. Înăuntru, împreună cu Ingri, care nu se dusesese la lucru, că era bolnavă, petreceau Alejandrino, băiatul lui Lucas... ăsta de-aici care-i student la medicină și încă doi doctori din Vitoria, care locuiesc și ei tot la Larache. „Intră, Codoșbarcă, c-ai sosit la țanc.” M-am așezat pe patul lui Ingri, nu de

altceva, ci doar pentru că nu mai erau scaune. Și ei mă pun la curent. Acest sărman domn, defunctul, era pe patul de moarte la spital. La spitalul unde făceau practică cei doi doctori de la Larache. Bietul de el... Ingri și Rosario, bune la suflet se duseseră să-l viziteze, iar omul, cum am spus, începuse să le istorisească doctorilor și celor două fete povestea lui: că nu avea pe nimeni și că ar fi vrut să fie îngropat aici, în orașul lui natal. Ca și cum și-ar fi dat seama că nu mai are nicio șansă, le dădu doctorilor și fetelor cele patruzeci de mii de pesetas pe care le economisise, bietul de el, ca să-l îmbălsămeze. Nebunia lui era să fie îmbălsămat. Să fie adus aici într-un dric și să i se găsească o fridă bună. Să i se facă o înmormântare așa cum scrie la carte, iar cu restul gologanilor... Fiți atenți ce bine calculase totul: jumătate din bani să fie dați bisericii pentru slujbele de pomenire, iar cealaltă jumătate domnilor doctori și oamenilor de rînd din Vitoria și fetelor, ca să tragă un chef sau să se distreze cum or găsi ei de cuviință. Mi-au arătat cele patruzeci de bilete de cîte o mie de pesetas pe care doctorul Aldecoa, unul din Vitoria, le ținea în buzunarul din spate al pantalonilor. Mai departe a fost așa. Am discutat îndelung despre treaba asta, apoi ne-am dus la culcare fiecare în camera lui. Eu a doua zi plecam la Barcelona și, cum mă culcasem destul de făcut, nici nu mi-am mai amintit despre ceea ce discutasem. Abia la Barcelona mi-am adus aminte și i-am povestit și nevesti-mii. Dar mi-am zis: „Cînd am să mă reîntorc la Barcelona, sărmanul bătrîn va fi deja îngropat la Tomelloso”. Da de unde! După vreo zece zile vin din nou la Larache. Cum era foarte tîrziu cînd am ajuns, nu m-am întîlnit cu nimeni. Stăteam în pat și-mi ziceam: „Mîine o să trebuiască să întreb ce s-a întîmplat”. Pe la opt dimineața, cînd dau să plec, mă întîlnesc cu Ingri, care tocmai se întorcea acasă. Atunci am întrebat-o. „A murit azi-noapte, sărăcuțul de el, iar azi băieții îl

îmbălsămează. De cîteva zile se tot documentează despre îmbălsămări”. „A avut timp să se odihnească, slavă Domnului.” „Și ne-am gîndit mult la tine, Codoșbarcă, zilele astea”, îmi spuse Ingri. „Da? Și de ce?” „Pentru că spuneai că ai un prieten care lucrează la o întreprindere cu mașini din alea care cară morții.” Eu nici măcar nu-mi mai aminteam să le fi spus așa ceva. V-am explicat că în noaptea aceea eram cam afumat. „Adevărat, am un prieten, dar cred că pînă acum l-au și aranjat în vreun fel.” „Da, am vorbit cu cineva, dar costă prea scump.” Ziceau că, bineînțeles, prietenul lui Codoș (mie-mi spuneau Codoș) ne-ar lua mai puțin.” Vă dați seama și dumneavoastră. Sunt tineri și vroiau și ei să facă economie ca să le ajungă banii pentru petrecere. Și pentru mai multe slujbe de pomenire, bineînțeles. Ne-am despărțit. Eu m-am dus la treburile mele. Dar se vede treaba că Ingri i-a anunțat imediat la spital despre întoarcerea mea. Și la ora mesei, nici mai mult nici mai puțin, vin doctorii și mă iau pe sus și mă duc în camera lui Ingri și a lui Rosario. „Trebuie să vorbești chiar acum cu prietenul tău, ăla cu carele mortuare, și să vezi cît ne cere. Cel de la spital e un hoțoman. După-masă o să avem toate actele în regulă, așa că pe seară l-ar putea duce, o să fie deja gata îmbălsămat.” Iau receptorul în mînă, îl sun pe prietenul meu Paco Parrasa și, după ce ne tîrguim puțin, lăsă la un preț convenabil. Adevărul era că ceea ce vroiau doctorii era ca, economisind cele cinci mii de pesetas, adică diferența între cît le lua mașina spitalului și cît le lua amicul meu, eu să aranjez cu banii ăștia chestiunea cu frida, cu înmormîntarea, cu preotul și toate celelalte, iar ei să nu miște un deget, că adevărul e că tocmai atunci, aveau examene, sărăcuții de ei. Eu, la început am zis că nu, că mi-era prea greu, că nu aveam drum prin Tomelloso și că mergeam la Valencia. Dar ei insistau și tot insistau, îmi ziceau că am să rămîn cu o mie de duros și că mă așteptau apoi la petrecere. Le-am spus încă o

dată că nu, dar cum mă bătuseră atîta la cap, pînă la urmă a trebuit să accept. Mi-am amintit de blestematul ăla de tîrg din Sevilla, de Pianolă de mămica lui Pianolă, de Faraon și de mămica Faraonului, și le-am zis că da. M-am înțeles apoi cu Parrasa să-i plătesc ca și cum ar fi făcut drumul, dar noi să lăsăm mortul lingă Valdemoro, unde are el un garaj. Am dat trei mii de pesetas pe o ladă pe care el o avea deja pregătită mai dinainte. Și am urcat-o într-unul din camioanele mele (eu merg întotdeauna cu „Pegasul”). Lucrătorilor mei nu le-am spus nimic. Le-am încredințat lada și o scrisoare pentru Pianolă și le-am spus să se ducă La Tomelloso și să predea marfa. Zis și făcut... Atunci m-am gîndit: „Peste cîteva zile, timp în care lui Pianolă o să-i treacă supărarea, am să trec prin Tomelloso la întoarcerea din Valencia, și am să văd eu cum ies din încurcătură și, totodată îndeplinesc și ultima dorință a bietului răposat.” De ieșit din încurcătură, nu prea știam cum am să ies. Dar de dragul de a face o farsă lui Pianolă, nici nu m-am mai gîndit la asta. Dar, comedie! S-a iscat o adevărată tevatură: Pianolă l-a pasat Faraonului, iar acesta poliției... Și, așa se termină povestea. Am la pensiuune actele mortului, banii, și totul în ordine pentru a-i îndeplini ultima dorință...

— Codoșbarcă, fii bun, rosti judecătorul, nu ne-ai spus încă lucrul cel mai important.

— Ce anume, domnule judecător?

— Nu fi imbecil! Cine e mortul?

— Adevărat... Păi cine să fie? Unul din Tomelloso. Unul care a trăit aici de mic copil.

— Dar cum îl cheamă?

— Asta nu știu.

— Cum nu știi?

— Nu-mi amintesc. Am totul notat la pensiuune,

certIFICATELE, TOTUL ÎN REGULĂ, DAR NU LE-AM CITIT. GÎNDUL MEU NU ERA DECÎT LA PIANOLĂ.

— Ce ocupație avea domnul acesta din Tomelloso?
întrebă Plinio.

— Toată viața lui fusese... Încă de copil, la Valladolid.

— Să isprăvim odată: rosti judecătorul, bătînd cu palma în masă.

— Don Fernando López de la Huerta, strigă Plinio brusc.

— Oricum, Codoșbarcă, nu s-ar putea spune despre dumneata că ești un Descartes, i se adresă don Tomaito. Ce nebunie!

Codoșbarcă îi privea pe rînd pe fiecare, zîmbind.

— Cred că acum totul este clar.

— Manuel, spuse judecătorul, fii bun, te rog, și fă rost de actele acelea pe care le deține Codoșbarcă și dă ordinele necesare pentru ca, dacă totul este în ordine, nenorocitul să fie îngropat chiar azi după-amiază.

— Banii se află împreună cu certificatele, spuse Codoșbarcă.

— În regulă, domnule judecător.

— Imediat ce se termină cu înmormîntarea femeii, mi-i aduceți aici pe Pianolă și pe băiatul lui.

— Dar Faraonul?

— Și pe el.

ÎN SFÎRȘIT, ÎN ACEA ZI PLINIO PUTU SĂ-ȘI FACĂ SIESTA MULT dORITĂ. Prima lui siestă liniștită din vara aceea. Din acea toridă vară a Manchei. După ce-i luară o declarație lui Codoșbarcă, mîncă împreună cu don Lotario, Bălărie, medicul, secretarul don Tomaito, agentul Rovira și ziariștii de la „El Caso”. Agapa avu loc la hanul lui Marcelino și plăti don Lotario. În timpul desertului se ciocni mult – plătea Dominguin – se fumară

havane adevărate oferite de ziariști și se ținură toasturi vibrante, mai mult sau mai puțin reușite – a lui don Saturnino mai puțin – spre lauda lui Plinio și a lui don Lotario. Le părea rău că Faraonul lipsea din motive juridice lesne de înțeles, iar fraza finală din discursul secretarului don Tomaito rămase ca o amintire de neșters a acelei sărbători: „Manuel, dumneata ești un adevărat fenomen. Am zis”.

Aplaudară, se îmbrățișară și inimile li se încălziseră, așa cum se întâmplă de obicei la sfârșitul petrecerilor.

Odată terminată masa, plini de scrum de havană și de vapori de alcool, se îndreptă fiecare spre casă, în așteptarea orei la care urma să aibă loc înmormântarea sărmanului Witiza.

Plinio închise fereastra camerei sale, se dezbracă și-i spuse soției:

— Femeie, orice s-ar întâmpla, pînă la ora șase și jumătate sunt mort. Mă înțelegeți, nu?

În timp ce el dormea, femeile îi curățară și-i călcară uniforma; îi pregătiră lenjerie curată și apă pentru baie în cada de zinc; îi puseră la îndemînă o sticlă cu colonie, îi lustruiră ghetele și îi puseră la rece un pahar de limonadă, ca să-l bea cînd se va trezi.

La șase și jumătate, îl treziră. Don Lotario sosi să-l ia cu mașina. Plinio era proaspăt ca un trandafir. Ghetele oglindă, iar părul rar exhală un puternic miros de colonie veche.

Don Lotario era și el foarte elegant îmbrăcat. Purta un costum cenușiu de vară, o melancolică pansea la rever și pantofi albi. La poarta casei, „șase sutele”, proaspăt spălat, strălucea de-ți lua ochii.

Îi oferă lui don Lotario un pahar de limonadă, răsuciră ultimele țigări ale cazului Witiza și plecară spre parohie, să-l ia pe preotul care urma să-l îngroape pe sărmanul don Fernando López de la Huerta, cum se numea pe cînd era în

viață, și Witiza, din momentul în care resturile lui pămîntești ambalate ajunseseră la Tomelloso.

De la uși și ferestre, vecinii lui Plinio îi salutau cu bucurie pe eroii zilei. Pe fereastra mașinii, șeful le făcea semne cu mîna și le zîmbea discret.

— Manuel, ești cel mai mare om, bolborosea alături de el don Lotario, din cînd în cînd.

Înmormîntarea fusese pregătită cu extrem de multă grijă. Cînd ajunseră la cimitir împreună cu preotul, Witiza se afla în capelă, în sicriul său definitiv. Era mult mai multă lume decît se așteptaseră. Veniseră, printre alții, Celedonio, Bogatul, nepoții săi gemeni, Florentino, Nefericitul, Calixto sculptorul, Alcañices cel cu măștile, coana Rocío, don Tomaito, don Saturnino, Anastasio, gardianul care-i pusese pe drumul cel bun, Enriquito de la han, Braulio, Albaladejo, Rovira, Bălărie, doi polițai și mulți alții dintre cei care dăduseră tîrcoale prin cimitir în zilele cînd fusese expus mortul. Erau atît de mulți, încît atunci cînd Matías deschise ușile capelei, aceasta se umplu pînă la refuz.

Arătosul sicriu cumpărat de Codoșbarcă era înconjurat de facile aprinse. Matías fu de părere ca sicriul să rămîna închis, deoarece mortul mirosea mai mult decît ar fi trebuit.

Preotul făcu rugăciunile de rigoare, iar la sfîrșit ținu o scurtă predică, foarte bine adusă din condei, despre respectul și cîntea pe care le datorăm morților. Doliul era reprezentat, așa cum am spus, de Plinio, don Lotario, don Saturnino și de „Secre”. Cînd requiescant-ul fu terminat, începură să se privească unul pe altul pentru a vedea cine se însărcinează să care sicriul pînă la fridă. Bălărie atinse umărul șefului:

— Ce e?

— Cei doi Pianolă, Codoșbarcă și Faraonul se află aici și vor să vă vorbească.

— Cum? Nu sunt încă la închisoare?

— Domnul judecător a zis că imediat ce se termină cu înmormîntarea femeii să se prezinte la dumneavoastră, și acum au terminat.

— Bine. Să aștepte.

— Dar vor să care lada.

— Ce ladă?

— Păi, asta, a lui Witiza, cum îi ziceți dumneavoastră.

Plinio rămase pe gînduri. Se aplecă spre don Tomaito, Rovira și domnul preot și le povesti și lor despre dorința celor patru.

Celor cîtorva clipe de nehotărîre le puse capăt don Modesto, vicarul:

— Cred că este o dovadă de pocăință, căreia trebuie să-i acordăm toată atenția noastră.

— Nu-i rău. Înseamnă că s-au înmuiat, fu de părere și secretarul.

— Bine, du-te și spune-le să vină, i se porunci lui Bălărie.

Știrea făcu înconjurul capelei, așa încît toți stăteau cu privirea ațînută spre ușă pentru a nu pierde din ochi o vizită atît de neașteptată.

Primii își făcură apariția cei doi Pianolă, tatăl și fiul. În mare doliu, cu ochii înroșiți de plîns. Apoi Faraonul, cu ochii în pămînt și gușă din cauză că ținea capul în piept. La urmă Codoșbarcă, inexpresiv, cu ochii ca două picături de ceară.

Oamenii se dădură în lături și cei patru ajunseră în fața catafalcului. Ridică ră sicriul cu mare greutate pînă la înălțimea umerilor. Don Modesto îi urmă cu mîinile încrucișate pe piept și ochii în pămînt. Veneau apoi Plinio și oamenii lui, în chip de cortegiu mortuar. Albaladejo fotografia cortegiul în concurență cu fotograful de la „El Caso”. Plinio își aminti de Anacleto și de domnișoara María Teresa.

Intrară în cimitirul vechi. Într-un colț zăceau faimoasa ladă și scîndurile capacului. Plinio se gîndea acum la don

Lupercio și la Luque Calvo. În drumul lui către apus, gata să dispară după vârfurile spinilor din gardul viu, soarele le trimitea ultimele raze direct în ochi. Faraonului îi asudase chelia. La o nouă cotitură, peste întreg cortegiul așternură umbrele alungite ale celor care purtau sicriul, Matías mergea în fruntea tuturor, cărînd scara, găleata cu ipsos și mistria. Ajunseră la galeria nouă și puseră sicriul jos. Un nou popas pentru a-și trage sufletul. Cei patru poznași ascultau slujba cu mâinile cruce și privirile abătute.

Don Lotario făcu un semn lui Plinio cu cotul.

— Ce?

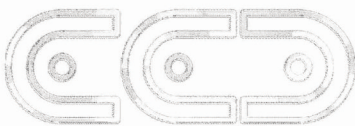
— Privește!

Și-i arătă în stol de fluturi care făceau roată în jurul capului lui Codoșbarcă.

— De data asta au ajuns prea tîrziu. Domnia lui Witiza s-a terminat, îi șopti Plinio la ureche.

BENICASIM — MADRID, VARA LUI 1967.

SFÎRȘIT

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

